

การพัฒนาแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับ
บัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา
จังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
Development of Innovation Diffusion and Public Relations Integration Model for
Bundit Arsa to Create Awareness and Understanding in Solving Problems and
Developing the Southern Most Provinces of the Southern Border Provinces
Administrative Center

ศศิพิชญ์ นิลไพรัช

Sasipit Ninpairat

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Education in Educational Leadership and Innovation
Prince of Songkla University

2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การพัฒนาแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับ
บัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา
จังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
Development of Innovation Diffusion and Public Relations Integration Model for
Bundit Arsa to Create Awareness and Understanding in Solving Problems and
Developing the Southern Most Provinces of the Southern Border Provinces
Administrative Center

ศศิพิชญ์ นิลไพรัช

Sasipit Ninpairat

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Doctor of Education in Educational Leadership and Innovation

Prince of Songkla University

2566

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

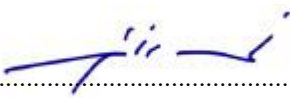
ชื่อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์
สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและ
พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้เขียน นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช

สาขาวิชา ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย นภาพงศ์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.อิศรา ก้านจักร)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย นภาพงศ์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงเขาว์)

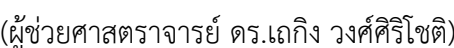

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงเขาว์)

(รองศาสตราจารย์ ดร.โอภาส เกาไศยาภรณ์)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา

รักษาการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลการวิจัยนี้มาจากศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณบุคคลที่มี
ส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย นภาพงศ์)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ.....

(นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ.....

(นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช)

นักศึกษา

ชื่อวิทยานิพนธ์	การพัฒนา รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
ผู้เขียน	นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช
สาขาวิชา	ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา
ปีการศึกษา	2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา มีเป้าหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ดำเนินการวิจัยโดยอาศัยการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ บุคลากรภาครัฐ บัณฑิตอาสา ประชาชนและผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสำรวจ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การฝึกอบรมและการทดลองปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่า PNI และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยนำไปสู่รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสม ได้แก่ STCRIE ประกอบด้วย

Setting คือ การเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่ การมีทีม (T-Team) การมีช่องทางสื่อสาร (C-Channel) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (S-Support) และตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R-Representative) ได้แก่ บัณฑิตอาสา

Training คือ การฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ เป็นต้น

Creating คือ การสร้างสรรค์สื่อคอนเทนต์ หรือ การเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีในรูปแบบเอกสารเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบที่หลากหลาย ที่น่าสนใจ ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่าง ๆ

Relationship คือ การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน ที่เป็นฐานสำคัญในการพัฒนาและสร้างความก้าวหน้าให้แก่ชุมชน

Integration of innovation diffusion and public relations คือ ขั้นตอนการดำเนินกลยุทธ์และปฏิบัติการในการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์

(6)

Evaluation คือ การประเมินระหว่างดำเนินการแต่ละชั้น เพื่อที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินการ และการประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปผลการแพร่กระจายนวัตกรรม

Thesis Title: Development of Innovation Diffusion and Public Relations Integration Model for Bandit Arsa to Create Awareness and Understanding in Solving Problems and Developing the Southern Most Provinces of the Southern Border Provinces Administrative Center

Author: Miss Sasipit Ninpairat

Major: Leadership and Innovation in Education

Academic Year: 2022

ABSTRACT

This research and development aimed to develop the innovation of integration of Innovation diffusion and public relations for Bandit Arsa to develop awareness and understanding in problem solving and developing the southern most provinces under the Southern Border Provinces Administrative Center (SBPAC). It was conducted through participation among stakeholders and contributors namely government personnel, Bandit Arsa, citizens and professionals of public relations and technology. Data were collected using surveys, interviews, discussions, training and practicality. The descriptive analysis, PNI values analysis and content analysis were used for the data analysis. The findings indicated the **STCRIE** model of integration of innovation diffusion and public relation - which consisted of:

Setting referred to the preparation of necessary key elements in diffusion of innovation and public relation process for Bandit Arsa. The key elements included Team (T-Team), Communication channels (C-Channel), Support of facility and management (S-Support) and volunteers in leading changes of Bandit Arsa (R-Representative).

Training was the training and developing important skills for particular person who took responsibility in each task i.e., communication skill, public speaking skill, media and content productions skill and etc.

Creating was media and content production or the ability to change the available information in form of documents into any kind of interesting electronic media related to daily life, health, education, job and any special occasion.

Relationship was to build up with the community during the process of integration.

Integration of innovation diffusion and public relations was the strategic management and action in the community.

Evaluation was to perform every single step to solve any defects in each process and the evaluation after completing all the processes to summarize the result of innovation diffusion.

กิตติกรรมประกาศ

ข้าพเจ้า นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช ขอใช้พื้นที่ตรงนี้ในการแสดงความขอบคุณอย่างสุดหัวใจให้แก่คณะอาจารย์ที่คอยให้คำปรึกษา ชี้แนะในทางวิชาการ รวมทั้งหาทางออกในเวลาที่ยึดตันของข้าพเจ้าตลอดมา ทำให้ข้าพเจ้าสามารถดำเนินการวิจัยจนเป็นเล่มเอกสารเล่มนี้ออกมา ซึ่งนั่นหมายถึงว่า ความพยายามของทุกท่านที่คอยอยู่เคียงข้างข้าพเจ้าบรรลุผลแล้ว ข้าพเจ้าจึงถือโอกาสนี้ในการแสดงความขอบคุณไปยังท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.วิชัย นภาพงศ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วสันต์ อติศัพท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และรองศาสตราจารย์ ดร.ชิตชนก เชิงเขาว์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และผู้เกี่ยวข้องท่านอื่น

ขอแสดงความขอบคุณไปยังเหล่าบัณฑิตอาสาและผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่เคียงข้างให้ความร่วมมือในการทำงานวิจัยชิ้นนี้ของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าสัญญาว่าจะดำเนินการต่อในเรื่องที่ทุกคนได้ให้ข้อเสนอแนะไว้

ขอแสดงความขอบคุณไปยังเพื่อนสนิทมิตรสหายที่คอยสนับสนุนและให้กำลังใจ

ท้ายนี้ ข้าพเจ้าขอแสดงความขอบคุณไปยังคุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัวของข้าพเจ้า ที่ให้แรงใจ ทั้งยังสละแรงกายในการดูแลลูกชายเพื่อให้ข้าพเจ้าได้มีเวลาในการดำเนินการวิจัย

ศศิพิชญ์ นิลไพรัช

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(7)
กิตติกรรมประกาศ.....	(9)
สารบัญ.....	(10)
รายการตาราง.....	(12)
รายการภาพประกอบ.....	(15)
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	7
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.4 ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	8
1.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา.....	11
1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.1 ยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง.....	13
2.2 แนวคิดและทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม.....	24
2.3 แนวคิดเรื่องการประชาสัมพันธ์.....	46
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	57
2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	66
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	67
3.1 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย.....	67
ขั้นตอนที่ 1 : การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน.....	70
ขั้นตอนที่ 2 : การออกแบบและพัฒนารูปแบบ.....	76
ขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้.....	82
ขั้นตอนที่ 4 : การประเมินผลและนำเสนอรูปแบบ.....	89
3.2 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	94
4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1.....	94
4.2 การพัฒนารูปแบบการบูรณาการ.....	140
4.3 การดำเนินการการบูรณาการ.....	144
4.4 ผลของรูปแบบการบูรณาการ.....	145
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	166
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	167
5.2 อภิปรายผลการวิจัย.....	175
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	186
บรรณานุกรม	188
ภาคผนวก	193
ภาคผนวก ก. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	194
ภาคผนวก ข. รายละเอียดหลักสูตรการฝึกอบรม.....	225
ภาคผนวก ค. รายละเอียดนวัตกรรม.....	230
ประวัติผู้เขียน	246

รายการตาราง

ตาราง	หน้า
1 ความหมายของนวัตกรรมตามคำนิยามของนักวิชาการต่างประเทศ.....	26
2 ตารางเปรียบเทียบระหว่าง การแพร่กระจาย และการประชาสัมพันธ์.....	56
3 สรุปขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน.....	75
4 สรุปขั้นตอนที่ 2 : การออกแบบและพัฒนาารูปแบบ.....	81
5 สรุปขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้.....	87
6 สรุปขั้นตอนที่ 4 : การประเมินผลและปรับปรุง	92
7 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	95
8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงมาตรฐานการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการแสดงบทบาท หน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ คอ.บต.....	98
9 แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทของสื่อที่ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการ ประชาสัมพันธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม.....	99
10 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชาชนอ่านข่าวประชาสัมพันธ์หรือ บทความ ของ คอ.บต.....	101
11 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนฟังข่าวประชาสัมพันธ์ ของ คอ.บต.....	103
12 แสดงจำนวนและร้อยละของรายการโทรทัศน์ที่ประชาชนติดตามข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ คอ.บต.....	104
13 แสดงจำนวนและร้อยละของป้ายประชาสัมพันธ์ที่ประชาชน ได้เห็นข่าวประชาสัมพันธ์ ของ คอ.บต.....	105
14 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อออนไลน์ที่ประชาชนติดตาม ข่าวประชาสัมพันธ์ ของ คอ.บต.....	107
15 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อบุคคลที่เป็นตัวกลางให้ประชาชนรับรู้ข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ คอ.บต.....	110
16 แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบสื่อออฟไลน์ที่ประชาชนต้องการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต.....	111
17 แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบสื่อออนไลน์ที่ประชาชนต้องการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต.....	112

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
18	แสดงจำนวนและร้อยละของอุปกรณ์ที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ คอ.บต.....113
19	แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชน.....114
20	แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทโซเชียลมีเดีย (Social Medea) ที่ประชาชนใช้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต.....115
21	แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่ประชาชนใช้งานอินเทอร์เน็ต.....116
22	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของการรับรู้ การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต. ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบัน และสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น 118
23	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของเนื้อหา/ รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต.ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบัน และสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น.....119
24	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของช่องทางการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ คอ.บต. ที่มีผลต่อการรับรู้ของประชาชน ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น.....120
25	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของลักษณะ การทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาตามสภาพที่เป็นจริง/ สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น.....122
26	แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของการแพร่กระจาย นวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบัน และสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น.....124
27	แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง.....148
28	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้การสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต.....151
29	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้เนื้อหา/รูปแบบของ การประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต.....152
30	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับช่องทางการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ คอ.บต.....153

รายการตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
31	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการทำงานและทักษะ การประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ.....154
32	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการแพร่กระจายนวัตกรรม และเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์.....155
33	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตระหนักรู้และความเข้าใจ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้.....157
34	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตระหนักรู้ในประเด็น ผู้มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้.....158
35	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตระหนักรู้ในประเด็น หน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้.....159
36	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนิน กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อ แก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรม.....160
37	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนิน กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ประเด็นด้านบัณฑิตอาสา.....161
38	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนิน กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก.....162
39	แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนิน กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา เพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านคุณภาพและการนำไปใช้.....163

รายการภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1	สมการแนวทางการวัดผลสำเร็จในกระบวนการเร่งเร้าให้เกิดการเปลี่ยนแปลง.....31
2	วงจรของกระบวนการย่อยที่เกิดจากกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง.....32
3	กระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม.....35
4	องค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรม.....41
5	แบบจำลองการสื่อสารของ Karl-Erik Warneryd และ Kjell Nowak 52
6	แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....69
7	องค์ประกอบสำคัญสำหรับการทำงานการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.....139
8	รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้.....142
9	แนวทางนวัตกรรมการดำเนินการการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 164

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาของปัญหา

ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เกิดขึ้นต่อเนื่องและทวีความรุนแรงมาห้วงระยะเวลาหนึ่ง นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2547 และยังคงเกิดขึ้นต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบันในปี 2566 แม้ว่าในระยะหลังดูราวกับว่าข่าวเกี่ยวกับเหตุการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้จะเบาบาง แต่ในความเป็นจริงแล้วปัญหาที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากเหตุการณ์ยังไม่เลือนหายไปจากพื้นที่ ดังนั้นแม้สถานการณ์จะดูสงบลงมากกว่าเดิมแล้ว แต่ยังมีภารกิจเกิดเหตุมากขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2564 แสดงว่ายังมีสิ่งผิดปกติดูอยู่ซึ่งอาจจะรอวันที่จะปะทุขึ้นมาได้เสมอ หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่สามารถแก้ปัญหาและทำความเข้าใจให้ดี ดังข้อมูล สถานการณ์ทั่วไปในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ตั้งแต่ปี 2547-2564 ได้มีเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับความขัดแย้งเกิดขึ้นทั้งหมด ประมาณ 24,815 เหตุการณ์ ในเหตุการณ์ดังกล่าวมีผู้เสียชีวิตทั้งหมด 5,836 ราย บาดเจ็บจำนวน 12,541 ราย พิการ 885 ราย ความเสียหายต่อชีวิต 19,262 ราย ความเสียหายต่อทรัพย์สิน 5,553 ราย (ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้, 2565) ซึ่งข้อมูลดังกล่าวเป็นเพียงตัวเลขเชิงสถิติที่ไม่ได้มีอธิบายเกี่ยวกับเหตุการณ์ว่ามีความอ่อนไหวใดที่เกิดขึ้นกับสภาพความเป็นอยู่ วิถีชีวิต หรือสภาพจิตใจของคนในชุมชน ท้องถิ่นที่ต้องผ่านประสบการณ์ในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าหลายภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นด้านความมั่นคง การข่าว งานพัฒนา สาธารณสุข และอีกหลายหน่วยงานที่ไม่ได้กล่าวถึงในที่นี้ได้มีความพยายามอย่างต่อเนื่องในการแก้ปัญหา ซึ่งใช้หลากหลายวิธีการ หลากหลายองค์ประกอบและหลากหลายสรรพกำลัง แต่ผลที่เกิดขึ้นกลับไม่ได้เป็นไปดังเป้าหมายที่กำหนดไว้เท่าที่ควรด้วยข้อจำกัดหลายประการ ข้อจำกัดหนึ่งที่เป็นข้อสรุปร่วมกัน คือ เรื่องของการสื่อสารไปยังพื้นที่เป้าหมายยังไม่สามารถทำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ในฐานะส่วนราชการรูปแบบเฉพาะที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบด้วย จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา ซึ่งพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้จัดว่าเป็นพื้นที่ในกลุ่มพื้นที่พิเศษกว่าพื้นที่อื่น เพราะประกอบด้วยลักษณะทางเศรษฐกิจ ลักษณะทางสังคม ลักษณะทางวัฒนธรรม ที่หลากหลาย นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ที่มีความเชื่อมโยงและมีความสัมพันธ์กับต่างประเทศทั้งทางภูมิศาสตร์ที่มีแนวชายแดนติดต่อเป็นระยะทางยาว และความสัมพันธ์ในมิติสังคม โดยเฉพาะประเทศมาเลเซีย ประเทศอินโดนีเซีย และกลุ่มประเทศในโลกมุสลิม สาเหตุสืบเนื่องมาจากการที่ประชากรส่วนใหญ่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้นั้นนับถือศาสนาอิสลาม

สถานการณ์ความขัดแย้งและสถานการณ์ที่เกิดความรุนแรงในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ปรากฏให้เห็นจนเป็นภาพที่ชินตาอันเนื่องมาจากการสื่อสารของสื่อแขนงต่างๆ ดังนั้นการสื่อสารจึงถูกนำมาพิจารณาร่วมกันจากหลากหลายภาคส่วนว่า การสื่อสารเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะสามารถจัดการกับความขัดแย้งที่เกิดขึ้นให้ทุเลาเบาบางลงได้ เพราะเหตุผลที่ว่าสื่อมวลชนเองนั้นได้อยู่ในฐานะของการเป็นแหล่งข่าว และเครื่องมือกระจายข่าวสาร ความรู้ ทศนคติ และความรู้สึกนึกคิดต่างๆ ซึ่งล้วนแล้วแต่จะมีอิทธิพลกับความรู้ ความเข้าใจ ความรู้สึก ทศนคติ ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมของผู้รับสารนั้นๆ ในที่นี้การสื่อสารจึงได้ถูกคาดหวังและกำหนดบทบาทเป็นกระบวนการจัดการกับปัญหาความรุนแรง ความขัดแย้งและความไม่เข้าใจในพื้นที่ได้ (อิมจิต เลิศพงษ์สมบัติและคณะ,2550) ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการสื่อสารทั้งจากภาครัฐบาลและเอกชนเข้าไปทำหน้าที่ในพื้นที่หากแต่ผลที่ออกมาในมุมมองของประชาชนพบว่า การสื่อสารที่เกิดขึ้นในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลต่อความไว้วางใจของประชาชนในพื้นที่ เพราะว่าการสื่อสารที่ผ่านมาเป็นการสื่อสารที่อาจไม่ถูกต้องในสายตาและความรู้สึกของประชาชน เพราะที่ผ่านมาสื่อได้นำเสนอความรุนแรงที่มากเกินไปจนเกินความเป็นจริงในความรู้สึกของประชาชน และเนื้อหาสาระของข่าวที่เสนอออกไปจะมีการการนำเสนอไปในทางที่ยั่ววุ่นที่ไม่เหมาะสมกับเยาวชน จึงเกิดข้อเสนอของประชาชนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เกี่ยวกับสื่อขึ้น ซึ่งข้อเสนอดังกล่าวได้แก่ ประชาชนต้องการให้เยาวชนและกลุ่มสตรีเข้าไปมีบทบาทในการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการส่งสารทั้งในสื่อที่เป็นสื่อหลักและสื่อที่เป็นสื่อทางเลือก และเนื้อหาสาระของสื่อที่นำเสนอต้องนำเสนอสิ่งที่เป็นวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งที่ดีงามในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งยังต้องการให้กลุ่มบุคคล หน่วยงาน องค์กรต่างๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนที่จะเข้ามาหรือต้องการเข้ามาทำงานในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ต้องเรียนรู้และทำความเข้าใจในวิถีชีวิตความเป็นมุสลิม และแสดงพฤติกรรมที่ทำให้เกียรติและมีความเคารพในสิทธิที่พึงมีของชาวมุสลิมในพื้นที่มากขึ้น (จารียา อรรถอนุชิต,2550) จะเห็นได้ว่าสิ่งสะท้อนจากพื้นที่เกี่ยวกับสื่อไปในทิศทางลบ ดังนั้นผลของการสื่อสารและกรประชาสัมพันธ์ที่ผ่านมาจึงไม่ก่อให้เกิดบทบาทในการสร้างสันติสุขของสื่อเท่าที่ควรจะเป็น

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงจำเป็นต้องสร้างการรับรู้และความเข้าใจแก่ประชาชนในพื้นที่ให้ได้รับข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้องเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาล เพื่อป้องกันการถูกชักจูงให้เกิดความแตกแยกจากข้อมูลที่ถูกบิดเบือนโดยกลุ่มผู้ไม่หวังดี หรือข้อมูลเชิงลบที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ และประการสำคัญ คือ การทำหน้าที่ในการให้ข้อมูลข่าวสารส่งถึงกลุ่มเป้าหมายได้สะดวก รวดเร็ว มีความทันสมัยครอบคลุมและเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ (พ.ร.บ.การบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้,2553) วสันต์ อดิศักดิ์ และโอภาส เกาไศยาภรณ์ (2561) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า การ

รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ กิจกรรม/โครงการ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อยู่ในระดับปานกลางซึ่งกลุ่มตัวอย่างรับรู้ข่าวสารผ่านสื่อเว็บไซต์มากที่สุด ส่วนทัศนคติที่มีต่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีในระดับมาก ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่า จากการที่กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งจากประสบการณ์ของตนเองและการเผยแพร่ของหน่วยงานอย่างต่อเนื่อง กลุ่มตัวอย่างจึงมีทัศนคติที่ดีต่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม/โครงการ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเช่นกัน ซึ่งเป็นไปตามหลักการเกิดทัศนคติที่ได้กล่าวไว้ว่า ทัศนคติของบุคคลส่วนหนึ่งเกิดจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ ความเชื่อ ค่านิยม ทัศนคติที่มีอยู่เดิม รวมทั้งจากสื่อมวลชน จากข้อมูลเบื้องต้นจะเห็นได้ว่าการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารจากภาครัฐไปยังกลุ่มเป้าหมายส่งผลต่อการรับรู้และการสร้างความเข้าใจและการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร สามารถทำให้เกิดให้ทัศนคติที่ดีระหว่างภาครัฐกับประชาชน หรือประชาชนกับประชาชน

การทำความเข้าใจถึงการประชาสัมพันธ์ที่ถูกนิยามว่าเป็นการติดต่อสื่อสาร และเป็นการสื่อความคิดเห็นจากส่วนงาน องค์กร หรือสถาบันไปสู่กลุ่มประชาชนที่เกี่ยวข้อง โดยมีการรับฟังความคิดเห็นและประชาคมติที่ประชาชนสะท้อนกลับมาอย่างจริงจัง โดยมุ่งสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน นำไปสู่ความสามารถปรับตนเองให้สอดคล้องกับสังคมได้ ส่วนงาน กลุ่มองค์กร และสถาบัน จึงต้องมีการกำหนดวิธีการในการสร้างความสัมพันธ์กับประชาชนอย่างตรงไปตรงมา มีสถานภาพในการสื่อสารที่ดีและคุณภาพในการสื่อสารที่ดี (Cutlip et. all.,1994) ซึ่งในการดำเนินการประชาสัมพันธ์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการสื่อสารทางเดียวไม่ได้มีกระบวนการในการที่จะรับเอาผลสะท้อนกลับมาจากผู้สื่อสาร ซึ่งการสื่อสารส่วนใหญ่เป็นเรื่องของกิจกรรม โครงการ นโยบายต่างๆ ผ่านหลากหลายช่องทาง ซึ่งผลที่ได้กลับมาเป็นไปในทิศทางใดไม่ได้มีกระบวนการในการติดตามส่งผลให้หลายกิจกรรม โครงการ หรือนโยบายต่างๆ ไม่เป็นผลตามที่กำหนดไว้ ซึ่งสิ่งที่ตามมาคือสถานการณ์ความไม่สงบที่ยังคงเกิดอย่างต่อเนื่อง ส่วนหนึ่งเกิดจากความล้มเหลวทางการสื่อสารประชาสัมพันธ์ การหาทางออกในการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพจึงต้องกำหนดให้มีการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่มีกระบวนการในการรับสื่อที่ชัดเจน มีความเข้าใจ มีการรับเอาเนื้อหาสาระในกระบวนการไปปฏิบัติและมีการสะท้อนผลกลับมา ทางออกดังกล่าวจึงเป็นเรื่องของแนวคิดการแพร่กระจายนวัตกรรม ซึ่งโรเจอร์ได้้อธิบายว่าการแพร่กระจายนวัตกรรม คือ กระบวนการที่นำไปสู่การถ่ายทอดความคิด วิธีปฏิบัติ ข้อมูลข่าวสาร หรือเรื่องของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง ต้องการสื่อไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นในวงกว้าง เพื่อที่จะให้เกิดเรื่องของการยอมรับความคิด วิธีปฏิบัติ ข้อมูลข่าวสาร หรือเกิดการรับเอาพฤติกรรมที่ต้องการถ่ายทอดนั้น เพื่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด รูปแบบสังคมและวัฒนธรรมไปสู่การเป็นสังคมที่ดีได้ในที่สุด (Everette M. Rogers,1995)

Rivi Frei Landau (2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนในช่วงที่เกิดเหตุการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ซึ่งมีข้อจำกัดในเฝ้าระวังป้องกันโรคทำให้ไม่ได้มีการพบเจอกันระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ส่งผลให้การเรียนการสอนต้องหยุดชะงักลง ผู้เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาทางออกในประเด็นนี้ จึงได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการใช้การเรียนการสอนขึ้นซึ่งมีการกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) ซึ่งครูผู้สอนเองมีความรู้และวิธีการเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว หากแต่ยังขาดวิธีการปรับใช้และเรื่องของการจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้การเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) จึงต้องมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) โดยมุมมองของทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) ของ Rogers ผลการศึกษาวิจัยพบว่า เมื่อมีการดำเนินการตามทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์ส่งผลให้ผู้เรียนและครูผู้สอนมีการยอมรับวิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ที่เป็นอุปสรรค เช่น โควิด 19 การจัดการด้านการสื่อสารหรือการประชาสัมพันธ์ที่ดีจึงเป็นสิ่งที่ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องค้นหาอย่างเร่งด่วนเพื่อให้เกิดการจัดการที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้รูปแบบของสิ่งใหม่หรือวิธีการใหม่ที่เกิดขึ้นจะถูกเรียกว่า นวัตกรรม โดยธัญญา พิทยา พิทักษ์ และ ธันยวิษ วิเชียรพันธ์ (2555) ได้กล่าวว่า ในปัจจุบันการคิดค้นนวัตกรรมได้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องเพื่อตอบสนองต่อความต้องการประชาชน กลุ่มบุคคล องค์กร ชุมชน สังคม และระดับประเทศ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพชีวิตทั้งในระดับปัจเจกบุคคลและระดับสังคม ส่งผลให้สถาบันการศึกษา องค์กร และนักวิจัยในสาขาต่างๆ ต่างก็ต้องทำหน้าที่ในการกำหนดวิธีการ แนวทาง และองค์ความรู้ที่หลากหลายจำนวนมากเพื่อนำไปกำหนดระเบียบวิธีในการกำหนดนวัตกรรม และนำนวัตกรรมนั้นไปถ่ายทอดเพื่อให้เกิดการนำไปสู่การใช้ประโยชน์ที่เกิดจากการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งอาจมีข้อจำกัดเกิดขึ้นจากกระบวนการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลได้เนื่องจากนวัตกรรมจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ในหลายด้าน ถึงแม้ว่านวัตกรรมที่ดำเนินการถ่ายทอดนั้นจะสามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นได้ทั้งระดับบุคคลและระดับสังคม ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนั้นจะเกิดขึ้นในทางที่ดีขึ้นสามารถแก้ปัญหาหรือนำไปสู่การพัฒนาได้ แต่ในบางครั้งการดำเนินการตามกระบวนการนั้นบุคคลหรือสังคมที่รับนวัตกรรมต้องมีการปรับตัว หรือ อาจต้องเสียสละบางอย่างที่เคยกระทำ อาจต้องลดความสะดวกสบายบางอย่างลง เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่มีความสอดคล้องกับนวัตกรรมที่ได้รับการถ่ายทอด ดังนั้นนวัตกรรมที่ดีๆ หลายนวัตกรรมจึงไม่สามารถดำเนินการไปสู่การถ่ายทอดเพื่อนำไปใช้ได้ เพราะจะเกิดการต่อต้านจากกลุ่มคนที่ตัวเองต้องมีการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการดังที่กล่าวข้างต้น เพราะไม่ต้องการสูญเสียความสะดวกสบายและความเคยชินของตน ดังนั้นการคิดค้นนวัตกรรมขึ้นมาจะต้องนำไปสู่การใช้งานซึ่งปัจจุบันกลุ่มคนที่ทำหน้าที่ในการดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์ ที่เป็นทั้งตัวมองถ่ายข้อมูล

และเชื่อมร้อยทั้งข่าวสาร ความคิด และความรู้สู่ระหว่างหน่วยงานภาครัฐในจังหวัดชายแดนภาคใต้ กับชุมชนท้องถิ่นที่ดีที่สุด คือ กลุ่มบัณฑิตอาสา

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ดำเนินโครงการบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ มาตั้งแต่ปี 2552 จนถึงปัจจุบัน โดยการจ้างงานบัณฑิตซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาและว่างงานในพื้นที่หมู่บ้าน เพื่อพัฒนาศักยภาพบัณฑิตให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่และนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้ประชาชนในหมู่บ้าน ภารกิจหลักของบัณฑิตอาสา คือ การดูแลองค์กรราชการในพื้นที่ การเก็บข้อมูลในพื้นที่ที่ตัวเองรับผิดชอบ และการปฏิบัติงานสนับสนุนกิจการโครงการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มอบหมายให้จังหวัด/อำเภอ ดำเนินการคัดเลือกบัณฑิตอาสาตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่ ศอ.บต. กำหนด โดยมีบัณฑิตอาสาที่ผ่านเกณฑ์ประเมินทำสัญญาจ้างต่อเนื่องทุกปี จำนวนกว่า 2,000 คน จะเห็นได้ว่าบัณฑิตอาสาซึ่งปฏิบัติงานครอบคลุมทุกพื้นที่และเปรียบเสมือนเป็นผู้แทนของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถเข้าถึงประชาชนได้อย่างใกล้ชิด พร้อมมีศักยภาพในการประสานงานได้เป็นอย่างดี สามารถเป็นช่องทางในการให้ข้อมูลข่าวสารเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้เกิดการรับรู้และความเข้าใจที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ทำงานร่วมกับบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ต่อเนื่องมาระยะเวลาหนึ่ง เช่นเดียวกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ทำงานร่วมหรืออาศัยสรรพกำลังของเหล่าบัณฑิตอาสาในการเป็นตัวเชื่อมในการทำงาน ที่ผ่านมามีบัณฑิตอาสาพบเจอกับอุปสรรคในการทำงานหลากหลายรูปแบบ หากมีการพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้บัณฑิตอาสาได้ทำหน้าที่ได้สะดวกและสมบูรณ์มากขึ้นจะสามารถทำให้การดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ทำได้ดียิ่งขึ้นด้วย

การกำหนดบทบาทให้บัณฑิตอาสาเป็นคนหลักในการทำหน้าที่สร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นสิ่งสำคัญตามแนวทางการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์ที่ว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลง หมายถึง บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรที่มีความมุ่งมั่นให้เกิดกระบวนการหรือสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมและใช้นวัตกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการนี้หมายถึง บุคคลภายนอกที่มีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้างแรงจูงใจในการทำให้อื่นตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยการที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของนวัตกรรม และความสอดคล้องของนวัตกรรมกับความต้องการของประชาชนหรือกลุ่มคนที่ต้องรับนวัตกรรม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องใช้ทักษะ ความอดทน และความมุ่งมั่นในการดำเนินการเป็นอย่างมาก ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงต้องเป็นคนที่ได้รับความไว้วางใจและสามารถเข้าถึงกลุ่มคนที่ต้องทำการถ่ายทอดนวัตกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งการแสดงออกของผู้นำการ

เปลี่ยนแปลงอาจมีความโดดเด่นแตกต่างกันออกไป และสิ่งนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงแต่ละคน บางครั้งผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงอาจทำหน้าที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง บางครั้งผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงเพียงแค่ว่าใช้ความไว้วางใจจากความสนิทสนมเพื่อนำมาให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และส่งต่อให้ผู้รับนวัตกรรมทำหน้าที่ในการส่งต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปยังสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่มหรือสังคม (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 2542) จากที่กล่าวมาข้างต้นในยุคนี้จึงเป็นช่วงเวลาของการสร้างผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้น ไปจนถึงการเพิ่มจำนวนผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงให้มากยิ่งขึ้น ซึ่งหลังจากผ่านกระบวนการแล้วกลุ่มคนที่กลายเป็นผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงต้องไปทำหน้าที่ในการเป็นผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของตนเองไม่ว่าจะเป็นชุมชน หมู่บ้าน หรือองค์กร และอาจครอบคลุมไปในระดับสังคม ประเทศชาติได้ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจะมีอิทธิพลมากพอที่จะเกิดการพัฒนาระดับสังคมและเกิดความสำเร็จในการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสิ่งต่างๆ ได้ ช่วงเวลานี้จึงได้มีการนำเอาแนวคิดของผู้ประกอบการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้มาประยุกต์ใช้มากขึ้นทั้งในภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งในชุมชน ท้องถิ่นในเรื่องของการแก้ปัญหาหรือการดำเนินการพัฒนาต่างๆ เช่น เรื่องของการขับเคลื่อนแนวคิดต่างๆ การเรียกร้องสิทธิต่างๆ เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการนี้จำเป็นต้องได้รับการยอมรับและเห็นความสำคัญจากบุคคลและกลุ่มบุคคลในการดำเนินการในการแก้ปัญหาและการสร้างความตระหนักรู้ ซึ่งจะก่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคคล องค์กร ชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีได้ (ภัชลดา พุฒเพชรแก้ว, 2559) ซึ่งบัณฑิตอาสาจะเป็น change agent ที่ดีได้ด้วยคุณสมบัติที่มีเฉพาะตัว ได้แก่ มีความสามารถในการเข้ากันได้กับบุคคลอื่น การได้รับความเชื่อมั่นไว้วางใจจากคนในชุมชน เพราะเป็นคนในพื้นที่เป็นลูกหลานของชุมชนเอง อีกทั้งยังเป็นกลุ่มคนที่มีความพยายาม ความอดทนสูง มีความสามารถในการแสดงให้ประชาชนเห็นประโยชน์ของนวัตกรรม และชี้ให้เห็นความสอดคล้องของนวัตกรรมและความต้องการของประชาชน เพราะจากการทำหน้าที่ที่ผ่านมาของบัณฑิตอาสาต้องทำงานประสานกับหลายหน่วยงาน และไม่มีเวลาการทำงานที่ชัดเจนประชาชนในพื้นที่มักขอความช่วยเหลือหรือเรื่องดำเนินการต่างๆ ได้ตลอดเวลา

ดังนั้น เพื่อให้การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีความแตกต่างจากพื้นที่อื่น และจากปัญหาเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ มีประสิทธิภาพสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง สนับสนุนเจ้าหน้าที่ภาครัฐในการปฏิบัติหน้าที่ และเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ต่อไป การพัฒนารูปแบบนวัตกรรมที่มีการบูรณาการระหว่าง การแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ให้กับบัณฑิตอาสาได้นั้น ย่อมจะส่งผลดีต่อการสร้างรับรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้แก่ประชาชนในพื้นที่และต่อสาธารณะ ตลอดจนการสร้าง

ภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร ช่วยลดช่องว่างระหว่างภาครัฐกับประชาชน ลดการแทรกแซงให้เกิดความเห็นต่างจากกลุ่มผู้ก่อความไม่สงบในพื้นที่ ประชาชนสามารถเข้าใจถึงทิศทางนโยบายในการปฏิบัติงานของภาครัฐ โดยการนำรูปแบบนวัตกรรมที่ศึกษาได้มาใช้ระหว่างศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้กับบัณฑิตอาสาซึ่งเป็นตัวกลางในแพร่กระจายข้อมูลไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ สามารถนำข้อค้นพบให้ผู้ที่สนใจหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไปใช้ในการพัฒนาการประชาสัมพันธ์และกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรมเพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจตามแนวทางทิศทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจและความพึงพอใจของประชาชนต่อไป

1.2 คำถามในการวิจัย

1) สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นอย่างไร

2) รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีองค์ประกอบและขั้นตอนอะไรบ้าง

3) ผู้ใช้งานรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความพึงพอใจอย่างไรบ้าง

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) เพื่อศึกษาความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความพึงพอใจจากการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) สามารถสนับสนุนการแก้ไขปัญหาความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสร้างความเข้าใจ ความเชื่อมั่นศรัทธา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ส่งผลให้สถานการณ์ความรุนแรงลดลง พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้กลับคืนสู่สังคมที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความสมานฉันท์ และสันติสุขอย่างยั่งยืนตลอดไป

2) ยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จากการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ

3) องค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจไปปรับใช้ เพื่อประโยชน์ต่อการดำเนินงาน

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) คือ ใช้ทั้งวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methods) โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และรูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research Methods)

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1) ขอบเขตของเนื้อหา

ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ต่อความต้องการจำเป็นในการพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยศึกษาจากนโยบาย ทฤษฎี และแนวคิด ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ ยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) แนวคิดเรื่องการประชาสัมพันธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ต่อความต้องการจำเป็นในการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการ

ประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ข้าราชการ/ บัณฑิตอาสา/ ประชาชนทั่วไป จำนวน 305 คน โดยคัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidentally simple sampling)

ระยะที่ 2 การออกแบบและพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1) ขอบเขตของเนื้อหา

พัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาความคิดเห็นเพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 2 ครั้ง ได้แก่

ครั้งที่ 1 เชี่ยวตัวแทนผู้บริหาร/ ข้าราชการ/ บัณฑิตอาสา/ ประชาชนทั่วไป และผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อหาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 15 คน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ครั้งที่ 2 เชิญผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน ได้แก่ กรมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นักแพร่กระจายนวัตกรรมทางการศึกษา และนักประชาสัมพันธ์ เพื่อร่วมกันออกแบบรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ขั้นต้น จำนวน 9 คน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ระยะที่ 3 การทดลองใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

1) ขอบเขตของเนื้อหา

เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายในการทดลองใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ กลุ่มบัณฑิตอาสาและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 90 คน โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ระยะที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงการพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1) ขอบเขตของเนื้อหา

เพื่อประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) กลุ่มเป้าหมายของการวิจัย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินผลความพึงพอใจของประชาชนต่อรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบของบัณฑิตอาสา จำนวน 352 คน โดยการใช้แบบสอบถาม และคัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidentally simple sampling)

3) ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรอิสระ ได้แก่ รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้

และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ และระดับความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อนและหลังใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.6 ระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา

ระยะเวลาที่ใช้ในการดำเนินงานวิจัย คือ เดือนเมษายน พุทธศักราช 2563 ถึง เดือนตุลาคม พุทธศักราช 2565

1.7 นิยามศัพท์เฉพาะ

การแพร่กระจายนวัตกรรม หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการที่นวัตกรรมถูกถ่ายทอดจากบุคคล กลุ่มบุคคลหนึ่งในฐานะผู้ถ่ายทอดไปยังกลุ่มบุคคลที่ถูกกำหนดให้เป็นกลุ่มเป้าหมายที่จะรับนวัตกรรมนั้น เพื่อให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมและมีการนำนวัตกรรมไปใช้ ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามจุดมุ่งหมายของนวัตกรรมตามมา

การประชาสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการ หรือวิธีการที่เกิดการสื่อสารข้อมูล ข้อคิดเห็น ข่าวสาร ข้อเท็จจริง หรือกิจกรรม โครงการ ไปยังกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งอาจเป็นกลุ่มบุคคล ประชาชน หรือสังคม เพื่อที่จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์และความเข้าใจที่ดีระหว่างกัน เพื่อให้เกิดความร่วมมือ และเกิดการสนับสนุนในรูปแบบต่างๆ รวมถึงเรื่องของการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีให้เกิดขึ้นจากกระบวนการสื่อสารนี้แก่บุคคล องค์กร หน่วยงาน สังคมหรือระดับประเทศ

การบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ หมายถึง กระบวนการประชาสัมพันธ์เพื่อนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและส่งผลต่อการสร้างการรับรู้และความเข้าใจ รวมถึงการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร โดยผ่านการกระจายแพร่กระจายนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จและสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ยอมรับ และส่งผลให้มีการเปลี่ยนแปลงในสังคม

การตระหนักรู้และความเข้าใจ หมายถึง การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเกิดความเข้าใจต่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประสิทธิภาพของรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ในการสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ หมายถึง ความสามารถในการนำนวัตกรรมไปใช้เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจระหว่างบัณฑิตอาสาและประชาชน

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) หมายถึง ส่วนราชการรูปแบบเฉพาะที่ไม่สังกัดสำนักนายกรัฐมนตรี มีหน้าที่จัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย 5 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี จังหวัดยะลา จังหวัดสตูล และจังหวัดสงขลา

ผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ระดับผู้อำนวยการสำนักหรือเทียบเท่าขึ้นไป

ข้าราชการ หมายถึง ข้าราชการที่ปฏิบัติหน้าที่สังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

บัณฑิตอาสา หมายถึง บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ผู้ปฏิบัติหน้าที่สนับสนุนกิจกรรมโครงการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ครอบคลุมพื้นที่ 5 จังหวัด ซึ่งเป็นผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาและว่างงานในพื้นที่หมู่บ้าน เพื่อพัฒนาศักยภาพบัณฑิตให้เป็นผู้นำรุ่นใหม่ และนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปเผยแพร่ให้ประชาชนในหมู่บ้าน

ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส จังหวัดปัตตานี และจังหวัดยะลา

ความพึงพอใจของประชาชนกลุ่มเป้าหมาย หมายถึง ประชาชนยอมรับและพอใจในนวัตกรรมเพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การดำเนินการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรม และการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหา และการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้มีการกำหนดกรอบแนวทางในการศึกษาโดยพัฒนาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการ การพัฒนา และการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การทบทวนแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแพร่กระจาย นวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย ซึ่งจะนำเสนอ ดังต่อไปนี้

2.1 ยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง

1. ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2566 -2580)

วิสัยทัศน์ประเทศไทย ที่ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนา แล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี วิสัยทัศน์ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นคติพจน์ประจำชาติที่ว่า “มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน” เพื่อที่จะสนองตอบ ต่อสิ่งที่จะเป็นผลพวงต่อประเทศชาติ ได้แก่ เรื่องของการมีเอกราช ความเป็นอธิปไตย ความยั่งยืน ของสถาบันหลักของชาติทั้ง 3 สถาบัน อันได้แก่ ชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ รวมถึงเรื่องของการ ปลอดภัยจากภัยคุกคามทุกรูปแบบของประชาชน ซึ่งเป็นความมุ่งหวังในการสร้างสังคมที่มีการอยู่ ร่วมกันในชาติอย่างสันติสุข เป็นอันหนึ่งอันเดียวภายใต้ความหลากหลายของความเป็นพหุสังคมโดย การให้เกียรติและเคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่บุคคลพึงมี ซึ่งจะก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง ก้าวหน้าของประเทศชาติอย่างเป็นธรรม ประชาชนในประเทศมีความเป็นอยู่ที่ดี มีความยั่งยืนของฐาน ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร และมีความสามารถที่จะทำการ รักษาประโยชน์สุขของประเทศชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้บริบทของความเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมระหว่าง ประเทศที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ซึ่งเกิดเป็นความสามารถ ในเรื่องของการที่จะอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความ สันติสุข โดยมีความประสานสอดคล้องระหว่างด้านความมั่นคงระหว่างประเทศสมาชิกประชาคม อาเซียน รวมถึงความเป็นสมาชิกของประชาคมโลก ด้วยความภาคภูมิใจในเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นไทย

โดยที่ **ความมั่นคง** หมายถึง การมีความมั่นคงปลอดภัยจากภัยในการดำรงอยู่ อีกทั้งสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศในทุกระดับ ทั้งระดับของประเทศ ระดับของสังคม ระดับของชุมชน ระดับของครัวเรือน และระดับของปัจเจกบุคคล รวมทั้งมีความมั่นคงในทุกมิติ ไม่ว่าจะเป็นมิติทางการทหาร มิติทางเศรษฐกิจ มิติทางสังคม มิติทางสิ่งแวดล้อม และมิติทางการเมือง อาทิเช่น ประเทศมีความมั่นคงในเอกราชและอธิปไตย ทำการปกครองในระบบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีสถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์มีความเข้มแข็งเป็นศูนย์กลางและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของปวงประชาชน ตลอดจนมีระบบการเมืองที่มั่นคงเป็นกลไกที่นำไปสู่การบริหารประเทศที่ต่อเนื่องและโปร่งใสตามหลักธรรมาภิบาล ส่งผลให้สังคมมีความปรองดองและความสามัคคี สามารถร่วมกันผนึกกำลังเพื่อพัฒนาประเทศ ซึ่งจะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง ครอบครัวมีความอบอุ่น และประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต สามารถทำงานและสร้างรายได้ที่มั่นคงพอเพียงกับการดำรงชีวิต ซึ่งส่งผลให้เกิดการออมเงินสำหรับวัยเกษียณ มีความมั่นคงของแหล่งทรัพยากรต่างๆ เช่น อาหาร พลังงาน และน้ำ รวมถึงมีที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน

ส่วน **ความมั่งคั่ง** หมายถึง การที่ประเทศไทยสามารถสร้างการขยายตัวทางเศรษฐกิจได้อย่างต่อเนื่อง จนเกิดเป็นความยั่งยืนและสามารถขยายเข้าสู่กลุ่มประเทศที่มีรายได้สูง มีการจัดการความเหลื่อมล้ำที่เกิดจากการพัฒนาให้ลดลง ประชากรของประเทศมีความอยู่ดีกินดีมีความเท่าเทียมในการเข้าถึงประโยชน์ที่เกิดจากการพัฒนาตามกิจกรรมโครงการต่างๆ ของภาครัฐมากกว่าเดิม ขยายการพัฒนาไปอย่างทั่วถึงในทุกพื้นที่ โดยดำเนินกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ เป็นไปตามมาตรฐานสากลที่กำหนดโดยองค์การสหประชาชาติ เพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดีมีสุขไม่ต้องตกอยู่ในภาวะของความขาดแคลน สามารถสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และมีศักยภาพในการแข่งขันกับนานาประเทศทั้งในภูมิภาคและระดับโลก ซึ่งจะก่อให้เกิดรายได้จนเป็นระบบทางเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคงในอนาคตเพื่อที่จะเป็นฐานในการกำหนดบริบทการพัฒนาที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง จนประเทศไทยสามารถแสดงบทบาทสำคัญในเรื่องความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและการค้าในเวทีภูมิภาคและเวทีโลกได้อย่างแน่นแฟ้น นอกจากนี้ประเทศไทยยังต้องเป็นจุดศูนย์กลางในด้านการคมนาคม การขนส่ง การผลิต ด้านการค้า ด้านการลงทุนของภูมิภาค ซึ่งต้องมีความสมบูรณ์พร้อมของปัจจัยที่จำเป็นในการดำเนินการ อันได้แก่ บุคลากร องค์ความรู้ งบประมาณ เครื่องมือ เทคโนโลยี ทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ และสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวย

และ **ความยั่งยืน** หมายถึง การดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญก้าวหน้า นำมาซึ่งรายได้ประชาชาติและก่อให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนในประเทศให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยที่ไม่ทำลายธรรมชาติและทรัพยากรจนเกินความพอดี ซึ่งนำหลักการฟื้นฟูควบคู่กับการใช้ทรัพยากรมาเป็นตัวกำหนด และไม่ก่อให้เกิดมลภาวะในระบบนิเวศจนเกินพอดี มีการกำหนดการ

ผลิตและกำหนดแนวทางการบริโภคให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ มีความสมบูรณ์ สิ่งแวดล้อมดี ประชาชนคนไทยมีความรับผิดชอบต่ออาหารต่อผู้อื่นได้รับบทบาทให้มีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมโครงการมากขึ้น ทุกฝ่ายมีการดำเนินกิจกรรมโครงการภายใต้แนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการสร้างสมดุลเพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีเสถียรภาพและยั่งยืน (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, 2566:8-12)

จากรายละเอียดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ที่ว่ากรณีเอกราชอธิปไตย การดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนของสถาบันหลักของชาติ และการดำเนินการที่ทำให้ประชาชนมีความปลอดภัยจากภัยคุกคามภายนอกที่จะเข้ามาในรูปแบบต่างๆ ส่งผลให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก ประเทศชาติมีความมั่นคงเป็นปึกแผ่น สามารถสร้างการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเท่าเทียมในสังคมพหุวัฒนธรรม ก่อเกิดความสงบสุขในการอยู่ร่วมกันของคนในสังคมที่สำคัญคือการสร้างสังคมแห่งสันติสุขในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ก่อเกิดคุณภาพชีวิตที่ดี มีความปลอดภัยในการดำรงชีวิตและทรัพย์สิน ซึ่งในที่สุดจะกลายเป็นสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความเข้มแข็งจนเป็นกำแพงกันปัญหาและสถานการณ์ที่ประสกร้ายที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต การดำเนินการเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและให้เกิดความสันติสุขในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นคงโดยมุ่งหวังให้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้รับการแก้ไขและประชาชนที่มีความแตกต่างกันในเรื่องเชื้อชาติ ศาสนา และวัฒนธรรม สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข และมีการพัฒนาในเรื่องคุณภาพชีวิตและความ เป็นอยู่ให้เท่าเทียมกับภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย โดยการเพิ่มระดับในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่จะส่งผลกระทบต่อความมั่นคง ซึ่งการดำเนินการจะครอบคลุมทุกพื้นที่ทุกกลุ่มบุคคล โดยการบูรณาการการทำงานให้เข้ากันกับยุทธศาสตร์และประเด็นการพัฒนาเชิงพื้นที่ ทั้งแผนการดำเนินงานและวิธีปฏิบัติ รวมไปถึงการติดตามและประเมินผลจากการปฏิบัติออกมาเป็นรายงานการติดตามผลในทุกระดับอย่างเชื่อมโยงต่อเนื่องกัน ซึ่งจะก่อให้เกิดความยุติธรรมโปร่งใสในการดำเนินการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ สามารถลดความรุนแรงและสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ปัญหาและการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม มีความมุ่งมั่นในการดำเนินการเพื่อขจัดความขัดแย้ง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมขึ้นในพื้นที่อย่างมั่นคงและถาวร นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมให้สังคมพหุวัฒนธรรมของจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความเข้มแข็ง จนสามารถเป็นพลังสำคัญในการป้องกันปัญหา ตลอดจนร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ให้แข็งแกร่งสามารถเป็นกำแพงป้องกันกลุ่มบุคคลที่เข้ามาสร้างข้อเท็จจริงเพื่อบิดเบือนให้สถานการณ์เลวร้ายได้ ซึ่งจะนำไปสู่ความมั่นคงเชิงพื้นที่และกลายเป็นความมั่นคงของประเทศต่อไป

การดำเนินการเพื่อให้เกิดภาพดังกล่าวข้างต้น จึงได้กำหนดขึ้นและปรากฏยุทธศาสตร์ชาติที่ 4 ด้วยเรื่องของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศ โดยได้มีการกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาที่สำคัญในการพัฒนาคนทุกมิติ และทุกกลุ่มอายุเพื่อให้เป็นคนที่มีคุณภาพให้มี

ความสุขทั้งกายและใจมีความพร้อมในทุกๆ ด้านไม่ว่าจะเป็นร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา นอกจากนี้ยังต้องเป็นผู้ที่มีจิตสาธารณะในการดำรงชีวิตโดยรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมรอบข้าง และมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตในยุคสมัยปัจจุบัน คือ ศตวรรษที่ 21 นี้ ได้แก่ เรื่องของทักษะภาษาอังกฤษหรือภาษาที่ 3 พร้อมทั้งการอนุรักษ์ภาษาถิ่นไปด้วยในตัว รวมถึงไม่หยุดนิ่งที่จะเรียนรู้และมีทักษะการคิดประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ที่สามารถช่วยให้การทำงานหรือการดำรงชีวิตง่ายขึ้น ได้แก่ การเป็นนวัตกรรม เช่น การทำการเกษตรสมัยใหม่ เป็นต้น (ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี, 2566:55-64)

กล่าวโดยรวมเป้าหมายที่สำคัญในการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือ เรื่องของการสร้างความมั่นคงให้กับประเทศ การดำเนินการพัฒนาด้านต่างๆ เพื่อให้ประชาชนอยู่ดีมีสุขในทุกด้าน โดยมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการด้านสภาพแวดล้อมระดับประเทศที่มีความมั่นคงปลอดภัย สามารถดำรงเอกราชอธิปไตยไว้ได้อย่างสงบสุขทุกระดับ เริ่มจากระดับชุมชนท้องถิ่น ภูมิภาคและประเทศ โดยการพัฒนาทั้งคุณภาพชีวิตของประชาชน การพัฒนาเครื่องมือเทคโนโลยี การจัดการระบบฐานข้อมูลสารสนเทศให้พร้อมสำหรับการเรียกใช้ในการดำเนินการพัฒนา แก้ปัญหา และการป้องกันประเทศ โดยบูรณาการการทำงานทั้งส่วนราชการภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และกลุ่มองค์กรอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังมีการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านในการจัดการกับปัญหาต่างๆ เพื่อสร้างความปลอดภัยในแนวชายแดนโดยเฉพาะการกำหนดแนวทางในการสร้างสันติสุขและการดำรงชีวิตที่ปลอดภัยของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่สามารถดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมพหุวัฒนธรรมที่มีความแตกต่างหลากหลายของเชื้อชาติ ศาสนา ให้มีความเป็นอยู่ที่เท่าเทียมกับภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศ ก่อเกิดเป็นคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความสุขโดยทั่วกัน

2. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดทำแผนเพื่อวางกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศ โดยที่มาตรา 65 ในหมวดแผนนโยบายแห่งรัฐ ได้มีการกำหนดให้รัฐต้องจัดทำแผนยุทธศาสตร์ชาติเพื่อที่จะกำหนดเป็นเป้าหมายในการดำเนินการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนโดยยึดหลักการของระบบธรรมาภิบาล เพื่อให้เป็นกรอบแนวทางในการดำเนินการจัดทำแผนต่างๆ และนำไปสู่การกำหนดกรอบงบประมาณรายจ่ายประจำปีในส่วนงานต่างๆ ให้มีความสอดคล้องและมีการ บูรณาการกันเพื่อลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น รวมทั้งเป็นการเสริมแรงในการร่วมสร้างความสำเร็จในการพัฒนาสู่เป้าหมายในการพัฒนาประเทศที่ได้กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งในการถ่ายทอดยุทธศาสตร์ชาติไปสู่แนวปฏิบัติเพื่อให้มีความเป็นระบบสอดคล้องกันนั้น ต้องกำหนดเป็นระดับๆ ไป โดยที่ยุทธศาสตร์ชาติเป็นแผนระดับแรกและเป็นกรอบใหญ่ในการกำหนดทิศทางในการที่จะพัฒนาประเทศ ซึ่งมีความครอบคลุมเรื่องของการสร้างความสมดุลในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ได้แก่ การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษา และ

ด้านความมั่นคง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมตั้งแต่ระดับกระทรวง กรม กอง เอกชน และการมีส่วนร่วมจากประชาชนในการดำเนินการ และมีแผนระดับที่ 2 เป็นกลไกต่อมาในการฟ้องถ่ายแนวทางในการพัฒนา ได้แก่ แผนแม่บทที่เกิดขึ้นภายใต้แผนยุทธศาสตร์ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดเป้าหมายและประเด็นของยุทธศาสตร์ชาติไปยังแผนการดำเนินงานระดับต่างๆ โดยให้มีการหารือระหว่างประเด็นยุทธศาสตร์ต่างๆ เพื่อประสานเชื่อมโยงเป้าหมายของการดำเนินการแต่ละแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ เพื่อให้มีความสอดคล้องในแนวทิศทางเดียวกัน ซึ่งแผนการปฏิรูปประเทศจะทำหน้าที่เป็นแผนที่กำหนดการเปลี่ยนแปลงแนวทางการแก้ปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างเร่งด่วนด้วยกลไกและระเบียบปฏิบัติต่างๆ เพื่อที่จะสามารถสร้างรากฐานในการพัฒนาประเทศให้มีความเท่าเทียมกัน มีความเท่ากันกับบริบทของประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลง และมีความมุ่งหมายไปที่การพัฒนาอย่างเป็นระบบ โดยที่นโยบายและแผนระดับชาติทำหน้าที่เป็นเหมือนกรอบทิศทางในการดำเนินการพัฒนา แก้ปัญหา หรือยับยั้งภัยคุกคามรูปแบบต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นต่อประเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นคงต่อชาติบ้านเมือง ซึ่งในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 นี้ เป็นฉบับที่มีการระบุทิศทางของการพัฒนาประเทศที่มีการคำนึงถึงพลวัตและข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาประเทศที่กำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้ เพื่อที่จะเป็นแนวทางให้หน่วยงานและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ปรับจุดเน้นการปฏิบัติในการเสริมสร้างความสามารถของประเทศในด้านต่างๆ ให้สอดคล้องกับเงื่อนไขพลวัตต่างๆ ที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องมีการระบุทิศทางในการดำเนินการอย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดผลในการพัฒนาประเทศในด้านโครงสร้างการดำเนินงาน นโยบายเพื่อการปฏิบัติ และกลยุทธ์ต่างๆ ในการขับเคลื่อนเพื่อให้เชื่อมโยงต่อเนื่องกันไปสู่การบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาประเทศทุกระดับ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13, 2565: 8-9)

ทั้งนี้ ผลที่เกิดจากการดำเนินการพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ส่งผลให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าในการบริหารจัดการโดยภาครัฐ ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเป็นหน่วยงานที่เป็นทุนในการดำเนินการดังกล่าวนี้ได้อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งมีการดำเนินการโดยตอบสนองต่อความต้องการของทุกภาคส่วนได้เป็นอย่างดี เช่น เรื่องของการปรับปรุงขั้นตอนวิธีการทำงานในการให้บริการสาธารณะเป็นรูปแบบดิจิทัล โดยการพัฒนาระบบฐานข้อมูลที่ใช้ในการทำงานของภาครัฐ และผลจากการดำเนินการนี้ ทำให้ประเทศไทยเป็นที่ยอมรับในเรื่องของการเป็นรัฐบาลดิจิทัล ซึ่งนอกจากการบริการสาธารณะแล้วยังมีการดำเนินการเพื่อภาครัฐกิจอีกด้วย ในปี 2563 ประเทศไทยได้รับการจัดอันดับให้เป็นรัฐบาลดิจิทัลจากการจัดอันดับขององค์การสหประชาชาติให้อยู่ที่ 57 จาก 193 ประเทศ ขยับจากที่ 77 ในปี 2559 แม้ว่าจะได้รับการจัดอันดับดังกล่าวแต่ประเทศไทยเองก็มีอุปสรรคในการดำเนินการพัฒนาประสิทธิภาพในการดำเนินการของภาครัฐซึ่งสะท้อนจากความเชื่อมั่นของภาคเอกชนที่มีต่อการดำเนินการภาครัฐที่ไม่ดีเท่าที่ควร (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13, 2565:22)

สำหรับเรื่องกองทุนทางสังคมที่มีความเข้มแข็ง มั่นคงและมีเสถียรภาพในระดับประชาสังคมนั้น ประเทศไทยได้มีการดำเนินการพัฒนาเครือข่ายภาคประชาสังคมที่ต่อเนื่อง มีการดำเนินการในระดับกลุ่ม องค์กร มีทีมอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ในการดำเนินการช่วยเหลือ แบ่งปันส่งผลให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ที่ยากลำบาก หรือวิกฤติต่างๆ ได้เป็นอย่างดีซึ่งนับเป็นพลังบวกที่เป็นทุนทางสังคมที่เกิดจากคุณลักษณะเฉพาะของคนไทย หากแต่ที่ผ่านมามีการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของภาคประชาสังคมอาจยังไม่ได้รับการติดตาม และให้ความช่วยเหลือจากภาครัฐเท่าที่ควร ส่งผลให้ขาดความเชื่อมโยงในการดำเนินกิจกรรมร่วมกันอย่างเป็นระบบ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยี วิทยาการที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว ทำให้การแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารต่างๆ สามารถสร้างอิทธิพลในการดำรงชีวิตประจำวันซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของประชาชนได้ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13, 2565:26)

ซึ่งเรื่องของการพัฒนาคนให้มีความเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวนี้ได้ถูกกำหนดไว้ในหมวดหมู่ที่ 12 เรื่องของการพัฒนาคนให้เท่าทันกับโลกของการเปลี่ยนแปลงยุคใหม่ โดยการพัฒนาให้ประชาชนไทยมีทักษะและคุณลักษณะในด้านความรู้ พฤติกรรมและบรรทัดฐานที่ดีของสังคมให้เหมาะกับการเป็นยุคสมัยแห่งเทคโนโลยีในปัจจุบันและอนาคต (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13, 2565:127) ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้ต้องมีปัจจัยในการดำเนินการเข้ามาสนับสนุนหลายประการ ได้แก่ ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่จะถูกนำมาใช้เป็นฐานในการดำเนินการในการสร้างเสริมคุณลักษณะ เสริมสร้างการเรียนรู้ และพัฒนาสมรรถนะ โดยมีสถาบันการศึกษาและองค์กรต่างๆ ที่ได้ตั้งแพลตฟอร์มเพื่อการดำเนินการฝึกอบรมเป็นจำนวนมาก เพื่อที่จะสร้างความคุ้นเคยในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ให้กับประชาชนคนไทย หากแต่ในการดำเนินการที่ผ่านมายังขาดเรื่องของระบบสารสนเทศในการจัดการข้อมูลในด้านต่างๆ เช่น ความต้องการและการให้การสนับสนุน หรือข้อมูลสมรรถนะที่มีความต้องการของแต่ละอาชีพ เป็นต้น

3. นโยบายและแผนงานระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2565-2570)

ในระดับนี้เป็นการดำเนินการเพื่อให้ประเทศไทยมีเสถียรภาพเกิดขึ้น มีความมั่นคงและเป็นปึกแผ่น ส่งผลให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี มีการพัฒนาในภาพรวมระดับประเทศ มีความปลอดภัยจากภัยคุกคามต่างๆ ที่เข้ามาทุกรูปแบบ มีความสามารถในการรับมือกับวิกฤติการณ์ต่างๆ อย่างสร้างสรรค์และมีการร่วมรับผิดชอบของสังคมในการดำเนินการต่างๆ จนเป็นที่ยอมรับของประชาคมอาเซียนและประชาคมโลก ทั้งนี้เพื่อการสร้างเสริมรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์ของประเทศ โดยการกำหนดเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ในการแก้ปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อที่จะสร้าง

สังคมที่ปลอดภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินให้กับประชาชนในพื้นที่เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข โดยมีการดำเนินการกำหนดกลยุทธ์เพื่อไปสู่เป้าหมายดังต่อไปนี้ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 ว่าด้วยเรื่องของการดำเนินงานที่มีการบูรณาการอย่างเป็นระบบของภาครัฐ โดยมีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ โดยใช้แนวทางยุทธศาสตร์พระราชทานได้แก่ “การเข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” ตามหลักของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9

กลยุทธ์ที่ 2 ว่าด้วยเรื่องของการเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้ประชาชนด้วยการดำเนินการระบบการสร้างความมั่นคงที่ให้ความสำคัญกับการตรวจสอบพื้นที่เสี่ยงในจุดต่างๆ มีการสร้างเสริมกิจกรรมเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น

กลยุทธ์ที่ 3 ว่าด้วยเรื่องของการพัฒนาระบบการทำงานอำนวยความสะดวกในการพลิกฟื้นความไว้วางใจ และลดความไม่ไว้วางใจระหว่างประชาชนกับภาครัฐ โดยใช้หลักความเป็นธรรม และกระบวนการยุติธรรมที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ตามหลักนิติธรรม

กลยุทธ์ที่ 4 ว่าด้วยเรื่องของการส่งเสริมสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อการอำนวยความสะดวก สันติสุข ตามแนวทางของสันติวิธี และการเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างภาคส่วนต่างๆ กับประชาชนเพื่อหาทางออกร่วมกันในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้

กลยุทธ์ที่ 5 ว่าด้วยเรื่องของการดำเนินการเพื่อสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องของประชาชนในประเทศ และความเข้าใจที่ถูกต้องระหว่างประเทศ ถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์ที่ 6 ว่าด้วยเรื่องของการส่งเสริมความต่อเนื่องในเรื่องของการแสวงหาแนวทางในการยุติความขัดแย้งและสถานการณ์ความรุนแรงที่เกิดขึ้นในจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลยุทธ์ที่ 7 ว่าด้วยเรื่องของการดำเนินการสนับสนุนให้มีการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ ตามศักยภาพของพื้นที่ โดยจัดให้มีการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมขึ้น

กลยุทธ์ที่ 8 ว่าด้วยเรื่องของการส่งเสริมด้านการค้าและการลงทุนให้มีประสิทธิภาพในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ และในพื้นที่ชายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศมาเลเซีย ทั้งนี้ให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม

กลยุทธ์ที่ 9 ว่าด้วยเรื่องของการพัฒนาการศึกษาให้กับเยาวชนและประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้มาตรฐานวิชาชีพสอดคล้องกับตลาดแรงงานทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดผลผลิตอันนำไปสู่การเสริมสร้างความมั่นคงของชาติได้

กลยุทธ์ที่ 10 ว่าด้วยเรื่องของการพัฒนาระบบกลไกในการให้ทุนการศึกษา โดยวิธีการส่งเสริมและสนับสนุนการให้ทุนการศึกษาในระดับอุดมศึกษาให้แก่เยาวชน และไปยังสถาบันการศึกษาและมหาวิทยาลัยในพื้นที่

กลยุทธ์ที่ 11 ว่าด้วยเรื่องของการสนับสนุนกิจกรรมหลักในการดำเนินกิจกรรมทางศาสนา และกิจกรรมในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมที่จะเป็นการส่งเสริมสังคมพหุวัฒนธรรมในพื้นที่ที่มีความเข้มแข็ง และการดำเนินการในการให้ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักศาสนาไปยังประชาชนในพื้นที่

4. นโยบายว่าด้วยเรื่องการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2564 – 2566

ในการเสริมสร้างความมั่นคงปลอดภัยและการเสริมสร้างความสันติสุขให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืน ได้กลายเป็นเป้าหมายที่สำคัญในภารกิจงานด้านความมั่นคง ซึ่งได้กำหนดไว้ใน “ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580)” และจากนั้นได้มีการกำหนดพระราชบัญญัติการดำเนินการตามยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2560 ซึ่งกำหนดให้มีนโยบายและมีแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ. 2562-2565) เกิดขึ้นภายใต้พระราชบัญญัติสภาความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2559 เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางในการรองรับภารกิจการดำเนินการด้านความมั่นคงของชาติในภาพรวม นอกจากนี้ ยังมีนโยบายเฉพาะพื้นที่ ได้แก่ “นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้” ที่เกิดขึ้นมาจากบทบัญญัติมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2553 โดยที่ได้กำหนดให้สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) มีการจัดทำนโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นนโยบายเฉพาะเรื่องที่กำหนดให้มีการวางกรอบแนวทางในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาพื้นที่ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งนี้เพื่อเสนอต่อสภาความมั่นคงแห่งชาติ และคณะรัฐมนตรีในการพิจารณาให้ความเห็นชอบ จากนั้นคณะรัฐมนตรีจะดำเนินการในการเสนอต่อรัฐสภาเพื่อทราบ และจัดให้มีการพิจารณาทบทวนและดำเนินการปรับปรุงนโยบายดังกล่าว ซึ่งจะดำเนินการทุกกรอบระยะเวลาสามปี หรือแผนสามปีหรือกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนให้มีการนำมาพิจารณาได้ เพื่อให้มีความสอดคล้องในการดำเนินการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาในสถานการณ์ปัจจุบันในพื้นที่ และแนวโน้มสถานการณ์ที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงได้ในอนาคต

ซึ่งตั้งแต่มีการประกาศใช้นโยบายฯ ฉบับแรกในปี พ.ศ. 2555 จนถึงปี พ.ศ. 2562 สมช. ได้มีการดำเนินการทบทวนและปรับปรุงนโยบายฯ ตามรอบระยะเวลาที่กำหนดไว้ และประกาศใช้เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการบริหารจัดการภาครัฐอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ตลอดจนมีการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและมีการปรับยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคงให้มีรายละเอียดที่จะรองรับนโยบายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และมีการเพิ่มประสิทธิภาพในการนำนโยบายที่กำหนดไปสู่การปฏิบัติ โดยการปรับปรุงโครงสร้างในการบริหารจัดการ จากการนี้จึงมีการกำหนดให้มีคณะกรรมการขับเคลื่อนในการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (คปต.) ขึ้น เพื่อที่จะเป็นกลไกหลักในการบูรณาการการดำเนินการตามภารกิจงานของทุกกลไกที่กำหนดขึ้นเพื่อการแก้ไขปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งในการดำเนินการได้มีมีหน่วยงานเจ้าภาพเพื่อทำหน้าที่ในการรับผิดชอบมิตงานสำคัญ ได้แก่ กองอำนวยการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร (กอ.รมน.) ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านความมั่นคง

และศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ทำหน้าที่รับผิดชอบงานด้านการพัฒนา เพื่อให้เกิดการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นหนึ่งเดียวกัน รวมทั้งมีการกำหนดให้ กอ.รมน.ภาค 4 ส่วนหน้า ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานเจ้าภาพหลักในการรับผิดชอบเรื่องของการประสานการปฏิบัติงานและการดำเนินการติดตามแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมทุกมิติในการทำงานของทุกหน่วยงานที่มีในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้มีการกำหนดขอบเขตการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

(1) เรื่องการดำเนินงานด้านความปลอดภัยและการดำเนินการจัดการกับมูลเหตุปัจจัยที่ก่อให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรง โดยที่ได้มีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การดำเนินการติดตั้งเครื่องมือเพื่อสนับสนุนกิจกรรมในการรักษาความปลอดภัยให้กับพื้นที่เป้าหมาย มีการดำเนินการพัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครประชาชนประจำพื้นที่ เพื่อที่จะทำหน้าที่ในการช่วยเหลือและเป็นกำลังในการเฝ้าระวังในภารกิจการรักษาความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ โดยการพัฒนาและการบูรณาการฐานข้อมูลที่เป็นในด้านความมั่นคงปลอดภัยของจังหวัดชายแดนภาคใต้ และมีการสนับสนุนในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน ท้องถิ่น รวมถึงสถาบันครอบครัว ในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด มีการดำเนินการเพื่อที่จะเพิ่มประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมมีการดำเนินการจัดตั้งศูนย์ยุติธรรมชุมชน เพื่อที่จะติดตามให้การช่วยเหลือเยียวยาผู้ที่ได้รับผลกระทบจากเหตุการณ์รุนแรงรูปแบบต่างๆ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมเพื่อสร้างการรับรู้ในเรื่องสิทธิมนุษยชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้องให้กับประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

(2) การดำเนินงานด้านการพัฒนาเพื่อการสนับสนุนให้มีการแก้ไขปัญหาความมั่นคงในพื้นที่ โดยได้มีการดำเนินกิจกรรม ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การดำเนินการด้านการศึกษา ซึ่งเป็นการดำเนินการที่สร้างความต่อเนื่องในการขยายโอกาสทางการศึกษาไปยังกลุ่มเด็กและเยาวชนในพื้นที่ เพื่อที่จะสามารถเข้าถึงการจัดการศึกษาอย่างเท่าเทียมกันและมีคุณภาพ 2) การดำเนินการด้านศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม โดยการดำเนินการสนับสนุนให้มีการทำนุบำรุงและบูรณปฏิสังขรณ์ศาสนสถานต่างๆ ทุกศาสนา มีการดำเนินการส่งเสริมความโดดเด่นด้านอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมและภาษาท้องถิ่นในพื้นที่ มีการดำเนินกิจกรรมการส่งเสริมด้านศาสนาและกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต 3) การดำเนินกิจกรรมด้านการสาธารณสุข โดยการจัดให้มีบริการด้านสาธารณสุขและมีการดูแลสุขภาพเชิงรุก นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาระบบของการบริการสาธารณสุขขั้นพื้นฐานทุกระดับ และ 4) การดำเนินกิจกรรมในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการพัฒนาเศรษฐกิจ มีการก่อสร้างและปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคเพื่อที่จะรองรับการพัฒนาเศรษฐกิจของพื้นที่ มีการส่งเสริมอาชีพครัวเรือนและวิสาหกิจชุมชน การดำเนินการส่งเสริมการพัฒนาธุรกิจฮาลาลร่วมกับการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การส่งเสริมการท่องเที่ยว การส่งเสริมการค้าชายแดน และกิจกรรมพัฒนา

ศักยภาพในรูปแบบที่หลากหลายให้กับชุมชน ท้องถิ่น เพื่อให้เกิดการพัฒนาและสามารถปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและการดำเนินกิจกรรมของชุมชนท้องถิ่นให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้

(3) มีการดำเนินกิจกรรมเพื่อการสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในประเทศและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ โดยมีการดำเนินกิจกรรมที่สำคัญ ได้แก่ การดำเนินการจัดพิมพ์นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2560-2562 ฉบับ 5 ภาษา เพื่อเผยแพร่และสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในประเทศและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศ มีการดำเนินการในการผลิตรายการและสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อเผยแพร่ให้ประชาชนในประเทศและนานาชาติมีความเข้าใจสถานการณ์ในพื้นที่และแนวทางการแก้ไขปัญหาของภาครัฐ มีการดำเนินการสร้างความเข้าใจกับองค์กรต่างๆ อาทิเช่น ภาคประชาสังคมในพื้นที่และนอกพื้นที่ องค์กรระหว่างประเทศ และองค์กรพัฒนาเอกชนทั้งในประเทศ และต่างประเทศ อีกทั้งยังจัดให้มีคณะทำงานไปทำหน้าที่พบปะเยี่ยมเยียนนักศึกษาไทยมุสลิมที่กำลังศึกษาอยู่ในต่างประเทศ และมีการดำเนินการสนับสนุนให้สถานเอกอัครราชทูตและสถานกงสุลใหญ่ไทยดูแลนักศึกษาไทยมุสลิมที่ไปศึกษาต่างประเทศ มีการเรียนเชิญคณะทูตจากประเทศต่างๆ ในไทยและผู้แทนสำนักงานเลขาธิการองค์การความร่วมมืออิสลาม (Organisation of Islamic Cooperation: OIC) ในการเดินทางไปยังพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้ทราบถึงสถานการณ์และการดำเนินการสร้างความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาของภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้มีการดำเนินการตลอดมา

(4) การดำเนินการเพื่อการสร้างสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ นับเป็นวาระแห่งชาติในการสร้างทางเลือกให้กับกลุ่มที่เป็นแนวร่วมความรุนแรงหลายกลุ่มในพื้นที่ที่มีความเข้าใจ มีความมั่นใจที่จะให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการปรับเปลี่ยนแนวทางการดำเนินกิจกรรมด้านความรุนแรง ด้วยกิจกรรมการสร้างความไว้วางใจเพื่อที่จะโน้มน้าวและสร้างการมีส่วนร่วมในกระบวนการพูดคุยโดยสมัครใจจากกลุ่มแนวร่วม และการดำเนินกิจกรรมการสร้างมวลชนสัมพันธ์ผ่านเวทีรับฟังความคิดเห็นที่สามารถสะท้อนความต้องการและความรู้สึกนึกคิดของประชาชนได้อย่างแท้จริง และมีการถอดบทเรียนจากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความเข้าใจและสามารถลดแนวโน้มของการเกิดสถานการณ์ความรุนแรงให้ลดลงได้

5. นโยบายของรัฐบาล

นโยบายเร่งด่วนหนึ่งของรัฐบาล คือ นโยบายว่าด้วยการแก้ไขปัญหาของจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นนโยบายที่มุ่งแก้ไขในหลายประเด็น อาทิเช่น การแก้ไขปัญหาหายสาบสูญจากการดำเนินการเรื่องกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนและภาคส่วนที่เกี่ยวข้องในการสร้างสังคมแห่งสันติสุขให้เกิดขึ้นในพื้นที่ และมีการน้อมนำเอาปรัชญาในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 มาใช้เป็น

แนวทางในการดำเนินการ ได้แก่ “การเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา” ซึ่งเป็นหัวใจในการดำเนินที่สร้างเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในพื้นที่ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การศึกษา และสาธารณสุข ซึ่งมีความสอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ภาครัฐยังมีการดำเนินการให้ความช่วยเหลือ เยียวยา ผู้ได้รับผลกระทบที่เกิดจากสถานการณ์ความไม่สงบ และการจัดการด้านสวัสดิการที่เหมาะสมให้แก่บุคลากรภาครัฐที่ทำหน้าที่ในการแก้ปัญหาและการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

6. แผนพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

ภาครัฐมีการดำเนินการที่มุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้บุคลากรทุกกลุ่มในการดำเนินชีวิตและการปฏิบัติหน้าที่ในยุคดิจิทัล โดยพัฒนาให้มีความรู้และทักษะที่เหมาะสม รวมถึงเรื่องของการปฏิรูปแนวคิดการปฏิบัติงานและแนวคิดในการให้บริการของภาครัฐด้วยการนำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศมาใช้ในการปฏิบัติราชการอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อที่มุ่งหวังให้เกิดการปฏิบัติงานที่เป็นไปด้วยความโปร่งใส ด้วยความมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการบริหารจัดการ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 4 ว่าด้วยเรื่องของปรับเปลี่ยนการดำเนินการภาครัฐสู่การเป็นรัฐบาลดิจิทัล โดยมุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการของหน่วยงานภาครัฐให้เกิดบริการภาครัฐในรูปแบบที่ส่งผลให้ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงบริการได้โดยไม่มีข้อจำกัดทางกายภาพ ไม่มีข้อจำกัดเชิงพื้นที่ และข้อจำกัดด้านภาษา เช่น การจัดบริการอัจฉริยะใน การเชื่อมโยงข้อมูล และการเปิดเผยข้อมูลที่เป็นประโยชน์ และการพัฒนาแพลตฟอร์มที่เกี่ยวกับบริการพื้นฐานของภาครัฐ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 ว่าด้วยเรื่องของการพัฒนากำลังคนให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจและสังคมดิจิทัล โดยให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังคนวัยทำงานทุกสาขาอาชีพ โดยเฉพาะบุคลากรภาครัฐที่ต้องมีการพัฒนาความสามารถในเชิงสร้างสรรค์และความสามารถในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเรื่องของการพัฒนาความสามารถของผู้บริหารระดับต่างๆ ให้สามารถใช้เทคโนโลยีในการกำหนดแผนการทำงานต่างๆ ได้อย่างดีและมีประสิทธิภาพ

จากยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้ว่ามีเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ คือ “ประเทศชาติมั่นคง ประชาชนมีความสุข” โดยมุ่งเน้นไปที่การบริหารจัดการสภาพแวดล้อมของประเทศเพื่อให้ความมั่นคงปลอดภัย เกิดความความสงบเรียบร้อยในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับชุมชน สังคมและประเทศชาติ และมุ่งเน้นเรื่องของการพัฒนาคน การพัฒนาเครื่องมือ การนำเอาเทคโนโลยีและระบบฐานข้อมูลขนาดใหญ่มาประยุกต์ใช้ เพื่อให้มีความสามารถในการรับมือกับภัยคุกคามและภัยพิบัติได้ทุกรูปแบบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งจะดำเนินการควบคู่ไปกับการป้องกัน การพัฒนา และการแก้ไข

ปัญหาด้านความมั่นคงที่เกิดขึ้นในปัจจุบันและที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคต รวมถึงการพัฒนา ระบบงานด้านการข่าวที่มุ่งเน้นการบูรณาการข้อมูลข่าวสารด้านความมั่นคงอย่างเป็นระบบ รวมทั้ง การแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีลักษณะสังคมพหุวัฒนธรรมให้สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติ สุข โดยการใช้กลไกในการแก้ไขปัญหาด้วยรูปแบบการบูรณาการทุกภาคส่วน ได้แก่ ส่วนราชการ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม และองค์กรที่ไม่ใช่รัฐ รวมถึงการดำเนินการร่วมกับประเทศ เพื่อนบ้านและมิตรประเทศ และการที่ประเทศไทยได้รับการยอมรับในเรื่องของการเป็นรัฐบาลดิจิทัล เป็นการจุดประกายแนวคิดเรื่องของการนำเอาระบบดิจิทัลมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้จะเห็นได้ว่านโยบายและแผนในการพัฒนาระดับต่างๆ ได้มีการกล่าวถึง การเป็นสังคมนวัตกรรมและการสร้างบุคลากรที่เป็นนวัตกรรม ซึ่งจุดนี้จะเป็นจุดเริ่มต้นในการ ดำเนินการพัฒนาที่ผนวกเอาระบบออนไลน์ หรือ ดิจิทัลรูปแบบต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการทำงานใน พื้นที่ของบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation)

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับนวัตกรรม

นวัตกรรมมีบทบาทมากในการดำเนินชีวิตประจำวันของผู้คนและส่งผลมีบทบาทสำคัญต่อการ พัฒนาทั้งในระดับบุคคล กลุ่ม ชุมชน สังคม ประเทศชาติและระดับโลก ซึ่งนวัตกรรมเป็นกระบวนการ ที่มาจากความคิดที่ตกผลึกออกมาจนกลายเป็นสิ่งที่นำไปสู่การพัฒนา โดยความเข้าใจเกี่ยวกับการ สร้างนวัตกรรมที่เป็นกระบวนการทางความคิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาและนำมาซึ่งความสำเร็จของการ เปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นของบุคคล กลุ่มองค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติและระดับโลกนี้ “นวัตกรรม” จึงเป็นที่สนใจศึกษาเพื่อทำความเข้าใจประเด็นที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม เข้าใจเกี่ยวกับ บทบาทและความสำคัญของนวัตกรรมที่มีต่อการพัฒนาหรือการจัดการตัวบุคคล กลุ่มองค์กร ชุมชน สังคม ประเทศชาติและระดับโลก ผู้วิจัยจึงได้ทำการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องไว้ดังนี้

ความหมายของนวัตกรรม

คำว่านวัตกรรมมีการพัฒนามาจากรากศัพท์คำว่า Innovare ที่มาจากภาษาลาตินซึ่งหมายถึง การทำสิ่งใหม่ขึ้นมา และคำว่า นวัตกรรม ที่มีรากศัพท์มาจากภาษาบาลีที่ว่า นว+ อดต + กรรม คือ ใหม่ + ตัวเอง + กรรม หมายความว่าโดยรวมเป็น การกระทำเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ด้วยตนเอง (ธัญยา พิทยาพิทักษ์ และ ธันยวิช วิเชียรพันธ์, 2555:108) และยังมีผู้ที่ได้ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรม ไว้ดังนี้

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ ได้ให้ความหมายไว้ว่า นวัตกรรม หมายถึง สิ่งใหม่ที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ของบุคคลหรือหน่วยงาน องค์กรต่างๆ ที่จะมีประโยชน์ต่อ เศรษฐกิจสังคม การศึกษา และสิ่งแวดล้อม (ศูนย์นวัตกรรมเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2556: ออนไลน์)

วีระศักดิ์ เครือเทพ (2548:8) ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรม คือ การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ การริเริ่ม การคิดค้น การดำเนินการพัฒนา การดำเนินการแก้ไข หรือจัดการปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น ในพื้นที่รับผิดชอบซึ่งอาจเป็นชุมชนท้องถิ่นตามภารกิจหลักของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งได้แก่ เรื่องการจัดบริการให้กับสาธารณะ เรื่องของการพัฒนา การเมืองชุมชน ท้องถิ่นและเรื่องของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการภายในและ ภายนอกองค์กร ซึ่งในการดำเนินการต่าง ๆ เหล่านี้ มุ่งหวังเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ประชาชนที่อาศัย อยู่ในชุมชนหรือเกิด ประโยชน์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ อย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ต้องมี การถ่ายทอดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นๆ เพื่อที่จะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการ ดำเนินการหรือมีการนำไปพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ ต่อยอดในการแก้ปัญหาและพัฒนาด้วยวิธีการ แก้ไขปัญหาใหม่ให้เกิดขึ้นได้ในวงกว้าง

ไชยยศ เรื่องสุวรรณ (2546 อ้างถึงใน กิรติ ยศยิ่งยง, 2552:7) ได้ให้ความหมายว่า นวัตกรรม คือวิธีการปฏิบัติใหม่ๆ ที่แตกต่างไปจากเดิมแนวปฏิบัติเดิม โดยอาจจะได้มาจากการ ค้นคว้า คิดค้น จนพบ วิธีการใหม่ๆ ในรูปแบบต่างๆ ขึ้นมาหรืออาจมาจากการปรับปรุงแนวปฏิบัติเดิม ให้เหมาะสมมากขึ้น และสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่นี้ได้รับการทดลองพัฒนาจนเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือได้แล้ว ว่าสามารถใช้ได้ผลดีในทางปฏิบัติทำให้ระบบการทำงานสามารถก้าวไปสู่จุดหมายปลายทางได้อย่างมี ประสิทธิภาพ

โกวิท พวงงาม (2553:79) ได้มีการกล่าวถึง นวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า นวัตกรรม หมายถึง การคิดค้นหาแนวทาง เพื่อนำไปสู่การปรับปรุง และการพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ให้ เกิดขึ้นในการทำงานด้านต่างๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

พันธุ์อาจ ชัยรัตน์ (2547:3-4) ได้มีการกล่าวถึงความหมายของนวัตกรรมไว้ในเชิง เศรษฐศาสตร์ ที่ว่า นวัตกรรม หมายถึง เรื่องของการนำเอาแนวความคิดใหม่หรือการที่มีการใช้ ประโยชน์จากสิ่งที่มีอยู่แล้วนำมาใช้ในรูปแบบใหม่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ นวัตกรรมยังได้ถูกตีความไว้ทั้งความหมายเชิงแคบและความหมายเชิงกว้าง ดังต่อไปนี้

นวัตกรรมในความหมายเชิงแคบ คือ ผลผลิตที่เกิดขึ้นจากความสำเร็จในการทดลอง ทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีร่วมกับพลวัตที่เกิดจากกิจกรรมทางสังคม

นวัตกรรมในความหมายเชิงกว้าง คือ แนวความคิดการปฏิบัติ หรือสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นใหม่ และมีการส่งผลกระทบต่อตัวปัจเจก หรือหน่วยงานที่รับเอาสิ่งเหล่านั้นในการนำไปประยุกต์ใช้ โดยการรวม

เอากิจกรรมที่จะสามารถนำไปสู่การแสวงหาความสำเร็จเชิงพาณิชย์ มีการสร้างตลาดใหม่ เกิดเป็นผลิตภัณฑ์ใหม่มีกระบวนการและเกิดการบริการใหม่ ซึ่งเป็นการทำในสิ่งที่แตกต่างไปจากเดิม โดยอาศัยการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสภาวะแวดล้อมให้กลายมาเป็นโอกาสและถ่ายทอดไปสู่แนวความคิดใหม่ที่ทำให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้

ซึ่งในที่นี้อาจมีความสับสนเกิดขึ้นได้จากการใช้ความหมายระหว่างคำสองคำ คือ นวัตกรรม และประดิษฐ์กรรม คือ หากเป็นนักวิจัยในห้องปฏิบัติการที่มีความเชี่ยวชาญ มีความสามารถในการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ ได้เป็นอย่างดี แต่ยังไม่สามารถนำเอาแนวคิดหรือสิ่งที่ประดิษฐ์ได้นั้นไปใช้หรือประยุกต์ใช้ ในโลกแห่งความเป็นจริงได้ สิ่งนั้นจะยังไม่ถูกเรียกว่าเป็นนวัตกรรม แต่หากมีการนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง เพื่อทำให้เกิดประโยชน์ทั้งทางสังคมและการแก้ปัญหาและพัฒนาในด้านต่างๆ แล้ว สิ่งเหล่านั้นจึงจะถูกเรียกว่า นวัตกรรม

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องและทำการพิจารณาเกี่ยวกับการให้ความหมายของนวัตกรรมจากนักวิชาการต่างประเทศ ที่ให้ความหมายของคำว่า นวัตกรรม โดยสามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ความหมายของนวัตกรรมตามคำนิยามของนักวิชาการต่างประเทศ

(สมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ,2553:53)

นักวิชาการ	ความหมายของนวัตกรรม
Rogers (1995)	นวัตกรรม คือ แนวความคิด แนวทางการปฏิบัติ หรือสิ่งของที่เป็นสิ่งใหม่สำหรับให้บุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ได้นำไปใช้
Smits (2002)	นวัตกรรม เกิดจากความสำเร็จในการผสมผสานเชื่อมโยงในเรื่องของวัสดุอุปกรณ์ในการปฏิบัติงานและความคิดในการทำงานให้เป็นประโยชน์ในทั้งเชิงสังคมและเชิงเศรษฐกิจ
Herkema (2003)	นวัตกรรม เป็นเรื่องของการนำความคิด หรือพฤติกรรมที่เกิดขึ้นใหม่ที่เกิดขึ้นในองค์กร และนวัตกรรมนั้นสามารถเป็นได้ทั้งผลิตภัณฑ์ใหม่ เป็นรูปแบบการบริการใหม่ หรือเป็นเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งอาจจะเกิดขึ้นมาจากการเปลี่ยนแปลงในลักษณะเฉียบพลันในสังคมหรือมีการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไป
DTI (2004)	นวัตกรรม เป็น เรื่องราวความสำเร็จที่เกิดจากการใช้ประโยชน์จากความคิดใหม่ด้านต่างๆ
Schilling (2008)	นวัตกรรม หมายถึง การนำความคิดใหม่ไปใช้ในเชิงปฏิบัติ เพื่อที่จะทำให้เกิดสิ่งใหม่ หรือเกิดกระบวนการใหม่

จากความหมายของนวัตกรรม โดยสรุปมีความแตกต่างหลากหลายขึ้นอยู่กับมุมมองของสาขาเชี่ยวชาญของนักวิชาการแต่ละท่าน สามารถสรุปแบ่งเป็น 3 ประเด็น ได้แก่ ความใหม่ ความมีประโยชน์ทางเศรษฐศาสตร์ ความรู้และความคิดสร้างสรรค์ ดังที่สมนิก เอื้อจิระพงษ์พันธ์ และคณะ (2553:54) ได้กล่าวไว้ต่อไปนี้เป็น

(1) ความใหม่ (Newness) คือ เรื่องของการได้รับการยอมรับถึงความใหม่ของสิ่งที่ถูกพัฒนาขึ้นมา ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ สินค้า รูปแบบการทำงาน การบริการ โดยมีการพัฒนาปรับปรุงให้แตกต่างไปจากเดิม และได้รับการยอมรับในการนำไปใช้ต่อ

(2) ประโยชน์ในเชิงเศรษฐกิจ (Economic benefits) คือ เรื่องของการก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านเศรษฐศาสตร์ของสิ่งใหม่ เช่น การสร้างความสำเร็จในเชิงพาณิชย์ การสร้างขีดความสามารถในการเพิ่มมูลค่าจากการพัฒนาสิ่งใหม่ขึ้นมาใช้ในการทำงาน ซึ่งอาจสามารถวัดได้ทั้งเป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน

3) การใช้ความรู้และความคิดอย่างสร้างสรรค์ (Knowledge and creativity idea) คือ เรื่องของการยอมรับว่านวัตกรรมนั้นได้เกิดมาจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์และองค์ความรู้เป็นหลักการในการพัฒนาให้เกิดขึ้น ไม่ใช่เป็นการลอกเลียน หรือ การทำซ้ำจากสิ่งที่มีอยู่เดิม

จากการทบทวนเอกสารข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า นวัตกรรม คือ ข้อค้นพบใหม่ซึ่งอาจเป็นกระบวนการ สิ่งประดิษฐ์ หรืออาจเป็นแค่ถ้อยคำที่เป็นองค์ความรู้ใหม่ในเรื่องต่างๆ ที่เกิดจากการคิดค้น ปรับปรุง พัฒนา เพื่อที่จะนำมาใช้ในการจัดการปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น จัดการกับโจทย์การพัฒนาต่างๆ ที่ได้รับ ซึ่งอาจเป็นทั้งมิติทางสังคม เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ แล้วแต่บริบทของผู้คิดค้นนวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งนวัตกรรมต้องสร้างสรรค์ มีประโยชน์ สามารถนำมาใช้ได้จริง เพราะหากนวัตกรรมไม่ได้ถูกนำมาใช้โดย ผู้คิดค้น หรือ ผู้อื่น นวัตกรรมนั้นก็ไม่สามารถนับเป็นนวัตกรรมได้

2. ประเภทของนวัตกรรม

จากการทบทวนเอกสารพบว่า ได้มีนักวิชาการทำการแบ่งประเภทของนวัตกรรมไว้หลายประเภท โดยในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้ทำการแบ่งประเภทของนวัตกรรมที่จำแนกตามเป้าหมายของนวัตกรรม ซึ่งพอสรุปโดยสังเขปได้ดังนี้

สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ,2547:6 (อ้างถึงใน วุฒิพงษ์ ภักดีเหล่า,2554:13-14) ได้มีการแบ่งประเภทนวัตกรรมตามวัตถุประสงค์การใช้งาน ดังนี้

(1) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product innovation) เป็นสิ่งที่ถูกผลิตขึ้นเพื่อการใช้งานในเชิงพาณิชย์ โดยได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้เป็นสิ่งใหม่ในสังคมและในตลาดซื้อขาย ในการดำเนินการสร้างนวัตกรรมต่างๆ มีความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการคิดค้น และพัฒนาผลิตภัณฑ์อย่าง

ต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการนำเสนอคุณค่าของผลิตภัณฑ์เหล่านั้นให้แก่ลูกค้า ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญได้แก่ การพัฒนาคุณสมบัติเฉพาะและลักษณะพิเศษของผลิตภัณฑ์ใหม่ ในการที่จะออกแบบสิ่งเหล่านี้ต้องมีการคำนึงถึงประโยชน์ที่ลูกค้าจะได้รับ ในที่นี้นวัตกรรมจะมี 2 แบบ คือ ผลิตภัณฑ์ที่จับต้องได้ (Tangible product) หรือหมายถึง สินค้าทั่วไป (Goods) และผลิตภัณฑ์ที่จับต้องไม่ได้ (Intangible product) หรือหมายถึง รูปแบบการบริการ (Service) ต่างๆ

(2) นวัตกรรมกระบวนการ (Process innovation) คือ เรื่องของการเปลี่ยนแนวทางหรือวิธีการ ในการผลิตสินค้า หรือการเปลี่ยนแนวทางในการให้บริการในรูปแบบที่แตกต่างออกไปจากเดิม โดยอาศัยการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การดำเนินการให้กระบวนการต่างๆ เกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางเทคโนโลยีตลอดจนความรู้ ในด้านกระบวนการและความรู้ในด้านเทคนิคต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงเรื่องของการประยุกต์ใช้แนวคิดวิธีการ หรือกระบวนการที่เกิดขึ้นใหม่ ซึ่งจะส่งผลให้กระบวนการการผลิตและการทำงานในภาพรวมมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิภาพสูงสุดได้

(3) นวัตกรรมจัดการ (Management innovation) หมายถึง การดำเนินการให้มีนวัตกรรมโดยใช้ความรู้ทางด้านการบริหารจัดการเพื่อนำมาปรับปรุงระบบโครงสร้างเดิมขององค์กร ซึ่งจะเปลี่ยนรูปแบบการบริหารในรูปแบบของการมีส่วนร่วมของพนักงาน ซึ่งสามารถรวบรวมความคิดเห็นที่เกิดขึ้นใหม่ สามารถรวบรวมความคิดสร้างสรรค์ มีการสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า และสามารถสร้าง รายได้ จนนำไปสู่ผลกำไรให้กับบริษัทได้

(4) นวัตกรรมบริการ (Service innovation) เป็นนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการนำเสนอรูปแบบการบริการใหม่ ที่เกิดขึ้นจากการสร้างขึ้นใหม่ หรือได้มาจากการปรับปรุงสิ่งเดิม

(5) นวัตกรรมรูปแบบธุรกิจ (Business innovation) จะเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงแนวทางการดำเนินทำธุรกิจที่สามารถสร้างมูลค่าให้เกิดขึ้น

(6) นวัตกรรมการตลาด (Marketing innovation) ได้แก่ การพัฒนารูปแบบการตลาดแบบใหม่ โดยการออกแบบผลิตภัณฑ์ หรือบรรจุภัณฑ์ หรือ การบริการ หรือ การทำโปรโมชั่นหรือราคา เพื่อเพิ่มมูลค่าในการซื้อขายผลิตภัณฑ์

(7) นวัตกรรมองค์กร (Organization innovation) ได้แก่ การดำเนินการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างในการดำเนินการไม่ว่าจะเป็นธุรกิจ หรือการบริการภาครัฐ เพื่อให้เกิดโครงสร้างการบริหารจัดการ เกิดแนวปฏิบัติใหม่ เกิดรูปแบบและกระบวนการในการบริหารจัดการ อันเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินการ และสามารถปรับปรุงการทำงานและการบริการต่างๆ ได้

กล่าวโดยสรุป นวัตกรรมมีทั้งหมด 7 ประเภท ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ กระบวนการ การจัดการ บริการ รูปแบบธุรกิจ การตลาด และองค์กร ซึ่งจะเห็นได้ว่าการแยกย่อยทั้งที่เป็นสิ่งจับต้องได้ และไม่สามารถจับต้องได้ ซึ่งอาจเป็นกระบวนการ สิ่งประดิษฐ์ หรืออาจเป็นแนวคิด ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำนวัตกรรมประเภทกระบวนการมาใช้ในการดำเนินการวิจัย

3. การถ่ายทอดนวัตกรรม

กระบวนการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม หรืออาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่า การเผยแพร่วัตกรรม มาจากภาษาอังกฤษคำว่า Diffusion of innovation ซึ่ง Rogers (2003: 35) ได้ให้ความหมายว่า การถ่ายทอดนวัตกรรม หมายถึง รูปแบบกระบวนการในการนำเอาสิ่งใหม่ อันได้แก่ แนวคิด กระบวนการ ผลิตภัณฑ์ เครื่องมือ หรือเทคโนโลยี นำมาทดลองและปรับใช้ในการบริหารจัดการ ในการแก้ปัญหา หรือการ พัฒนาชุมชน สังคม และการจัดการองค์กร ซึ่งกระบวนการการถ่ายทอดนวัตกรรมเพื่อให้เกิดการประยุกต์ใช้นวัตกรรมได้นั้น มีความจำเป็นต้องมีขั้นตอนหรือกระบวนการในการเตรียมความพร้อมให้กับพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม และองค์กร หรือกระทั่งตัวบุคคลเกิดการยอมรับและใช้นวัตกรรม ซึ่งในกระบวนการนี้จะเรียกว่า กระบวนการเร่งรัดความเปลี่ยนแปลง (Change acceleration process) ไปสู่กระบวนการบริหารความเปลี่ยนแปลง (Change management process) และเข้าสู่กระบวนการในการถ่ายทอดนวัตกรรม (Diffusion of innovation process) เพื่อความเข้าใจในกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรม นำไปสู่การกำหนดรูปแบบการถ่ายทอดนวัตกรรมที่เหมาะสม และรวมทั้งการวางแผนกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม และองค์กร หรือกระทั่งตัวบุคคลที่จะใช้นวัตกรรม

มณูญ มุกข์ประดิษฐ์ (2551: ออนไลน์) ได้กล่าวถึง การถ่ายทอดนวัตกรรมเพื่อนำไปสู่การยอมรับนวัตกรรมว่า จำเป็นต้องมีการวางแผนที่เหมาะสมกับภูมิสังคมของกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริงของภูมิประเทศทั้งด้านพื้นที่ และด้านสังคมวิทยาหรือด้านลักษณะนิสัยประจำถิ่น เช่น นิสัย ใจคอ วิถีชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรม ความเชื่อ การนับถือศาสนา ในแต่ละพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม และองค์กร หรือกระทั่งตัวบุคคล เพื่อที่จะให้เกิดการโน้มน้าวให้ผู้รับนวัตกรรมเข้าใจและเกิดกระบวนการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการใช้นวัตกรรมใหม่ ที่ก่อให้เกิดประโยชน์และคุ้มค่าต่อการสูญเสียความสะดวกสบายหรือส่งผลต่อความเคยชินกับความเป็นอยู่แบบเดิม นอกจากนี้ในกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมที่สอดคล้องกับภูมิสังคมของพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม และองค์กร หรือกระทั่งตัวบุคคล จะทำให้ผู้รับนวัตกรรมให้ความร่วมมือในการดำเนินการและให้การสนับสนุนต่อความเปลี่ยนแปลง ส่งผลต่อความยั่งยืนหรือยอมรับนวัตกรรมให้เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการดำเนินชีวิตของตนได้ (Internalization) จากนั้นจะเป็นการนำนวัตกรรมนั้นมาใช้ในเพื่อให้เกิดการเอื้ออำนวยให้ต่อการสร้างประโยชน์ต่อสังคมอย่างต่อเนื่อง หากแต่ในทางกลับกันหากไม่ได้มีการวางแผนการถ่ายทอดนวัตกรรมอย่างเหมาะสมและสอดคล้องกับภูมิสังคม นวัตกรรมเหล่านั้นอาจจะไม่เป็นที่ยอมรับจากพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม และองค์กร หรือกระทั่งตัวบุคคล หรือหากมีการยอมรับก็เป็นการใช้นวัตกรรมในระยะเวลาสั้นเท่านั้น ซึ่งเกิดจากความไม่มั่นใจที่จะใช้นวัตกรรมและไม่คาดหวังที่จะใช้ประโยชน์จากนวัตกรรม

กล่าวโดยสรุปการถ่ายทอดนวัตกรรม คือ การส่งต่อนวัตกรรมจากผู้คิดค้นไปสู่การนำไปใช้งานจริงตามวัตถุประสงค์ที่ได้คิดค้นขึ้น ซึ่งการส่งต่อนั้นต้องผ่านกระบวนการเร่งเร้า การจัดการและการถ่ายทอด และผ่านการวางแผนที่ดี ซึ่งต้องคำนึงถึงภูมิสังคม หรือ ความเป็นอยู่เดิมของผู้รับนวัตกรรม เพราะจะส่งผลต่อการรับนวัตกรรมภายหลังจากการถ่ายทอด

4. กระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรม

จากความเข้าใจที่ว่า การถ่ายทอดนวัตกรรมที่ต้องดำเนินการส่งต่อนวัตกรรมที่เกิดจากผู้คิดค้นนวัตกรรมไปสู่การนำไปใช้งานจริงตามวัตถุประสงค์ที่ผู้คิดค้นได้กำหนดไว้ ซึ่งผลจากกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมต่างๆ ต้องเกิดเป็นกระบวนการยอมรับนวัตกรรมและกระบวนการทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการใช้นวัตกรรม ซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับ 3 กระบวนการ ดังนี้

1) กระบวนการในการเร่งเร้าความเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นกระบวนการขั้นเริ่มต้นของการถ่ายทอดนวัตกรรม เป็นกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อที่จะเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะรับนวัตกรรม ซึ่งเป็นกระบวนการเร่งเร้าให้สมาชิกมีความต้องการการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่องค์กรต้องการ และมีความสนใจเกิดขึ้น ซึ่งมี 3 ระยะ คือ (Winter, 2012: Online)

ระยะที่ 1 ได้แก่ ระยะการปรับโครงสร้างและวัฒนธรรมองค์กรเพื่อให้มีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง

ระยะที่ 2 ได้แก่ ระยะการปฏิบัติวัฒนธรรมองค์กรจากวัฒนธรรมแบบเดิมที่เป็นผู้รับฟังคำสั่งและมีการปฏิบัติตาม ให้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นผู้ที่สามารถเสนอความคิดเห็นและแสดงการมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นได้

ระยะที่ 3 ได้แก่ ระยะของความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร โดยดำเนินการให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง ซึ่งมี 4 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 ระดับที่บุคลากรรู้จักที่จะวิเคราะห์ปัญหา มีการพัฒนางานที่ปฏิบัติและเกิดความเชื่อมั่นในการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับงานที่รับผิดชอบ

ระดับที่ 2 ระดับที่บุคลากรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีการทำงานแบบเป็นทีม

ระดับที่ 3 ระดับที่บุคลากรสามารถสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่ดีมีความยืดหยุ่นเหมาะสมต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

ระดับที่ 4 ระดับที่วัฒนธรรมองค์กรอยู่ในสภาวะที่ยอมรับความเปลี่ยนแปลง และสามารถนำไปสู่การผลักดันให้องค์กรเกิดพัฒนาจากการใช้นวัตกรรมได้อย่างไม่มีที่สิ้นสุด

หลังจากที่มีการเตรียมองค์กรให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงด้วยกระบวนการเร่งรัดความสำเร็จแล้ว จากนั้นจะต้องมีการดำเนินการจัดการอย่างมีคุณภาพ ทั้งคุณภาพบุคลากร คุณภาพการบริหารจัดการ และสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสามารถวัดผลการเปลี่ยนแปลงได้ดังนี้

$$Q \times A = E$$

Q = Quality หมายถึง คุณภาพของการเปลี่ยนแปลง

A = Acceptances หมายถึง การยอมรับการเปลี่ยนแปลง

E = Effective change หมายถึง การเปลี่ยนแปลงที่มีประสิทธิภาพ

แผนภาพที่ 1 สมการแนวทางการวัดผลสำเร็จในกระบวนการเร่งรัดให้เกิดการเปลี่ยนแปลง
(ที่มา: General Electric Company. (2012: Online))

2) กระบวนการบริหารความเปลี่ยนแปลง เกิดขึ้นหลังจากที่สมาชิกในองค์กรยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นแล้วจากนั้นกระบวนการต่อไป คือ เรื่องของการบริหารความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งถือเป็นกลไกการบริหารจัดการที่สำคัญที่จะต้องเกิดขึ้นในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม เพื่อให้จะทำให้การดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้หากการดำเนินการบริหารความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นไม่ประสบความสำเร็จจะส่งผลให้การถ่ายทอดนวัตกรรมนั้นไม่ประสบผลสำเร็จ หรืออาจใช้เวลาและงบประมาณจำนวนมาก รวมถึงใช้เวลาในการถ่ายทอดนวัตกรรมมากกว่าที่ควรจะเป็น ซึ่งรูปแบบในการดำเนินการเพื่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงมี 2 รูปแบบ ดังนี้ (Horn: & Anne, 1999: 497-506)

2.1) รูปแบบที่ดำเนินการโดยมุ่งเน้นเป้าหมายและมีการกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการสามารถแบ่งระยะเวลาในการบริหารความเปลี่ยนแปลงไว้เป็น 3 ระยะ ได้แก่ (Fullan, 1991: 48: NHS Foundation Trust. 2009: Online)

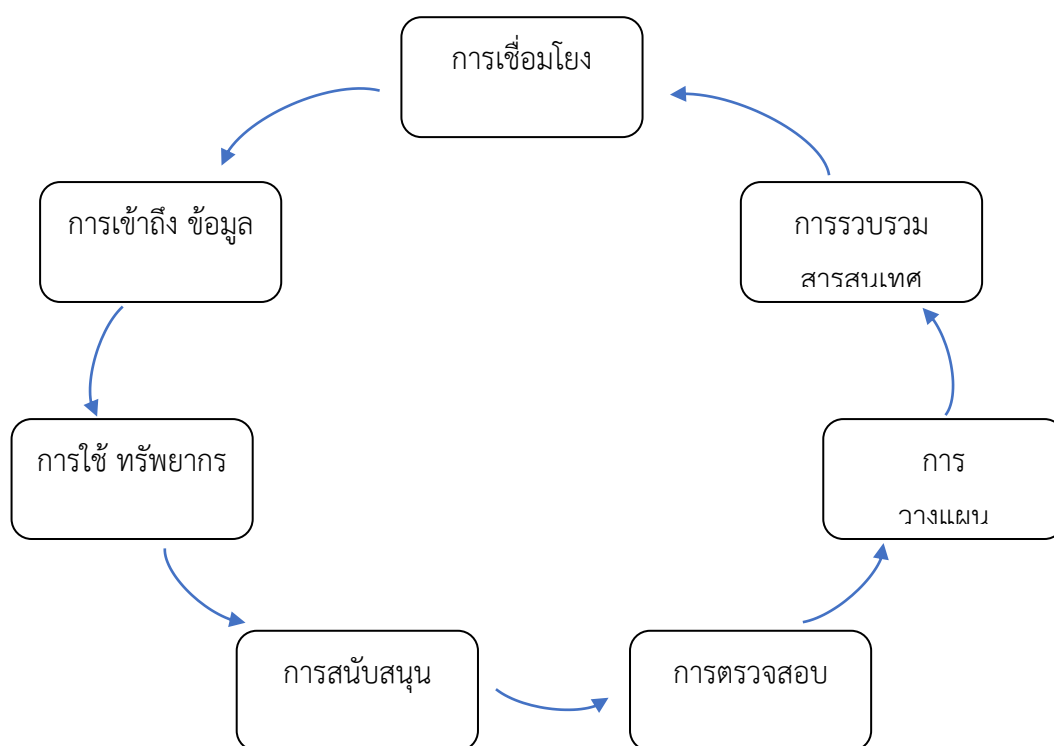
ระยะเริ่มแรก (Initiation) เป็นระยะของการยอมรับความเปลี่ยนแปลง ซึ่งในขั้นนี้เป็นระยะในการตัดสินใจยอมรับและนำไปสู่การดำเนินการ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นภายในองค์กร

ระยะที่ 2 ระยะของการส่งเสริมการนำไปใช้ (Implementation) โดยในระยะนี้ จะมีการส่งเสริมให้มีการนำเอาแนวความคิด วิธีปฏิบัติ หรือรูปแบบการดำเนินการใหม่ไปใช้ โดยที่ผู้บริหารความเปลี่ยนแปลงจำต้องพยายามทำให้บุคคลในองค์กรได้มีประสบการณ์เริ่มต้นในการ

ทดลอง ใช้แนวความคิด วิธีการปฏิบัติ หรือรูปแบบการดำเนินการใหม่ หรืออาจสร้างให้เกิดแนวความคิด ปฏิรูปรูปภายในองค์กรเพื่อที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติรูปแบบใหม่ขึ้นมาในชุมชน ท้องถิ่น หรือ องค์กร

ระยะที่ 3 เป็นระยะของการดำเนินการต่อเนื่อง (Continuation) ซึ่งขั้นตอนนี้จะเป็นระยะในการสร้างหรือขอความร่วมมือเพื่อที่จะให้บุคคลในองค์กร ได้ใช้แนวความคิด วิธีการปฏิบัติ หรือรูปแบบการดำเนินการใหม่อย่างจริงจัง จนเกิดเป็นกิจวัตรในการปฏิบัติงานและกลายเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ท้องถิ่น หรือ องค์กร

2.2) รูปแบบการดำเนินการที่มุ่งเน้นกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการใช้นวัตกรรม ประกอบด้วยกระบวนการย่อย ที่ต้องมีการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องเป็นวงจร 7 กระบวนการย่อย ดังภาพประกอบ

แผนภาพที่ 2 วงจรของกระบวนการย่อยที่เกิดจากกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง (ที่มา: Horn, V. & Anne, W.,1999:497)

กระบวนการย่อยที่ 1 เป็นขั้นตอนของการรวบรวมสารสนเทศ (Information amassment) และเป็นการสร้างดัชนีที่จะค้นหาเพื่อที่จะเข้าถึงข้อมูลที่สนับสนุนการเปลี่ยนแปลงจากการใช้นวัตกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้นได้

กระบวนการย่อยที่ 2 เป็นขั้นตอนของการเชื่อมโยง (Linkage) การเปลี่ยนแปลงที่ต้องการให้เกิดขึ้น โดยต้องตรวจสอบให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายวัตถุประสงค์ และจะต้องเป็นสื่อที่เป็นแหล่งทรัพยากรที่มีภายในองค์กร

กระบวนการย่อยที่ 3 เป็นขั้นตอนของการแสดงความสามารถในการเข้าถึง (Accessibility) เป็นการเข้าถึงแนวทางในการสร้างช่องทางการสื่อสาร ที่จะทำให้ผู้ต้องการการเปลี่ยนแปลงเองมีความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ

กระบวนการย่อยที่ 4 เป็นขั้นตอนของการใช้ทรัพยากร (Imposition) ซึ่งเป็นเรื่องของการนำเอา ฐานข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่มีให้เป็นการบริหารจัดการในการนำฐานข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่แล้วทั้งภายในและภายนอกองค์กร เพื่อใช้ในการสนับสนุนการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเป็นฐานข้อมูล และแหล่งเรียนรู้โดยทั่ว ได้แก่ ห้องสมุด มหาวิทยาลัย พิพิธภัณฑ์ หรือจากองค์กรอื่น เป็นต้น

กระบวนการย่อยที่ 5 เป็นขั้นตอนของการสนับสนุน (Support) บุคลากรหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม หรือองค์กร ให้มีการใช้แนวความคิด วิธีการปฏิบัติ หรือรูปแบบการดำเนินการใหม่ เพื่อที่จะสร้างความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ในอนาคต

กระบวนการย่อยที่ 6 เป็นขั้นตอนของการตรวจสอบ (Monitoring) ซึ่งในกระบวนการทั้งหมดที่กล่าวมาจำเป็นต้องจัดให้มีการตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะพิจารณาว่าการดำเนินการนั้นๆ มีข้อบกพร่องหรือมีจุดที่ควรแก้ไขหรือไม่อย่างไร เพื่อดำเนินการปรับปรุงกระบวนการย่อยดังกล่าวให้มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม หรือองค์กร

กระบวนการย่อยที่ 7 เป็นขั้นตอนของการวางแผน (Planning) ซึ่งสืบเนื่องมาจากการสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่จะต้องมีความรัดกุม ทั้งในเรื่องของแผนในการทบทวน ในเรื่องของการตรวจสอบเป้าหมาย หรือกระทั่งเรื่องของแผนงานทางด้านการเงิน ดังนั้นพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม หรือองค์กรอาจมีความจำเป็นต้องพึ่งผู้เชี่ยวชาญจากภายนอก ในการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ดำเนินการอย่างราบรื่นและมีความยั่งยืน โดยที่การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวจำเป็นต้องมาจากทุกระดับ โดยสมาชิกของพื้นที่ ชุมชน ท้องถิ่น สังคม หรือองค์กรแต่ละบุคคลต้องมีการสนับสนุนและมีการยอมรับเพื่อนำไปใช้ในหน้าที่ของตน

3) กระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรม กระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมเกิดขึ้นหลังจากที่ชุมชน สังคม หรือองค์กร มีการเตรียมความพร้อมภายในจนมีวัฒนธรรมที่ยืดหยุ่นพร้อมต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น และมีกระบวนการสำหรับรองรับการบริหารความเปลี่ยนแปลงที่กำหนดแล้ว จึงจะนำไปสู่การถ่ายทอดนวัตกรรมและการดำเนินการดังกล่าวถึงจะมีแนวโน้มที่จะประสบความสำเร็จได้อย่างรวดเร็วและยั่งยืน ซึ่งในกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมนี้ มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้ (Rogers, 2003: 171-194)

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการในการให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม อันได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของนวัตกรรม เรื่องของกระบวนการนวัตกรรม และเรื่องของประโยชน์ที่จะเกิดจากการใช้นวัตกรรม

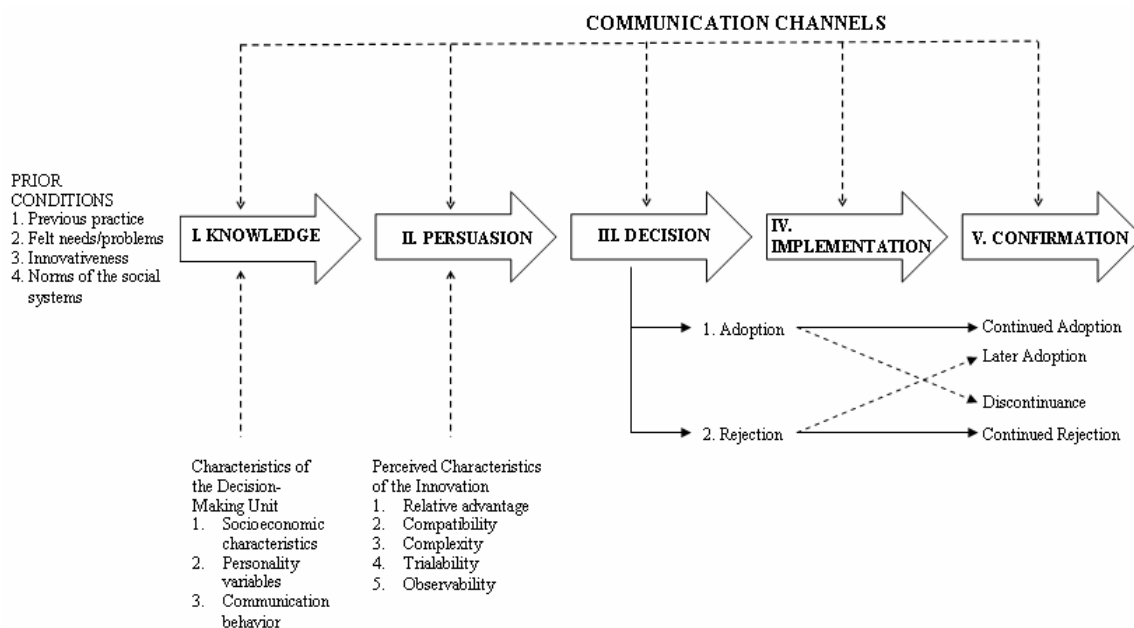
ขั้นที่ 2 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้รับนวัตกรรม ซึ่งผู้ดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมต้องทำการพิจารณาถึงความสอดคล้องของตัวนวัตกรรมในเรื่องของความต้องการของสังคมกับลักษณะเฉพาะของนวัตกรรมว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ผู้รับนวัตกรรมจำเป็นต้องได้รับข้อมูลเพื่อใช้ในการพิจารณาเปรียบเทียบในการตัดสินใจเลือก หรือยอมรับนวัตกรรม เช่น ข้อมูลค่าใช้จ่าย ที่อาจเกิดจากการใช้หรือไม่ใช้นวัตกรรม ความสะดวกสบาย ความเป็นไปได้ในการเข้าถึงนวัตกรรม ความเป็นไปได้ในการใช้นวัตกรรมในชีวิตประจำวันหรือสังคม และผลที่จะเกิดจากการใช้หรือไม่ใช้นวัตกรรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนของการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ในขั้นตอนนี้เป็นเรื่องของการดำเนินการให้เกิดการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมต้องเป็นผู้ดำเนินการประกาศให้ผู้ที่ต้องใช้นวัตกรรม ซึ่งอาจเป็นสมาชิกในชุมชน สมาชิกในองค์กร ครอบครัว ได้รับรู้ หรืออาจเป็นเรื่องของการยอมรับนวัตกรรมโดยตัวบุคคล ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรมต้องสื่อสารให้ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมได้รับรู้ว่ามี การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยผู้ที่ถ่ายทอดนวัตกรรมจะทำการถ่ายทอดนวัตกรรมให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ชุมชน หรือสังคมที่แจ้งว่าตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมจะได้รับการถ่ายทอดนวัตกรรมจากแหล่งต้นตอของนวัตกรรม หรือ Source โดยจะดำเนินการถ่ายทอดข้อมูล หรือ Message ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ของนวัตกรรม ผ่านไปยังผู้รับทางสื่อกลางในการส่งต่อข้อมูล หรือ Channels ด้วยวิธีการที่เลือกใช้ ไปสู่ผู้ใช้นวัตกรรมซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย หรือ Receiver ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทศนคติ วิธีการของผู้ใช้นวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่การตัดสินใจในการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการนำนวัตกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดไปใช้ซึ่งจะดำเนินการโดยกลุ่มผู้รับนวัตกรรม เมื่อมีการใช้นวัตกรรมไประยะหนึ่งแล้วผู้ใช้นวัตกรรมจะทำการตัดสินใจโดยข้อมูลที่ตนเองวิเคราะห์ ประเมินผลจากการใช้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะทำการยืนยันนวัตกรรมหรือไม่

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนการสรุปยืนยันรับนวัตกรรม เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ดำเนินการโดยผู้รับนวัตกรรมว่าจากการทดลองใช้นวัตกรรมมีข้อดี ข้อด้อย จุดเด่น จุดด้อย เกิดผลในทางบวกหรือลบอย่างไร ซึ่งหากมีผลดีมากกว่าผลเสียผู้ใช้นวัตกรรมจึงจะตัดสินใจยืนยันนวัตกรรม

แผนภาพที่ 3 กระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม (Rogers, 2003:34)

กล่าวโดยรวมกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมจะต้องมีขั้นตอนของการเตรียมการ ได้แก่ กระบวนการเร่งรัดความเปลี่ยนแปลง (Change acceleration process) และกระบวนการบริหารความเปลี่ยนแปลง (Change management process) เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการใช้นวัตกรรม จากนั้นจึงนำไปสู่กระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรม (Diffusion of innovation process) ตามแนวทางของโรเจอร์ที่มีขั้นตอนที่ชัดเจนจากจุดเริ่มต้นของการสร้างความรู้ในตัวนวัตกรรมไปจนถึงการยอมรับและใช้นวัตกรรมนั้นๆ

5. องค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรม

ในการดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมตามขั้นตอนที่กล่าวมาข้างต้นจะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยปัจจัยแวดล้อมที่เกี่ยวข้องเป็นตัวประกอบ ตามที่ Rogers (2003:35-38) ได้ระบุไว้ ได้แก่

1) ผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Extent of Chang Agents' Promotion Efforts) หมายถึง บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กร ที่มีความมุ่งมั่นให้เกิดกระบวนการหรือสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมและใช้นวัตกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการนี้หมายถึง บุคคลภายนอกที่มีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้างแรงจูงใจในการทำให้ผู้อื่นตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยการที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของนวัตกรรม และความสอดคล้อง

ของนวัตกรรมกับความต้องการของประชาชน หรือกลุ่มคนที่ต้องรับนวัตกรรม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องใช้ทักษะ ความอดทน และความมุ่งมั่นในการดำเนินการเป็นอย่างมาก ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงต้องเป็นคนที่ได้รับความไว้วางใจและสามารถเข้ากับกลุ่มคนที่ต้องทำการถ่ายทอดนวัตกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งการแสดงออกของผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจมีความโดดเด่นแตกต่างกันออกไปและสิ่งนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของผู้นำการเปลี่ยนแปลงแต่ละคน บางครั้งผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจทำหน้าที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง บางครั้งผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพียงแค่อ้างอิงความไว้วางใจและความสนิทสนมเพื่อโน้มน้าวให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และส่งผลให้ผู้รับนวัตกรรมทำหน้าที่ในการส่งต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปยังสมาชิกคนอื่น ๆ ในกลุ่ม หรือสังคม (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 2542) และ ในการเปลี่ยนแปลงของหน่วยงาน องค์กร หรือสถานการณ์ต่างๆ ไม่ว่าจะเล็กหรือใหญ่ จำเป็นต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจจะหนึ่งคนหรือมากกว่านั้น โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเป็นบุคคลที่มีทักษะมีพลังที่จะกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกและควบคุมการเปลี่ยนแปลง ซึ่งอาจเป็นพลังกำลังที่มีภายในตัวบุคคล หรืออาจจะต้องอาศัยพลังกำลังจากภายนอกร่วมด้วย ความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับคุณภาพและความสามารถในการทำงาน และความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำการเปลี่ยนแปลงและผู้ที่ทำหน้าที่หลักในการตัดสินใจยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น (Fred C. Lunenburg, 2010)

กล่าวโดยสรุป ผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ บุคคลที่ทำหน้าที่สำคัญในการกระตุ้นและนำการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยที่ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะในเรื่องของการเป็นคนที่ยอมรับนวัตกรรมได้เป็นอย่างดี เพื่อให้เกิดความไว้วางใจในการตัดสินใจรับนวัตกรรม ดังนั้นผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้เกิดการถ่ายทอดนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จ ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้บัณฑิตอาสาทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน เนื่องจากบัณฑิตอาสาเป็นคนที่พื้นที่ซึ่งส่งผลให้เกิดความไว้วางใจจากคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

2) ปัจเจกบุคคล คือ บุคคลที่ทำหน้าที่ในการเป็นผู้ตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม หากเป็นบุคคลที่มีภาวะความเป็นนวัตกรรมในตัวสูง (High innovativeness) มักจะเป็นผู้ที่รับนวัตกรรมเร็ว หรือที่เรียกว่า นวัตกรรม (Innovators) ในขณะเดียวกันบุคคลตรงข้ามหรือการเป็นผู้มีภาวะนวัตกรรมในตัวเองต่ำ (Low innovativeness) จะกลายเป็นผู้ที่รับนวัตกรรมได้ช้า ซึ่งจะส่งผลให้กลายเป็นผู้ล่าช้า (Laggards) หรือผู้ที่มีแนวโน้มจะปฏิเสธนวัตกรรม ซึ่งลักษณะของบุคคลที่จะมีการยอมรับนวัตกรรม สามารถแบ่งออกเป็น 5 ประเภท ดังที่ Rogers, 1995 (อ้างถึงใน ปรานธิ์ รั้งแก้ว, 2555:19-20) กำหนดไว้ดังนี้

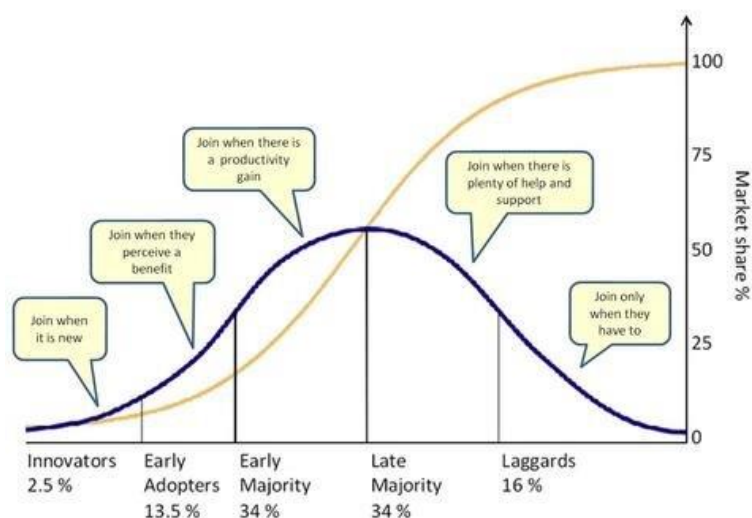
2.1 กลุ่มผู้แนะนำนวัตกรรม (Innovator) กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มของผู้ที่ชื่นชอบเทคโนโลยีหรือเป็นนักประดิษฐ์ หรืออาจเป็นผู้สร้างกระบวนการทางสังคมให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมที่ถ่ายทอดไป โดยกลุ่มผู้ริเริ่มนี้จะมีลักษณะกล้าเสี่ยง และมีการเดินทางไปมาหาสู่กับสังคมภายนอกได้บ่อยกว่าสมาชิกกลุ่มอื่นๆ เป็นกลุ่มที่มีการศึกษา มีสถานภาพทางสังคมสูง และคนกลุ่มนี้มักจะเป็นกลุ่มคนที่มีนิสัยนิยมการเปลี่ยนแปลง โดยเมื่อกลุ่มริเริ่มยอมรับนวัตกรรมใดเข้ามาแล้ว กลุ่มจะเกิดกระบวนการในการสื่อสารให้บุคคลกลุ่มถัดมาเพื่อให้ได้รับรู้ข้อมูลและเกิดการยอมรับนวัตกรรมด้วย

2.2 กลุ่มผู้ยอมรับนวัตกรรมง่าย (Early Adopters) กลุ่มนี้จะเป็นกลุ่มที่สนใจชอบลองสิ่งใหม่ๆ โดยจะเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงคล้ายกับกลุ่มแรก ซึ่งมีการศึกษาและมีสถานะทางสังคมสูงแต่ไม่เท่ากับกลุ่มแรก เพราะเหตุที่กลุ่มนี้จะมีความรอบคอบในการตัดสินใจต่างๆ มากกว่ากลุ่มแรก กลุ่มนี้จึงเป็นกลุ่มที่มีการแนะนำนวัตกรรมให้ผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

2.3 กลุ่มผู้ยอมรับเร็ว (Early Majority) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความเป็นอิสระในเรื่องของการตัดสินใจในการดำเนินการสิ่งต่างๆ สูง และมีนิสัยเฉพาะคือมีความสนใจในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่มอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่ม 1 และกลุ่ม 2 ซึ่งความสนใจนี้ นำมาสู่การคิดพิจารณาอย่างเป็นอิสระในการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ซึ่งโดยส่วนใหญ่จะค่อนข้างใช้เวลาในการตัดสินใจมากกว่า 2 กลุ่มแรก

2.4 กลุ่มผู้ยอมรับช้า (Late Majority) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีการตัดสินใจในการยอมรับนวัตกรรมช้า ซึ่งเป็นผลมาจากความจำเป็นด้านเศรษฐกิจที่อาจไม่สามารถเข้าถึงนวัตกรรมได้ หรือมาจากมุมมองของเครือข่ายและสมาชิกของสังคมที่ตนเองเป็นสมาชิกอยู่ที่ทำหน้าที่กีดกันให้เกิดการยอมรับช้า

2.5 กลุ่มล่าช้า (Laggard) กลุ่มนี้เป็นกลุ่มผู้คล้อยตามในการยอมรับนวัตกรรมได้ช้าที่สุด หรือเรียกได้ว่าก้าวไม่ทันกลุ่มอื่น เพราะผู้นำของกลุ่มนี้ไม่มีอำนาจมากพอในการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ทำให้ไม่เข้าใจและนำไปสู่การไม่ยอมรับนวัตกรรมได้ ในการถ่ายทอดนวัตกรรมให้กับกลุ่มนี้จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้เวลาในการอธิบาย ต้องใช้ความพยายามในการดำเนินการมากกว่ากลุ่มอื่น แต่หากบุคคลกลุ่มนี้เกิดการยอมรับนวัตกรรมแล้ว นวัตกรรมที่เข้ามาดังกล่าวจะกลายเป็นเรื่องปกติที่ได้รับการยอมรับและนำไปสู่การปฏิบัติจนเคยชินสำหรับคนทั่วไป ซึ่งขั้นตอนการยอมรับแสดงดังแผนภาพต่อไปนี้

กล่าวโดยสรุป คือ กลุ่มที่รับนวัตกรรมจะสามารถแบ่งเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มที่มีการรับการเปลี่ยนแปลงเร็วที่สุดจนกลายเป็นกลุ่มที่จะคอยแนะนำนวัตกรรมให้กับคนอื่นต่อ ที่เรียกว่า นวัตกรรม กลุ่มต่อมา คือ กลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมง่าย กลุ่มที่รับนวัตกรรมเร็ว และกลุ่มที่รับนวัตกรรมช้า และกลุ่มล่าช้า จากภาพจะเห็นได้ว่าคนส่วนใหญ่จะเป็นกลุ่มที่ยอมรับนวัตกรรมช้า รองลงมาจะเป็นกลุ่มที่รับนวัตกรรมเร็ว และมีส่วนน้อยที่เป็นกลุ่มนวัตกรรม ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีการดำเนินการให้บัณฑิตอาสาทำหน้าที่สองหน้าที่ คือ ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรม โดยเป็นนวัตกรรมที่รับเอานวัตกรรมจากหน่วยงานต่างๆ ที่ได้มอบหมายหรือถ่ายทอดนวัตกรรมต่างๆ ลงไปในพื้นที่

โดยทั่วไปบุคคลจะมีลักษณะการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรม (Type of Innovation-Decision) จะมีการตัดสินใจยอมรับได้เร็ว หรือ มีการยอมรับได้ช้าขึ้นอยู่กับ สิ่งที่เกี่ยวข้องต่อไปนี้

(1) การเลือกตัดสินใจนวัตกรรม (Optional Innovation-Decision) ซึ่งหมายถึง การทำหน้าที่ในการตัดสินใจของบุคคลตามสถานะของกลุ่ม เครือข่าย องค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะรับผลในการเลือกที่จะยอมรับนวัตกรรมนั้นหรือเลือกที่จะปฏิเสธ

(2) ความร่วมมือในการตัดสินใจในนวัตกรรม (Collective Innovation-Decision) หมายถึง การเห็นพ้องกันระหว่างสมาชิกทั้งหมด มีผลต่อการตัดสินใจในนวัตกรรม

(3) อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจในนวัตกรรม (Authority Innovation-Decision) หมายถึง บุคคลที่มีอำนาจ ตำแหน่ง หรือความรู้ความชำนาญจะมีผลต่อการตัดสินใจในนวัตกรรม ซึ่งรูปแบบของการตัดสินใจเกี่ยวกับนวัตกรรมต่างๆ อาจเกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็ว เมื่อผู้ที่มีอำนาจมีการสั่งการให้สมาชิกยอมรับนวัตกรรมนั้นได้ก็จะทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมเร็ว เช่น กำหนดข้อบังคับ กฎหมาย เพื่อการบังคับการใช้นวัตกรรม (authority decision making) ซึ่งทำให้สมาชิกในสังคมต้องมีการยอมรับนวัตกรรม เพื่อลดทอนการปล่อยให้สมาชิกในสังคมมีโอกาสตัดสินใจด้วยตนเอง

(optional decision making) ซึ่งจะเกิดการยอมรับนวัตกรรมได้ยากกว่า เช่น การใช้กฎหมายควบคุมการจราจรต่างๆ เช่น การใส่หมวกกันน็อค เป็นต้น นอกจากนี้การตัดสินใจโดยกลุ่มที่บุคคลสังกัดอยู่ (collective decision making) จะมีส่วนช่วยผลักดันให้เกิดการเร่งการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลให้เกิดขึ้นได้ แต่กระนั้นแม้ว่าการตัดสินใจสั่งการโดยผู้มีอำนาจจะเป็นแนวทางที่สะท้อนความรวดเร็วในการรับนวัตกรรม แต่แนวทางนี้มีมักถูกตั้งคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของนวัตกรรมและสิทธิของสมาชิกในสังคมในการเลือกรับนวัตกรรมได้เช่นกัน (ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 2542)

ในเรื่องของการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมทั้ง 3 ระดับ โดยเริ่มที่การเลือกตัดสินใจ การให้ความร่วมมือ และการใช้อำนาจในการตัดสินใจ เป็นเรื่องเฉพาะบุคคล กล่าวคือ หากเป็นระดับของการตัดสินใจรับนวัตกรรมแสดงว่านวัตกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับโดยตรงกับชีวิตประจำวัน เช่น นวัตกรรมสื่อสารในปัจจุบันอย่างมือถือ โซเชียลมีเดียต่างๆ ต่อมาเป็นระดับการให้ความร่วมมือ คือนวัตกรรมนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตโดยตรงแต่ส่งผลกระทบต่อชีวิตของตัวเอง เช่น การให้ความร่วมมือในนวัตกรรมสุขภาพชุมชน เช่น การจัดการขยะแนวใหม่ และระดับการตัดสินใจที่ต้องใช้อำนาจหน้าที่คือนวัตกรรมนั้นเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่แต่อาจไม่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตของผู้ตัดสินใจ เช่น นวัตกรรมสังคมชีวิตหญิงม่ายที่นายกองค์การบริหารส่วนตำบลต้องใช้อำนาจหน้าที่ในการตัดสินใจรับนวัตกรรมเพื่อนำมาถ่ายทอดต่อในพื้นที่ ซึ่งในการทำหน้าที่ของบัณฑิตอาสาอาจเป็นได้ทั้ง 3 ระดับ

3) ระบบสังคม ซึ่งระบบสังคมที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม ได้แก่ สังคมสมัยใหม่และสังคมโบราณ หรือสังคมประเพณี โดยที่สังคมสมัยใหม่จะมีการรับนวัตกรรมได้อย่างรวดเร็ว และโดยส่วนใหญ่จะมีการรับนวัตกรรมได้ในปริมาณที่มากกว่าสังคมแบบประเพณี ซึ่งเป็นผลสืบเนื่อง มาจากการที่สังคมสมัยใหม่จะมีระบบค่านิยมและบรรทัดฐานสังคมในการที่จะสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาสังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าได้ง่าย โดยเฉพาะค่านิยมทางวัตถุของสังคมที่จะเป็นแรงสนับสนุนให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมใหม่มาทดลองใช้ในสังคม ในขณะที่สังคมโบราณหรือสังคมประเพณีจะไม่มีระบบค่านิยมและบรรทัดฐานสังคมลักษณะนี้ จึงไม่ค่อยเกิดการสนับสนุนการยอมรับนวัตกรรม

สำหรับพื้นที่ในการวิจัยครั้งนี้เป็นพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีความเป็นสังคมประเพณีหรือสังคมโบราณที่อาจมีการส่งต่อค่านิยมให้เกิดการรับนวัตกรรมช้ากว่าสังคมสมัยใหม่ ในที่นี้จึงใช้บทบาทของบัณฑิตอาสาในการทำหน้าที่เป็น change agent เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางความคิด ความเชื่อ โดยเริ่มต้นจากความไว้วางใจเชื่อใจจากการเป็นคนในพื้นที่ที่สร้างความไว้วางใจเชื่อใจให้เกิดขึ้นได้ง่าย

4) การสื่อสาร นับว่ามีความสำคัญต่อการรับนวัตกรรม เพราะการสื่อสาร คือ หัวใจของกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมจากจุดเริ่มต้นไปสู่จุดสุดท้าย เพื่อสรุปว่ายอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม โดยการสื่อสารจะทำหน้าที่เป็นตัวกลางในการนำเอาสาระจากการถ่ายทอดจากผู้ถ่ายทอดไปยังผู้รับ ซึ่งระดับในการยอมรับนวัตกรรมจะมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับปริมาณและความหลากหลายของช่องทางการสื่อสารในองค์กรหรือสังคมนั้น โดยหากองค์กรหรือสังคมที่ดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมมีช่องทางการสื่อสารที่หลากหลายจะเป็นแรงหลักในการกระตุ้นให้บุคคลตระหนักถึงคุณค่าของนวัตกรรมได้ง่ายกว่าสังคมที่มีช่องทางการสื่อสารที่จำกัด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการสื่อสารผ่านสื่อบุคคลเท่านั้น

การสื่อสารในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความแตกต่างกันตามบริบทของพื้นที่ ซึ่งมีทั้งการสื่อสารผ่านเครื่องมือต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นป้ายประกาศ หอกระจายข่าว หรือการสื่อสารผ่านกลุ่มบุคคลและกิจกรรม เช่น มัสยิด ร้านน้ำชา เป็นต้น

5) ลักษณะของนวัตกรรม ในประเด็นนี้จะมีความสำคัญที่ส่งผลต่อบุคคลในการตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม ซึ่งจะส่งผลต่อระยะเวลาในการยอมรับนวัตกรรมตามมาด้วย กล่าวคือ หากคุณลักษณะของนวัตกรรมที่ถูกนำมาใช้ในการพิจารณายอมรับนวัตกรรมเป็นไปในทางที่มีความสอดคล้องกับผู้ใช้นวัตกรรมนั้นจะได้รับการยอมรับ ซึ่งลักษณะของนวัตกรรมตามแนวทางของ Rogers. 2003: 229 - 258: (ปารีชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล, 2542: ออนไลน์) มี 5 ประการ ได้แก่

5.1 นวัตกรรมที่มีประโยชน์เชิงเปรียบเทียบ (Relative advantages) หมายถึง การที่ผู้รับนวัตกรรมจะได้รับประโยชน์จากการใช้นวัตกรรม ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่มีอยู่เดิมแล้ว นวัตกรรมต้องมีประโยชน์มากกว่า และมีคุณสมบัติที่ดีกว่า เช่น มีความง่ายในการนำไปใช้หรือมีราคาถูกกว่า หากเป็นเช่นนี้จะมีโอกาสที่จะได้รับการยอมรับมาก

5.2 ความเข้ากันได้ของนวัตกรรม (Compatibility) หมายถึง ความเหมาะสม สอดคล้อง เชื่อมโยงของนวัตกรรมกับการดำรงชีวิต ทักษะ การทำงาน หรือประเพณีวัฒนธรรมต่างๆ ของผู้ใช้นวัตกรรมกับนวัตกรรมที่ได้รับการถ่ายทอด หากสอดคล้องเหมาะสมก็จะมีรับการยอมรับได้เร็วกว่า

5.3 ความไม่ซับซ้อนของนวัตกรรม (Non-complexity) หมายถึง หากนวัตกรรมไม่มีความซับซ้อนมากนักจะส่งผลให้ผู้รับนวัตกรรมไม่ต้องทุ่มเทเวลายาวนานในการทำความเข้าใจหรือเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งจะส่งผลในการยอมรับนวัตกรรมได้เร็วกว่า

5.4 โอกาสในการทดลองใช้นวัตกรรม (Trial ability) หมายถึง หากผู้ใช้นวัตกรรมมีโอกาสในการได้ทดลองใช้นวัตกรรม โดยไม่มีเงื่อนไขผูกมัดที่จะต้องรับนวัตกรรมจะทำให้เกิดการยอมรับได้มากกว่า

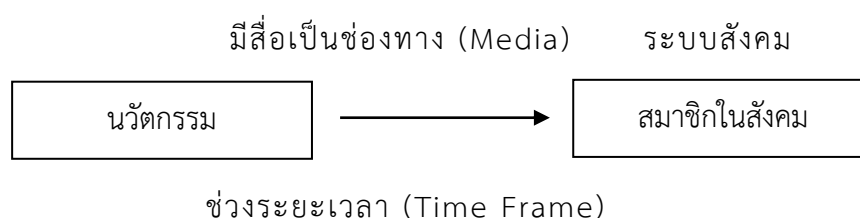
5.5 โอกาสในการสังเกตเห็นได้ของนวัตกรรม (Observability) หมายถึง นวัตกรรมต้องสามารถบ่งบอกผลประโยชน์ในการนำมาใช้ได้อย่างชัดเจน ซึ่งผู้ใช้นวัตกรรมต้องสามารถเข้าถึงและสังเกต

ได้ ทั้งในเชิงรูปแบบการใช้และประโยชน์ที่ได้รับ รวมถึงผลกระทบต่างๆ ก่อนที่ตนจะตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมนั้นๆ

กล่าวโดยสรุป ลักษณะนวัตกรรมที่จะส่งผลในการตัดสินใจ คือ ต้องสามารถบอกประโยชน์เชิงเปรียบเทียบได้ มีความเข้ากันได้ในการนำมาประยุกต์ใช้ ไม่มีความซับซ้อน มีโอกาสในการทดลองใช้ และมีโอกาสในการสังเกตเห็นได้ ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่มีลักษณะเป็นนวัตกรรมทางบวกจะสามารถแพร่หลายได้ง่ายกว่านวัตกรรมที่มีลักษณะทางลบซึ่งมีลักษณะตรงกันข้าม และโดยส่วนใหญ่จะไม่ได้รับการยอมรับ เพราะผู้ใช้งานไม่ได้ดีกว่าของเดิม ใช้เวลานาน และไม่เห็นประโยชน์ในการใช้ชัดเจน

6) เวลา หมายถึง องค์ประกอบของเวลาในการใช้นวัตกรรมและระยะเวลาในการเผยแพร่ นวัตกรรม ซึ่งล้วนแล้วแต่มีอิทธิพลต่อการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมทั้งสิ้น โดยที่ระยะเวลาในการเผยแพร่ นวัตกรรมต้องมีความพอดี ไม่ใช่เวลามากเกินไปและน้อยเกินไปจนไม่สามารถเปรียบเทียบข้อมูล หรือจัดข้อสงสัยต่างๆ ได้ และไม่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ทำความเข้าใจในตัวนวัตกรรมมากเพียงพอ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจในการยอมรับหรือความต่อเนื่องในการใช้นวัตกรรม ในขณะที่เดียวกันหากมีการใช้เวลายาวนานเกินไปจะทำให้เกิดความล่าช้าของผู้รับนวัตกรรมได้ ซึ่งโรเจอร์ (Rogers,2003) ได้สรุปเป็นองค์ประกอบแพร่กระจายนวัตกรรม ได้ดังภาพ

แผนภาพที่ 4 องค์ประกอบการแพร่กระจายนวัตกรรม (Rogers,2003)

6. รูปแบบการถ่ายทอดนวัตกรรม

รูปแบบในการถ่ายทอดนวัตกรรมจะเป็นตัวกำหนดแนวทางในการถ่ายทอดนวัตกรรมให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน ท้องถิ่น สังคม องค์กร ที่ต้องดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งโดยทั่วไปมี 5 รูปแบบ จากการทบทวนเอกสารของ ทิศนา แคมมณี (2548: 420) ,Alange: Jacobsson; & Jarnehammar (1998:3-21), Wejnert (2001:261-292), Thanyawich Vicheanpant(2010: 89), Wiwat Ruenglertpanyakul; & Thanyawich Vicheanpant (2012: 130-131) สามารถสรุปได้ดังนี้

(1) การถ่ายทอดนวัตกรรมด้วยการสั่งการ (Authority innovation-decision model) รูปแบบนี้เป็นรูปแบบเฉพาะที่ผู้มีอำนาจในการสั่งการจะทำหน้าที่ในการเป็นผู้ตัดสินใจในการถ่ายทอดนวัตกรรม โดยผู้มีอำนาจจะทำหน้าที่ในการชักจูง สั่งการการใช้นวัตกรรมไปยังผู้ใช้นวัตกรรม โดยผู้ที่รับนวัตกรรมต้องทำหน้าที่ในการปฏิบัติตามคำสั่งการนั้น การถ่ายทอดนวัตกรรมลักษณะนี้จึงมีความเป็นทางการและเกิดขึ้นได้เสมอในสังคมทางการหรือองค์กรต่างๆ

ข้อดี: การดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมจะทำได้ง่ายตายและมีความรวดเร็ว

ข้อเสีย: บางครั้งผู้ที่รับนวัตกรรมนำไปใช้ยังไม่มีความเข้าใจนวัตกรรมเป็นอย่างดี และบรรยากาศของการใช้นวัตกรรมมีความตึงเครียด นอกจากนี้การถ่ายทอดนวัตกรรมด้วยวิธีนี้จะทำให้ไม่เกิดการใช้นวัตกรรมที่ยั่งยืน เพราะหากมีการเปลี่ยนแปลงผู้นำที่มีอำนาจในการสั่งการ ผู้รับนวัตกรรมมักจะเลิกใช้นวัตกรรมเดิม

(2) การถ่ายทอดนวัตกรรมโดยใช้นุขสัมพันธ์ (Human interaction model) การถ่ายทอดนวัตกรรมรูปแบบนี้เป็นถ่ายทอดโดยการชักจูงบุคคล โดยผู้ที่มีการยอมรับนวัตกรรมก่อนหน้าจะทำการถ่ายทอดนวัตกรรมให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องได้นำไปใช้ต่อ โดยอาศัยความรู้ ความเข้าใจ และอาจมีเรื่องของการให้ความช่วยเหลือในการใช้นวัตกรรมนั้นๆ เพื่อที่จะสร้างความเชื่อมั่นอันนำไปสู่การตัดสินใจรับนวัตกรรม ในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมรูปแบบนี้จึงได้ให้ความสำคัญกับบุคคลในกลุ่มที่ต้องใช้นวัตกรรมมากขึ้น ซึ่งมีการทำความเข้าใจกับตัวแปรที่ทำให้เข้าใจผู้นำนวัตกรรมไปปฏิบัติ เช่น เรื่องของเศรษฐกิจสังคม ลักษณะส่วนตัวโดยทั่วไปของผู้ใช้นวัตกรรม การแสดงปฏิกิริยาโต้ตอบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเรื่องของความต้องการที่แท้จริงของผู้ใช้นวัตกรรม เพื่อที่จะทำให้ผู้ปฏิบัติเกิดการยอมรับนวัตกรรมได้เร็วขึ้น ทั้งนี้ผู้ที่ทำหน้าที่ในการเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดนวัตกรรม ต้องมีการออกแบบ มีการสร้างและมีการกำหนดการวัดผลนวัตกรรม เพื่อที่จะทำความเข้าใจถึงสภาพของกลุ่มบุคคลที่จะต้องใช้นวัตกรรมนั้น เพื่อให้นวัตกรรมที่สร้างมีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของบุคคลที่จะต้องใช้นวัตกรรม นอกจากนี้การถ่ายทอดนวัตกรรมด้วยวิธีการนี้จะมุ่งความสนใจไปที่การติดตามปฏิกิริยาโต้ตอบระหว่างบุคคลกลุ่มต่างๆ ที่เกิดขึ้นในกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรม และลักษณะการยอมรับนวัตกรรมของบุคคลในกลุ่มที่จะต้องใช้นวัตกรรม

ข้อดี: ไม่เกิดปัญหาเรื่องความขัดแย้งในระหว่างการถ่ายทอดนวัตกรรมด้วยเหตุของความสัมพันธ์ระหว่างกัน มีบรรยากาศในการดำเนินการที่ดี ไม่มีความตึงเครียดเมื่อเกิดการเปลี่ยนแปลง

ข้อเสีย: ผู้รับนวัตกรรมมักจะยึดติดกับผู้นำความเปลี่ยนแปลง เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำมักมีการเปลี่ยนแปลงนวัตกรรมตามไป หรือมีการเลิกใช้นวัตกรรมกลางคันส่งผลให้ไม่ยั่งยืน

(3) การถ่ายทอดนวัตกรรมโดยให้ผู้ใช้มีส่วนร่วม (User participation model) การถ่ายทอดรูปแบบนี้เป็นการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมที่ต้องการเผยแพร่ไปยังตัวผู้ใช้โดยตรง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการประเมินและตัดสินใจจากตัวผู้ใช้นวัตกรรมในการที่จะยอมรับหรือการปฏิเสธนวัตกรรมนั้น ซึ่งรูปแบบในการถ่ายทอดลักษณะนี้จะนำไปโดยแนวทางการกระจายอำนาจไปยังผู้ใช้นวัตกรรมให้มีส่วนร่วมในการที่จะคิดหรือตัดสินใจยอมรับหรือสามารถปฏิเสธนวัตกรรมได้ ซึ่งต่างไปจาก 2 รูปแบบที่ผ่านมาที่ต้องมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับอำนาจของผู้บริหารในการตัดสินใจรับนวัตกรรมและสั่งการมายังผู้ใช้นวัตกรรม รูปแบบนี้จะทำให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากผู้ใช้นำเอาความรู้ความเข้าใจของตนเองมาสร้างความคุ้นเคย และทำการประเมินตัดสินใจในการใช้นวัตกรรมที่มีความสอดคล้องกับลักษณะงานและการดำรงชีวิตที่เหมาะสมได้ นอกจากนี้ผู้ใช้อาจยังสามารถทำหน้าที่ในการเป็นสื่อกลางในการเผยแพร่นวัตกรรมในกลุ่มผู้ร่วมใช้นวัตกรรมได้อีกทางหนึ่งด้วย

ข้อดี: ไม่ต้องประสบปัญหาที่เกิดจากการต่อต้าน ช่วยลดความขัดแย้ง เพราะผู้ใช้มีส่วนร่วมในการดำเนินการ

ข้อเสีย: นวัตกรรมนี้อาจจะมีการถูกดัดแปลงเพื่อให้เข้ากับวิถีชีวิต และความต้องการของคนส่วนใหญ่ที่รู้สึกไม่อยากสูญเสียความเคยชินมากเกินไป ซึ่งจะทำให้นวัตกรรมนั้นไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ได้อย่างเต็มที่

(4) การถ่ายทอดนวัตกรรมแบบผสม (Eclectic process of change model) การดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมรูปแบบนี้จะเป็นการถ่ายทอดนวัตกรรมโดยผ่านทางตัวกลาง ซึ่งผู้ที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางจะต้องทำหน้าที่ในการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ที่ต้องการถ่ายทอดนวัตกรรมกับผู้ที่รับนวัตกรรม โดยการถ่ายทอดรูปแบบนี้มีความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีการในการถ่ายทอดจาก 3 รูปแบบ ที่กล่าวมาก่อนหน้านี้ คือ การสั่งการ การใช้มนุษยสัมพันธ์และการมีส่วนร่วมในสัดส่วนที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด คนกลาง และผู้รับนวัตกรรมจะมีการตกลงกัน

ข้อดี: สามารถจัดการปัญหาและข้อจำกัดที่มักเกิดขึ้นได้จากการถ่ายทอดนวัตกรรมเพียงรูปแบบเดียวในรูปแบบที่ 1-3

ข้อเสีย: ต้องใช้เวลาในการดำเนินการค่อนข้างมาก

(5) การถ่ายทอดนวัตกรรมโดยอาศัยความศรัทธา เป็นการค้นหาแนวทางในการลดปัญหาและข้อขัดแย้งในการใช้นวัตกรรม ทำให้เกิดแนวทางใหม่ในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งรูปแบบที่นำเอาความศรัทธามาใช้จะเป็นการย่นเวลาของการยอมรับนวัตกรรมที่จะเกิดจากความไว้วางใจได้ และแบบที่อาศัยความศรัทธานี้จะมีการนำมาใช้ในยุคหลังของการถ่ายทอดนวัตกรรม โดยการถ่ายทอดนวัตกรรมรูปแบบนี้สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

ลักษณะที่ 1 การสร้างแรงศรัทธาให้เกิดขึ้นในตัวผู้เผยแพร่ข่าวธรรม ซึ่งการดำเนินการถ่ายทอดข่าวธรรมลักษณะนี้ต้องใช้ความศรัทธาในตัวผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวธรรม ซึ่งอาจเป็นบุคคลหรือส่วนงานองค์กรที่ได้นำเสนอข่าวธรรม ซึ่งบุคคลที่ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้เป็นผู้ที่ตัดสินใจรับข่าวธรรมมาก่อนและต้องมีความคุ้นเคยในตัวข่าวธรรมเป็นอย่างดี เมื่อมีความศรัทธาในตัวผู้เผยแพร่ข่าวธรรมจะทำให้มีการส่งต่อข่าวธรรมได้ง่าย ซึ่งความศรัทธาในตัวผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดข่าวธรรมส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นโดยธรรมชาติ ซึ่งจะมีในตัวของผู้รับและเป็นผู้ที่ได้รับการยอมรับนับถืออยู่แล้ว เช่น คนที่เป็นผู้บังคับบัญชา คนที่เป็นหัวหน้า หรือบุคคลที่เป็นผู้นำกลุ่มต่างๆ

ข้อดี: การถ่ายทอดข่าวธรรมมีความยั่งยืน เนื่องจากไม่มีข้อขัดแย้ง

ข้อเสีย: คนที่จะทำการถ่ายทอดข่าวธรรมลักษณะนี้มีความเฉพาะตัวมากๆ จึงมีคนที่ทำหน้าที่นี้ได้จำนวนไม่มาก

ลักษณะที่ 2 ความศรัทธาในผลที่เกิดจากข่าวธรรม ข่าวธรรมที่ได้รับการถ่ายทอดต้องเป็นข่าวธรรมที่มีความน่าเชื่อถือ และได้รับการยอมรับอย่างเพียงพอจากคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งที่ได้มีการนำเอาข่าวธรรมมาทดลองใช้จนเป็นที่ประจักษ์ เกิดผลสัมฤทธิ์ในทางที่ดีแล้ว จึงเกิดการใช้นักธรรมนั้นด้วยความตั้งใจ อันนำไปสู่ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อข่าวธรรมและแสดงให้คนอื่น ๆ หรือสาธารณชนได้คล้อยตามและเกิดการยอมรับในตัวนักธรรม จนเป็นการชักชวนขยายผลจากการใช้งานที่ต่อเนื่อง เมื่อมีการดำเนินการจนเกิดการยอมรับในนักธรรมในกลุ่มใหม่จะส่งผลให้มีกลุ่มใหม่เกิดขึ้นในกระบวนการยอมรับข่าวธรรมอย่างไม่สิ้นสุด

ข้อดี: การถ่ายทอดข่าวธรรมมีความยั่งยืน มีข้อขัดแย้งน้อย

ข้อเสีย: การดำเนินการในการถ่ายทอดข่าวธรรมต้องใช้เวลาาน เนื่องจากต้องให้เห็นผลจากการใช้นักธรรมเพื่อให้เกิดการสร้างศรัทธาต่อตัวนักธรรม

ซึ่งการดำเนินการถ่ายทอดข่าวธรรมด้วยความศรัทธาทั้ง 2 ลักษณะนี้ จะเป็นการดำเนินการในรูปแบบผสมผสาน คือ เป็นการใช้รูปแบบในการสั่งการควบคู่ไปกับการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ซึ่งจะส่งผลให้การดำเนินการถ่ายทอดข่าวธรรมมีความสมบูรณ์และไม่ต้องกระทบกับเป้าหมายหลักของข่าวธรรม โดยการถ่ายทอดลักษณะนี้จะเป็นการดำเนินการที่เริ่มต้นด้วยผู้ที่ทำหน้าที่ในการเป็นตัวกลางในการดำเนินการถ่ายทอดข่าวธรรมทำหน้าที่ในการเลือกนักธรรมที่ตนเองมีความศรัทธาเชื่อมั่น จากนั้นจะเข้าสู่กระบวนการในการถ่ายทอดข่าวธรรมนั้น โดยอาจมีวิธีการในการถ่ายทอดที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับกลุ่มที่จะเป็นผู้รับข่าวธรรม เช่น บางกลุ่มสามารถบอกแล้วให้ทำตามที่บอกได้ บางกลุ่มเป็นการเสนอแนวความคิดที่นำไปสู่ข่าวธรรม เป็นต้น

โดยสรุปรูปแบบการถ่ายทอดข่าวธรรมมี 5 รูปแบบ ซึ่งในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นรูปแบบที่ 4 คือ การถ่ายทอดแบบผสม ซึ่งต้องเริ่มต้นที่การสั่งการจากหน่วยงานเจ้าของกิจกรรมแบบอาศัยความสัมพันธ์ คือ การถ่ายทอดผ่านบัณฑิตอาสาที่เป็นคนในพื้นที่และมีความสัมพันธ์กับชุมชน และแบบมีส่วนร่วม คือ การอาศัยความร่วมมือกับคนในพื้นที่ในการดำเนินการถ่ายทอดข่าวธรรม

7. ปัจจัยความสำเร็จในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม

หลังจากที่ผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรมได้มีการศึกษากระบวนการที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ในเรื่องของจุดอ่อน จุดแข็ง ของรูปแบบในการถ่ายทอดนวัตกรรมแต่ละรูปแบบแล้ว ยังมีปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดนวัตกรรมที่จะทำหน้าที่ในการเสริมสร้างกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมไปสู่ความสำเร็จซึ่งประกอบด้วย 6 ปัจจัยที่เกี่ยวข้อง ดังที่ wawat Ruenglerponyakul: et al, (2012: 523-525) ได้กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

ปัจจัยที่ 1 ได้แก่ การดำเนินการกำหนดแผนการเชิงมหภาค หรือ การกำหนดแผนการในภาพกว้างแต่ในการดำเนินการจะดำเนินการไปที่ละจุดย่อย เพื่อเป็นการนำร่องทดลองกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งในความเป็นจริงควรมีการเริ่มต้นการดำเนินการจากกลุ่มเล็กเพื่อเป็นกรณีต้นแบบ อีกทั้งยังสามารถดำเนินการได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งผลที่เกิดจากความสำเร็จในการถ่ายทอดนวัตกรรมจะเป็นตัวสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นกับกลุ่ม และมีการสื่อสารไปยังกลุ่มคนที่เกี่ยวข้องที่จะต้องรับการถ่ายทอดนวัตกรรมนำไปสู่ความสำเร็จในการถ่ายทอดนวัตกรรมในภาพกว้างได้ในที่สุด

ปัจจัยที่ 2 การดำเนินการสำรวจความคิดเห็นและการสังเกตเกี่ยวกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อนวัตกรรมใหม่ ซึ่งจะใช้เป็นประโยชน์ในการดำเนินการกำหนดแนวทางในการถ่ายทอดนวัตกรรมให้ประสบผลสำเร็จได้มากกว่าการดำเนินการที่ไม่มีการนำข้อมูลดังกล่าวนี้มาใช้พิจารณาในการกำหนดแนวทางการถ่ายทอดนวัตกรรม

ปัจจัยที่ 3 เนื่องจากการสื่อสารเป็นเครื่องมือสำคัญในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ดังนั้นการดำเนินการสื่อสารอย่างต่อเนื่องและตรงกลุ่มเป้าหมายจะเป็นการสร้างความเข้าใจ และทำให้เกิดการ ผสมผสานระหว่างข้อมูลกับนวัตกรรมที่ต้องการสื่อสารนำไปสู่การสร้างการเปลี่ยนแปลงในกลุ่มผู้รับการถ่ายทอดนวัตกรรม ทั้งนี้เพื่อที่จะให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมจากกลุ่มผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียและจากกลุ่มที่มีความคิดเห็นขัดแย้งกับแนวคิดการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งในการดำเนินการต้องให้ความสำคัญกับทุกกลุ่มเสมอ

ปัจจัยที่ 4 การดำเนินการในการสร้างฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมและจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการใช้นวัตกรรม มีการดำเนินการเพื่อเตรียมแผนสนับสนุนให้มีการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะนำไปสู่การใช้นวัตกรรม ซึ่งอาจเป็นรูปแบบของฐานข้อมูลกลางและแหล่งเรียนรู้ในการบริการให้คำปรึกษาด้านการดำเนินการใช้นวัตกรรม ซึ่งจะเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความรู้มีการปรึกษาหารือ เพื่อแก้ปัญหา มีการสอนงานและการปรับแผนงานที่เกี่ยวข้อง ทำให้เกิดการสื่อสารเพื่อให้สามารถนำนวัตกรรมไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยผู้ทำหน้าที่ดังกล่าวนี้ต้องเป็นคนที่มีความสามารถมากในระดับหนึ่งซึ่งต้องสามารถวิเคราะห์วางแผนการดำเนินการในเรื่องนี้ได้เป็นอย่างดี

ปัจจัยที่ 5 การดำเนินการประเมินสถานการณ์การถ่ายทอดนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ ซึ่งต้องมีการกำหนดเป็นระยะสำหรับการดำเนินการเพื่อการเตรียมแผนสำรอง มีการดำเนินการตรวจสอบและมีการประเมินสถานการณ์ในการถ่ายทอดนวัตกรรมเป็นระยะ ซึ่งผลที่ได้คือผู้ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการจะสามารถปรับเปลี่ยนการดำเนินการให้มีความถูกต้อง ตรงกับเป้าหมายและเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการ หากการดำเนินการต้องประสบกับสถานการณ์ที่ไม่ได้วางแผนไว้ล่วงหน้าจะสามารถรับมือกับสถานการณ์นั้นๆ ได้เป็นอย่างดี ซึ่งเป็นการลดความเสี่ยงและความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้

ปัจจัยที่ 6 การดำเนินการจัดการประชุม ซึ่งการดำเนินการนี้จะเกิดขึ้นต่อเมื่อกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมนั้นๆ สิ้นสุดลง การดำเนินการนี้เพื่อเป็นการนำเสนอผลการถ่ายทอดนวัตกรรมและเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้ใช้นวัตกรรมกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับประสบการณ์หลังจากการใช้นวัตกรรม ซึ่งในการดำเนินการจะมีการพูดคุยถึงแนวทางที่ประสบความสำเร็จและนับเป็นวิธีปฏิบัติที่ดี รวมถึงแนวทางในการป้องกันความเสี่ยงต่างๆ และแนวทางในการสร้างความยั่งยืนให้เกิดขึ้นในกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมจากบทเรียนความสำเร็จที่เกิดขึ้น

โดยสรุป กระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมมีจุดเริ่มต้นคือการเตรียมความพร้อมขององค์กร หน่วยงาน ชุมชน กลุ่มคน หรือบุคคล เพื่อให้เกิดการยอมรับนวัตกรรมและการดำเนินการเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในทุกๆระดับอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องในการถ่ายทอดนวัตกรรม ทั้ง 6 ปัจจัย เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้ไปกำหนดรูปแบบและวิธีการถ่ายทอดให้มีความหลากหลายและเหมาะสมกับองค์กร หน่วยงาน ชุมชน กลุ่มคน หรือบุคคล ซึ่งรูปแบบการถ่ายทอดนวัตกรรมแต่ละรูปแบบล้วนมีจุดเด่นจุดด้อยแตกต่างกันออกไป ในประเด็นนี้ผู้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรมต้องมีความเข้าใจในความแตกต่างขององค์กร หน่วยงาน ชุมชน กลุ่มคน หรือบุคคล ทั้งเรื่องสภาพความเป็นอยู่ และวิถีชีวิต ซึ่งมีความเกี่ยวข้องโดยตรงในการเลือกรูปแบบในการถ่ายทอดและวิธีการสื่อสารที่เหมาะสมตามบริบทและสถานการณ์ขององค์กร หน่วยงาน ชุมชน กลุ่มคน หรือบุคคลนั้นๆ เพื่อให้การดำเนินการถ่ายทอดประสบความสำเร็จและมีการนำนวัตกรรมไปใช้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.3 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการประชาสัมพันธ์

1. ความหมายและองค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์

การประชาสัมพันธ์เป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และเกิดการยอมรับเพื่อนำไปปรับใช้หรือเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกันซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การเผยแพร่ด้วยเครื่องมือต่างๆ การแจ้งให้ทราบ การอธิบาย เมื่อกลุ่มเป้าหมายได้รับการสื่อสารแล้วจึงเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันมักเป็นการสื่อสาร 2 ทาง

คือ ผู้รับสารสามารถแสดงการโต้ตอบต่อสารที่ได้รับในรูปแบบต่างๆ ได้ ทั้งนี้ท้ายที่สุดแล้วการประชาสัมพันธ์ล้วนดำเนินการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจซึ่งนำไปสู่การพัฒนา การแก้ปัญหา และการรักษาชื่อเสียง ภาพลักษณ์ของผู้ที่สื่อสาร ซึ่งผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวและพิจารณาคัดเลือกข่าวสารตามคุณค่าของข่าวนั้น คือ สื่อมวลชน (Cutlip, Scott M., Center, Allen H. and Broom, Glen M., 1994)

องค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์ที่กำหนดโดยสมาคมประชาสัมพันธ์แห่งสหรัฐอเมริกา (PRSA) อ้างถึงใน Dennis L. Wilcox, Glen T. Cameron, Phillip H. Ault and Warren K. Agee:2003) ประกอบด้วย

- (1) การให้ข้อเสนอแนะ (counseling)
- (2) การวิจัย (research)
- (3) สื่อมวลชนสัมพันธ์ (media relations)
- (4) การเผยแพร่ (publicity) พนักงานสัมพันธ์
- (5) สมาชิกสัมพันธ์ (employee/member relations)
- (6) ชุมชนสัมพันธ์ (community relations)
- (7) ปัญหาของสาธารณะชน (public affairs)
- (8) ปัญหาของรัฐบาล (government affairs)
- (9) การจัดการประเด็นปัญหา (issue managements)
- (10) ความสัมพันธ์ภาคการเงิน (financial relations) ความสัมพันธ์ภาคอุตสาหกรรม (industry relations)
- (11) การพัฒนาและเพิ่มเงินทุน (development/fund-raising)
- (12) ความสัมพันธ์หลากหลายวัฒนธรรม และสถานที่ทำงานที่หลากหลาย (multicultural relations/workplace diversity)
- (13) กิจกรรมพิเศษ (special events)
- (14) การสื่อสารการตลาด (marketing communications)

จากความหมายและองค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์ สามารถสรุปได้ว่า การประชาสัมพันธ์ คือ กระบวนการในการสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างกัน จากผู้ที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์และผู้ที่เป็นฝ่ายรับข้อมูลข่าวสาร ซึ่งเป็นทั้งการสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างความสัมพันธ์ และมุ่งสร้างการพัฒนาให้เกิดขึ้นจากกระบวนการ

2. วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์

วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่างๆ มีดังนี้ (Cutlip, Scott M., Center, Allen H. and Broom, Glen M:1994)

(1) เพื่อให้เกิดความรู้และเกิดความเข้าใจอันดีไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อให้ได้ทราบ ด้วยวิธีการต่างๆ ได้แก่ การแจ้ง การเผยแพร่ การอธิบายความรู้ การสร้างความเข้าใจต่างๆ ให้ถูกต้องตรงกัน ทั้งนี้เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายทราบความต้องการของผู้ที่ต้องการสื่อสาร เพื่อที่จะทราบความคิดเห็นและความต้องการของประชาชนเป้าหมาย ด้วยการสื่อสารแบบ 2 ทาง (two-ways communication)

(2) เพื่อรักษาชื่อเสียงของหน่วยงาน เพื่อป้องกันและแก้ไขการเข้าใจผิดที่เกิดขึ้น ต้องแก้ไขปัญหาให้ตรงกับเหตุแห่งปัญหา เพื่อสร้างศรัทธาและความเชื่อมั่นต่อองค์กร

(3) เพื่อให้ข้อมูลข่าวแก่สื่อมวลชนอย่างชัดเจนและตรงไปตรงมา โดยให้สื่อมวลชนเป็นผู้ตัดสินใจเลือกข่าวนั้นๆ ตามคุณค่าของข่าวเอง

(4) เพื่อให้ผู้บริหารและพนักงานในองค์กรและกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องทราบถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ และพร้อมที่จะให้ความร่วมมือในการประชาสัมพันธ์ทุกครั้ง

สรุปได้ว่าการประชาสัมพันธ์มีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจที่ตรงระหว่างผู้ที่ต้องการสื่อและผู้รับสื่อ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรักษาภาพลักษณ์ ชื่อเสียง และส่งผลต่อการบริหารจัดการในสถานการณ์ต่างๆ

3. ขั้นตอนการดำเนินงานประชาสัมพันธ์

การดำเนินงานประชาสัมพันธ์ สามารถแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ของการดำเนินการอันได้แก่

(1) ขั้นตอนของการค้นคว้าวิจัย (research) ซึ่งนับเป็นขั้นตอนสำคัญในการรับฟังความคิดเห็น และการดำเนินการตอบสนองจากประชาชนเป้าหมายที่มีต่อนโยบายและการดำเนินงานขององค์กร ซึ่งต้องอาศัยการโน้มน้าวจิตใจของกลุ่มเป้าหมายนั้น และโดยทั่วไปนักประชาสัมพันธ์เอง ต้องรู้ถึงความแตกต่างกันของทัศนคติ ค่านิยม และแนวโน้มความสนใจของคนภายในกลุ่มหรือองค์กรว่ามุ่งไปในทิศทางใด ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยในระยะนี้จึงมักจะถูกนำไปใช้ในการกำหนดกรอบวางแผนการประชาสัมพันธ์ในระยะยาวต่อไป

(2) ขั้นตอนการวางแผนตัดสินใจ เพื่อกำหนดแผนการปฏิบัติงาน (planning-decision-making) ขั้นตอนนี้เกิดขึ้นหลังจากทราบข้อมูลจุดบกพร่องที่เกิดขึ้นในองค์กร จากนั้นจะมีการนำเอาข้อมูลชุดนั้นมาเป็นแนวทางเพื่อกำหนดนโยบาย กำหนดกิจกรรมโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ และกลุ่มเป้าหมาย ในการปฏิบัติการ และกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารต่างๆ เพื่อที่จะให้เกิดประโยชน์กับทุกฝ่าย

(3) ขั้นการดำเนินการติดต่อสื่อสารปฏิบัติการ (communication-action) ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการปฏิบัติการสื่อสาร ซึ่งได้ทำตามแนวปฏิบัติที่กำหนดไว้ในขั้นที่ 2 ซึ่งต้องดำเนินการโดยมุ่งไปที่การเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ตั้งแต่ต้น อาทิเช่น เรื่องของการดำเนินการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร นโยบาย ความรู้ และข้อเท็จจริงต่างๆ ไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง

(4) ขั้นการดำเนินการประเมินผลการปฏิบัติงาน (evaluation) ในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนของการพิจารณาผลที่เกิดจากการดำเนินการกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่อยู่ในรอบแผนงานที่ได้จัดทำขึ้น ซึ่งมีการประเมินประสิทธิผลตั้งแต่เรื่องของการเตรียมแผนงาน เรื่องของการสนับสนุนแผนงาน ซึ่งจะดำเนินการสำรวจความคิดเห็นและผลดังกล่าวจากกลุ่มเป้าหมาย จากนั้นจะนำเอาข้อมูลที่ได้รับไปสู่การดำเนินการปรับปรุงแก้ไข เพื่อที่จะใช้เป็นแนวทางในงานประชาสัมพันธ์อื่นต่อไป (Cutlip, Scott M., Center, Allen H. and Broom, Glen M:1994)

กล่าวโดยสรุปการประชาสัมพันธ์ มี 4 ขั้นตอนได้แก่ การค้นหาแนวทาง การวางแผนการดำเนินการ การดำเนินการ และการประเมินผลการดำเนินการ ซึ่งเมื่อนำมาบูรณาการกับการแพร่กระจายนวัตกรรมจะมีความสอดคล้องกันอย่างชัดเจนในกระบวนการดำเนินการ ซึ่งจะสามารถนำไปสู่การถ่ายทอดนวัตกรรมในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. รูปแบบสื่อในการประชาสัมพันธ์

การดำเนินการในงานประชาสัมพันธ์รูปแบบต่างๆ มีความจำเป็นที่ต้องมีการใช้สื่อหลากหลายรูปแบบเพื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดข้อมูล ข่าวสาร แนวคิด สารสำคัญ หรือกระตังนโยบายต่างๆ ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีความต้องการให้ประชาชนเหล่านั้นได้รับความรู้ความเข้าใจในผู้ที่ต้องการสื่อ อาทิเช่น เข้าใจในคุณภาพสินค้าและบริการ เข้าใจในแนวนโยบายในการแก้ปัญหาสถานการณ์ต่างๆ ดังนั้นการดำเนินการประชาสัมพันธ์ต้องมีการเลือกใช้สื่อประชาสัมพันธ์ที่เหมาะสมซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จในการสื่อสารและเกิดภาพพจน์ที่ดีได้ ในที่นี้จะเป็นการนำเสนอสื่อประชาสัมพันธ์ ดังต่อไปนี้

(1) สื่อมวลชน (mass media) นับได้ว่าเป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการสื่อสารกับประชาชนที่อยู่ห่างไกลได้อย่างครอบคลุมและมีการเข้าถึงเป้าหมายได้มากกว่าสื่ออื่นๆ (Cutlip, Scott M., Center, Allen H. and Broom, Glen M:1994) ด้วยคุณสมบัติดังกล่าวนี้ทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมักจะยอมเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการให้กับสื่อมวลชน เพื่อที่จะใช้พื้นที่ในการดำเนินการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ซึ่งนอกจากสื่อที่ต้องใช้เงินงบประมาณจำนวนมากในการดำเนินการแล้ว ยังมีกลุ่มสื่อที่ไม่ต้องเกิดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ เช่น การส่งข่าวประชาสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงาน เป็นต้น ในกลุ่มสื่อที่ต้องมีการเสียค่าใช้จ่ายในการดำเนินการโฆษณาประชาสัมพันธ์ ได้แก่ การซื้อพื้นที่สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น สื่อหนังสือพิมพ์ นิตยสาร หน้าเว็บบอร์ดต่างๆ

เพื่อนำเสนอบทความความแฝงการโฆษณาไว้ ซึ่งเป็นการใช้แหล่งข่าวที่อาจมาจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ การสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรใหญ่ๆ หรือการสัมภาษณ์ลูกค้า เป็นต้น ในการนำเสนอข่าวสารในแง่มุมที่มุ่งเน้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อภาพลักษณ์ขององค์กรโดยไม่มีการขายสินค้าหรือบริการต่างๆ ได้แก่ การดำเนินการซื้อพื้นที่สื่อวิทยุโทรทัศน์ในการดำเนินการเพื่อเผยแพร่ข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสังคมธุรกิจ การดำเนินการเพื่อซื้อเวลาของสื่อกระจายเสียงในการนำเสนอข่าวสำคัญขององค์กร หรือเพื่อการโฆษณาบริษัท เป็นต้น (กรรณิการ์ อัครดรเดช : 2544)

(2) การดำเนินการในรูปแบบของการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อมวลชนในรูปแบบที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายในการซื้อพื้นที่สื่อ ถูกนำมาใช้ในการส่งข่าวหรือการแจกข่าว (news release) โดยในการส่งข่าวประชาสัมพันธ์ที่มาพร้อมกับภาพประกอบนั้น อาจจะเป็นภาพเดี่ยวหรือเป็นชุดภาพที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับข่าวสารหรือเกี่ยวข้องกับกิจกรรม ซึ่งในปัจจุบันวิธีการนี้ไม่ได้ถูกนำมาใช้มากนักเนื่องจากข่าวสารในปัจจุบันมีจำนวนมากและล้วนมีความน่าสนใจ ดังนั้นจึงมีกระบวนการคัดเลือกที่ละเอียดอ่อน เพื่อนำเสนอต่อประชาชนแล้วได้รับการประเมินในเชิงบวก ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นคอลัมน์ที่เกี่ยวข้องกับการนำเสนอข่าวเชิงสังคมที่ไม่ว่าจะมีการระบุความถูกต้องแม่นยำอย่างแน่ชัด หรือข่าวซุบซิบต่างๆ (เสรี วงศ์มณฑา:2546)

(3) สื่อสิ่งพิมพ์พิเศษ (special publications) เป็นรูปแบบของการเผยแพร่ข่าวสารซึ่งดำเนินการผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ที่ผู้สื่อสารเป็นผู้ดำเนินการจัดทำในรูปแบบต่างๆ และมีการแจกจ่ายโดยตรงไปยังกลุ่มเป้าหมาย เช่น การทำใบปลิวลดราคาสินค้า การทำแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว การทำใบปลิวเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์สำคัญต่างๆ หรือการโฆษณารายละเอียดสินค้า (brochure) เพื่อให้นำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องสินค้า โดยมีรูปภาพที่มีขนาดพอเหมาะเพื่อที่จะประหยัดค่าจัดส่ง หากมีความจำเป็นต้องส่งตรงไปยังกลุ่มเป้าหมายทางไปรษณีย์ (direct mail) (Davis, Anthony:2003) นอกจากนี้ยังมีแผ่นปลิว มีการทำจดหมายข่าวซึ่งรายละเอียดประกอบด้วยข่าวสาร รวมถึงเรื่องราวที่เป็นประโยชน์และมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับสินค้าและบริการที่ต้องการสื่อไปยังกลุ่มเป้าหมายหรือลูกค้า สมาชิกในชุมชน หรือพนักงานขององค์กร เป็นต้น (เสรี วงศ์มณฑา:2546)

(4) การดำเนินการจัดกิจกรรมพิเศษ (special event) ซึ่งจะเป็นรูปแบบการประชาสัมพันธ์ที่สามารถดึงดูดกลุ่มเป้าหมายให้เข้าร่วมกิจกรรมได้จำนวนมาก และสามารถวัดผลการประชาสัมพันธ์ได้ทันที โดยลักษณะการจัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์รูปแบบนี้มีหลากหลายประเภทด้วยกัน เช่น การที่องค์กรหรือบริษัทใหญ่มีการเปิดโอกาสให้เข้าเยี่ยมชมบริษัท (company visit) การนำข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริงมาจัดนิทรรศการ (exhibition) การเดินสายเพื่อแสดงผลงานด้วยสื่อหลากหลายรูปแบบ (road show) หรือเรื่องของการเดินสายเพื่อนำเสนอผลงานของบริษัทไปยังกลุ่มเป้าหมายขององค์กร ซึ่งนับเป็นการสื่อสารระหว่างบุคคล หรือสามารถนับเป็นการสื่อสารเป็นกลุ่ม เป็นต้น (กรรณิการ์ อัครดรเดชา:2544)

(5) สื่อสารผ่านเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ (electronic media) ได้แก่ รูปแบบของการสื่อสารทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) หรือทางโซเซียลมีเดียรูปแบบต่างๆ โดยส่งผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งส่งผลให้ประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการสื่อสารได้เป็นอย่างดี โดยในการดำเนินการผู้ส่งสารต้องคัดเลือกเนื้อหาที่สำคัญ และมีความน่าสนใจจัดส่งไปยังผู้รับเป้าหมาย และไม่ควรทำไฟล์หรือเนื้อหาที่จะสื่อมีขนาดใหญ่เกินไป เพราะนอกจากจะไม่น่าสนใจติดตามแล้วยังส่งผลให้เปลืองพื้นที่ในการรับข้อมูลและทำให้ผู้รับไม่สามารถรับสารนั้นได้อย่างครบถ้วน

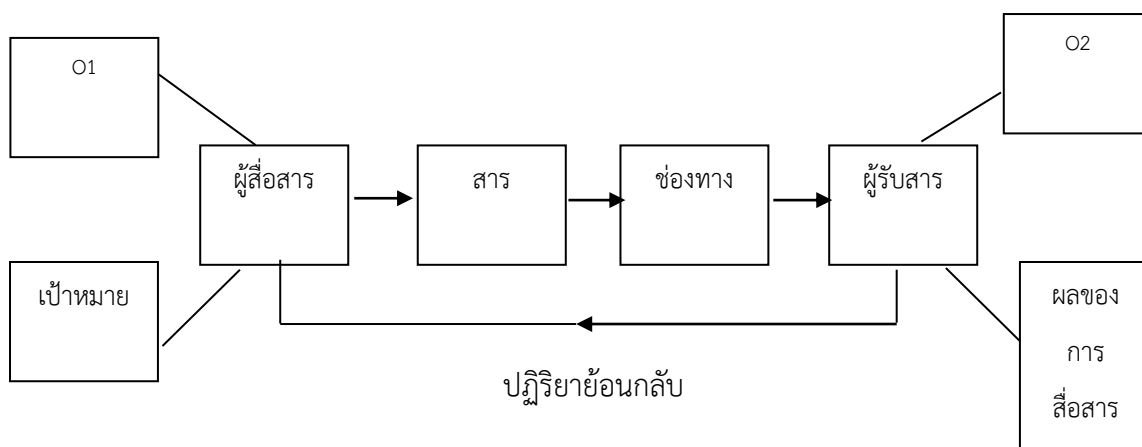
(6) การประชาสัมพันธ์โดยการจัดทำเว็บไซต์ขององค์กร (website) ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสะดวกสบายแก่กลุ่มเป้าหมายที่ต้องการเข้าถึงข้อมูลขององค์กร รวมถึงสื่อมวลชนเองที่ต้องการนำข้อมูลขององค์กรที่สนใจไปประกอบการรายงานข่าว ซึ่งนับเป็นการอำนวยความสะดวกและเป็นการดำเนินการที่สามารถเพิ่มกลุ่มเป้าหมายที่เข้าถึงข้อมูลข่าวสารขององค์กรได้จำนวนมาก แต่ในการดำเนินการต้องมีการออกแบบเว็บไซต์ให้มีความน่าสนใจ มีความทันสมัย มีความสวยงาม และเข้าถึงได้ง่าย มีความสะดวกในการใช้งานและประกอบด้วยข้อมูลหลักขององค์กรอย่างครบถ้วน โดยในการนำเสนอเนื้อหาองค์กรสามารถรวบรวมข่าวประชาสัมพันธ์ และนำเสนอภาพข่าวขององค์กรไว้ภายในเว็บไซต์ด้วยได้อีกทางหนึ่ง (Levine, Michael:2002)

(7) การดำเนินการผ่านสื่อประเภทกลุ่มสนทนาบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (discussion group) ซึ่งได้แก่ กลุ่มสนทนาที่ในเว็บไซต์ที่เรียกว่า ฟอรัม (forum) กลุ่มข่าวต่างๆ หรือ นิวส์กรุป (news group) หรือ กลุ่มbulletin บอร์ด (bulletin board) ซึ่งได้ถูกพัฒนาขึ้นมาเพื่อเป็นเวทีในการแสดงความคิดเห็นหรือเป็นเวทีในการตอบข้อซักถามต่างๆ ขององค์กร ซึ่งจะปรากฏในเว็บไซต์หลักขององค์กร ดังนั้นในช่องทางนี้นักประชาสัมพันธ์จะสามารถแสดงความคิดเห็นและมีการโน้มน้าวใจในกลุ่มสนทนาเหล่านั้นเพื่อให้มีความคิดเห็นคล้อยตามได้ง่าย (Severin, Werner J. and Tankard, James W., Jr.:2001) ซึ่งในปัจจุบันมีการพัฒนาเป็นโซเซียลมีเดียรูปแบบต่างๆ

(8) สื่อบุคคลหรือสื่อคำพูด ได้แก่ สื่อบุคคลเพื่อต้อนรับแขก ที่ทำหน้าที่ต้อนรับผู้มาติดต่อกับองค์กร การให้บริการทางโทรศัพท์โดยการตอบข้อซักถามของผู้ติดต่อองค์กรทางโทรศัพท์ การปราศรัย การอภิปราย การประชุม เป็นต้น (เสรี วงศ์มณฑา:2546)

จากสื่อทั้ง 8 รูปแบบ จะเห็นได้ว่า การสื่อสารด้านการประชาสัมพันธ์มีลักษณะเป็นการสื่อสารแบบสองทางมุ่งเน้นการสื่อสารเพื่อให้เกิดการโน้มน้าวใจต่อผู้รับสาร ซึ่งเป็นการนำเสนอความจริงจากผู้ส่งสารไปยังผู้รับสาร และผลของการสื่อสารที่ผู้รับได้แสดงออกมาหลังจากการรับสาร ทั้งการสื่อสารเชิงวัจนะ เช่น การพูดหรือการเขียน และการสื่อสารกลับเชิงอวัจนะ ได้แก่ ท่าทาง น้ำเสียง สีหน้า แววตา เป็นต้น หากผู้รับสารเกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนผู้ส่งสารจำเป็นต้องหาแนวทางเพื่อแก้ไขความเข้าใจผิดของผู้รับสาร เพื่อให้ผู้รับสารได้เกิดความเข้าใจในข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง และสอดคล้องตรงกับที่ผู้ส่งสารต้องการสื่อสารและนำมาซึ่งการตัดสินใจในที่สุด

ดังแสดงไว้ในแบบจำลองของ Karl-Erik Warneryd และ Kjell Nowak ซึ่งแบบจำลองนี้มีการพัฒนามาจากแบบจำลองที่ใช้ในการสื่อสารทางด้านการโฆษณาและใช้ในบริบทของการสื่อสารอื่นๆ โดยที่ทฤษฎีของ Karl-Erik Warneryd และ Kjell Nowak จะมีความคล้ายคลึงกันกับทฤษฎีการสื่อสารสองทางของ Everett M. Roger จึงได้มีการเพิ่มวัตถุประสงค์และเป้าหมายของผู้ส่งสาร รวมถึงวัตถุประสงค์และผลของการสื่อสารของผู้รับสาร ดังแบบจำลองต่อไปนี้

แผนภาพที่ 5 แบบจำลองการสื่อสารของ Karl-Erik Warneryd และ Kjell Nowak (1968,13)

แบบจำลองการสื่อสารของ Karl-Erik Warneryd และ Kjell Nowak ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญในกระบวนการสื่อสารที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ ผู้สื่อสาร (communicator) เป็นผู้ให้กำเนิด (originator) หรือผู้ส่งสาร (sender) ของกระบวนการสื่อสาร โดยผู้ส่งสารต้องมีเป้าหมาย (aim) ต่อสาร และมีวัตถุประสงค์ที่ผู้สื่อสารต้องการถ่ายทอดข่าวสารไปยังผู้รับสาร (O1) เนื้อหาของสาร (message) เป็นสัญลักษณ์ (signal) ที่แสดงในภาษา (linguistic) ภาพ (pictorial) หรือสัญลักษณ์อื่นๆ ผ่านช่องทางในการสื่อสาร (channel) หรือสื่อ (medium) ถ่ายทอดสัญลักษณ์ เช่น คำพูด การเขียน เป็นต้น หรือระบบสัญลักษณ์ซึ่งถูกใช้เพื่อผลิตสัญลักษณ์ เช่น ภาษา ไปยังผู้รับสาร (receiver) ผู้รับสารจะมีกรอบแห่งการอ้างอิงของผู้รับสาร (O2) ก่อให้เกิดการตีความสารที่ผู้ส่งสารถ่ายทอดมา จากนั้นมีการสื่อสารกลับไปยังผู้ส่งสาร (effect) เมื่อกระบวนการสื่อสารสิ้นสุดลงจะเกิดผลของการสื่อสารที่แสดงออกในลักษณะของการเปลี่ยนแปลงระดับความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมของผู้รับสารย้อนกลับไปให้ผู้รับสารได้ทราบ (feedback) (Karl-Erik Warneryd and Kjell Nowak:1968)

ปฏิกิริยาย้อนกลับ (feedback) เป็นกลไกควบคุมพฤติกรรมสื่อสารของผู้ส่งสารปฏิกิริยาย้อนกลับมีทั้งเชิงลบหรือผลเสีย ทำให้ผู้ส่งสารทราบว่าผลของการสื่อสารผิดพลาด ล้มเหลว ทำให้ผู้ส่งสารต้องหาแนวทางในการปรับปรุงและแก้ไขให้ดีขึ้น (สุกัญญา บุรณเดชาชัย, มปป.)

ส่วนปฏิกริยาย้อนกลับที่ดีความเป็นเชิงบวกหรือผลดีจากเนื้อหาสาร สามารถพิจารณาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการสื่อสาร หรือเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและโน้มน้าวใจ (Marsen, Sky:2006) เมื่อปฏิกริยาย้อนกลับเป็นเชิงบวกยอมทำให้ผู้ส่งสารเกิดความเชื่อมั่นในกระบวนการสื่อสารที่ตนได้สื่อสารกับผู้รับสารและรักษาวิธีการเหล่านั้นไว้ การสื่อสารแบบสองทางจึงเป็นการสื่อสารที่ผู้สื่อสารทั้งสองฝ่ายต่างเป็นทั้งผู้ส่งสารและผู้รับสารในเวลาเดียวกัน (สุกัญญา บุรณเดชาชัย, มปป.)

ซึ่งการประชาสัมพันธ์จะดีเลิศ ถ้าเป็นการสนทนาแบบสองทางระหว่างผู้ส่งเนื้อหาของสารเพื่อการประชาสัมพันธ์กับผู้รับสาร การแลกเปลี่ยนนี้จะเกิดการยอมรับระหว่างกันในอิทธิพลที่มากกว่าหรือน้อยกว่าอย่างเท่าเทียมกันของอีกฝ่ายที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และอาจนำไปสู่การเจรจาต่อรองและการประนีประนอม (Davis, Anthony:2003)

5. ผลของการประชาสัมพันธ์

ผลที่เกิดขึ้นจากการประชาสัมพันธ์สามารถเกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ ดังต่อไปนี้

(1) การเปลี่ยนแปลงความรู้ (change knowledge) ผู้ส่งสารที่ต้องการให้ผู้รับสารเปลี่ยนแปลงความรู้ที่มีอยู่เดิมใหม่ ผู้ส่งสารต้องเลือกสารให้เหมาะสมกับพื้นที่ภายในจิตใจของผู้รับสาร (McKeon, Dermot H.:1995) การเปลี่ยนแปลงความคิดเห็น (change opinion) เกี่ยวกับภาพลักษณ์ขององค์กร (image) ต้องกำหนดขอบเขตความต้องการเปลี่ยนแปลงทัศนคติของประชาชนในเรื่องดังกล่าว และทัศนคติอะไรเกี่ยวกับองค์กรที่ต้องการให้กลุ่มเป้าหมายรับรู้และเปลี่ยนแปลง (McKeon, Dermot H.,1995)

(2) การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (change behavior) การสื่อสารเพื่อการโน้มน้าวใจของกลุ่มเป้าหมายขององค์กรให้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นสิ่งที่ยากมาก นักประชาสัมพันธ์ต้องเขียนรูปแบบพฤติกรรมให้เป็นแบบอย่างที่ดีซึ่งต้องการกระตุ้นและวางเนื้อหาสารที่ต้องการสนับสนุนเหล่านั้น แล้วลงมือปฏิบัติการณ์ (McKeon, Dermot H.:1995)

ซึ่งการดำเนินการวิจัยครั้งนี้มุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้ง 2 ประการ คือ การเปลี่ยนแปลงความรู้ ความเข้าใจ จนเกิดเป็นความตระหนักรู้ในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ประชาชนในพื้นที่หันมาให้ความร่วมมือกับภาครัฐ บุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างสังคมใหม่ที่ปราศจากปัญหาและดำเนินกิจกรรมการพัฒนาพื้นที่ไปด้วยกัน

6. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media)

จากความหมายที่ว่า สื่อ (Media) หมายถึง ช่องทางในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่มีในรูปแบบต่างๆ เพื่อที่จะส่งไปยังกลุ่มของผู้รับสาร (Receiver) โดยอาศัยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในปัจจุบันเป็นช่องทางในการสื่อสาร ซึ่งส่งผลให้สื่อเกิดการพัฒนารูปแบบของสื่อในรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นมาใหม่มากมายเป็นลำดับ ซึ่งหากนับย้อนไปตั้งแต่การดำเนินการสื่อสารที่พัฒนามาจากการใช้อวัยวะของร่างกายเป็นเครื่องมือสื่อสารโดยเป็นรหัสภาษา มีการพัฒนาต่อมานุษยเริ่มใช้เป็นภาษาพูดและภาษาเขียน จวบจนกระทั่งคริสต์ศตวรรษที่ 15 ที่ได้มีการประดิษฐ์แท่นพิมพ์ โดยนายโยฮันเนส กูเตนเบอร์ก ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ในโลกของการสื่อสาร ซึ่งในจุดนี้ทำให้สื่อบุคคลแต่เดิมได้ถูกแทนที่โดยสื่อสิ่งพิมพ์ต่างๆ ซึ่งวิวัฒนาการของเทคโนโลยีในที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคสมัยได้นั้นก่อให้เกิดการพัฒนาของสื่อทุกระดับและทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นออนไลน์ออฟไลน์ อาทิเช่น ทั้งสื่อภาพยนตร์ โทรทัศน์ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ และอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีนี้ทำให้เราสามารถจำแนกประเภทของสื่อออกเป็น 2 ประเภท คือ

(1) สื่อดั้งเดิม (Traditional Media) สื่อประเภทนี้จะทำหน้าที่สื่อสารทางเดียวไปยังผู้รับสาร ไม่สามารถติดต่อกลับไปยังผู้ส่งสารได้ ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ โทรเลข วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์

(2) สื่อใหม่ (New Media) สื่อประเภทนี้มีจุดเด่นสามารถทำให้ผู้ส่งสารเป็นผู้รับสารและผู้รับสารสามารถเป็นผู้ส่งสารได้พร้อมกัน ถือเป็น การสื่อสารสองทาง (Two-way communication) นอกจากนี้ สื่อใหม่ยังสามารถส่งสารในรูปของข้อความ ภาพ และเสียงได้ในเวลาเดียวกัน

ซึ่ง Ronald E. Rice (1985, อ้างถึงใน กาญจนา แก้วเทพ, 2555:16) ได้กล่าวไว้ว่า สื่อใหม่จะเป็นสื่อที่มีลักษณะที่สำคัญ คือ มีการขยายการเข้าถึงของผู้ชมได้กว้างขวางและซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ด้วยวิธีการที่แตกต่างออกไป ซึ่งคุณลักษณะที่สำคัญนี้ความสามารถในการสร้างการปฏิสัมพันธ์และความสามารถในการนำไปใช้ในพื้นที่ของสื่อเดิมได้ เช่น การใช้แทนสื่อบุคคล (e-Mail) การใช้แทนการสื่อสารในกลุ่ม (Video conference) กล่าวโดยสรุป คือ สื่อใหม่เหล่านี้จะเข้ามาแทนที่สื่อดั้งเดิมหรือทำงานร่วมกับสื่อดั้งเดิมได้ในทุกระดับ

สื่อใหม่ (New Media) ในทัศนะของ อุบลรัตน์ ศิริยุวศักดิ์ (2547:75) หมายถึง เทคโนโลยีการสื่อสารไม่ว่าจะเป็นสื่อเสียง (Audio) ตัวหนังสือหรือตัวเลข (Text) ภาพกราฟิก (Graphics, Still Images) หรือวิดีโอ (Video, Animation) ที่มีศักยภาพในการเชื่อมโยงกับเทคโนโลยีเครือข่าย อันมีคอมพิวเตอร์ และ/หรือโทรคมนาคมเป็นองค์ประกอบหลัก

สื่อใหม่ (New Media) ในทัศนะของ สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2555) เป็นเทคโนโลยีที่ได้รับการปรับปรุงและพัฒนาจากสื่อดั้งเดิม สื่อทั้งสองชนิดนี้จึงไม่ได้แยกออกจากกันโดยสิ้นเชิง แต่เป็นการพัฒนาปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นภายใต้การทำงานตามคุณลักษณะของสื่ออื่นๆ นอกจากนี้

สื่อใหม่เป็นการสื่อสารที่สามารถตอบสนองความต้องการทางด้านสารสนเทศให้แก่ผู้รับสารได้ตามความต้องการ เนื่องจากสื่อใหม่มีความสามารถในการเก็บรวบรวมข้อมูลข่าวสารจำนวนมากไว้อย่างเป็นระบบ และไม่มีข้อจำกัดในด้านเวลา (Time) และเนื้อที่ (Space) ในการเข้าถึงสื่อ ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดของสื่อแบบดั้งเดิม ประกอบกับในยุคปัจจุบันประชาชนส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีความรู้พื้นฐานด้านเทคโนโลยีและสามารถเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้อย่างเท่าเทียม ซึ่งเป็นการสร้างพื้นที่ในการนำเสนอข้อมูลข่าวสารต่างๆ ไปยังบุคคลต่างๆ ทั้งในระดับบุคคลและระดับมวลชนได้เป็นอย่างดี และอีกทั้งยังมีโปรแกรมที่เกิดจากการพัฒนาต่างๆ มากมายที่จะสามารถสร้างการมีส่วนร่วมให้กับผู้รับสารและผู้ส่งสารได้มีโอกาสดูโต้กัน กระบวนการสื่อสาร เช่น โปรแกรมแชท (Chat) เว็บไซต์ (Website) หรือบล็อก (Blog) ต่างๆ หรือในปัจจุบันที่มีการพัฒนาเป็นไลน์ เฟซบุ๊ก ติ๊กต็อกหรืออินสตาแกรม

Burnett & Marshall (2003:40-41 อ้างถึงใน สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ, 2545) ได้กล่าวถึงสื่อใหม่ว่าเป็นสื่อที่สามารถเอื้อให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารได้ทำหน้าที่ไปในกระบวนการโดยพร้อมกัน ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทาง และส่งเสริมให้เกิดการตอบโต้ระหว่างกันได้ นอกจากนี้ยังสามารถทำหน้าที่ส่งสารได้หลายอย่างรวมกัน เช่น ภาพ เสียง และข้อความ ซึ่งเป็นการนำเอาเอาเทคโนโลยีของสื่อแบบดั้งเดิมผนวกรวมเข้ากับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีการสื่อสารในปัจจุบัน ส่งผลให้สื่อสารสามารถทำได้สองทางโดยผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งปัจจุบันสื่อใหม่ที่มีการพัฒนาขึ้นอย่างหลากหลายกลายเป็นที่รู้จักและนิยมใช้กันมากขึ้น

สุรสิทธิ์ วิทยารัฐ (2545) ได้ให้ความหมายว่า สื่อใหม่ (New Media) หมายถึง ระบบการสื่อสารที่เชื่อมต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ของเครือข่ายระดับโลก ไม่ว่าจะเป็นเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Internet) บริการเวปไซด์เวิลด์เว็บ (World Wide Web: WWW) และบริการข้อมูลออนไลน์เชิงพาณิชย์ (Commercial on-line Service) เป็นต้น

ปิยะพร เขตบรรณพต (2553:9) ได้กล่าวถึง สื่อใหม่ไว้ว่าสื่อใหม่จะมีรูปแบบเนื้อหาแบบดิจิทัลที่พบเห็นได้ในยุคปัจจุบัน และมีแนวโน้มว่าจะเพิ่มบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นในอนาคต ทั้งนี้สื่อใหม่แต่ละประเภทมีความโดดเด่นและแตกต่างกันตามประโยชน์และวัตถุประสงค์ในการใช้สื่อประเภทสื่อใหม่ ซึ่งได้แก่ เว็บไซต์ (Web site) อินเทอร์เน็ต (Internet) อีเมลล์ (e-Mail) เทคโนโลยีสำหรับอุปกรณ์พกพาหรือแพลตฟอร์มเคลื่อนที่ (Mobile Platform) วิดีโอเกมและโลกเสมือนจริง ซีดีรอม มัลติมีเดีย ซอฟต์แวร์ บล็อกและวิกิ หนังสืออิเล็กทรอนิกส์ (e-Book) ผู้ให้บริการสารสนเทศ โทรศัพท์มือถือ อุปกรณ์พกพาหรืออุปกรณ์เคลื่อนที่ อาทิเช่น โทรศัพท์มือถือ พีดีเอ พอดแคสต์ นวนิยายแบบข้อความหลายมิติ (Hypertext fiction) เป็นต้น

จากความหมายข้างต้นจะเห็นได้ว่า สื่อใหม่ในความหมายปัจจุบันคือ การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน โดยการใช้การเชื่อมต่อทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นเครือข่ายที่สามารถโยงใยถึงกัน และมีการตอบสนองระหว่างกันได้ทันที ซึ่งสื่อใหม่นี้จะเป็นผลดีในการนำมาใช้สื่อสารกับคนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ในกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรม เพราะเป็นเครื่องมือที่มีความฉับไวในการดำเนินการและสามารถสร้างการเข้าถึงและดึงดูดความสนใจได้มากขึ้น

ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดเกี่ยวกับสื่อใหม่ (New Media) ได้แก่ ประเภทของสื่อใหม่และประโยชน์ของสื่อใหม่ที่นำมาใช้ในการศึกษารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ในครี

ตารางเปรียบเทียบระหว่าง การแพร่กระจาย และการประชาสัมพันธ์

	การแพร่กระจายนวัตกรรม	การประชาสัมพันธ์
ความหมาย	กระบวนการที่นำไปสู่การถ่ายทอดความคิด วิธีปฏิบัติ ข้อมูลข่าวสาร หรือเรื่องของพฤติกรรมที่เกิดขึ้นที่บุคคล หรือกลุ่มบุคคลหนึ่ง ต้องการสื่อไปยังบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอื่นในวงกว้าง เพื่อที่จะให้เกิดเรื่องของการยอมรับความคิด วิธีปฏิบัติ ข้อมูลข่าวสาร หรือเกิดการรับเอาพฤติกรรมที่ต้องการถ่ายทอดนั้น เพื่อให้เกิดผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ความคิด รูปแบบสังคมและวัฒนธรรมไปสู่การเป็นสังคมที่ดีได้ในที่สุด	การประชาสัมพันธ์เป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และเกิดการรับเพื่อนำไปปรับใช้หรือเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การเผยแพร่ด้วยเครื่องมือต่างๆ การแจ้งให้ทราบ การอธิบาย เมื่อกลุ่มเป้าหมายได้รับการสื่อสารแล้วจึงเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันมักเป็นการสื่อสาร 2 ทาง คือ ผู้รับสารสามารถแสดงการโต้ตอบต่อสารที่ได้รับในรูปแบบต่างๆ ได้ ทั้งนี้ท้ายที่สุดแล้วการประชาสัมพันธ์ล้วนดำเนินการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจซึ่งนำไปสู่การพัฒนา การแก้ปัญหา และการรักษาชื่อเสียง ภาพลักษณ์ของผู้ที่สื่อสาร ซึ่งผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวและพิจารณาคัดเลือกข่าวสารตามคุณค่าของข่าวนั้น คือ สื่อมวลชน
องค์ประกอบ	<ol style="list-style-type: none"> 1. ตัวนวัตกรรม 2. การสื่อสาร 3. ช่วงระยะเวลา 4. สมาชิกในระบบสังคม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. องค์กร สถาบันหรือหน่วยงาน 2. ข่าวสารประชาสัมพันธ์ 3. สื่อประชาสัมพันธ์ 4. กลุ่มประชาชนเป้าหมายในการ ประชาสัมพันธ์
กระบวนการ	<ol style="list-style-type: none"> 1. การประดิษฐ์คิดค้น 2. การแพร่หรือการสื่อสาร 3. ผลพวงของการรับนวัตกรรม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การสำรวจและกำหนดปัญหา 2. การวางแผนและกำหนดแผนงานการปฏิบัติ 3. การปฏิบัติการและการสื่อสาร 4. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
ทฤษฎี	Everette M. Rogers	Cutlip, Scott M., Center, Allen H. and Broom, Glen M.

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศเกี่ยวกับการรับข่าวสารและนวัตกรรม

สิงห์ สิงห์ขจร (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและการรับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของประชาชน ทัศนศึกษา กรุงเทพมหานคร” โดยดำเนินการศึกษาเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารและประเด็นในการรับรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนของประชาชน ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนผ่านสื่อประเภทโทรทัศน์มากที่สุด และรองลงมา มีการรับสื่อผ่านทางหนังสือพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต ตามลำดับ สำหรับการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนมีการรับรู้ผ่านทางสถานีโทรทัศน์ช่อง 3 หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ และสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย มากที่สุด

อมราพร แสนยศ (2558) ศึกษาวิจัยเรื่อง “การเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมที่มีต่อการประกันบ้านนาญเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมสูงวัยของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร” โดยทำการศึกษาในประเด็นการเปิดรับข่าวสาร ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมที่มีต่อการประกันบ้านนาญเพื่อรองรับการเข้าสู่สังคมสูงวัยของกลุ่มวัยทำงานในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศและอาชีพต่างกัน มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร เกี่ยวกับ “ประกันบ้านนาญ” จากสื่อบุคคลที่แตกต่างกัน โดยเพศหญิงมีการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ “ประกันบ้านนาญ” มากกว่าเพศชาย และกลุ่มตัวอย่างอาชีพข้าราชการ/ รัฐวิสาหกิจ มีความถี่ในการเปิดรับข่าวสารที่มากกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพค้าขาย/ ธุรกิจส่วนตัว และพนักงานเอกชน/ องค์กร มหาชน/ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญ ส่วนประเด็นในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับ “ประกันบ้านนาญ” จากสื่อบุคคลมีความสัมพันธ์กับทัศนคติโดยรวมเกี่ยวกับ “ประกันบ้านนาญ” โดยมีความสัมพันธ์เป็นบวก ด้านความรู้เกี่ยวกับ “ประกันบ้านนาญ” มีความสัมพันธ์กับทัศนคติเกี่ยวกับ “ประกันบ้านนาญ” มีความสัมพันธ์เป็นบวก อีกทั้งด้านทัศนคติเกี่ยวกับ “ประกัน บ้านนาญ” มีความสัมพันธ์แนวโน้มพฤติกรรมการทำประกันบ้านนาญมีความสัมพันธ์เป็นบวกเช่นกัน กล่าวคือ ความสัมพันธ์ของความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมการทำ “ประกันบ้านนาญ” มีความสัมพันธ์สอดคล้องกันเป็นไปในทิศทางบวก

วัลย์ลิกา บุรณทอง และ พัชณี เขยจรรยา (2558) ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการประชาสัมพันธ์กับการรับรู้และตัดสินใจทำประกันวินาศภัย ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สื่อประชาสัมพันธ์ที่ส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ข่าวสารเรื่องการประกันวินาศภัยมากที่สุด ได้แก่ สื่อวิทยุ โทรทัศน์ รองลงมา ได้แก่ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อบุคคล และสื่ออินเทอร์เน็ต ตามลำดับ เมื่อพิจารณาในรายละเอียด พบว่า สื่อบุคคลที่กลุ่มตัวอย่างได้รับรู้ข่าวสารเรื่องการประกันวินาศภัยมากที่สุด ได้แก่ ตัวแทนประกันวินาศภัย รองลงมา ได้แก่ เจ้าหน้าที่ธนาคาร เพื่อน นายหน้าประกันวินาศภัย และบิดา/มารดา สื่อสิ่งพิมพ์ที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเรื่องการ

ประกันวินาศภัยมากที่สุดคือ หนังสือพิมพ์ รองลงมาคือ แผ่นพับ/โบรชัวร์ นิตยสาร และวารสาร ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเรื่องการประกันวินาศภัยมากที่สุดจากรายการโฆษณาในโทรทัศน์ และรายการโฆษณาในวิทยุ ตามลำดับ ส่วนสื่ออินเทอร์เน็ตที่กลุ่มตัวอย่างได้รับข่าวสารเรื่องการประกันวินาศภัยมากที่สุดได้แก่ เฟซบุ๊ก รองลงมาคือ เว็บไซต์ ไลน์ อินสตาแกรม และบล็อก

เกตุวดี สมบูรณ์ทวี, จินตจุกา อยู่ทอง และ ชวนศิริ ธรรมชาติ (2559) ได้ศึกษาเรื่อง อิทธิพล การประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่มีต่อการรับรู้ตราสินค้า Maybelline ของกลุ่มเพศหญิง Gen Y ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยการรับรู้ตราสินค้า Maybelline ของการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ในด้านต่างๆ ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นในตราสินค้า Maybelline ของผู้บริโภคที่ใช้ผลิตภัณฑ์ เพียง 4 ด้านประกอบไปด้วยได้แก่ การประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ผ่าน Website, Facebook, Blog, Instagram จะทำให้ผู้บริโภคมีการรับรู้ในตราสินค้ามากขึ้นจากปัจจัย การสื่อสารการตลาดทั้ง 4 ด้าน ที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ตราสินค้าของผู้บริโภค มองว่าผู้บริโภคให้ความสำคัญกับปัจจัยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ อาจจะช่วยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์เป็นตัวบ่งบอกภาพลักษณ์ของสินค้าและสร้างคุณค่าให้กับผู้บริโภค อีกทั้งยังสามารถบอกไปถึงการรับรู้ข่าวสารและความต้องการของผู้บริโภคจึงเป็นส่วนช่วยให้ผู้บริโภคเกิดการรับรู้ในตราสินค้าได้ง่ายขึ้นและพึงพอใจกับสินค้าที่ซื้อ และไม่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นตราสินค้า 2 ด้าน คือ การประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ผ่าน Line และการประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ผ่าน Youtube การรับรู้ การประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ผ่าน Line มีข้อดีสามารถสื่อสารโต้ตอบกลับได้ในทันที ใช้งานสะดวก มีความเป็นส่วนตัวสูง นิยมใช้กันในกลุ่มคนสนิท เช่น เพื่อน ครอบครัว เพื่อนร่วมงาน เป็นต้น แต่อย่างไรก็ตาม Line ก็เป็นการใช้สื่อในการติดต่อสื่อสารที่จำกัดในกลุ่ม แคบๆ ไม่ได้เป็นสื่อที่จะเปิดรับข่าวสารได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมเหมือนสื่ออื่นๆ ดังนั้น การ ประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ผ่าน Line จึงไม่มีผลต่อการรับรู้ตราสินค้า การประชาสัมพันธ์สื่อสังคมออนไลน์ผ่าน Youtube มีข้อดี สามารถรับรู้สื่อต่างๆ ได้เป็นภาพเคลื่อนไหว มีทั้งภาพ เสียง และสามารถกด Subscribe เพื่อติดตาม การอัปเดตรายการภายช่องรายการใน Youtube ที่เราสนใจได้อย่างต่อเนื่อง แต่อย่างไรก็ตามผู้คน ส่วนใหญ่ใช้สื่อสังคมออนไลน์ชนิดนี้ จะเป็นกลุ่มผู้บริโภคที่มีการรับรู้หรือมีความต้องการที่จะเข้าชม สื่ออยู่แล้วและการโฆษณาผ่าน Youtube ไม่ได้สร้างการรับรู้ในระดับที่มากพอสมควร ดังนั้น การ ประชาสัมพันธ์สื่อออนไลน์ผ่าน Youtube จึงไม่มีผลต่อการรับรู้ตราสินค้า

ณัฐวดี เปรมปราชญ์ และ ผศ.ดร.อัจฉรา ปันฑารานวงศ์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องการยอมรับ นวัตกรรมแอปพลิเคชันฟังเพลงแบบสตรีมมิ่ง KKBOX บนสมาร์ตโฟนของผู้ใช้ในเขตกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า กลุ่มผู้ใช้สัมภาษณ์ที่ใช้แอปพลิเคชันต่อเนื่อง 1 ปี ขึ้นไป และใช้แอปพลิเคชันต่อเนื่องน้อยกว่า 1 ปี ส่วนใหญ่จะมีการยอมรับนวัตกรรมแอปพลิเคชันฟังเพลงแบบสตรีมมิ่ง KKBOX ครบทั้ง 5 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนนี้จะเกิดขึ้นตามลำดับ และสอดคล้องกับกระบวนการการตัดสินใจยอมรับ

นวัตกรรมของบุคคล (Innovation-Decision Process) ของ Everett M. Rogers (2003) ซึ่งได้อธิบายไว้ว่าเป็นกระบวนการที่บุคคลใด (หรือกลุ่มบุคคลใด) ได้รับความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมจนกระทั่งส่งผลก่อให้เกิดทัศนคติต่อนวัตกรรม เพื่อที่จะตัดสินใจว่าจะยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรมนั้น ถ้าหากเกิดการยอมรับก็จะนำนวัตกรรมนั้นไปลงมือปฏิบัติ ต่อด้วยการยืนยันการและตัดสินใจเป็นขั้นสุดท้าย โดยจะเกิดเป็นขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกัน คือ ขั้นความรู้ ขั้นโน้มน้าวใจ ขั้นตัดสินใจ ขั้นการดำเนินการ และขั้นการยืนยัน

กนกกาญจน์ เสน่ห์ นมะหุต (2561) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์การยอมรับการใช้บริการธนาคารดิจิทัลโดยใช้ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การยอมรับการใช้บริการธนาคารดิจิทัล (Digital Banking) ที่เหมาะสมในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า เรื่องของการแพร่กระจายนวัตกรรมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการดำเนินการเพื่อให้เกิดการยอมรับในการใช้บริการธนาคารดิจิทัลที่ทุกธนาคารมีการปรับตัวตามยุคสมัย และเพิ่มช่องทางการบริการผ่านทางออนไลน์ ซึ่งกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์สามารถเพิ่มความไว้วางใจในการใช้บริการให้กับกลุ่มลูกค้าได้ ซึ่งส่งผลต่อไปยังการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับพฤติกรรมบริการธนาคารดิจิทัล ซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากข้อสรุปของงานวิจัยสามารถนำไปใช้เป็นตัวแบบสำคัญสำหรับผู้บริหารธนาคารในการกำหนดนโยบาย หรือแผนกลยุทธ์เพื่อการปฏิบัติรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดข้อได้เปรียบทางการแข่งขันของธนาคาร และการพัฒนาระบบธนาคารดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพจะเป็นการดำเนินการที่มีความสอดคล้องตรงกับความต้องการของผู้ใช้บริการในชีวิตประจำวันอย่างสะดวกสบาย

กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน (2561) ได้ศึกษาการวิจัย เรื่อง นวัตกรรมเทคโนโลยีและคุณภาพระบบที่มีผลต่อประสิทธิผลในการทำการตลาดดิจิทัลไทยแลนด์ 4.0 ในกลุ่มผู้ประกอบการซื้อขายสินค้าทางอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อประสิทธิผลในการทำการตลาดดิจิทัลไทยแลนด์ 4.0 สูงสุด คือ การแพร่กระจายนวัตกรรมเทคโนโลยีขององค์กร รองลงมา คือ กระบวนการสื่อสารนวัตกรรมเทคโนโลยี คุณลักษณะนวัตกรรมเทคโนโลยีองค์กร และกระบวนการตัดสินใจใช้นวัตกรรมเทคโนโลยี ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกทางอ้อมต่อประสิทธิผลในการทำการตลาดดิจิทัลไทยแลนด์ 4.0 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลโดยผ่านจากการแพร่กระจายนวัตกรรม เทคโนโลยีสูงสุด คือ คุณลักษณะนวัตกรรมเทคโนโลยีองค์กร รองลงมา คือ คุณภาพระบบนวัตกรรม เทคโนโลยี และที่ผ่านจากกระบวนการตัดสินใจใช้นวัตกรรมเทคโนโลยีสูงสุด คือ กระบวนการสื่อสารนวัตกรรมเทคโนโลยี รองลงมา คือ คุณภาพระบบนวัตกรรมเทคโนโลยี

ภพธร วุฒิหาร (2561) ได้ศึกษาเรื่อง “การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมต่อโครงการบ้านประชารัฐของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร” มุ่งศึกษาเรื่อง การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมต่อโครงการบ้านประชารัฐของประชาชนในเขต

กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับโครงการบ้านประชารัฐจากสื่ออินเทอร์เน็ต โซเชียลเน็ตเวิร์ก เป็นอันดับที่ 1 และสื่อโทรทัศน์เป็นอันดับที่ 2 โดยเป็นการเปิดรับประเภทข่าวสารในเรื่องราคาที่อยู่อาศัยมากที่สุด และนอกจากนี้ยังพบว่า ลักษณะประชากรที่แตกต่างกันมีระดับความถี่ (ครั้ง/เดือน) ในการเปิดรับสื่อเกี่ยวกับโครงการบ้านประชารัฐจากสื่ออันดับที่ 1 (อินเทอร์เน็ต/โซเชียลเน็ตเวิร์ก) แตกต่างกัน

วสันต์ อดิศักดิ์ และ โอภาส เกาไศยาภรณ์ (2561) ได้ดำเนินการสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อการสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เคยรู้จักหรือรับทราบข้อมูลข่าวสารของของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผ่านสื่อส่วนใหญ่คือ เว็บไซต์ รองลงมาคือ สื่อหนังสือพิมพ์ สื่อโทรทัศน์ และสื่อเฟซบุ๊ก ตามลำดับ โดยผลการเปรียบเทียบทัศนคติการรับรู้ข้อมูล ข่าวสารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำแนกตาม เพศ อายุ ศาสนา การศึกษา อาชีพ และรายได้ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่แตกต่างกัน แต่ระดับทัศนคติที่มีต่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ ข้อมูลข่าวสาร กิจกรรม/โครงการของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุด พบว่าแตกต่างกัน

2. งานวิจัยภายในประเทศเกี่ยวกับการสถานการณ์ การแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จาริยา อรรถอนุชิต (2550) ดำเนินการศึกษาเรื่อง แบบแผนการสื่อสารการเปิดรับสื่อและความต้องการข่าวสารของประชาชนเกี่ยวกับสถานการณ์ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า สื่อที่ประชาชนมีการเปิดรับมากที่สุด ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ รองลงมา ได้แก่ การสื่อสารระหว่างบุคคล ไม่ว่าจะเป็นบุคคลในครอบครัว เพื่อนบ้านและเพื่อนร่วมงาน และผ่านทางสื่อวิทยุ ตามลำดับ ในส่วนของการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่จะรับรู้ข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ สื่อวิทยุ และสื่อหนังสือพิมพ์ตามลำดับ อีกทั้งยังมีการเปิดรับข่าวสารจากผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และร้านน้ำชา

เนื้อหาข่าวสารที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าจะมีส่วนในการสร้างความสันติสุข ได้แก่ เรื่องของการจัดการศึกษาซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นรองลงมาคือ ประชาชนควรช่วยสอดส่องดูแลชุมชน/สังคม หากพบสิ่งผิดปกติควรแจ้งเบาะแสดแก่เจ้าหน้าที่หรือหน่วยงานภาครัฐ และประเด็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างภาครัฐและประชาชนในสังคมจะช่วยให้เกิดความสมานฉันท์ในสังคม และ

สมาชิกในชุมชนมีส่วนช่วยเสริมสร้างความมั่นคงและความสันติสุขได้ สำหรับเนื้อหาข่าวสารที่ประชาชนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องการ ได้แก่ ข่าวสารเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วน รองลงมา ได้แก่ ทิศทางการพัฒนาการศึกษาแก่เยาวชน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และเรื่องของการติดตามตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษ

ผลจากการศึกษาพบว่า เครือข่ายการสื่อสารไม่เชื่อมั่นในข่าวสารที่นำเสนอผ่านสื่อมวลชน เพราะมีสาเหตุสำคัญ คือ ภาพสะท้อนของเหตุการณ์ความรุนแรงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีการนำเสนอผ่านสื่อต่างๆ โดยการให้ข้อมูลที่ไม่ถูกต้องหรือซึ่งบางครั้งเป็นการสร้างภาพข่าวให้มีความรุนแรงเกินจริง ดังนั้นกลุ่มเยาวชนและสตรีต้องการจะมีบทบาทในการเป็นผู้ส่งสารผ่านทั้งสื่อกระแสหลักและสื่อทางเลือกได้มากขึ้น ซึ่งต้องมีการนำเสนอเกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งดีงามในพื้นที่จังหวัดชายแดนใต้ นอกจากนี้ต้องมีการดำเนินการเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่กลุ่มองค์กรหรือหน่วยงาน ทั้งภาครัฐและเอกชนที่เข้ามาทำงานในพื้นที่ให้มีความเข้าใจในวิถีมุสลิมและมีการแสดงพฤติกรรมที่ให้เกิดเกียรติและเคารพในสิทธิของชาวมุสลิมให้มากขึ้นกว่าเดิม

สุไรยา หนิเร่ และ สุรชัย ไวยวรรณจิตร (2558) ดำเนินการศึกษา เรื่อง มุมมองของประชาชนต่อนโยบายภาครัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้: กรณีศึกษาทุ่งยางแดงโมเดล ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนได้ยินและรับรู้การดำเนินการโครงการพอสมควร โดยรับรู้ผ่านการทำเวทีทำความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งมีความพยายามเพื่อให้เกิดความสงบสันติสุขในพื้นที่ และคิดว่าเป็นนโยบายที่ดีที่จะส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ นอกจากนี้ยังมีการให้ความสำคัญในเรื่องของการสร้างความตระหนักให้กับประชาชนในการดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนา เพื่อให้ทุกฝ่ายได้มีส่วนร่วมในการดำเนินการและสามารถแก้ปัญหาได้จริง

อาชิติน หนิเร่ (2560) ดำเนินการศึกษาเรื่อง ทักษะคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของนักศึกษาเยาวชนกลุ่มคนรุ่นใหม่ที่สำคัญอยู่ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เห็นว่า ประเด็นสำคัญที่รัฐควรให้ความสำคัญกับประชาชนในพื้นที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการพื้นที่ และภาครัฐควรจะต้องให้ความสำคัญในเรื่องของการยอมรับอัตลักษณ์และความหลากหลาย โดยดำเนินการให้เกิดความราบรื่นสันติวิธีในการดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนา

อภิวัฒน์ สมานธิและคณะ (2561) ดำเนินการศึกษาเรื่อง การแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาโครงการกำปงตักวาและโครงการพาคคนกลับบ้าน โดยทำการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับทักษะของข้าราชการและประชาชนที่มีต่อโครงการกำปงตักวาและโครงการพาคคนกลับบ้านในแง่ของการแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ และเสนอรูปแบบที่เหมาะสมในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะต่อโครงการอยู่ในระดับ

มาก แต่ความเชื่อมั่นต่อโครงการอยู่ในระดับปานกลาง นอกจากนี้ยังพบประเด็นสำคัญที่ว่าประชาชนยังไม่สามารถเข้าถึงโครงการกำบังตึกของรัฐมากเท่าที่ควร ซึ่งรัฐต้องหาทางที่จะให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการและการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์

ธาราทิพย์ กัลยาณมิตร และคณะ (2562) ดำเนินการศึกษาเรื่อง อนาคต ทิศทางการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัญหาและสถานการณ์ความไม่สงบตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน มีสาเหตุมาจากการเมืองที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การศึกษา และกระบวนการยุติธรรม ซึ่งสร้างความเดือดร้อน ความสูญเสียทั้งร่างกาย จิตใจ และทรัพย์สิน และส่งผลต่อการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ซึ่งมีการเสนอทางออกในการแก้ปัญหาดังนี้ 1) ดำเนินการตามยุทธศาสตร์ เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา บูรณาการการขับเคลื่อนนโยบายทุกระดับ บูรณาการการทำงานของทุกส่วนงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบริหารเงินงบประมาณให้เข้าถึงกลุ่มคนทุกชุมชน ทูกออาซีฟ และให้ความสำคัญกับการใช้พลังกำลังของคนทำงานในพื้นที่

ติณณภพ เตียวเจริญกิจ (2563) ดำเนินการศึกษาเรื่อง สันติวิธีในนโยบายความมั่นคงของไทย ในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้ดำเนินการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของนโยบายความมั่นคงจังหวัดชายแดนภาคใต้ การให้ความหมาย การตีความ และความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดสันติวิธีของตัวแสดงสำคัญ และเรื่องของอุปสรรคในการขับเคลื่อนแนวคิดสันติวิธี ผลการวิจัยพบว่า สันติวิธีส่งผลต่อการขับเคลื่อนนโยบายด้านความมั่นคงสำหรับการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีสาเหตุมาจาก 1) พัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงนโยบายในการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ขึ้นอยู่กับบริบททางการเมืองของแต่ละยุค 2) ระดับความรู้ความเข้าใจและทัศนคติต่อแนวคิดสันติวิธี และบริบทของปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของเจ้าหน้าที่รัฐและประชาชนที่ไม่ตรงกัน และ 3) ปัญหาที่เกิดจากนโยบายการแก้ปัญหาที่ขัดแย้งกับแนวคิดสันติวิธี

กฤษมา กุใหญ่และคณะ (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์เพื่อการพัฒนาความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรมและสันติสุขจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบและแนวทางการพัฒนาเนื้อหาสาระและการผลิตสื่อที่ส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชน การพัฒนาเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งบทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการสื่อสาร ผลการวิจัยพบว่า การสร้างการมีส่วนร่วมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและใกล้ชิดกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มย่อยหรือชุมชน เพื่อขยายเครือข่ายความร่วมมือและเป้าหมายการขับเคลื่อนมุมมองสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการดำเนินการที่สามารถสร้างสันติสุขให้เกิดในพื้นที่ได้ นอกจากนี้การสร้างสันติภาพจังหวัดชายแดนภาคใต้ยังต้องการมุมมองใหม่ วิธีการใหม่อย่างสร้างสรรค์จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเสริมความเข้มแข็งของผู้คนในระดับชุมชนให้เข้ามามีส่วนในสนามของการสร้างสันติภาพ ได้แสดงออกความคิดเห็นและหาทางออกร่วมกันโดยมีกระบวนการรองรับอย่างสร้างสรรค์ และควรมีการเปิดพื้นที่สาธารณะให้เป็นสนามของการปะทะสังสรรค์

แลกเปลี่ยนความคิดและเหตุผลจนสามารถปรับเปลี่ยนความรุนแรงที่มีอยู่รอบตัวให้เป็นผู้เปี่ยมด้วยความหวังด้วยแนวทางสันติวิธี โดยการการสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสันติภาพจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่เชื่อมประสานคนเข้าด้วยกันได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การรณรงค์ส่งสารเชิงบวกเพื่อลดความเกลียดชังในสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการออกแบบกราฟฟิกเป็นสื่อกลางในการสะท้อนตัวตนของคนในชุมชน

3. งานวิจัยต่างประเทศ

Ann L. McCann (2007) ได้ศึกษาเรื่อง The Identification of Factors Influencing The Diffusion of an Assessment Innovation on a University campus. โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นสำรวจขอบเขตและเหตุผลในการนำนวัตกรรมมาใช้เป็นระบบการประเมินเพื่อปรับปรุงการสอนการเรียนรู้ของนักเรียนและความรับผิดชอบ โดยการสำรวจทาง อิเล็กทรอนิกส์ของคณะและการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์กับผู้ใช้งาน พบว่า จากการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง แบบแบ่งชั้นจากวิทยาลัยทั้งแปดแห่งส่วนใหญ่ ไม่ได้ช่วยแผนกของพวกเขาในการปรับปรุงการสอน หรือการเรียนรู้ ผู้ตอบแบบสอบถามยังรายงานว่ แบบประเมินดังกล่าวขาดคุณสมบัติที่รองรับ

Edward D. Conrad (2009) ได้ศึกษาเรื่อง Willingness to use IT Innovations : a Hybrid Approach Employing Diffusion of Innovation and Technology Acceptance Models โดยการศึกษาครั้งนี้เป็นการสำรวจปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญบางอย่างของแต่ละบุคคลเกี่ยวกับระดับการใช้งานของระบบ PWS (เว็บเซิร์ฟเวอร์ส่วนตัว) พบว่า ตัวกำหนดทัศนคติที่ประสบความสำเร็จการใช้เทคโนโลยีดังกล่าวในระดับบุคคลมีความสำคัญ ต่อประสิทธิภาพของบริษัท มีแนวคิดมากมายเกี่ยวกับเทคโนโลยีสารสนเทศอยู่แล้วและแง่มุมต่างๆ ของประสิทธิภาพขององค์กร แต่สิ่งที่ขาดไปคือการวิเคราะห์ว่านวัตกรรมไอทีมีการนำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุดในแต่ละบุคคลอย่างไร ระดับและวิธีการรับรู้ถึงปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญต่อการ ใช้สิ่งเหล่านี้เทคโนโลยีที่มีผลต่อทัศนคติต่อการที่จะนำไปใช้ในสภาพแวดล้อมทางธุรกิจทั่วโลกที่ เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วและเต็มใจที่จะใช้นวัตกรรมไอทีและความเร็วที่นำไปใช้จะมีผลต่อการแข่งขัน อย่างมีนัยสำคัญความได้เปรียบ.

Kevin J. Holmes (2016) ได้ศึกษาเรื่อง Management Innovations: Their Adoption, Diffusion and High-Fidelity Adaptation ใช้กรณีศึกษาเพื่อพัฒนาและตรวจสอบ กรอบการทำงาน Intraorganisational Management Innovation จำนวน 7 ขั้นตอน ที่ใช้ในการ กำหนดลักษณะวงจรชีวิตของนวัตกรรมการจัดการและการจัดการเนื้อหาวัตกรรมการใช้ในการอธิบายลักษณะเนื้อหา พบว่า บทบาทและผลกระทบของความเป็นผู้นำระดับสูงและการสนับสนุนผู้จัดการสายงานสอดคล้องกับ Peeters และ คณะ (2014) การค้นพบของการส่งเสริมความถูกต้องตามกฎหมายของนวัตกรรมการจัดการและการกระทำของตัวแทนการเปลี่ยนแปลงภายในที่จะเป็น

เครื่องมือในการรักษาระดับสูงของความสอดคล้อง ความจงรักภักดีต่อนวัตกรรมการจัดการดั้งเดิมนั้น ได้รับการปรับปรุงโดยการมีส่วนร่วมของผู้รับในระบบการจัดการประสิทธิภาพทั่วโลก (De Waal, 2004) ด้วยส่วนผสมของกลยุทธ์บ้านเมทริกซ์ การปรับใช้นโยบาย และการทบทวนประสิทธิภาพประจำสัปดาห์หรือ Comms Cell การวิจัยครั้งนี้มีพื้นฐานมาจากกรณีศึกษาระยะยาวแบบละเอียดที่มุ่งเน้นไปที่ลำดับเหตุการณ์เป็นการบรรยายของนวัตกรรมการจัดการและใช้ข้อมูลเก็บถาวรเพื่อสำรวจไม่เพียง แต่การเปลี่ยนแปลงองค์กรกรณีศึกษาเพื่อนำมาใช้เป็นนวัตกรรมการจัดการคำถามการวิจัยที่เชื่อมโยงกับเนื้อหาวิธีการปรับใช้และประสิทธิภาพของนวัตกรรมการจัดการนั้น

Rivi Frei Landau (2022) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนในช่วงที่เกิดเหตุการณ์แพร่ระบาดของโควิด 19 ซึ่งมีข้อจำกัดในเฟ้าระวังป้องกันโรคทำให้ ไม่ได้มีการพบเจอกันระหว่างครูผู้สอนและนักเรียน ส่งผลให้การเรียนการสอนต้องหยุดชะงักลง ผู้เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาทางออกในประเด็นนี้ จึงได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการใช้การเรียนการสอนขึ้น ซึ่งมีการกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) ซึ่งครูผู้สอนเองมีความรู้และวิธีการเกี่ยวกับเรื่องนี้แล้ว หากแต่ยังขาดวิธีการปรับใช้และเรื่องของการจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้การเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) จึงต้องมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) โดยใช้ของทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) ของ Rogers ผลการศึกษาวิจัยพบว่าเมื่อมีการดำเนินการตามทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์ส่งผลให้ผู้เรียนและครูผู้สอนมีการยอมรับวิธีการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ที่เป็นอุปสรรค เช่น โควิด 19

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ที่ได้นำเสนอไว้ข้างต้น จะเห็นได้ว่า การพัฒนารูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ได้นั้น ต้องมีการศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจในความหมาย ความสำคัญ และคุณลักษณะที่เด่นชัดของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ และจากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า การประชาสัมพันธ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่มีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความรู้ ทักษะคติ พฤติกรรมในทางบวก ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจ เชื่อมั่น และยอมรับ โดยช่องทางสื่อมีหลากหลายหากแต่ช่องทางสื่อออนไลน์จะมีอิทธิพลมากในปัจจุบัน ได้แก่ การสื่อสารทางเดียวอย่างเช่น ยูทูบ หรือ การสื่อสารที่มีการตอบโต้ระหว่างกันได้อย่างเช่น ไลน์ ซึ่งการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารในรูปแบบต่างๆ มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม

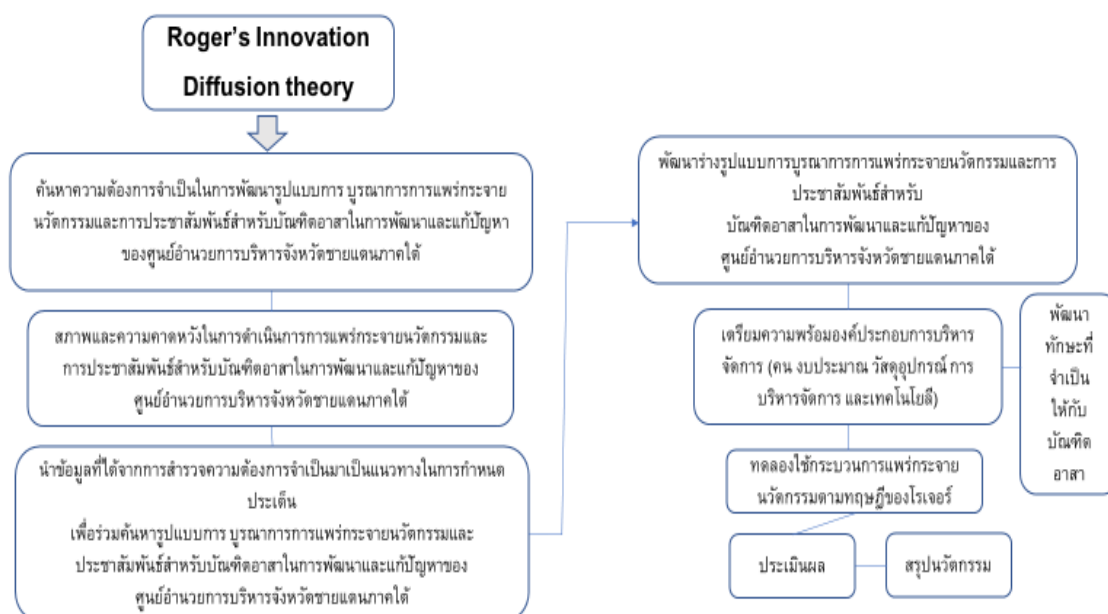
สำหรับการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมาพบว่า ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอยากให้มีการสร้างการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาและพัฒนาของทุกภาคส่วน โดยเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจบริบทการสร้างความตระหนักรู้และทัศนคติที่ดีในการแก้ปัญหาและพัฒนา และสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนต่อโครงการต่างๆ ของภาครัฐ

ส่วนแนวทางการแพร่กระจายนวัตกรรมโดยใช้ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์ เป็นแนวทางจะช่วยสร้างกรอบในการดำเนินการที่ชัดเจนในการดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมให้ถึงกลุ่มเป้าหมาย ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมได้ง่ายขึ้น จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัยดังต่อไปนี้

2.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์เป็นแนวทางในการดำเนินการวิจัย ซึ่งในระยะเริ่มแรกได้ดำเนินการทำความเข้าใจกับสถานการณ์ของการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อสร้างความเข้าใจในสภาพปัญหาที่ปรากฏ เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์กับองค์ประกอบสำคัญในการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์ว่า มีประเด็นองค์ประกอบใดที่ต้องมีการเตรียมความพร้อมก่อนการดำเนินการหรือไม่อย่างไร ซึ่งเมื่อได้ข้อมูลดังกล่าวแล้วจะมีการนำข้อมูลนั้นมาประกอบในการจัดทำแผนการดำเนินการการแพร่กระจายนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์ต่อไป ดังภาพต่อไปนี้

กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R & D) ที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ที่มีการออกแบบหลายขั้นตอน (The multiphase design) ซึ่งเหมาะกับการวิจัยที่ประกอบด้วยหลายช่วงหลายรูปแบบการวิจัย เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย (Creswell, 2013; ชิตชนก เจริญเชาว์และคณะ, 2559: 27; อโณทัย งามวิชัยกิจ, 2558: 10-11) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการนวัตกรรมการแพร่กระจายและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยแบ่งขั้นตอนการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

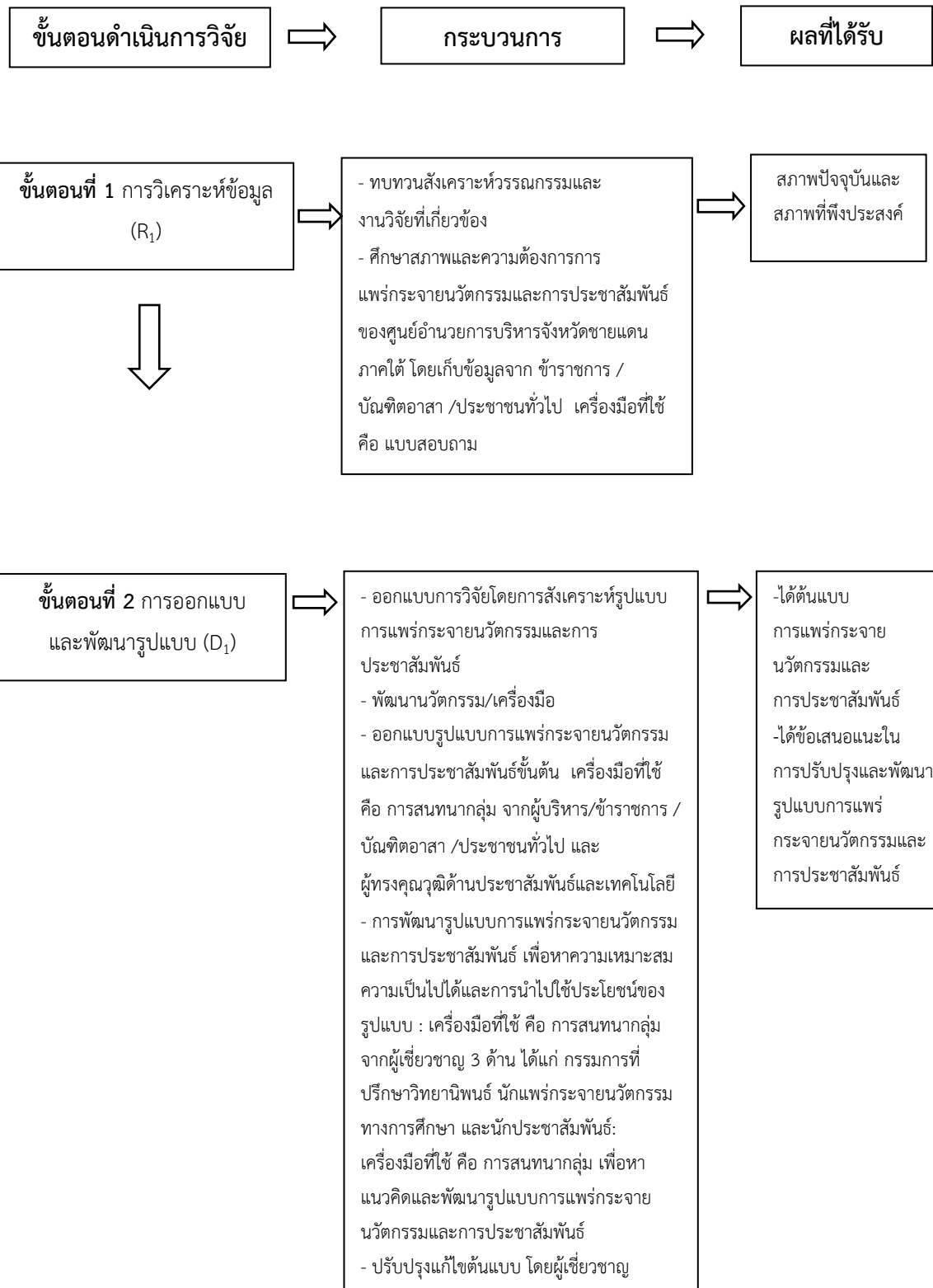
ขั้นตอนที่ 2 : การออกแบบและพัฒนารูปแบบ

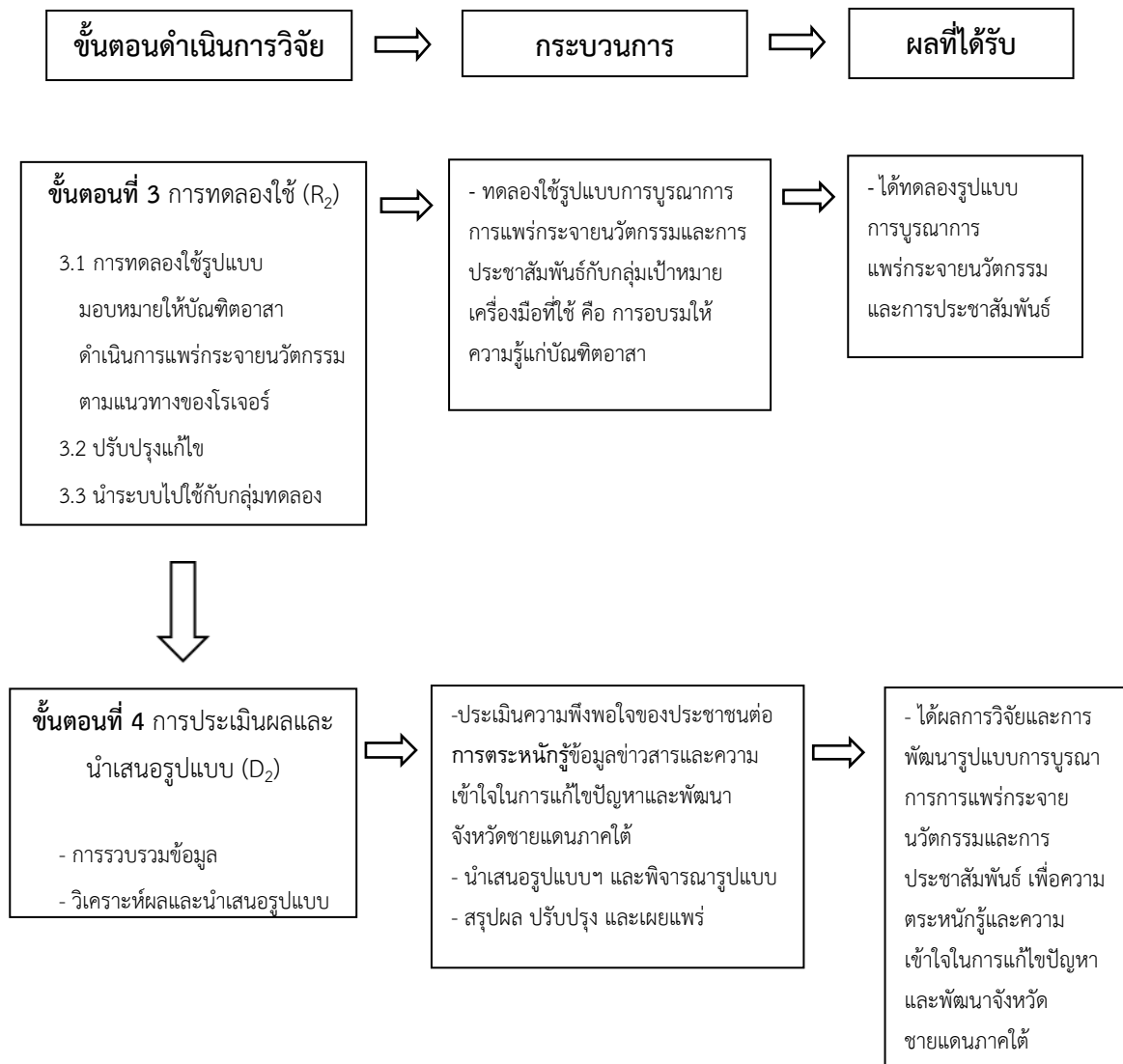
ขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้

ขั้นตอนที่ 4 : การประเมินผลและนำเสนอรูปแบบ

สามารถสรุปขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังแผนภาพที่ 7 ดังนี้

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

แผนภูมิที่ 6 แสดงขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน มีดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 : การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ในการศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานใช้วิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) โดยการรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีดำเนินการ

1. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยดำเนินการค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัย ตำรา หนังสือ สื่อสิ่งพิมพ์ ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎีทั้งในประเทศและต่างประเทศ จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาแจกแจงโดยการจัดหมวดหมู่ที่ได้จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และดำเนินการสรุปความรู้ที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดที่ใช้ในการดำเนินการวิจัย

2. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐ ด้วยการวิจัยเชิงสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

3. สังเคราะห์ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม จากนั้นจัดระเบียบข้อมูล วิเคราะห์ และสรุปข้อมูล และนำข้อมูลจากกระบวนการวิเคราะห์มาสังเคราะห์ร่วมกับข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำโครงสร้างรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย บุคลากรภาครัฐ บัณฑิตอาสา ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีและประชาชนทั่วไป จำนวน 305 คน ซึ่งได้จากฐานประชากร 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีอายุระหว่าง 15-69 ปี โดยจังหวัดปัตตานี มีจำนวน 276,999 คน จังหวัดยะลา จำนวน 258,928 คน และจังหวัดนราธิวาส 218,452 คน รวม จำนวน 754,379 คน (ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ. 2563) จากนั้นทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Robert V. Krejcie and Earyle W. Morgan. 1970 (อ้างถึงใน ชีรวุฒิ เอกะกุล, 2543) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน และทำการคัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidentally simple sampling) ซึ่งจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ 305 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. เครื่องมือเชิงปริมาณ เป็นแบบสอบถามเพื่อดำเนินการสำรวจและรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์เกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากหน่วยงานภาครัฐ ดังนี้

1.1 ดำเนินการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับแนวคิดในการวิจัยในเรื่องความต้องการจำเป็นในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้งนี้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) คำถามปลายปิด

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นรูปแบบการตอบสนองคู่ (Dual – response Format) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการให้ความหมาย ดังนี้

สภาพการณ์การจัดการความรู้ที่เป็นอยู่จริง

ระดับที่ 5 หมายถึง มีการดำเนินการมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง มีการดำเนินการมาก

ระดับที่ 3 หมายถึง มีการดำเนินการปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง มีการดำเนินการน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง มีการดำเนินการน้อยที่สุด

สภาพการณ์การจัดการความรู้ที่ต้องการหรือคาดหวัง

ระดับที่ 5 หมายถึง มีความต้องการดำเนินการมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง มีความต้องการดำเนินการมาก

ระดับที่ 3 หมายถึง มีความต้องการดำเนินการปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง มีความต้องการดำเนินการน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง มีความต้องการดำเนินการน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนา
ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)
5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการให้ความหมาย ดังนี้

ระดับที่ 5	หมายถึง	มีปัญหามากที่สุด
ระดับที่ 4	หมายถึง	มีปัญหา
ระดับที่ 3	หมายถึง	มีปัญหาปานกลาง
ระดับที่ 2	หมายถึง	มีปัญหาน้อย
ระดับที่ 1	หมายถึง	มีปัญหาน้อยที่สุด

ตอนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาแนวทางรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนา
ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

1.3 จากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นมาไปปรึกษาเบื้องต้นกับผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์
และส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการตรวจประเมินความเที่ยงตรงของเนื้อหา โดยพิจารณา
ภาษาที่ใช้ในการกำหนดข้อคำถาม ซึ่งแบ่งเป็นเกณฑ์พิจารณา 3 ระดับ ได้แก่ เหมาะสม ไม่แน่ใจ และ
ไม่เหมาะสม จากนั้นนำคะแนนที่ได้จากการตรวจประเมินมาคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องของ
เครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence or IOC) ซึ่งค่าความสอดคล้องของเครื่องมือ
ต้องมากกว่า 0.5 ข้อคำถามนั้นจึงจะนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้
(Hemphill and Westie, 1950:325-342)

IOC =

เมื่อ IOC หมายถึง ค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

..... หมายถึง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

N หมายถึง จำนวนผู้ทรงคุณวุฒิ

โดยกำหนดเกณฑ์ข้อพิจารณาคำถามดังนี้

ข้อคำถามเหมาะสม ให้คะแนน +1

ไม่แน่ใจ ให้คะแนน 0

ข้อคำถามไม่เหมาะสม ให้คะแนน -1

1.4 เมื่อได้คะแนนดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามแต่ละข้อแล้ว ผู้วิจัยจะนำคะแนน
ดังกล่าว มาคัดเลือกข้อที่ผ่านการประเมินเพื่อนำมาใช้ต่อ และตัดข้อที่ไม่ผ่านการประเมินว่า
เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยออกไป

1.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุงแก้ไขและขอความเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ก่อนจะนำมาพิมพ์แบบสอบถามเพื่อเตรียมเก็บข้อมูล

1.6 นำแบบสอบถามไปทดลอง (Try out) กับผู้ที่เกี่ยวข้องกับหน่วยกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Unit) แต่ไม่ใช่หน่วยกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษา เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การดำเนินการในขั้นตอนของการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการกำหนดขั้นตอนการดำเนินการไว้ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือกับหน่วยกลุ่มตัวอย่าง (Sampling Unit) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง

2. ดำเนินการรวบรวมแบบสำรวจที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบความครบถ้วนสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนการคัดเลือกเฉพาะแบบสำรวจที่มีความสมบูรณ์ ส่วนแบบสำรวจที่ไม่สมบูรณ์จะถูกคัดออกไป

3. นำแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้ทำการคัดเลือกแล้วมาจัดระเบียบข้อมูลและทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความต้องการจำเป็นด้วยแบบสอบถาม แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามเพื่ออธิบายลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ส่วนคำถามปลายเปิดจะใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งประกอบด้วย สภาพการณ์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน และสภาพการณ์การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ต้องการ หรือคาดหวัง ด้วยการใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย ดังนี้ (Best,1981 : 179 – 187)

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
4.50 – 5.00 หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49 หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับมาก

2.50 – 3.49 หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49 หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับน้อย
1.00 – 1.49 หมายถึง	มีการดำเนินงานในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย ดังนี้ (Best,1981 : 179 – 187)

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
4.50 – 5.00 หมายถึง	มีปัญหาในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49 หมายถึง	มีปัญหาในระดับมาก
2.50 – 3.49 หมายถึง	มีปัญหาในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49 หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อย
1.00 – 1.49 หมายถึง	มีปัญหาในระดับน้อยที่สุด

จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นเพื่อเรียงลำดับความสำคัญของการดำเนินการพัฒนา หรือแก้ปัญหาโดยการวิเคราะห์ค่า PNI โดย Priority Needs Index Modified (PNI_{Modified}) โดยใช้สูตรที่มีการดัดแปลงพัฒนาจากสูตร PNI ดั้งเดิม ซึ่งพัฒนาโดย นางลักษณ์ วิรัชชัย และสุวิมล ว่องวานิช โดยสูตรดังกล่าวนี้เป็นการหาค่าผลต่างของค่า I-D แล้วนำมาหารด้วย D เพื่อเป็นการควบคุมขนาดของความต้องการจำเป็นให้อยู่ในช่วงพิสัยที่ไม่กว้างเกิน และสามารถให้ความหมายในเชิงเปรียบเทียบได้ ทั้งนี้เมื่อนำค่าสภาพความเป็นอยู่ หรือ สภาพปัจจุบัน เป็นฐานในการคำนวณอัตราของการพัฒนาสู่สภาพที่คาดหวังของกลุ่ม จะใช้สูตรคำนวณด้วยเทคนิค Modified Priority Need Index (PNI_{modified}) เพื่อจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบที่จำเป็นต่อการพัฒนาให้ไปสู่ค่าความคาดหวัง ดังสูตรที่ นางลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช (สุวิมล ว่องวานิช, 2550: 279) กำหนดไว้ดังนี้

$$PNI_{\text{modified}} = (I - D) / D$$

I (Important) หมายถึง สภาพจริงที่เป็นอยู่

D (Degree of success) หมายถึง สภาพที่ควรจะเป็น

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเพื่อแก้ไขและพัฒนาปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากขั้นตอนการศึกษาข้อมูลพื้นฐานขั้นตอนที่ 1 : การศึกษาข้อมูลเบื้องต้นและการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน สามารถสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลเบื้องต้น และการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	ศึกษา เอกสาร	เอกสาร หนังสือ ตำรา งานวิจัยข้อมูล สารสนเทศที่เกี่ยวข้อง	การวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอแบบพรรณนา	ข้อมูลเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาสภาพการณ์ การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เพื่อใช้ในการพัฒนารูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	สอบถาม เกี่ยวกับการ ประเมิน ความ ต้องการ จำเป็น	บุคลากรภาครัฐ บัณฑิตอาสา ผู้นำ ชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการประชาสัมพันธ์และ เทคโนโลยีและ ประชาชนทั่วไป จำนวน 305 คน คัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidentally simple sampling)	แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้าง ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน การวิเคราะห์เนื้อหา	ข้อมูลสภาพการณ์ การแพร่กระจาย นวัตกรรมและการ ประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้และ ความเข้าใจ

ขั้นตอนที่ 2 : การออกแบบและพัฒนารูปแบบ

วัตถุประสงค์ เพื่อออกแบบและพัฒนาเครื่องมือรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ใช้ในการวิจัย

วิธีการดำเนินการ

1. การวิเคราะห์ และสร้างรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. ตรวจสอบและรับรองรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. รูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ที่มีต่อการใช้รูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดการสนทนากลุ่ม จำนวน 2 ครั้ง ดังนี้

2.1 ครั้งที่ 1 เชิญผู้เชี่ยวชาญ 3 ด้าน ได้แก่ กรรมที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นักแพร่กระจายนวัตกรรมทางการศึกษา และนักประชาสัมพันธ์ เพื่อร่วมกันออกแบบรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ขั้นต้น จำนวน 9 คน โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2.2 ครั้งที่ 2 เชิญตัวแทนผู้บริหาร/ ข้าราชการ/ บัณฑิตอาสา/ ประชาชนทั่วไป และผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อหาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำนวน 15 คน โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. การพัฒนารูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พัฒนาขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 นำข้อมูลพื้นฐานจากการศึกษาสภาพปัจจุบันของการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 มาวิเคราะห์ และสังเคราะห์เข้ากับความรู้ความเข้าใจที่ได้จากการทบทวนเอกสาร ตำรา วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาร่างต้นแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.2 ระบุเป้าหมายและผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของรูปแบบการแพร่กระจาย นวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ชัดเจน

1.3 นำผลสรุปจากการสนทนากลุ่มทั้ง 2 ครั้ง มาร่างรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ แล้วนำไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษา โดยการใช้การประเมินค่า 3 ระดับ คือ เหมาะสม (+1) ไม่น่าใจ (0) และไม่เหมาะสม (-1) เป็นเครื่องมือในการประเมิน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence or OIC) ได้ค่าดัชนี OIC ต้องมากกว่า 0.5 (>0.5) ซึ่งหมายถึงข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่จะวัด จากนั้นปรับปรุงแก้ไขเกี่ยวกับรายละเอียดของภาษาของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.4 นำร่างต้นแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญไปประเมินหาค่าความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ได้จริง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน

2. การตรวจสอบและรับรองรูปแบบโดยการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบและรับรองรูปแบบโดยการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการ

ประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการดำเนินการ การนำเครื่องมือที่ได้ไปใช้สอบถามผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบและรับรองรูปแบบโดยการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง ของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีรายละเอียดดังนี้

กลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการประชาสัมพันธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม จำนวน 2 คน เป็นการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยมีเกณฑ์ในการเลือกผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

1. เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ตรงในการทำงานด้านการประชาสัมพันธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม มากกว่า 5 ปี หรือ
2. เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญทางวิชาการเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม ได้แก่ มีผลงานวิจัย ตำรา การเข้าร่วมประชุม/การสัมมนาเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรม มากกว่า 5 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีขั้นตอนการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง
2. สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ทั้งนี้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหา

และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการให้ความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับมากที่สุด

ระดับที่ 4 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับมาก

ระดับที่ 3 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับปานกลาง

ระดับที่ 2 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับน้อย

ระดับที่ 1 หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีผลต่อรูปแบบเชิงนวัตกรรม การจัดการความรู้องค์กรเพื่อสาธารณประโยชน์ด้านผู้สูงอายุ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด

3. การตรวจสอบและรับรองรูปแบบโดยการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์จริงของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยใช้แบบสอบถามกับผู้ทรงคุณวุฒิ 2 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ และการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงของรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่ออธิบายลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิที่มีต่อรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัด

ชายแดนภาคใต้ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย ดังนี้ (Best,1981:179 – 187)

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
4.50 - 5.00	หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับมากที่สุด
3.50 - 4.49	หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับมาก
2.50 - 3.49	หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับปานกลาง
1.50 - 2.49	หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับน้อย
1.00 - 1.49	หมายถึง มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติการนำไปใช้ประโยชน์ได้จริงในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่มีผลต่อรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นคำถามปลายเปิดด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา

จากขั้นตอนการพัฒนารูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 2 : การออกแบบและพัฒนารูปแบบสามารถสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปขั้นตอนที่ 2 : การออกแบบและพัฒนารูปแบบ

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
1. เพื่อพัฒนารูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์	สร้างรูปแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์	บุคลากรภาครัฐ บัณฑิตอาสา ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญ	การสนทนากลุ่ม (Focus Group) จำนวน 2 ครั้ง	ต้นแบบการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์
สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้าง	อาสาเพื่อสร้าง	ด้านเทคโนโลยีและ		อาสาเพื่อสร้าง
ความตระหนักรู้และความเข้าใจใน	ความตระหนักรู้และความเข้าใจใน	ประชาชนจำนวน 15 คน		ความตระหนักรู้และความเข้าใจใน
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด	การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด	กรรมที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์/		การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด
และพัฒนาจังหวัด	ชายแดนภาคใต้	นักแพร่กระจาย		ชายแดนภาคใต้
ของศูนย์	ของศูนย์	นวัตกรรมทาง		ของศูนย์
การบริหาร	อำนาจการบริหาร	การศึกษา และ		อำนาจการบริหาร
จังหวัดชายแดนภาคใต้	จังหวัดชายแดนภาคใต้	นักประชาสัมพันธ์ จำนวน 9 คน		จังหวัดชายแดนภาคใต้
ภาคใต้	ภาคใต้	ผู้ทรงคุณวุฒิ		รูปแบบการ
2. การตรวจสอบและรับรองรูปแบบ	สอบถามเพื่อประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ในการนำไปปฏิบัติและนำไปประโยชน์ได้จริงของรูปแบบ	จำนวน 2 คน		แพร่กระจาย
			แบบสอบถาม	นวัตกรรมและการ
			ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ	ประชาสัมพันธ์
			ค่าเบี่ยงเบน	สำหรับบัณฑิต
			มาตรฐาน	อาสาเพื่อสร้าง
			วิเคราะห์เนื้อหา	ความตระหนักรู้
				และความเข้าใจใน
				การแก้ไขปัญหา
				และพัฒนาจังหวัด
				ชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้

วัตถุประสงค์ เพื่อทดลองใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

วิธีการดำเนินงาน นำไปใช้กับพื้นที่ในการทดลองในการวิจัย

หน่วยทดลอง (Experimental Unit)

หน่วยทดลอง ได้แก่ หน่วยของกลุ่มตัวอย่างที่ได้ถูกเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ตามคุณสมบัติที่ผู้วิจัยกำหนด คือ กลุ่มบัณฑิตอาสาและผู้เกี่ยวข้อง จำนวน 90 คน

ขั้นตอนการดำเนินการทดลอง

เป็นการนำรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปทดลองใช้กับหน่วยทดลอง (Experimental Unit) ดังนี้

1. การจัดอบรมเพื่อยกระดับความรู้เกี่ยวกับการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดำเนินการดังนี้

เครื่องมือที่ใช้ เทปบันทึกเสียง ภาพถ่าย การประชุมกลุ่ม เพื่อใช้ในการรวบรวมข้อมูล

กลุ่มเป้าหมายในการอบรม

ผู้อบรม ได้แก่ บัณฑิตอาสา และผู้เกี่ยวข้อง

วิธีการดำเนินการ

1. กำหนดจัดอบรมให้ความรู้ ตามหัวข้อที่ปรากฏว่าเป็นความจำเป็นในการพัฒนา ตามกรอบและวัตถุประสงค์ของการวิจัยให้กับการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

1.1 กำหนดหัวข้อการจัดอบรมให้ความรู้ เช่น รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรม เป็นต้น โดยต้องเป็นหัวข้อที่ปรากฏว่าเป็นความจำเป็นในการพัฒนาซึ่งมาจากข้อสรุปที่เป็นผลการวิจัยในขั้นตอนก่อนหน้า

1.2 ทำหนังสือเชิญผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อให้ความรู้และร่วมสังเกตการณ์

2. จัดเตรียมเอกสาร กำหนดวัน เวลา สถานที่ ผู้เข้าร่วมอบรม ประสานและเชิญวิทยากร จัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจัดอบรมในพื้นที่ของหน่วยทดลอง (Experimental Unit)

2.1 ประสานงานสถานที่จัดอบรม

2.2 จัดเตรียมเอกสาร การลงทะเบียน การอบรม

2.3 การติดต่อวิทยากรให้การอบรม

2.4 กำหนดตารางการอบรม

3. ประเมินผลการจัดอบรม ด้วยการใช้แบบประเมินวัดความรู้และทักษะของบัณฑิตอาสา และแบบประเมินความพึงพอใจในการอบรม โดยมีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

3.1 แบบประเมินวัดความรู้และทักษะของบัณฑิตอาสา ดำเนินการดังนี้

3.1.1 ศึกษาเอกสารการสร้างแบบประเมินและหลักเกณฑ์การให้คะแนน

3.1.2 สร้างแบบประเมินให้สอดคล้องกับประเด็นที่ต้องศึกษาเป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก ใช้ทดสอบก่อนการอบรม และหลังการอบรม วิธีการตรวจให้คะแนนตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน

3.1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาโดยการใช้การประเมินค่า 3 ระดับ คือเหมาะสม (+1) ไม่แน่ใจ (0) และไม่เหมาะสม (-1) เป็นเครื่องมือในการประเมิน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence or OIC) ได้ค่าดัชนี OIC ต้องมากกว่า 0.5 (>0.5) ซึ่งหมายถึงข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่จะวัด โดยใช้สูตรและเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามดังนี้ (Hemphil and Westie, 1950:325-342)

3.1.4 เมื่อได้คะแนนดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามแต่ละข้อแล้ว ผู้วิจัยจะนำคะแนนดังกล่าว มาคัดเลือกข้อที่ผ่านการประเมินเพื่อนำมาใช้ต่อ และตัดข้อที่ไม่ผ่านการประเมินว่าเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยออกไป

3.1.5 นำแบบประเมินไปทดสอบ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบโดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson 20 : KR -20 (Kuder and Richardson, 1937: 151-160)

3.2 แบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจในการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการทำงานบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ดังนี้

3.2.1 ศึกษาเอกสารการสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรม

3.2.2 สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ทั้งนี้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ในการให้ความหมาย ดังนี้

ระดับที่ 5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับที่ 4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ระดับที่ 3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับที่ 2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ระดับที่ 1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการอบรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด

3.2.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาโดยการใช้การประเมินค่า 3 ระดับ คือเหมาะสม (+1) ไม่แน่ใจ (0) และไม่เหมาะสม (-1) เป็น

เครื่องมือในการประเมิน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence or OIC) ได้ค่าดัชนี OIC ต้องมากกว่า 0.5 (>0.5) ซึ่งหมายถึงข้อคำถามนั้น มีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่จะวัด โดยใช้สูตรและเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามดังนี้ (Hemphil and Westie, 1950:325–342)

3.2.4 เมื่อได้คะแนนดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามแต่ละข้อแล้ว ผู้วิจัยจะนำคะแนนดังกล่าว มาคัดเลือกข้อที่ผ่านการประเมินเพื่อนำมาใช้ต่อ และตัดข้อที่ไม่ผ่านการประเมินว่าเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยออกไป

3.2.5 นำแบบทดสอบไปทดสอบ (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช้กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน แล้วหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งหมด โดยการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลที่ได้จากการใช้แบบประเมินวัดความรู้และทักษะของบัณฑิตอาสา และแบบสอบถามเพื่อประเมินความพึงพอใจ ทั้ง 2 ชุด ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม 2 ชุด ได้แก่

1. แบบประเมินวัดความรู้และทักษะของบัณฑิตอาสา ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Means) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ย 2 ค่า ด้วยค่า t-test for Dependent Samples)

2. แบบประเมินความพึงพอใจในการจัดอบรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรม และการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในส่วนของการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และในส่วนของความพึงพอใจของผู้เข้ารับการอบรมวิเคราะห์ด้วยค่าเฉลี่ย (Means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย โดยมีเกณฑ์ดังนี้ (Best, 1981:179-187)

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
4.50 – 5.00 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับมาก
2.50 – 3.49 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อย
1.00 – 1.49 หมายถึง	มีความพึงพอใจในระดับน้อยที่สุด

ส่วนคำถามปลายเปิดใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

การทดลองใช้ รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

เครื่องมือที่ใช้ รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

กลุ่มเป้าหมาย

ได้แก่ ประธานบัณฑิตอาสาระดับจังหวัดๆ ละ 1 คน รวม 3 คน ตัวแทนบัณฑิตอาสา ระดับอำเภอๆ ละ 2 คน รวม 66 คน ผู้นำชุมชนและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 21 คน รวมทั้งหมด 90 คน

วิธีดำเนินการ

1. บัณฑิตอาสา นำรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ไปใช้กับประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ

2. กำหนดประเด็นเนื้อหาเฉพาะเพื่อถ่ายทอดข้อมูล/ข่าวสาร ไปยังกลุ่มประชาชน ผ่านรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

3. กำหนดระยะเวลาในการทดลองใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

4. สรุปผลจากการทดลองใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พร้อมทั้งปรับปรุงและพัฒนาตามข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล โดยการเชิญบัณฑิตอาสา ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อสอบถามถึงผลของการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสนทนากลุ่มด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากขั้นตอนการทดลองใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้ สามารถสรุปเป็นขั้นตอนได้ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปขั้นตอนที่ 3 : การทดลองใช้

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
1. จัดอบรมเพื่อยกระดับความรู้ในการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	แบบประเมินวัดความรู้และทักษะของบัณฑิตอาสา	บัณฑิตอาสาและผู้เกี่ยวข้องจำนวน 90 คน	ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test for Dependent Samples การวิเคราะห์เนื้อหา	ได้อบรมให้ความรู้ในการใช้งานรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
2. การทดลองใช้	กำหนดประเด็น	ประชาชนในเขต	แบบประเมิน	ได้ทราบผลการใช้
รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจาย	เนื้อหาให้กลุ่มบัณฑิตอาสาเผยแพร่อข้อมูล/	พื้นที่รับผิดชอบ	ความตระหนักรู้และความเข้าใจ/ค่าความถี่	รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจาย
นวัตกรรมและ	ข่าวสารไปยัง		ค่าร้อยละ	นวัตกรรมและ
การประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและ	ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบ		ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ	การประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความ
พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้			ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ	สร้างควม
			t-test for	ตระหนักรู้และ
			Dependent	ความเข้าใจในการ
			Samples	แก้ไขปัญหาและ
			การวิเคราะห์	พัฒนาจังหวัด
			เนื้อหา	ชายแดนภาคใต้
				และได้ข้อเสนอแนะในการ
				ปรับปรุงและพัฒนารูปแบบ

ขั้นตอนที่ 4 : เป็นการประเมินผลและปรับปรุง

วัตถุประสงค์ เพื่อประเมินผลและปรับปรุง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามแบบประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย บุคลากรภาครัฐ บัณฑิตอาสา ผู้นำชุมชน ผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยีและประชาชนทั่วไป จำนวน 352 คน ซึ่งได้จากฐานประชากร 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีอายุระหว่าง 15-69 ปี โดยจังหวัดปัตตานี มีจำนวน 276,999 คน จังหวัดยะลา จำนวน 258,928 คน และจังหวัดนราธิวาส 218,452 คน รวม จำนวน 754,379 คน (ฐานข้อมูลทะเบียนราษฎร สำนักบริหารทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย พ.ศ.2563) จากนั้นทำการกำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Robert V. Krejcie and Eayrle W. Morgan. 1970 (อ้างถึงใน ธีรวิมล เอกะกุล, 2543) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 384 คน และทำการคัดเลือกโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (accidentally simple sampling) ซึ่งจากการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ 352 ชุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาสร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. สร้างแบบสอบถามเพื่อประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) ทั้งนี้แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งมีลักษณะเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การให้ความหมาย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย		เกณฑ์การแปลความหมาย
ระดับที่ 5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ระดับที่ 4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ระดับที่ 3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ระดับที่ 2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ระดับที่ 1	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีลักษณะคำถามเป็นแบบคำถามปลายเปิด

3. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และนำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content validity) ภาษาโดยการใช้การประเมินค่า 3 ระดับ คือเหมาะสม (+1) ไม่แน่ใจ (0) และไม่เหมาะสม (-1) เป็นเครื่องมือในการประเมิน แล้วนำข้อมูลมาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ (Index of Item Objective Congruence or OIC) ได้ค่าดัชนี OIC ต้องมากกว่า 0.5 (>0.5) ซึ่งหมายถึงข้อคำถามนั้นมีความสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาที่จะวัด โดยใช้สูตรและเกณฑ์ในการตรวจพิจารณาข้อคำถามดังนี้ (Hemphil and Westie,1950:325-342)

4. เมื่อได้คะแนนดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามแต่ละข้อแล้ว ผู้วิจัยจะนำคะแนนดังกล่าวมาคัดเลือกข้อที่ผ่านการประเมินเพื่อนำมาใช้ต่อ และตัดข้อที่ไม่ผ่านการประเมินว่าเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยออกไป

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญมาทำการปรับปรุงแก้ไข และขอความเห็นชอบจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ก่อนจะนำมาจัดพิมพ์แบบสอบถามเพื่อเตรียมเก็บข้อมูล

6. นำแบบทดสอบไปทดลอง (Try out) กับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง และไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

การรวบรวมข้อมูล

สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามในการศึกษาคั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนด ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลไว้ ดังนี้

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือกับประชาชนในพื้นที่ในการทดลองในการวิจัย
2. เก็บรวบรวมแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลจากประชาชนในหน่วยทดลอง (Experimental Unit) มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยทำการคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความครบถ้วนสมบูรณ์
3. นำข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมดที่ได้มาทำการคัดเลือกแล้วมาจัดระเบียบข้อมูล และทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนการประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยแบบสอบถาม แบ่งการวิเคราะห์เป็น 3 ขั้นตอน

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่ออธิบายลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถาม ด้วยค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจของประชาชนที่มีต่อการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Means) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยมาแปลความหมาย ดังนี้ (Best, 1981:179-187)

ค่าเฉลี่ย	เกณฑ์การแปลความหมาย
4.50 – 5.00	หมายถึง ความตระหนักรู้และความเข้าใจในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง ความตระหนักรู้และความเข้าใจในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง ความตระหนักรู้และความเข้าใจในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง ความตระหนักรู้และความเข้าใจในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง ความตระหนักรู้และความเข้าใจในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะเป็นคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

จากขั้นตอนการประเมินผลและปรับปรุงรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ขั้นตอน ที่ 4 เป็นการประเมินผลและปรับปรุง สามารถสรุปเป็นขั้นตอนได้ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปขั้นตอนที่ 4 : การประเมินผลและปรับปรุง

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย	เครื่องมือ/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
การประเมินผลและปรับปรุง - เชิงปริมาณ	การประเมินการ เรียนรู้ก่อน-หลัง การใช้แบบสอบถามประเมิน ความพึงพอใจ	ประชาชน จำนวน 352 คน	ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และ ค่าเบี่ยงเบน มาตรฐาน และ การวิเคราะห์เนื้อหา	ได้ทราบความพึงพอใจของ ประชาชนที่มีต่อ การใช้รูปแบบที่สร้างขึ้น

3.2 การตรวจสอบและการวิเคราะห์ข้อมูล

สุภาวงศ์ จันทวานิช (2554) อธิบายถึงการตรวจสอบข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มักจะใช้วิธีการที่เรียกว่า การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) ได้แก่

1) การดำเนินการเพื่อการตรวจสอบสามเส้าในด้านข้อมูล ในขั้นตอนนี้โดยทั่วไปจะเป็น การพิจารณาแหล่งข้อมูลด้านเวลาที่ต่างกัน สถานที่หรือพื้นที่ที่แตกต่างกัน และพิจารณากลุ่มบุคคลที่ แตกต่างกันว่าเมื่อเวลาเปลี่ยนไป สถานที่เปลี่ยนไป กลุ่มบุคคลเปลี่ยนไป ข้อมูลที่ผู้วิจัยได้รับมา แตกต่างหรือไม่ อย่างไร ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการดำเนินการวิจัยโดยมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 จังหวัด และจากกลุ่มบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะทางประชากรที่หลากหลาย

2) การดำเนินการตรวจสอบสามเส้าด้านผู้วิจัย โดยการเปลี่ยนตัวผู้สังเกตหรือสัมภาษณ์ ซึ่งการศึกษาครั้งนี้เป็นการดำเนินการวิจัยโดยการอาศัยความร่วมมือจากบัณฑิตอาสาในการเก็บ รวบรวมข้อมูลในบางขั้นตอนร่วมกับผู้วิจัย จากนั้นมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาพิจารณาร่วมกันถึง ข้อเท็จจริงที่ได้มา ซึ่งถือเป็นการตรวจสอบข้อมูลด้านตัวผู้วิจัย

3) การดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ในขั้นตอนนี้จะเป็นการพิจารณาวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายประกอบกัน เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันว่ามีความแตกต่างหรือเติมเต็มกันหรือไม่อย่างไร ซึ่งการศึกษาคั้งนี้เป็นการดำเนินการวิจัยแบบผสมมีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลากหลายวิธี ได้แก่ แบบสอบถาม การสนทนากลุ่ม และการซักถามเพิ่มเติมในแบบสอบถามปลายเปิดที่เป็นข้อเสนอแนะ

สรุปคือ ในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลายวิธีการ เก็บจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่มีความหลากหลายและเกี่ยวข้องกับการวิจัย อีกทั้งยังเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 3 จังหวัดในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงนับว่าเป็นการตรวจสอบข้อมูลได้ครบทุกมิติ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนของการวิจัยกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และได้ผลการวิจัยที่กำหนดไว้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

4.1 ผลการวิจัยระยะที่ 1

สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในระยะนี้ผู้วิจัยต้องการทราบถึงความต้องการจำเป็นในเรื่องของเนื้อหาสื่อ และช่องทางสื่อเพื่อที่จะนำข้อมูลไปเป็นประเด็นเตรียมความพร้อมในการพัฒนานวัตกรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ได้ผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	113	37.0
หญิง	192	63.0
อายุ		
ต่ำกว่า 15 ปี	8	2.6
อายุ 20-29 ปี	56	18.4
อายุ 30-39	139	45.6
อายุ 40-49	71	23.3
อายุ 50-59	31	10.2
ศาสนา		
พุทธ	68	22.3
อิสลาม	237	77.7
คริสต์	0	0.00

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
จังหวัดที่อยู่		
ยะลา	61	20.0
ปัตตานี	125	41.0
นราธิวาส	119	39.0
ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่		
3 เดือน-1ปี	12	3.9
2-5 ปี	19	6.2
มากกว่า 5 ปี	274	89.8
สถานภาพ		
โสด	76	24.9
สมรส	214	70.2
หม้าย/หย่าร้าง	15	4.9
อาชีพ		
เกษตรกรกรรม	142	46.6
ประมง	1	0.3
ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท	80	26.2
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	42	13.8
นักเรียน/นักศึกษา	15	4.9
ผู้นำศาสนา	5	1.6
ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น	20	6.6
การศึกษาสูงสุด		
ไม่ได้เรียน	1	0.3
ต่ำกว่าประถมศึกษา	4	1.3
ประถมศึกษา	32	10.5
มัธยมศึกษาตอนต้น	70	23.0
มัธยมศึกษาตอนปลาย	70	23.0
อนุปริญญา	3	1.0
ปริญญาตรี	123	40.3
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.6

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละของปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท/เดือน)		
ไม่มีรายได้	12	3.9
1-5000	41	13.4
5001-10000	211	69.2
10001-15000	33	10.8
15001-20000	8	2.6
รวม	305	100

จากตารางที่ 7 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมีจำนวน 192 คน คิดเป็นร้อยละ 63.0 และเป็นเพศชายมีจำนวน 113 คน คิดเป็นร้อยละ 37.0

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 30-39 ปี มีจำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6 และกลุ่มอายุ 40-49 ปี มีจำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7 และศาสนาพุทธ มีจำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 22.3

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดปัตตานี มีจำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 41.0 รองลงมาคือจังหวัดนราธิวาส มีจำนวน 119 คน คิดเป็นร้อยละ 39.0

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ มากกว่า 5 ปี มีจำนวน 274 คน คิดเป็นร้อยละ 89.8 รองลงมาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 2-5 ปี มีจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส มีจำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 70.2 รองลงมาได้แก่ สถานภาพโสด มีจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 24.9

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 46.6 รองลงมาได้แก่อาชีพลูกจ้าง/พนักงานบริษัท มีจำนวน 80 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3 รองลงมาได้แก่ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือ เทียบเท่า มีจำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.0

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 5,001-10,000 บาท มีจำนวน 211 คนคิดเป็นร้อยละ 69.2 รองลงมาได้แก่ 1-5,000 บาท มีจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 13.4

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. พร้อม
 ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยี สารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสาร
 ของประชาชนในพื้นที่

ตอนที่ 2.1 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต.

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการแสดงบทบาท
 หน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต.

การรับรู้ของประชาชนที่มีต่อการแสดงบทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต.	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
สามารถเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไปให้เข้าถึงได้หลายช่องทาง อาทิ โทรศัพท์ วิทยุ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) , ยูทูบ (Youtube), ตี๊กต็อก (TikTok), ไลน์ (Line)	4.17	.69
มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม อย่างต่อเนื่อง	4.16	.72
มีการจัดเตรียมช่องทางการให้บริการข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างทั่วถึง	4.21	.64
มีเนื้อหาและรายละเอียดถูกต้อง ชัดเจน และทันต่อสถานการณ์	4.22	.69
นำเสนอเนื้อหาข่าวสารรวดเร็ว น่าเชื่อถือและเที่ยงตรง	4.31	.69
รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. ทันสมัย เข้าถึงง่าย	4.16	.72
เนื้อหาที่นำเสนอตรงกับความสนใจของประชาชน	4.27	.70
การประชาสัมพันธ์ช่วยให้พื้นที่นั้น ๆ เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น	4.19	.70
การประชาสัมพันธ์ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างค่านิยมของหน่วยงานได้ดีขึ้น	4.24	.66
การประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างความร่วมมือร่วมใจได้ดีขึ้นระหว่างประชาชนและ หน่วยงานของภาครัฐ	4.29	.62

จากตารางที่ 8 พบว่าประชาชนมีการรับรู้ต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์
 ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยระหว่าง
 3.50-4.49)

ตอนที่ 2.2 ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสื่อสารสู่ประชาชนในพื้นที่

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทของสื่อที่ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม

ประเภทของสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
สิ่งพิมพ์		
ไม่เลือก	279	91.5
เลือก	26	8.5
วิทยุ		
ไม่เลือก	261	85.6
เลือก	44	14.4
โทรทัศน์		
ไม่เลือก	160	52.5
เลือก	145	47.5
ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์		
ไม่เลือก	64	21.0
เลือก	241	79.0
เว็บไซต์ (Website)		
ไม่เลือก	208	68.2
เลือก	97	31.8
เฟซบุ๊ก (Facebook)		
ไม่เลือก	305	100.0
เลือก	0	0.00
ยูทูบ (Youtube)		
ไม่เลือก	228	74.8
เลือก	77	25.2
ไลน์ (Line)		
ไม่เลือก	90	29.5
เลือก	215	70.5

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทของสื่อที่ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรม (ต่อ)

ประเภทของสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
บัณฑิตอาสา		
ไม่เลือก	53	17.4
เลือก	252	82.6
ผู้นำศาสนา/ผู้นำชุมชน		
ไม่เลือก	217	71.1
เลือก	88	28.9
สื่อมวลชน		
ไม่เลือก	298	97.7
เลือก	7	2.3
อื่นๆ โปรดระบุ		
ไม่เลือก	305	100
เลือก	0	0.00
รวม	305	100

จากตารางที่ 9 พบว่าช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสื่อสารสู่ประชาชนในพื้นที่ ส่วนใหญ่ใช้ช่องทางบัณฑิตอาสา (จำนวน 252 คน คิดเป็นร้อยละ 82.6) รองลงมา ได้แก่ ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์ (จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 79) และไลน์ (line) (จำนวน 215 คน คิดเป็นร้อยละ 70.5)

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชาชนอ่านข่าวประชาสัมพันธ์หรือบทความ
ของ ศอ.บต.

สื่อสิ่งพิมพ์	จำนวน	ร้อยละ
หนังสือข่าวสารมุสลิม		
ไม่เลือก	270	88.5
เลือก	35	11.5
นิตยสารดิอะลามี่		
ไม่เลือก	299	98.0
เลือก	6	2.0
หนังสือพิมพ์พับบลิคโพสต์		
ไม่เลือก	292	95.7
เลือก	13	4.3
หนังสือพิมพ์เอเชียทูเดย์		
ไม่เลือก	258	84.6
เลือก	47	15.4
หนังสือพิมพ์ภาคใต้โพสต์		
ไม่เลือก	270	88.5
เลือก	35	11.5
หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์		
ไม่เลือก	305	100
เลือก	0	0.00
หนังสือพิมพ์มติไทย		
ไม่เลือก	283	92.8
เลือก	22	7.2
หนังสือพิมพ์เดลินิวส์		
ไม่เลือก	272	89.2
เลือก	33	10.8
หนังสือผลงาน 10 ปี ศอ.บต.		
ไม่เลือก	239	78.4
เลือก	66	21.6

ตารางที่ 10 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชาชนอ่านข่าวประชาสัมพันธ์หรือบทความ
ของ ศอ.บต. (ต่อ)

สื่อสิ่งพิมพ์	จำนวน	ร้อยละ
วารสารการพัฒนาชายแดนภาคใต้		
ไม่เลือก	144	47.2
เลือก	161	52.8
ไม่เคยอ่าน		
ไม่เลือก	254	83.3
เลือก	51	16.7
รวม	305	100

จากตารางที่ 10 พบว่าสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชาชนอ่านข่าวประชาสัมพันธ์หรือบทความ ของ ศอ.บต. มากที่สุดได้แก่ วารสารพัฒนาชายแดนใต้ (จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 52.8) รองลงมา ได้แก่ หนังสือผลงาน 10 ปี ศอ.บต. (จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 21.6) และหนังสือพิมพ์เอเชียทูเดย์ (จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 15.4)

ตารางที่ 11 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนฟังข่าวประชาสัมพันธ์
ของ ศอ.บต.

สื่อวิทยุ	จำนวน	ร้อยละ
คลื่นวิทยุกระจายเสียง ศอ.บต.		
ไม่เลือก	123	40.3
เลือก	182	59.7
คลื่นวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์		
ไม่เลือก	221	72.5
เลือก	84	27.5
คลื่นวิทยุกระจายเสียง อสมท.		
ไม่เลือก	197	64.6
เลือก	108	35.4
คลื่นวิทยุชุมชน		
ไม่เลือก	230	75.4
เลือก	75	24.6
หน้าเว็บไซต์ : https://www.sbpac.go.th/		
ไม่เลือก	215	70.5
เลือก	90	29.5
เฟซบุ๊กแฟนเพจ :		
SUARAKITA		
ไม่เลือก	305	100
เลือก	0	0.00
รวม	305	100

จากตารางที่ 11 พบว่าสื่อวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนฟังข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. มากที่สุดได้แก่ คลื่นวิทยุกระจายเสียง ศอ.บต. (จำนวน 182 คน คิดเป็นร้อยละ 59.7) รองลงมาได้แก่ คลื่นวิทยุกระจายเสียง อสมท. (จำนวน 108 คน คิดเป็นร้อยละ 35.4) และหน้าเว็บไซต์ : <https://www.sbpac.go.th/> (จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 29.5)

ตารางที่ 12 แสดงจำนวนและร้อยละของรายการโทรทัศน์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต.

รายการโทรทัศน์	จำนวน	ร้อยละ
รายการ “สร้างภาพลักษณ์การพัฒนา จชต.” สถานีโทรทัศน์ อสมท. MCOT		
ไม่เลือก	166	54.4
เลือก	139	45.6
รายการ “สื่อบข่าวดการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านสื่อโทรทัศน์ที่ทำให้เกิด Impact สูง” สถานีโทรทัศน์ PPTV		
ไม่เลือก	197	64.6
เลือก	108	35.4
รายการ พิธาบคาบข่าว “สารคดีโทรทัศน์สร้างความเข้าใจการพัฒนา และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนตามโครงการพระราชดำริในพื้นที่ จชต. ทาง สทท.11		
ไม่เลือก	191	62.6
เลือก	114	37.4
รายการ “สื่อบข่าวและเผยแพร่สื่อบข่าวสร้างการรับรู้การพัฒนาในพื้นที่ จชต.” ทาง สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 (ททบ. 5)		
ไม่เลือก	181	59.3
เลือก	124	40.7
ไม่เคยรับชม		
ไม่เลือก	296	97.0
เลือก	9	3.0
ไม่แน่ใจ เนื่องจากอาจจะเคยรับชมแต่ไม่แน่ใจว่าเป็นรายการอะไร		
ไม่เลือก	305	100
เลือก	0	0.00
รวม	305	100

จากตารางที่ 12 พบว่ารายการโทรทัศน์ที่ประชาชนติดตามข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. มากที่สุด ได้แก่ รายการ “สร้างภาพลักษณ์การพัฒนา จชต.” สถานีโทรทัศน์ อสมท. MCOT (จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 45.6) รองลงมาได้แก่ รายการ “สื่อบข่าวและเผยแพร่สื่อบข่าวสร้างการรับรู้การพัฒนาในพื้นที่ จชต.” ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 (ททบ. 5) (จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 40.7) และรายการ พิธาบคาบข่าว “สารคดีโทรทัศน์สร้างความเข้าใจการพัฒนา และ

ยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนตามโครงการพระราชดำรินในพื้นที่ จชต. ทาง สทท.11 (จำนวน 114 คน คิดเป็นร้อยละ 37.4)

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของป้ายประชาสัมพันธ์ที่ประชาชนได้เห็นข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.

ป้ายประชาสัมพันธ์	จำนวน	ร้อยละ
แยกมลายูบางกอก อ.เมือง จ.ยะลา		
ไม่เลือก	220	72.1
เลือก	85	27.9
แยกปลักปลา อ.เมือง จ.นราธิวาส		
ไม่เลือก	219	71.8
เลือก	86	28.2
แยกควนมัต อ.จะนะ จ.สงขลา		
ไม่เลือก	278	91.1
เลือก	27	8.9
หน้าไชรูมฮอนด้ายะลา อ.เมือง จ.ยะลา		
ไม่เลือก	212	69.5
เลือก	93	30.5
หน้า สวท.ยะลา อ.เมือง จ.ยะลา		
ไม่เลือก	257	84.3
เลือก	48	15.7
สี่แยกดอนยาง จ.ปัตตานี		
ไม่เลือก	305	100
เลือก	0	0.00
หน้ามัสยิดกลางประจำจังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส		
ไม่เลือก	209	68.5
เลือก	96	31.5

ตารางที่ 13 แสดงจำนวนและร้อยละของป้ายประชาสัมพันธุ์ที่ประชาชนได้เห็นข่าวประชาสัมพันธุ์
ของ ศอ.บต. (ต่อ)

ป้ายประชาสัมพันธุ์	จำนวน	ร้อยละ
วัดประจำจังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส		
ไม่เลือก	293	96.1
เลือก	12	3.9
ศาลเจ้าที่สำคัญในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่จังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส		
ไม่เลือก	293	96.1
เลือก	12	3.9
ไม่เคยเห็น		
ไม่เลือก	290	95.1
เลือก	15	4.9
ไม่แน่ใจว่าเป็นป้ายของหน่วยงานใด		
ไม่เลือก	278	91.1
เลือก	27	8.9
รวม	305	100

จากตารางที่ 13 พบว่าป้ายประชาสัมพันธุ์ที่ประชาชนได้เห็นข่าว ประชาสัมพันธุ์ ของ ศอ.บต. มากที่สุดได้แก่ หน้ามัสยิดกลางประจำจังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส (จำนวน 96 คน คิดเป็นร้อยละ 31.5) หน้าโซว์รูมฮอนด้ายะลา อ.เมือง จ.ยะลา (จำนวน 93 คน คิดเป็นร้อยละ 30.5) และแยกปลักปลา อ.เมือง จ.นราธิวาส (จำนวน 86 คน คิดเป็นร้อยละ 28.2)

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อออนไลน์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ ของ
ศอ.บต.

สื่อออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
เว็บไซต์ website		
ไม่เลือก	234	76.7
เลือก	71	23.3
ยูทูป youtube		
ไม่เลือก	216	70.8
เลือก	89	29.2
ไลน์ line		
ไม่เลือก	96	31.5
เลือก	209	68.5
ติ๊กตอก tiktok		
ไม่เลือก	265	86.9
เลือก	40	13.1
เฟซบุ๊ก facebook		
ไม่เลือก	56	18.4
เลือก	249	81.6
ไม่เคยรับชม		
ไม่เลือก	305	100
เลือก	0	0.00
รวม	305	100

จากตารางที่ 14 พบว่าสื่อออนไลน์ที่ประชาชนติดตามข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. มากที่สุดได้แก่ เฟซบุ๊ก (facebook) (จำนวน 249 คน คิดเป็นร้อยละ 81.6) รองลงมาได้แก่ ไลน์ (line) (จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 68.5) และยูทูป (youtube) (จำนวน 89 คน คิดเป็นร้อยละ 29.2)

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อออนไลน์ที่ประชาชนติดตามข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ
ศอ.บต. (ต่อ)

สื่อออนไลน์ที่	จำนวน	ร้อยละ
ข่าวประชาสัมพันธ์		
ไม่เลือก	64	21.0
เลือก	241	79.0
อินโฟกราฟิก (Infographic)		
ไม่เลือก	285	93.4
เลือก	20	6.6
อีเมล (E-mail)		
ไม่เลือก	287	94.1
เลือก	18	5.9
มิวสิควิดีโอเพลง (Music Video)		
ไม่เลือก	178	58.4
เลือก	127	41.6
เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook live)		
ไม่เลือก	169	55.4
เลือก	136	44.6
สกู๊ปข่าว		
ไม่เลือก	304	99.7
เลือก	1	.3
คลิปวิดีโอสั้น (Clip Video)		
ไม่เลือก	240	78.7
เลือก	65	21.3
สารคดี		
ไม่เลือก	279	91.5
เลือก	26	8.5
การ์ตูนแอนิเมชัน (Animation)		
ไม่เลือก	304	99.7
เลือก	1	.3

ตารางที่ 14 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อออนไลน์ที่ประชาชนติดตามข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ
ศอ.บต.(ต่อ)

สื่อออนไลน์ที่	จำนวน	ร้อยละ
ไม่เคยรับชม		
ไม่เลือก	302	99.0
เลือก	3	1.0
ไม่แน่ใจ เนื่องจากอาจจะเคยรับชมแต่ไม่แน่ใจว่าเป็นสื่อของ ศอ.บต.		
ไม่เลือก	293	96.1
เลือก	12	3.9
รวม	305	100

จากตารางที่ 14 พบว่าสื่อออนไลน์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. มากที่สุด ได้แก่ ข่าวประชาสัมพันธ์ (จำนวน 241 คน คิดเป็นร้อยละ 79.0) รองลงมาได้แก่ เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook live) (จำนวน 136 คน คิดเป็นร้อยละ 44.6) และมิวสิควิดีโอเพลง (Music Video) (จำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 41.6)

ตารางที่ 15 แสดงจำนวนและร้อยละของสื่อบุคคลที่เป็นตัวกลางให้ประชาชนรับรู้ข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต.

สื่อบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่ของ ศอ.บต.		
ไม่เลือก	251	82.3
เลือก	54	17.7
บัณฑิตอาสา		
ไม่เลือก	9	3.0
เลือก	296	97.0
ผู้นำศาสนา		
ไม่เลือก	242	79.3
เลือก	63	20.7
กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน		
ไม่เลือก	157	51.5
เลือก	148	48.5
เพื่อน		
ไม่เลือก	251	82.3
เลือก	54	17.7
ครอบครัว		
ไม่เลือก	305	100
เลือก	0	0.00
ไม่เคยทราบจากใครมาก่อน		
ไม่เลือก	302	99.0
เลือก	3	1.0
รวม	305	100

จากตารางที่ 15 พบว่าสื่อบุคคลที่เป็นตัวกลางให้ประชาชนรับรู้ข่าว ประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. มากที่สุดได้แก่ บัณฑิตอาสา (จำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 97.0) รองลงมาได้แก่ กำนันผู้ใหญ่บ้าน (จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5) และ ผู้นำศาสนา (จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 20.7)

ตอนที่ 3 ความต้องการรับรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่
 ตารางที่ 16 แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบสื่อออนไลน์ที่ประชาชนต้องการรับรู้การ
 ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.

รูปแบบสื่อออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
สื่อสิ่งพิมพ์		
ไม่เลือก	236	77.4
เลือก	69	22.6
ข่าววิทยุ		
ไม่เลือก	182	59.7
เลือก	123	40.3
รายการโทรทัศน์		
ไม่เลือก	140	45.9
เลือก	165	54.1
ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์		
ไม่เลือก	69	22.6
เลือก	236	77.4
ใบปลิว		
ไม่เลือก	207	67.9
เลือก	98	32.1
บัณฑิตอาสา		
ไม่เลือก	278	91.1
เลือก	27	8.9
ผู้นำศาสนา/ผู้นำชุมชน		
ไม่เลือก	239	78.4
เลือก	66	21.6
รวม	305	100

จากตารางที่ 16 พบว่ารูปแบบสื่อออนไลน์ที่ประชาชนต้องการรับรู้การประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. มากที่สุดได้แก่ ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์ (จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 77.4) รองลงมา ได้แก่ รายการโทรทัศน์ (จำนวน 165 คน คิดเป็นร้อยละ 54.1) และ ข่าววิทยุ (จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3)

ตารางที่ 17 แสดงจำนวนและร้อยละของรูปแบบสื่อออนไลน์ที่ประชาชนต้องการรับรู้การ
ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.

รูปแบบสื่อออนไลน์	จำนวน	ร้อยละ
เว็บไซต์ website		
ไม่เลือก	205	67.2
เลือก	100	32.8
ยูทูป youtube		
ไม่เลือก	185	60.7
เลือก	120	39.3
ไลน์ line		
ไม่เลือก	86	28.2
เลือก	219	71.8
ติ๊กตอก tiktok		
ไม่เลือก	241	79.0
เลือก	64	21.0
เฟซบุ๊ก facebook		
ไม่เลือก	68	22.3
เลือก	237	77.7
ทวิตเตอร์ twitter		
ไม่เลือก		
เลือก		
รวม	305	100

จากตารางที่ 17 พบว่ารูปแบบสื่อออนไลน์ที่ประชาชนต้องการรับรู้การประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. มากที่สุดได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) (จำนวน 237 คน คิดเป็นร้อยละ 77.7) รองลงมาได้แก่ ไลน์ (Line) (จำนวน 219 คน คิดเป็นร้อยละ 71.8) และยูทูป (Youtube) (จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 39.3)

ตารางที่ 18 แสดงจำนวนและร้อยละของอุปกรณ์ที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าว ประชาสัมพันธ์
ของ ศอ.บต.

อุปกรณ์	จำนวน	ร้อยละ
คอมพิวเตอร์ (Computer)		
ไม่เลือก	258	84.6
เลือก	47	15.4
โน้ตบุ๊ก (Notebook)		
ไม่เลือก	234	76.7
เลือก	71	23.3
แท็บเล็ต (Tablet)/ไอแพด (iPad)		
ไม่เลือก	286	93.8
เลือก	19	6.2
โทรศัพท์/สมาร์ทโฟน		
ไม่เลือก	40	13.1
เลือก	265	86.9
โทรทัศน์		
ไม่เลือก	136	44.6
เลือก	169	55.4
วิทยุ		
ไม่เลือก	293	96.1
เลือก	12	3.9
รวม	305	100

จากตารางที่ 18 พบว่าอุปกรณ์ที่ประชาชนใช้ในการติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. มากที่สุดได้แก่ โทรศัพท์/สมาร์ทโฟน (จำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 86.9) รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์ (จำนวน 169 คน คิดเป็นร้อยละ 55.4) และโน้ตบุ๊ก (Notebook) (จำนวน 71 คน คิดเป็นร้อยละ 23.3)

ตารางที่ 19 แสดงจำนวนและร้อยละของพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชน

พฤติกรรม	จำนวน	ร้อยละ
ความถี่ในการใช้งานอินเทอร์เน็ตต่อสัปดาห์		
1 ครั้ง/สัปดาห์	10	3.3
2 - 3 ครั้ง/สัปดาห์	33	10.8
4 - 5 ครั้ง/สัปดาห์	35	11.5
เป็นประจำทุกวัน	227	74.4
ระยะเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต		
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	56	18.4
1 ชั่วโมง/ครั้ง	67	22.0
2 - 3 ชั่วโมง/ครั้ง	81	26.6
3 - 4 ชั่วโมง/ครั้ง	31	10.2
มากกว่า 4 ชั่วโมงขึ้นไป	70	23.0
ช่วงเวลาที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต		
06.00 - 09.00 น.	6	2.0
09.01 - 12.00 น.	22	7.2
12.01 - 15.00 น.	19	6.2
15.01 - 18.00 น.	26	8.5
18.01 - 21.00 น.	53	17.4
21.01 - 24.00 น.	8	2.6
00.01 เป็นต้นไป	0	0.00
ไม่ระบุเวลา	171	56.1
รวม	305	100

จากตารางที่ 19 พบว่าพฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ตของประชาชน สามารถอธิบายได้ ดังนี้ คือประชาชนส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวัน (จำนวน 227 คน คิดเป็นร้อยละ 74.4) โดยมีระยะเวลาที่ใช้งานอินเทอร์เน็ต 2 - 3 ชั่วโมง/ครั้ง (จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 26.6) และช่วงเวลาที่เล่นส่วนใหญ่ ไม่ระบุเวลาแน่ชัด เมื่อมีเวลาว่างจะหยิบมาเล่น (จำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 56.1)

ตารางที่ 20 แสดงจำนวนและร้อยละของประเภทโซเชียลมีเดีย (Social Medea) ที่ประชาชนใช้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต

ประเภทโซเชียลมีเดีย	จำนวน	ร้อยละ
เว็บไซต์ website		
ไม่เลือก	221	72.5
เลือก	84	27.5
ยูทูป youtube		
ไม่เลือก	146	47.9
เลือก	159	52.1
ไลน์ line		
ไม่เลือก	67	22.0
เลือก	238	78.0
ติ๊กตอก tiktok		
ไม่เลือก	235	77.0
เลือก	70	23.0
เฟซบุ๊ก facebook		
ไม่เลือก	54	17.7
เลือก	251	82.3
ทวิตเตอร์ twitter		
ไม่เลือก	302	99.0
เลือก	3	1.0
อื่นๆ		
ไม่เลือก		
เลือก		
รวม	305	100

จากตารางที่ 20 พบว่าประเภทโซเชียลมีเดีย (Social Medea) ที่ประชาชนใช้ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต มากที่สุด ได้แก่ เฟซบุ๊ก (Facebook) (จำนวน 251 คน คิดเป็นร้อยละ 82.3) รองลงมาได้แก่ ไลน์ (Line) (จำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 78.0) และยูทูป (Youtube) (จำนวน 159 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1)

ตารางที่ 21 แสดงจำนวนและร้อยละของสถานที่ที่ประชาชนใช้งานอินเทอร์เน็ต

สถานที่	จำนวน	ร้อยละ
บ้าน/ที่พักอาศัย		
ไม่เลือก	12	3.9
เลือก	293	96.1
สถานที่ทำงาน		
ไม่เลือก	199	65.2
เลือก	106	34.8
สถานศึกษา		
ไม่เลือก	290	95.1
เลือก	15	4.9
บ้านเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก		
ไม่เลือก	252	82.6
เลือก	53	17.4
สถานที่ใช้อินเทอร์เน็ตของชุมชน		
ไม่เลือก	281	92.1
เลือก	24	7.9
ร้านกาแฟ/คาเฟ่		
ไม่เลือก	35	100
เลือก	0	0.00
ห้างสรรพสินค้า		
ไม่เลือก	298	97.7
เลือก	7	2.3
ร้านอาหาร		
ไม่เลือก	292	95.7
เลือก	13	4.3
ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต		
ไม่เลือก	305	100
เลือก	0	0.00
อื่นๆ		
ไม่เลือก	299	98.0
เลือก	6	2.0
รวม	305	100

จากตารางที่ 21 พบว่าสถานที่ที่ประชาชนใช้งานอินเทอร์เน็ต มากที่สุด ได้แก่ บ้าน/ที่พักอาศัย (จำนวน 293 คน คิดเป็นร้อยละ 96.1) รองลงมาได้แก่ บ้านเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก (จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 34.8) และสถานที่ทำงาน (จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4)

ตอนที่ 4 สภาพและความต้องการเกี่ยวกับการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่

ตารางที่ 22 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อตามองค์ประกอบของการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต. ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	PNI _{modified} ((I-D)/D)	ลำดับ
คอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในหมู่บ้านของท่านได้อย่างทั่วถึง	2.48	.500	4.44	.497	-1.90	-0.44	5
คอ.บต. เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารไปสู่ประชาชนอย่างสม่ำเสมอ	2.53	.507	4.48	.500	1.95	-0.43	4
ในหมู่บ้านของท่านมีบัณฑิตอาสาทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ คอ.บต.	2.50	.501	4.48	.500	-1.98	-0.44	1
คอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	2.51	.507	4.49	.501	-1.98	-0.44	2
คอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลือ	2.51	.507	4.47	.500	-1.96	-0.43	3
ภาพรวม	2.50	0.35	4.45	0.33	-1.95	-0.43	5

จากตารางที่ 22 พบว่ารายการประเมินประเด็นในหมู่บ้านของท่านมีบัณฑิตอาสาทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ คอ.บต. มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น คอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เป็นลำดับที่ 2 และ คอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลือ เป็นลำดับที่ 3

ตารางที่ 23 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	PNI _{modified} ((I-D)/D)	ลำดับ
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. มีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน	2.49	.501	4.49	.501	-2.00	-0.44	1
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. มีความน่าสนใจ และเป็นที่จดจำ	2.54	.519	4.47	.500	-1.93	-0.43	5
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีการนำเสนอข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้ง และอยู่ในรายการที่ได้รับความนิยมทั่วประเทศ	2.49	.507	4.47	.500	-1.98	-0.44	3
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีการออกแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) น่าสนใจ ตรงประเด็น และเนื้อหาสาระครบถ้วน	2.52	.500	4.50	.501	-1.98	-0.44	4
เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน	2.49	.501	4.48	.500	-1.99	-0.44	2
ภาพรวม	2.49	0.36	4.48	0.35	-1.99	-0.44	1

จากตารางที่ 23 พบว่ารายการประเมินประเด็นเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. มีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น เนื้อหา ข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน เป็น ลำดับที่ 2 และ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีการนำเสนอข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์ สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้ง และอยู่ในรายการที่ได้รับความนิยมทั่วประเทศ เป็นลำดับที่ 3

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของช่องทางการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ศอ.บต. ที่มีผลต่อการรับรู้ของประชาชนตาม สภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	$((I-D)/D)$	ลำดับ
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ผ่านเว็บไซต์ https://www.sbpac.go.th/	2.53	.500	4.49	.501	-1.96	-0.43	4
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.”	2.47	.500	4.51	.501	-2.04	-0.45	1
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ / โปสเตอร์ / แผ่นพับ / คู่มือ / วารสาร และอินโฟกราฟิก(Infographic)	2.53	.500	4.46	.499	-1.93	-0.43	6
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อ วิทยุและโทรทัศน์	2.49	.501	4.49	.501	-2.00	-0.44	2

ตารางที่ 24 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายชื่อตามองค์ประกอบของช่องทางการรับรู้ การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ศอ.บต. ที่มีผลต่อการรับรู้ของประชาชนตาม สภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น (ต่อ)

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	$((I-D)/D)$	ลำดับ
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคม ออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ ยูทูบ (Youtube) /ไลน์ (Line)/ เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) /นสพ. ออนไลน์ และบทความออนไลน์	2.52	.500	4.46	.499	-1.94	-0.43	5
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร ผ่านสื่อบุคคล เช่น บุคลากร ของ ศอ.บต., บัณฑิตอาสาฯ, ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น	2.52	.500	4.49	.501	-1.97	-0.43	3
ภาพรวม	2.53	0.37	4.49	0.36	-1.96	-0.43	4

จากตารางที่ 24 พบว่ารายการประเมินประเด็นศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.” มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อวิทยุและ โทรทัศน์ เป็นลำดับที่ 2 และ ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ บุคคล เช่น บุคลากรของ ศอ.บต., บัณฑิตอาสาฯ, ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น เป็นลำดับที่ 3

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น (ต่อ)

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	$((I-D)/D)$	ลำดับ
บัณฑิตอาสาฯ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ	2.53	.506	4.50	.501	-1.97	0.43	4
บัณฑิตอาสาฯ มีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line) ,เฟซบุ๊ก (Facebook) , กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board) ,กระทู้ออนไลน์ (Topic)	2.46	.499	4.48	.500	-2.02	-0.45	1
บัณฑิตอาสาฯ มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ	2.50	.501	4.50	.501	-2.00	-0.44	3

ตารางที่ 25 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น (ต่อ)

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	PNI_{modified} ((I-D)/D)	ลำดับ
บัณฑิตอาสาฯมีการเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ที่รับผิดชอบนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน	2.49	.501	4.49	.501	-2.00	-0.44	2
บัณฑิตอาสาฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านชุมชนในเขตที่ตนรับผิดชอบและเป็นบุคคลที่ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือ สอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับศอ.บต.หรือหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนอื่นๆได้	2.52	.500	4.48	.500	-1.96	-0.43	5
ภาพรวม	2.53	0.34	4.49	0.36	-1.96	-0.43	3

จากตารางที่ 25 พบว่ารายการประเมินประเด็นบัณฑิตอาสาฯ มีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้ หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก (Facebook), กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board), กระทู้ออนไลน์ (Topic) มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น บัณฑิตอาสาฯมีการเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ที่รับผิดชอบนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน เป็นลำดับที่ 2 และ บัณฑิตอาสาฯ มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ เป็นลำดับที่ 3

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	$PNI_{\text{modified}} \text{ ((I-D)/D)}$	ลำดับ
ศอ.บต. มีจดหมายข่าว แผ่นพับ ใบบลิว โปสเตอร์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	2.47	.500	4.47	.500	-2.00	-0.44	3
ศอ.บต. มีการจัดกิจกรรม เช่น วิทยุสัญจร และมีตัวแทนลงพื้นที่พูดคุยกับชุมชนในประเด็น การพัฒนาด้านต่าง ๆ เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	2.55	.512	4.52	.500	-1.97	-0.43	9
ศอ.บต. มีการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอก ภาครัฐ เครือข่าย เพื่อสร้างการรับรู้และความเข้าใจในพื้นที่แก่ประชาชนร่วมกัน	2.52	.500	4.45	.499	-1.93	-0.43	13
ศอ.บต. มีวารสารการพัฒนาชายแดนภาคใต้ เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	2.50	.501	4.49	.501	-1.99	-.044	6

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น (ต่อ)

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	$PNI_{\text{modified}} = ((I-D)/D)$	ลำดับ
ศอ.บต. มีคลิปวิดีโอเผยแพร่ เพื่อสร้างความตระหนักรู้และ ความเข้าใจในการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้	2.48	.500	4.48	.500	-2.00	-0.44	4
ศอ.บต. มีกิจกรรมสร้าง เครือข่าย เพื่อสร้างความ ตระหนักรู้และความเข้าใจใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้	2.48	.500	4.50	.501	-2.02	-0.44	2
ศอ.บต. มีเว็บไซต์ https://www.sbpac.go.th/ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร เพื่อ สร้างความตระหนักรู้และ ความเข้าใจในการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้	2.53	.500	4.49	.501	-1.96	-0.43	11

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของการ
แพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพ
ปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น (ต่อ)

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	PNI_{modified} $((I-D)/D)$	ลำดับ
ศอ.บต. มีการส่งเสริมการ ใช้นวัตกรรมการ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้าง ความตระหนักรู้และความ เข้าใจในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้	2.49	.501	4.48	.500	-1.99	-0.44	7
ศอ.บต. มีการส่งเสริมการ อบรมพัฒนาสื่อมวลชน การประชาสัมพันธ์เพื่อ สร้างความตระหนักรู้และ ความเข้าใจในการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้	2.50	.501	4.48	.500	-1.98	-0.44	8
ศอ.บต. มีสื่อมวลชน ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้าง ความตระหนักรู้และความ เข้าใจในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้ ที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้อย่าง ง่ายดาย	2.49	.501	4.44	.497	-1.95	-0.43	12

ตารางที่ 26 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเป็นรายข้อตามองค์ประกอบของการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ตามสภาพที่เป็นจริง/สภาพปัจจุบันและสภาพที่ต้องการ/สภาพที่ควรจะเป็น (ต่อ)

รายการประเมิน	สภาพที่เป็นจริง		สภาพที่ต้องการ		ความต้องการจำเป็น		
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	I-D	PNI_{modified} ((I-D)/D)	ลำดับ
ศอ.บต. มีรูปแบบของสื่อ นวัตกรรมการประชาสัมพันธ์เพื่อ สร้างความตระหนักรู้ และความ เข้าใจในการแก้ไขปัญหาและ พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ ไม่ ซับซ้อนและเข้าใจได้ง่าย	2.52	.500	4.48	.500	-1.96	-0.43	10
ศอ.บต. มีการนำเสนอนวัตกรรม การประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ดี กติก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และ ความเข้าใจในการแก้ไขปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดน ภาคใต้	2.48	.500	4.54	.499	-2.06	-0.45	1
ศอ.บต. มีนวัตกรรมการ ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความ ตระหนักรู้และความเข้าใจในการ แก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ที่เหมาะสมและ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และมีความสอดคล้องกับสังคม พหุวัฒนธรรมในท้องถิ่น	2.49	.501	4.45	.499	-1.96	-0.44	11
ภาพรวม	2.48	0.35	4.46	0.36	-1.98	-.044	2

จากตารางที่ 26 พบว่ารายการประเมินประเด็นศอ.บต. มีการนำเสนอนวัตกรรม การประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น ศอ.บต. มีกิจกรรมสร้างเครือข่าย เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 2 และ ศอ.บต. มีจดหมายข่าว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 3

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ด้านการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ เป็นลำดับที่ 2 และ ด้านลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ เป็นลำดับที่ 3

ตอนที่ 5 การปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการพัฒนาและแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ผ่านมา

เป็นที่ตระหนักกันดีว่าการพัฒนาและแก้ไขปัญหาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างยั่งยืนให้เกิดขึ้นได้นั้น ประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาก่อนคือ เรื่องของการพัฒนา เรื่องของคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ทั้งในด้านสุขภาพ ด้านการศึกษา ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจและด้านสังคม ให้มีความเข้มแข็ง ซึ่งในการดำเนินดังกล่าวนี้ ภาครัฐได้ใช้แนวทางในการดำเนินการส่งเสริมให้บัณฑิตที่มีภูมิลำเนาเป็นคนในพื้นที่และว่างงานอยู่ได้กลับมาทำหน้าที่ในการพัฒนาบ้านเกิดของตนเอง ภายใต้ชื่อโครงการ “บัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ” โดยโครงการนี้มุ่งหวังให้การดำเนินการเป็นการแก้ไขปัญหาการว่างงานของบัณฑิตในพื้นที่ที่สำเร็จการศึกษาได้มีงานทำ และเป็นการลดอัตราการออกไปทำงานนอกพื้นที่ของบัณฑิตได้อีกด้วย ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวนี้นับเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนหมู่บ้าน เพราะจะมีคนที่มีความรู้ความสามารถทำหน้าที่ในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้าน และจะส่งผลต่อการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีของประชาชนได้ ซึ่งโครงการบัณฑิตอาสานี้จะดำเนินการอยู่ภายใต้การดูแลของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) โดยมีการเริ่มต้นดำเนินการโครงการในปี พ.ศ. 2552 และได้กำหนดเป้าหมายในการดำเนินการเพื่อที่จะพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนและเพื่อแก้ปัญหการว่างงานของบัณฑิตในสาขาต่างๆ ในพื้นที่ โดยดำเนินการจ้างบัณฑิตที่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรีสาขาต่างๆ ไม่กำหนดสาขา และยังว่างงานหลังสำเร็จการศึกษา ซึ่งต้องมีคุณสมบัติสำคัญคือเป็นคนในพื้นที่หมู่บ้านนั้นๆ ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่มีพื้นที่ครอบคลุมทั้งหมด 2,249 หมู่บ้าน ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสตูล และ 4 อำเภอ (จนะ เทพา นาทวี สะบ้าย้อย) ของจังหวัดสงขลา ด้วยหลักการสำคัญคือทำให้คนในหมู่บ้านทำงานเพื่อหมู่บ้านของตนเอง โดยบัณฑิตอาสาจะได้ทำงานเพื่อหมู่บ้านในการเป็นผู้ช่วยคณะกรรมการหมู่บ้าน การเป็นเลขาให้กับกำนันผู้ใหญ่บ้าน ทั้งในเชิงวิชาการ และธุรการ ซึ่งจะช่วยให้การทำงานพัฒนาหรือแก้ปัญหาชุมชน หมู่บ้านมีความคล่องตัวมากขึ้น เช่น ในเรื่องการเขียนโครงการ เรื่องการเสนอขอของบประมาณ เรื่องการขับเคลื่อนงานในระดับหมู่บ้าน ซึ่งการที่บัณฑิตอาสาได้ทำงานในพื้นที่บ้านตัวเองจะเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีในการเข้าถึงงานพัฒนา ทั้งนี้การดำเนินการคัดเลือกบัณฑิตอาสาจะเป็นหน้าที่ของจังหวัด อำเภอและหมู่บ้านนั้น ๆ ดำเนินการคัดเลือกบัณฑิตอาสาตามหลักเกณฑ์และแนวทางที่กำหนด ได้แก่ ต้องจบการศึกษาระดับปริญญาตรีและมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านของหมู่บ้านที่สมัคร และมีการประเมินการทำงานเพื่อทำสัญญาจ้างปีต่อปีให้กับบัณฑิตอาสาต่อเนื่องทุกปี ซึ่งผู้ทำการประเมินคือผู้นำชุมชน ส่วนงานที่รับผิดชอบในอำเภอและหน่วยงานจาก ศอ.บต. โดยทำการวัดผลการการทำงานที่ได้รับมอบหมายและงานเกี่ยวเนื่องอื่น ๆ ที่เกิดขึ้น เพื่อเป็นการกระตุ้นให้บัณฑิตเกิดความตื่นตัวและเกิดมีแรงบันดาลใจในการทำงานเพื่อชุมชนของตนเอง ในการดำเนินการที่ผ่านมาบัณฑิตอาสา

พัฒนาภาคภูมิจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีการดำเนินการกิจกรรมโครงการต่างๆ เพื่อทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการเก็บข้อมูล เรื่องของการปฏิบัติงานในหมู่บ้านตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และเรื่องของการบูรณาการการทำงานกับส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับเครือข่ายอาสาสมัครภาคประชาชนต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนงานยุทธศาสตร์ตามแผนงานโครงการต่าง ๆ ในพื้นที่ นอกจากนี้บัณฑิตอาสาฯยังทำหน้าที่เป็นผู้แทนของหน่วยงานราชการในการประสานงานแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน โดยผลจากการที่บัณฑิตอาสาฯเป็นคนในพื้นที่เองจึงส่งผลให้เกิดความร่วมมือและเข้าถึงข้อมูลพื้นฐาน อุตลักษณ์และปัญหาในชุมชนของตนเองได้เป็นอย่างดี ซึ่งการลงพื้นที่ของบัณฑิตอาสาฯแต่ละครั้งจะเป็นการดำเนินการเก็บข้อมูล ดำเนินการรวบรวมรับรู้ปัญหาและความต้องการของชาวบ้าน ดำเนินการให้ความช่วยเหลือเบื้องต้นในเรื่องปัญหาหรือความต้องการต่างๆ และดำเนินการนำข้อมูลดังกล่าวส่งต่อไปให้กับภาครัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาและตอบสนองความต้องการได้ตรงจุด อีกทั้งยังเป็นสื่อกลางที่ช่วยประสานงานระหว่างภาคประชาชน ชุมชน หมู่บ้านกับส่วนราชการได้เป็นอย่างดี หากแต่ในการปฏิบัติหน้าที่จริงในสถานการณ์เฉพาะหน้าบัณฑิตอาสาฯจะต้องพบกับเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไปซึ่งจากการศึกษาในประเด็นการทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่มีความจำเป็นในการดำเนินการมีดังต่อไปนี้

1) สถานที่เครื่องมือ อุปกรณ์ใดเพื่อเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการ บัณฑิตอาสาต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน โดยที่ผ่านมามีบัณฑิตอาสาฯได้ใช้อุปกรณ์ส่วนตัวในการทำงาน ได้แก่ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งในบางครั้งก็ไม่สะดวกเท่าที่ควร สำหรับบัณฑิตอาสาฯบางคนที่ไม่มียุทธศาสตร์ส่วนตัวเพียงพอในการจัดซื้ออุปกรณ์ดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดการทำงานที่ล่าช้า หรือ ไม่มีประสิทธิภาพ ดังความคิดเห็นที่ว่า

“จริง ๆ นะพี่ บางทีก็เหนื่อยใจเหมือนเราทำงานตามมีตามเกิด ไม่ได้รับการสนับสนุนอะไรเลย ใช้คอมเก่าๆ ที่บ้านแบ่งกับลูก มันไม่สะดวก ถ้ามีเครื่องมือที่ดีพร้อมเราก็ทำงานได้ดีกว่านี้นะ” (น้อย นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดปัตตานี) สอดคล้องกับวิชัย นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา ที่ให้ความคิดเห็นที่ว่า “คือ ไม่ว่าจะเป็นอุปกรณ์ต่าง ๆ หรือกระทั่งที่นั่งทำงานเราก็ไม่มีนะมีอยู่ก็ได้ยืมที่บางที่เค้ามีที่นั่งทำงานในอำเภอ แบบนั้นยังถือเป็นการทำงานมันแยกเวลาได้ แต่พอไม่มีที่นั่งที่เจาะจง เค้าว่าเราทำงานในพื้นที่ พื้นที่คืออะไรละ ก็กลายเป็นสวนยาง กลายเป็นร้านค้า กลายเป็นอะไรที่ไม่ได้ทำหน้าที่ตรงนี้ออย่างเต็มที่ คือมันแยกไม่ออกนะว่าตอนนี้ต้องทำอะไร บางทีขับรถไปผ่านสวนก็เลยแวะ งานนั้นก็ไปส่งเอกสารอย่างเดียวก็กลับ ไม่ได้เต็มที่อะไร แต่ถ้ามีสิ่งอำนวยความสะดวกก็จะทำให้เรามีตัวตน ทำงานได้เป็นชิ้นเป็นอันขึ้น”

จากความคิดเห็นดังกล่าว จะเห็นได้ว่าหากต้องการให้การทำงานของบัณฑิตอาสาในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ในขั้นต้นต้องดำเนินการเรื่องของการดูแล อำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่ทำงานในลักษณะสำนักงานที่เฉพาะเจาะจง และสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น โน้ตบุ๊ก หรือ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ เพื่อให้บัณฑิตอาสาได้ทำงานได้อย่างสะดวก และมีความหมายในเชิงบทบาทมากขึ้น

2) การใช้สื่อในการทำงาน การทำงานของบัณฑิตอาสาที่ผ่านมาได้มีการใช้สื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือระหว่างบัณฑิตอาสาด้วยกัน ดังความคิดเห็นของ ไหม นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดนราธิวาสว่า “ได้สร้างเพจประจำตำบลและมีการประชาสัมพันธ์เพจให้กับชาวบ้าน ประชาสัมพันธ์ผ่านทางกลุ่ม Line และ Face book เป็นของตัวเองและของตำบล”

แต่ในภาพที่พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อเหล่านี้ได้กลับมีบางพื้นที่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ ดังความคิดเห็นของนาย นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา ที่ว่า “ในส่วนของงานดำเนินการประชาสัมพันธ์ Face book เป็นสื่อประชาสัมพันธ์ มองว่าเป็นการเข้าถึงที่น้อยอยู่ของคนในตำบล น่าจะยังไม่ถึงชาวบ้าน เสียงตามสายจะเป็นการเข้าถึงที่ดีกว่า” เช่นเดียวกับความคิดเห็นที่ว่า “ในเรื่องของของยะลาก็จะคล้ายคลึงของปัตตานี และนราธิวาส ก็จะมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านกลุ่มไลน์ เพจเฟซบุ๊ก ผ่านตามเสียงตามสาย แต่สิ่งหนึ่งจากการลงพื้นที่ได้สัมผัสถึงผู้สูงอายุจะฟังวิทยุเป็นส่วนใหญ่ อยากจะเน้นในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ทางศาสตร์วิทยุบ้าง ให้เน้นเป็นภาษาและมีภาษามลายูร่วมด้วย เพราะว่าบางพื้นที่ฟังได้อย่างเดียว อ่านไม่ออกทั้งสองภาษา คือ ภาษาไทยและภาษามลายู จะฟังเข้าใจอย่างเดียว เลยอยากให้เห็นในเรื่องของการใช้เสียงมากกว่า บางหมู่บ้านก็มีเสียงตามสาย หอกระจายข่าว หมู่บ้านที่เป็นมุสลิมส่วนใหญ่จะใช้มัสยิดเป็นส่วนหลักในการประชาสัมพันธ์แต่บางมัสยิดก็จะมีปัญหาตรงเครื่องเสียง เสียงจะไปไม่ถึงในบางจุด โดยจะใช้อิหม่ามช่วยประชาสัมพันธ์ ชาวบ้านส่วนใหญ่จะฟังข่าวจากมัสยิด อย่างที่ทำบัตรสวัสดิการ ก็จะประสานผ่านมัสยิด อิหม่าม ผู้ใหญ่บ้าน สามารถที่จะรับรู้ได้” (ดา นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา)

แม้ภาพของความพร้อมที่ต่างพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันจะขัดแย้งกันในการดำเนินการแต่ความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่มองว่าการใช้สื่อในการดำเนินงานปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาที่มีความจำเป็นมีความสำคัญ และจะเป็นตัวช่วยที่ดีในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ ดังความคิดเห็นของอาจารย์เอ นามสมมติ ผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและเทคโนโลยี ที่ให้ความคิดเห็นว่า

“สิ่งที่ทำให้เข้าถึงประชาชนมากที่สุดจะเป็นบัณฑิตอาสาที่จะทำให้เกิดความเข้าใจ รับรู้ได้ดีที่สุด เนื่องจากบัณฑิตอาสาเป็นสื่อบุคคลที่สามารถสื่อสาร 2 ทางได้ สามารถที่จะเข้าใจปัญหาต่าง ๆ สามารถที่จะตอบคำถามชาวบ้านได้ ทั้งนี้ทั้งนั้นก็ต้องใช้ทั้ง 2 สื่อ ทั้งออนไลน์และออฟไลน์ อยากให้เพิ่มสื่อออนไลน์ในรูปแบบอินโฟกราฟิกที่จะยื่นข้อมูลต่างๆ ข้อความต่างๆ มาใช้เป็นภาพ เพื่อที่จะให้ชาวบ้านเข้าใจมากขึ้น ตรงนี้ก็เป็นการแปลงข้อมูลต่างๆ ที่อยู่ในภาพกราฟิก มีข้อความที่ไม่เยอะ เป็นอินโฟกราฟิกที่มี 2 ภาษา เพราะว่าประชาชนก็มีหลายกลุ่ม หลายวัย ก็ต้องทำให้หลากหลาย เพื่อที่จะเข้าถึงทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยจะเผยแพร่ผ่านทุกช่องทาง ไม่ว่าจะเป็น Line Facebook และ Youtube แต่ในช่องทาง Line น่าจะเป็นช่องทางที่เข้าถึงได้ดีที่สุด เพราะว่า Youtube ไม่ได้เข้าถึงทุกวัน และ Facebook จะเข้าไปแต่ในแต่ละวันบางที่เราอาจมองไม่เห็นในส่วนของตรงนั้น”

นอกจากความต้องการมีสื่อในการทำงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมแล้ว บัณฑิตอาสาเองมองว่าควรมีการพัฒนาตัวของบัณฑิตอาสาในเรื่องของการทำหน้าที่สื่อให้สมบูรณ์ เพราะแต่ละคนที่เข้ามาทำหน้าที่บัณฑิตอาสาบางคนไม่มีความรู้เรื่องสื่อเลย ดังความคิดเห็นที่ว่า

“เป็นปัญหาอย่างเดียวกัน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นตั้งแต่มีบัณฑิตอาสา ก็จะเจอปัญหาแบบนี้ทุกปี คือ ปัญหาการสื่อสาร ซึ่งต้องยอมรับว่าบัณฑิตอาสาจบปริญญาตรีก็จริง แต่จบมาคนละสาขา หลากๆ สาขา มีความหลากหลาย เมื่อขาดทักษะในการสื่อสารที่ดีก็เป็นปัญหาในการทำงาน อย่างที่เมื่อสักครู่นี้ได้กล่าวก็คือ ศาสตร์ของการพูดคุย เป็นการประสานที่อีกฝ่ายเข้าใจว่าเป็นการสั่งการเขา ก็อยากให้เห็นความสำคัญของตรงนี้ด้วยทักษะการสื่อสารมีความสำคัญอย่างมากต่อบัณฑิตอาสา” นาย นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา

จากความคิดเห็นทั้งหมดที่กล่าวมาเกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของสื่อในการดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้สะท้อนให้เห็นว่าที่ผ่านมามีการดำเนินการในเรื่องดังกล่าว ยังไม่สามารถตอบโจทย์ในเรื่องที่หน่วยงานอย่าง ศอ.บต. ต้องการสื่อไปยังพื้นที่ได้ ดังความคิดเห็นที่ว่า “เพจ ศอ.บต.เผยแพร่ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์กร โครงการ ที่เป็นกิจกรรมผลงานต่าง ๆ ทำให้ชาวบ้านรู้สึกไม่เกี่ยวข้องกับเขา แล้วจะอย่างไรดีให้ชาวบ้านสนใจ หรือเราจะนำเสนออย่างไรให้ชาวบ้านรู้สึกเป็นกลุ่มของเขาเอง ทำให้เขารู้สึกว่าเป็นกลุ่มของเขาเอง อาจจะมีเรื่องสำคัญตามไปด้วยสามารถติดตามได้” (วิเชียร นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา)

สอดคล้องกับคนทำงานสื่ออย่าง เขียด ตัวแทนสื่อจากกรมประชาสัมพันธ์ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า “ใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ จะเน้นในเรื่องของสื่อเป็นหลัก ศาสนา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของผู้นำอิหม่าม หรือว่าเป็นผู้นำท้องถิ่น จะเป็นบัณฑิตอาสา ก็เป็นสื่อบุคคลเหมือนกัน ถ้าเกิดในบริบทของพื้นที่ทั่วไปที่ไม่ใช่ 3 จังหวัด ก็จะมีสื่อออนไลน์เป็นสื่อที่มีอิทธิพลอย่างมากกับการรับสารของแต่ละคน แต่ว่าพอมาโฟกัสในพื้นที่ 3 จังหวัด ก็จะมีช่องว่างของเหลื่อมล้ำในการใช้เทคโนโลยี การเข้าใจในส่วนของภาษาไทย บัณฑิตอาสาควรพัฒนาในเรื่องของทักษะการสื่อสารเบื้องต้นเลย ใน

ฐานะสื่อบุคคลควรจะพัฒนาในทักษะการสื่อสารแต่ไม่ใช่เฉพาะบัณฑิตอาสา มองว่าผู้นำห้องที่เอง กำนันเอง ก็ควรจะมีการพัฒนาในเรื่องนี้ด้วย อาจจะต้องนำบางสิ่งบางอย่าง เช่น เรื่องของการใช้เทคโนโลยีเข้ามาให้กับพี่ๆ ด้วย”

จากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นที่สะท้อนผ่านความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการการสื่อสาร การพัฒนารูปแบบสื่อ และการพัฒนาทักษะการสื่อสารของคนที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าการทบทวนเรื่องแนวทางการจัดการในเรื่องเหล่านี้เป็นประเด็นเร่งด่วนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือบัณฑิตอาสาเองต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางในการจัดการ “สื่อ” เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในลำดับต่อไป

3) การมีคณะทำงานที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จากข้อมูลพบว่าการดำเนินการที่ผ่านมาของบัณฑิตอาสาเป็นการทำงานในลักษณะการฝากงานโดยหน่วยงานต่างๆ ให้กับบัณฑิตอาสา ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดของ ศอ.บต. แต่ไม่ได้มีการเชื่อมร้อยในลักษณะของการทำงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้บัณฑิตอาสา มองว่าเป็นความไม่ชัดเจนในการทำงาน เช่น ขาดระบบการส่งต่องาน การส่งต่อข้อมูล ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ดังความคิดเห็นที่ว่า

“ใครมีข่าวอะไรก็ส่งให้เราไปประชาสัมพันธ์ในพื้นที่ เหมือนไปรษณีย์ แต่เราตอบคำถามอะไรที่เกี่ยวข้องมากกว่านั้นไม่ได้ เราไม่รู้ บางเรื่องที่เราไม่รู้ก็ตอบไป บางเรื่องก็แค่คนส่งเอกสารอะ” (สว นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดปัตตานี)

ซึ่งคณะทำงานที่เป็นรูปธรรมมีผังโครงสร้างที่ชัดเจนจะช่วยทำให้การทำงานในฐานะผู้เชื่อมประสานของบัณฑิตอาสาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการทำหนดโครงสร้างที่ชัดเจน จะทำให้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถส่งต่อภารกิจการทำงานระหว่างกันได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งลดปัญหา ความ “ไม่รู้” ความ “ไม่เข้าใจ” ลงไปได้ ความไม่รู้ความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นเกิดจากการให้สถานะและบทบาทที่ไม่ชัดเจนของบัณฑิตอาสา บางหน่วยงานมอบหมายงานให้รายละเอียดที่ชัดเจน ในขณะที่บางหน่วยงานไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ แก่บัณฑิตอาสา ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างยากลำบาก ไม่สามารถส่งต่อข้อมูลให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ ดังความคิดเห็นที่ว่า

“เค้าไม่ได้มองเราเป็นเพื่อนร่วมงาน บางทีก็มองเราแบบเหมือนเด็ก บางทีเราก็ออยากให้มีบทบาทที่ชัดเจน มีโครงสร้างที่ชัดเจน เราอยากมีพื้นที่ของเรา” หลิง นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดนราธิวาส จากความคิดเห็นดังกล่าวสะท้อนภาพของความไม่ชัดเจนในการทำงานและส่งผลให้เกิดความคับข้องในตัวของบัณฑิตอาสาซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ได้ ดังความคิดเห็นของทอง นามสมมติ เจ้าหน้าที่ ศอ.บต. ที่ทำหน้าที่ดูแลการทำงานของบัณฑิตอาสาที่ว่า “ทาง ศอ.บต. มอบหมายงานได้ลงไปปฏิบัติในพื้นที่ บางครั้งบางหน่วยงานจะมีหนังสือถึงหน่วยงานในเรื่องของข้อมูล ในเรื่องของการร่วมมือ โดยจะมีหนังสือไปให้ยังบัณฑิตๆ ก็จะตอบมาว่าเขาไม่ให้ข้อมูล หรือ

บางหน่วยงานจะไม่ให้ข้อมูลเพราะไม่แน่ชัด” ซึ่งการทำงานที่ผ่านมาบัณฑิตอาสาต้องประสบกับปัญหาการขาดความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและพื้นที่ ดังที่มานี นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลาได้เล่าให้ฟังว่า “ปัญหาจริง ๆ ก็ยังแก้ไม่ได้ บางพื้นที่จะมีกิจกรรม บางพื้นที่ก็จะมีเลย ซึ่งก็เป็นปัญหาหนึ่ง แต่บางพื้นที่เขาไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างมากกับบัณฑิต บางที่เขาไม่ยอมให้ร่วมก็มี”

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นว่าเรื่องของการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ที่ชัดเจนจะส่งผลที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนจะช่วยสนับสนุนให้บัณฑิต อาสาสมัครขอบเขตหน้าที่ของตนเองชัดเจน หน่วยงานหรือชุมชนรับรู้โดยทั่วไป ซึ่งนอกจากจะเกิดความร่วมมือในการทำงานแล้ว ยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บัณฑิตอาสาได้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานเพิ่มขึ้น

4) การสนับสนุนการทำงานของบัณฑิตอาสาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จากความเป็นมาที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าบัณฑิตอาสาเกิดขึ้นและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ศอ.บต. หากแต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้น บัณฑิตอาสาส่วนใหญ่รู้สึกว่าการทำหน้าที่ที่ผ่านมามีไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควรจะเป็น บางส่วนมองว่าบัณฑิตอาสาที่มีความสามารถชัดเจนเป็นทุนเดิมก่อนเข้ามาทำหน้าที่บัณฑิตอาสา จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการดูแลและได้รับการสนับสนุนจาก ศอ.บต.เอง หรือหน่วยงานราชการ องค์กรอิสระต่าง ๆ สามารถเข้าถึงแหล่งทุน สามารถเข้าถึงโครงการที่จะนำไปพัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้ ในขณะที่บัณฑิตอาสาจำนวนมากไม่ได้มีความสามารถเช่นนั้น ด้วยภูมิหลังที่แตกต่างกันนี้บัณฑิตอาสา มองว่า ศอ.บต. ควรให้การสนับสนุน ควรพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตอาสาให้มีความสามารถใกล้เคียงกัน หรือ จัดให้มีการจัดการความรู้ มีการแลกเปลี่ยนรูปแบบการทำงานระหว่างพื้นที่ที่เข้มแข็งกับพื้นที่ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ในลักษณะของการสนับสนุนระหว่างกัน ดังความคิดเห็นที่ว่า

“บางพื้นที่นะเก่งมากเขียนโครงการขอทุน พัฒนาพื้นที่ของตัวเองได้เยอะมากเกือบทุกพื้นที่ ส่วนพื้นที่อื่น ๆ ก็ได้แต่มองตัวเองไม่เป็น เนี่ยคนเราถนัดไม่เหมือนกัน บางคนถนัดเขียนบางคนถนัดพูด ถ้ามาช่วยกัน มาแชร์กันก็จะเกิดการพัฒนาไปได้เหมือนกัน” (วี นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดปัตตานี) สอดคล้องกับความคิดเห็นที่ว่า “ก็ ศอ.บต. ต้องช่วยสนับสนุนเรานะในการทำงาน เพราะว่าเป็นพี่เลี้ยงเรา ต้องให้เรา มีบทบาทและมีพัฒนาศักยภาพที่จำเป็นให้กับเรา หน่วยงานข้างบนก็ทำงานง่ายขึ้น เบาทรงลง งบก็ไม่เยอะ แต่งบบต้องมาให้เราบ้างนะ ที่ผ่านมามีแต่งงานไม่มีเงิน หน่วยงานลงพื้นที่ได้เบี้ยเลี้ยงได้ค่ารถ เราไม่มีมีแต่เงินเดือนก็ใช้เรื่องเดินทางก็ไม่พอ” (ใจ นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา)

จากความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการทำงานของบัณฑิตอาสา ศอ.บต. ต้องมีการจัดการที่เป็นระบบ โดยให้การสนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพด้านต่างๆ ที่จำเป็น ซึ่งศักยภาพที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน คือ เรื่องของความสามารถในการสื่อสาร และการสนับสนุนในเรื่องของการบริหารจัดการ ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ หรือการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับบัณฑิตอาสาในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 6 ความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ตามแนวทางของโรเจอร์

เช่นเดียวกับกับการทำหน้าที่บัณฑิตอาสาที่ถูกกำหนดโดยหน่วยงานที่หลัก คือ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ภารกิจในการทำหน้าที่ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จึงเป็นส่วนหนึ่งของงานของบัณฑิตอาสาด้วย หากแต่ที่ผ่านมาระยะการเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ทั้งในเรื่องของปริมาณและคุณภาพ ดังความคิดเห็นที่ว่า

“คือเรื่องของนวัตกรรม ต้องทำความเข้าใจก่อนว่านวัตกรรมที่ให้เราไปเผยแพร่เนี่ยเรื่องอะไร และขั้นตอนเป็นอย่างไร ที่ผ่านมารู้หรืออีกอันไหนนวัตกรรม อันไหนเป็นแค่ข่าว” สาวนามสมมติบัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา ซึ่งมีความคิดเห็นเพิ่มเติมไปในทิศทางเดียวกันจากบัว บัณฑิตอาสาจังหวัดนราธิวาส ว่า “ใช่ค่ะเห็นด้วย นวัตกรรมอย่างที่เรารู้ๆ คือ สิ่งใหม่ แนวคิดใหม่ หรือสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ที่เราลงพื้นที่ส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยได้ทำเรื่องพวกนี้เท่าไหร่นะ”

จากความคิดเห็นดังกล่าวจะสะท้อนให้เห็นว่าเรื่องของการเผยแพร่ข่าวสารนวัตกรรมกับการทำงานของบัณฑิตอาสาที่ผ่านมายังไปชัดเจนเป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจเกิดจากว่าที่ผ่านมายังไม่มีนวัตกรรมในรูปแบบใดถูกถ่ายทอดลงไปสู่พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านบัณฑิตอาสา เมื่อชวนคิดถึงแนวทางในการเผยแพร่ข่าวสารโดยผู้วิจัยได้อธิบายกระบวนการของการดำเนินการ สิ่งที่บัณฑิตอาสาต้องการในกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรม ยังคงเป็นเรื่องของสื่อ อุปกรณ์ คณะทำงาน และการสนับสนุนจาก ศอ.บต. ตามขั้นตอนของการเผยแพร่ข่าวสารตามแนวทางของโรเจอร์ ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 บัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานที่ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมให้กับประชาชนผู้รับการถ่ายทอดนวัตกรรม เช่น ประโยชน์ที่เกิดขึ้น หรือผลจากการใช้หรือรับนวัตกรรม เป็นต้น ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการที่ให้ผู้รับนวัตกรรมเกิดความสนใจ สนใจยอมรับข้อมูลที่ผู้เผยแพร่ข่าวสารได้ถ่ายทอด ซึ่งหากสามารถดำเนินการกับผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดในชุมชน เช่น

ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาเกิดความสนใจและเปิดการยอมรับจะทำให้ง่ายที่จะสามารถทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นในพื้นที่ได้ต่อไป ในการเผยแพร่นวัตกรรมในขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนำเสนอ กล่าวคือต้องมี “ศาสตร์” คือความรู้ และต้องมี “ศิลป์” คือ ทักษะความสามารถในการถ่ายทอด ซึ่งจากข้อมูลพบว่าบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่สามารถนำเสนอข้อมูลในลักษณะดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีส่วนสำคัญที่ต้องการพัฒนา ได้แก่ ทักษะในการสื่อสารซึ่งได้แก่ **ทักษะการพูดในที่ชุมชน** เพราะมองว่าเป็นทักษะสำคัญในการที่จะถ่ายทอดข้อมูลที่จะนำไปสู่การสร้างความรู้ ความเข้าใจในประโยชน์ หรือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่ต้องการเผยแพร่ได้ ดังความคิดเห็นจาก สาย นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดนครราชสีมา ที่ว่า

“เรื่องการทำความเข้าใจในสิ่งใหม่ที่จะเกิดขึ้นในชุมชนไม่น่าจะยาก แต่สิ่งที่ยากคือเริ่มพูดยังไง บางทีคนเยอะๆ ก็กลัวไม่กล้าพูด พูดก็วนไปมาไม่ตรงประเด็น” ซึ่งสอดคล้องกับนามสมมติบัณฑิตอาสา จังหวัดปัตตานีที่ได้กล่าวต่อว่า “ถ้าเราเป็นคนถ่ายทอดนวัตกรรม เราต้องเข้าใจนวัตกรรมก่อน ทีนี้เข้าใจแล้วเอาไปเล่าต่ออย่างไรต้องฝึกนะ บางคนก็มีมุมของตัวเองไม่อยากจะออกไปจะออกไปเฉพาะที่ตัวเองรู้สึกปลอดภัย คือ ต้องมั่นใจว่าทำได้ดี แต่ถ้ายังไม่ดีก็ไม่กล้า ตรงนี้คิดว่าเรื่องการพูดสื่อสารสำคัญมาก บางทีเราเข้าใจแต่ไม่รู้ว่าจะไปต่ออย่างไร จะบอกเล่าอย่างไรให้คนอื่นคิดเห็นเหมือนเรา”

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจในตัวนวัตกรรม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในขั้นที่ 1 นี้ ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมจะต้องมีทักษะสำคัญ คือ การสื่อสาร เพื่อให้การถ่ายทอดมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความเข้าใจ และจงใจให้เกิดความสนใจในการยอมรับนวัตกรรมได้ แต่ในการดำเนินการที่ผ่านมาตัวบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่ขาดความพร้อมในการดำเนินการ เพราะขาดทักษะการสื่อสาร

ขั้นที่ 2 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้รับนวัตกรรมซึ่งผู้ดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมต้องทำการพิจารณาถึงความสอดคล้องของตัวนวัตกรรมในเรื่องของความต้องการของสังคมกับลักษณะเฉพาะของนวัตกรรมว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ผู้รับนวัตกรรมจำเป็นต้องได้รับข้อมูล เพื่อใช้ในการพิจารณาเปรียบเทียบในการตัดสินใจเลือก หรือยอมรับนวัตกรรม เช่น ข้อมูลค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดจากการใช้หรือไม่ใช้นวัตกรรม ความสะดวกสบาย ความเป็นไปได้ในการเข้าถึงนวัตกรรม ความเป็นไปได้ในการใช้นวัตกรรมในชีวิตประจำวัน หรือสังคม และผลที่จะเกิดจากการใช้ หรือไม่ใช้นวัตกรรม เป็นต้น ซึ่งในประเด็นนี้เรื่องของสื่อจะเข้ามามีบทบาทสำคัญเพราะเป็นเรื่องของข้อมูลที่มีจำนวนมาก หากใช้การพูดสื่อสารโดยวาจาเพื่อสร้างความเข้าใจเพียงวิธีการเดียวอาจไม่ครอบคลุมข้อมูลทั้งหมด และไม่น่าสนใจจากการรับข้อมูลที่ยืดเยื้อซึ่งหากใช้วิธีการสื่อสารด้วยวาจาเพียงอย่างเดียวอาจเกิดการปฏิเสธนวัตกรรมในขั้นตอนนี้ได้ ดังนั้น

ในขั้นตอนนี้บัณฑิตอาสาสมัครต้องพัฒนาทักษะในการผลิตและสร้างสรรค์สื่อที่ทันสมัย สามารถสร้างคอนเทนต์ที่เข้าใจง่าย ใช้เวลาไม่นานในการถ่ายถอดข้อมูล ดังความคิดเห็นที่ว่า

“เรื่องการสร้างคอนเทนต์นี้ช่วยได้นะ บางที่ต้องการสื่ออะไรสักอย่างที่เข้าใจง่าย น่าสนใจ ใช้เวลาไม่นาน อย่างตอนนี้ในแอปต่าง ๆ เช่น tiktok shot clip ในยูทูป หรือเฟซบุ๊ก เป็นที่น่าสนใจมาก บางคลิปเป็นไวรัลมีการแชร์ต่ออย่างรวดเร็ว เราน่าจะใช้ประโยชน์จากสื่อออนไลน์เหล่านี้ได้” หญิง นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา ซึ่งประเด็นนี้ส่วนใหญ่จะคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังความคิดเห็นของสุไบตะห์ นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา ที่ได้ให้ความคิดเห็นในประเด็นนี้ว่า “อยากพัฒนาทักษะเกี่ยวกับการทำคอนเทนต์นี้แหละเหมือนที่เพื่อน ๆ พูด คือ เราใช้ช่องทางพวกนี้มันง่ายในการเข้าถึง คนเฒ่าคนแก่ก็มีลูกหลานที่อาจจะได้เปิดให้ดู เราก็ลูกหลานคนในพื้นที่ บางทีไปนั่งพูดครึ่งวันเค้าไม่สนใจเท่าเปิดคลิปที่มีความหมายแค่มินิวิดิโอ ถ้าได้ก็ดีนะลองพัฒนาพวกเรานี้ดู” หญิง นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดปัตตานี เช่นเดียวกับเอก นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลา ที่กล่าวในประเด็นนี้ว่า “เคยเห็นบางที่เวทียูทูป ชาวบ้านไปนั่งฟัง หลับบ้าง คอยเรื่องอื่นกันบ้าง ได้เอกสารก็พับไว้ไม่มีใครได้อ่าน ที่ผ่านมามันว่าเรื่องอะไรจึงไม่ได้ผล”

นอกจากนี้ผู้ดูแลบัณฑิตอาสาจาก คอ.บต. เองยังได้กล่าวถึงแนวทางในการดูแลบัณฑิตอาสาในเรื่องของการพัฒนาทักษะเหล่านี้ โดยระบุว่าหน่วยงานไม่ได้มีงานในการดูแลบัณฑิตอาสาให้มีการทำงานที่สะดวก หากแต่ในการดูแลคนจำนวนมากย่อมไม่ทั่วถึง ซึ่งในการพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างง่ายเป็นประเด็นที่เห็นด้วยในการที่จะช่วยทำให้การเผยแพร่ข่าวสารของหน่วยงานหรือหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทำได้ง่ายและเกิดผลลัพธ์ที่ดีในการดำเนินการ

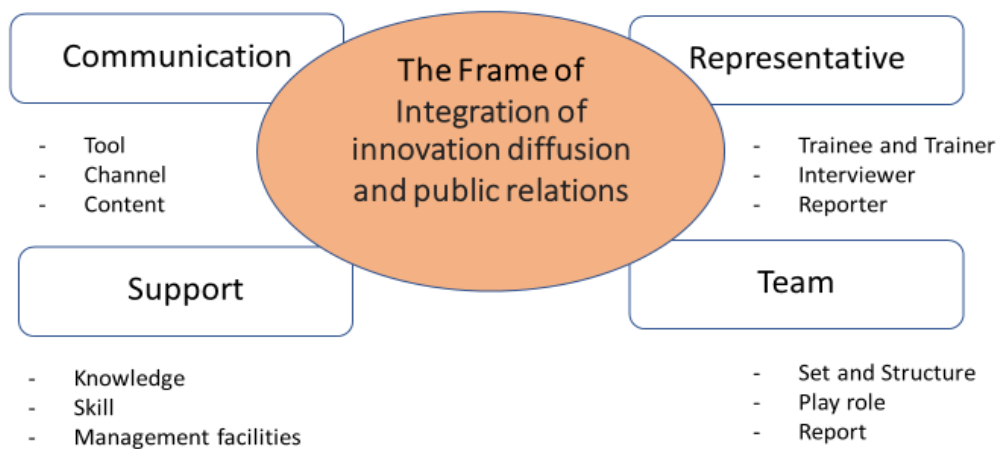
กล่าวโดยสรุปการดำเนินการเผยแพร่ข่าวสารในขั้นที่ 2 ผู้เผยแพร่ข่าวสารหรือบัณฑิตอาสาจะต้องมีทักษะที่สำคัญเป็นตัวช่วยในการดำเนินการ คือ ทักษะในการผลิตคอนเทนต์เพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ นอกเหนือจากการใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ทางเดียว หรือการตอบโต้สองทางเป็นการนำเสนอเป็นคอนเทนต์เพื่อดึงดูดความสนใจในตัวนวัตกรรมในภาพกว้างในเวลาอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีข้อดี คือ ไม่เยิ่นเย้อ มีความน่าสนใจติดตามได้มากกว่าการสื่อสารด้วยเอกสารด้วยวาจา การทำเวทียูทูป เหมือนที่ผ่านมา

สำหรับขั้นตอนที่ 3 ขั้นการตัดสินใจซึ่งเป็นขั้นตอนที่เกิดการยอมรับนวัตกรรมโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้ว ชุมชนต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านที่ตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมกับกลุ่มที่ต้องใช้นวัตกรรม และนำไปสู่ขั้นที่ 4 คือ การยอมรับ โดยในขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรมขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยผู้ที่ถ่ายทอดนวัตกรรมจะทำการถ่ายทอดนวัตกรรมให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ชุมชน หรือสังคม ที่แจ้งว่าตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมจะได้รับการถ่ายทอดนวัตกรรมจากแหล่งต้นตอของนวัตกรรม หรือ Source โดยจะดำเนินการถ่ายทอดข้อมูล หรือ Message ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และ

รายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ของนวัตกรรม ผ่านไปยังผู้รับทางสื่อกลางในการส่งต่อข้อมูล หรือ Channels ด้วยวิธีการที่เลือกใช้ ไปสู่ผู้ใช้นวัตกรรมซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย หรือ Receiver ไปสู่ขั้นตอนที่ 5 ขึ้นนำไปใช้ โดยกลุ่มชาวบ้านผู้ใช้นวัตกรรมจะต้องดำเนินการใช้นวัตกรรมเป็นระยะเวลาหนึ่งก่อน เพื่อเข้าสู่ขั้นตอนที่ 6 คือ ขั้นการยืนยัน กลุ่มชาวบ้านผู้ใช้นวัตกรรมทำการประเมินวิเคราะห์ผล จากการทดลองใช้นวัตกรรม ซึ่งในขั้นตอนที่ 3-6 นี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับขั้นที่ 1 และ 2 คือ ต้องใช้สื่อในการทำความเข้าใจ ต้องใช้ทักษะในการพูดคุยเพื่ออธิบายและให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ดังนั้นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดนวัตกรรมได้แก่ บัณฑิตอาสาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะ 2 ด้านอย่างเร่งด่วน คือ ทักษะการพูดในที่ชุมชน และทักษะในการผลิตคอนเทนต์ผ่านสื่ออย่างง่าย ดังความคิดเห็นที่ว่า “ผมว่าควรมีการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อ ในฐานะสื่อบุคคลควรจะพัฒนาในทักษะการสื่อสาร แต่ไม่ใช่เฉพาะบัณฑิตอาสา มองว่าผู้นำท้องถิ่นเอง กำนันเอง ก็จะได้รับการพัฒนาในเรื่องนี้ด้วย อาจจะต้องนำบางสิ่งบางอย่างเรื่องของการใช้เทคโนโลยีเข้ามาให้กับพี่ๆ ด้วย” เขียด ตัวแทนกรมประชาสัมพันธ์ ให้ข้อเสนอแนะ ซึ่งสอดคล้องกับบัณฑิตอาสาที่ว่า “หนูคิดว่าไม่ว่าจะเป็นเรื่องการประชาสัมพันธ์ข่าวสารที่แค่นี้รับรู้ หรือเรื่องการถ่ายทอดนวัตกรรมที่ต้องการให้ชาวบ้านรับรู้เข้าใจยอมรับ และได้นำไปปฏิบัติ สิ่งสำคัญ คือ เรื่องทักษะที่เราคุยๆ กันมาหลายรอบว่าต้องมีการพัฒนาพวกเราที่เป็นคนกลางให้ได้ก่อน ทั้งเรื่องพูดคุยสื่อสาร ทั้งเรื่องการทำคอนเทนต์ต่างๆ”

กล่าวโดยสรุปคือ เรื่องของการทำหน้าที่ในการเผยแพร่นวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาตามแนวทางของโรเจอร์ ซึ่งกำหนดว่าต้องมีผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ซึ่งก็คือบัณฑิตอาสา จะต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งในเรื่องของปัจจัยอำนวยความสะดวก ได้แก่ เรื่องของการมีช่องทางการสื่อสาร การสนับสนุน การมีทีมงานที่ดี และตัวบัณฑิตอาสาเองที่ต้องมีความพร้อมในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งต้องมีการพัฒนาทักษะเฉพาะที่สำคัญของตัวบุคคล ได้แก่ ทักษะการพูดในที่ชุมชน และทักษะการผลิตสื่อ คอนเทนต์เพื่อนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์รูปแบบต่างๆ บัณฑิตอาสาจึงจะทำหน้าที่ได้สมบูรณ์

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปเป็นองค์ประกอบสำคัญสำหรับการทำงานบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 7 องค์ประกอบสำคัญสำหรับการทำงานการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรม และการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

TCSR คือ กระบวนการที่เกิดจากความร่วมมือของทุกภาคส่วนในการร่วมกัน (T-Team) มีการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางต่างๆ (C-Communication) และได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงานราชการ และ ศอ.บต. (S-Support) โดยมีบุคคลที่ทำหน้าที่หลักในการประสานความร่วมมือได้แก่ บัณฑิตอาสา (R-Representative) ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นบุคคลในพื้นที่และได้รับการยอมรับ ส่งผลให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินการที่ดี และการดำเนินการควรเริ่มต้นจากการฝึกอบรมทักษะที่จำเป็น บางประการให้แก่บัณฑิตอาสา ซึ่งผลการศึกษาพบว่า ทักษะที่จำเป็น ได้แก่ ทักษะการสื่อสารในที่สาธารณะ และทักษะการออกแบบและผลิตสื่อ โดยหลังจากผ่านการฝึกอบรมบัณฑิตอาสาที่มีทักษะเพิ่มขึ้นสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ดี ส่งผลให้นวัตกรรมกระบวนการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Team คือ การทำงานร่วมกันระหว่างบัณฑิตอาสาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยต้องดำเนินการ เป็นขั้นตอน คือ เริ่มที่การ Set and Structure คือ การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ระหว่างกันในการดำเนินงานอย่างชัดเจน จากนั้นจึงไปสู่ขั้นของการทำตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนด คือ Play role ที่ผ่านมาในกระบวนการทดลองเผยแพร่นวัตกรรมบัณฑิตอาสาได้ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและผู้วิจัยซึ่งนับเป็นตัวแทนจาก ศอ.บต. จากนั้นนำไปสู่การสรุปและรายงานผล (Report)

Communication คือ เรื่องของการสื่อสารซึ่งถือเป็นเครื่องมือ (Tool) ที่หัวใจหลักที่สำคัญ อีกประการหนึ่งของการถ่ายทอดนวัตกรรม โดยคณะทำงานจะต้องกำหนดช่องทาง (Channel) ในการสื่อสารที่จะใช้งาน และผลการใช้งานแต่ละช่องทาง ซึ่งต้องมีการกำหนดเนื้อหาที่เป็นคอนเทนต์ (Content) ที่สื่อสารเข้าใจง่ายในเวลาที่สุดเร็วและมีประสิทธิภาพ

Support คือ การที่ ศอ.บต. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลบัณฑิตอาสา จะต้องจัดให้มีการพัฒนาเสริมสร้างทักษะและความพร้อมให้กับบัณฑิตอาสา ทั้งในเรื่องความรู้ (Knowledge) เรื่องทักษะที่จำเป็น (Skill) และเมื่อบัณฑิตอาสามีความพร้อมที่จะหน้าที่หน่วยงาน ต้องสนับสนุนบัณฑิตอาสาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็น วัสดุ อุปกรณ์ สิ่งของจำเป็น งบประมาณ หรือกระทั่งสำนักงาน

Representative คือ บัณฑิตอาสาที่จะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งต้อง เริ่มต้นที่การฝึกอบรม จากนั้นนำผลการฝึกอบรมไปขยายต่อในฐานะของผู้ฝึกได้ (Trainee and Trainer) เมื่อผ่านกระบวนการฝึกอบรมที่เป็นการเตรียมความพร้อมแล้ว บัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการเป็นผู้รวบรวมข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพจริงดังนั้นบัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการเป็น (Interviewer) กล่าวคือต้องมีทักษะที่สำคัญ คือ การสื่อสารที่ดี เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนของการถ่ายทอดนวัตกรรมบัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการรายงาน (Reporter) ผลการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมแก่คณะทำงานและหน่วยงานเจ้าของนวัตกรรมได้รับทราบ

หากศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถจัดการให้เมืองค์ประกอบสำคัญในการทำหน้าที่บูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ครบถ้วน ดั่งองค์ประกอบที่กล่าวมา จะทำให้การดำเนินการดังกล่าวเกิดตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

4.2 การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับ บัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

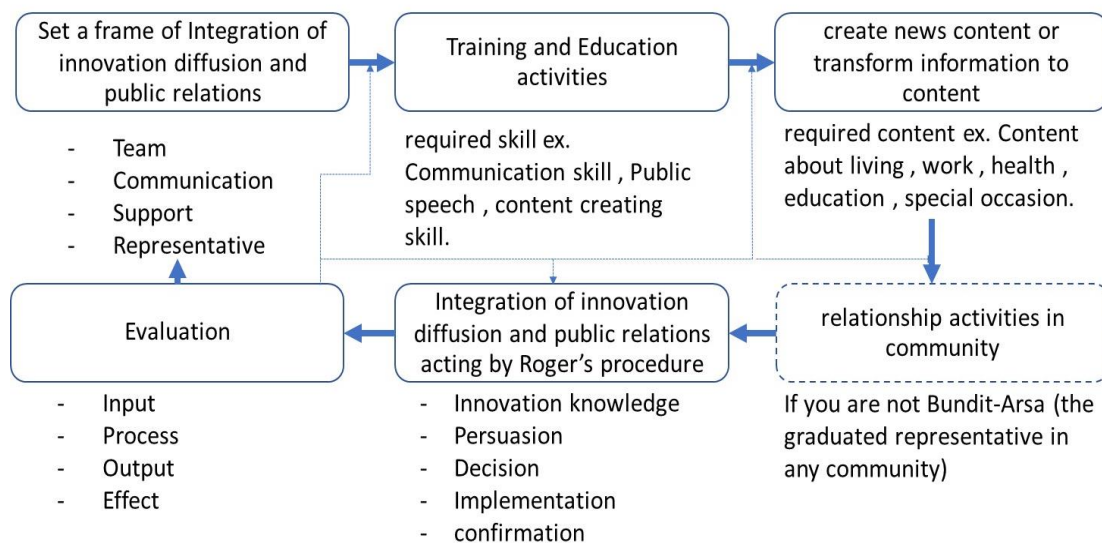
1) ที่ผ่านมาประชาชนได้รับข้อมูลข่าวสารจากการทำงานของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างสม่ำเสมอ โดยนอกจากป้ายประชาสัมพันธ์ตามจุดต่างๆ สื่อวิทยุกระจายเสียง และสื่อสิ่งพิมพ์ซึ่งจัดเป็นการสื่อสารทางเดียว ยังมีช่องทางที่น่าสนใจ คือ การรับรู้ผ่านทางบัณฑิต

อาสา และทางสื่อออนไลน์ต่างๆ ซึ่งเป็นการสื่อสารสองทางสามารถโต้ตอบกลับได้ ซึ่งสอดคล้องกับพฤติกรรมการติดตามข้อมูลข่าวสารของประชาชนที่ส่วนใหญ่ใช้สมาร์ตโฟนเป็นหลัก ใช้วันละ 2-3 ชั่วโมง โดยเข้าใช้งานเฟซบุ๊ก ไลน์ และยูทูบ

2) ความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ พบว่า ในเรื่องของช่องทางการเผยแพร่ผ่านตัวบุคคลประชาชนให้ความสำคัญกับการทำงานของบัณฑิตอาสาที่ทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ส่วนเรื่องของเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ต้องมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องของช่องทางการเผยแพร่ประชาชนให้ความสำคัญกับการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.” มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ในเรื่องของการทำงานที่ของบัณฑิตอาสาประชาชนให้ความสำคัญกับทักษะการในการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้ หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก (Facebook), กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board), กระทั่งออนไลน์ (Topic) มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ส่วนเรื่องของ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารประชาชนให้ความสำคัญกับการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อที่จะสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1

และการทำหน้าที่ในการเผยแพร่รณรงค์และการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาต้องมีการเตรียมความพร้อมทั้งในเรื่องของปัจจัยอำนวยความสะดวก ได้แก่ เรื่องของการมีช่องทางการสื่อสาร การสนับสนุน การมีทีมงานที่ดี และตัวบัณฑิตอาสาโดยต้องมีการพัฒนาการพูดในที่ชุมชน และทักษะการผลิตสื่อคอนเทนต์เพื่อนำเสนอผ่านสื่อออนไลน์รูปแบบต่างๆ

จากข้อมูลสำคัญดังกล่าวจึงนำไปสู่การกำหนดแนวทางพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ดังแผนภาพ ต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 8 รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากโมเดลข้างต้นจะเห็นได้ว่ามีขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทั้งหมด 5+1 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 Set a frame of Integration of innovation diffusion and public relations ขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับองค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่

1) การมีทีม (Team) โดยในการดำเนินการควรจัดให้มีโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจน มีกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ และกำหนดบทบาทหน้าที่ให้ชัดเจนว่าแต่ละบุคคลมีหน้าที่อย่างไร ดำเนินการอย่างไร มีการเชื่อมต่อกับบัณฑิตอาสาอย่างไร

2) การมีช่องทางสื่อสาร (Communication) โดยในการดำเนินการต้องมีการกำหนดช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจนว่าจะใช้เครื่องมือใดในการสื่อสาร ด้วยวิธีการอย่างไร

3) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (Support) ในการดำเนินการต้องมีการเตรียมและให้การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสา เช่น การมีสำนักงานที่ตั้งที่ชัดเจนให้สามารถเข้าไปใช้อุปกรณ์สำนักงานต่างๆ ได้ หรือ การสนับสนุนอุปกรณ์สื่อสาร อุปกรณ์สำนักงานที่จำเป็น เช่น โต๊ะทำงาน คอมพิวเตอร์ ปริ้นท์เตอร์ เป็นต้น

4) ตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R) ได้แก่ บัณฑิตอาสา ซึ่งต้องมีการค้นหาจุดที่ต้องการพัฒนา เพื่อให้พร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ เช่น ทักษะการพูดสื่อสารในที่สาธารณะ ทักษะการผลิตสื่อ คอนเทนต์ออนไลน์ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 Training and Education activities เป็นการฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็นที่ได้จากขั้นตอนการค้นหาในขั้นการเตรียมความพร้อม เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 create news content or transform information to content การผลิตสื่อคอนเทนต์ หรือ การเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีในรูปแบบเอกสารเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่างๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่างๆ

ขั้นตอนที่ 4 relationship activities in community เป็นการสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนในกรณีที่มีผู้ดำเนินการไม่ใช่บัณฑิตอาสา เพราะตามแนวทางของโรเจอร์บุคคลที่จะทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะคือการได้รับความไว้วางใจและเชื่อมั่นจากชุมชน ซึ่งบัณฑิตอาสาเป็นคนในพื้นที่จึงมีความสัมพันธ์ที่ดีที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจเป็นการเฉพาะ ดังนั้นหากผู้ทำหน้าที่ไม่ใช่บัณฑิตอาสา หรือ คนในพื้นที่ที่โดยตรงต้องดำเนินการในขั้นตอนสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

ขั้นตอนที่ 5 Integration of innovation diffusion and public relations acting by Roger's procedure เป็นขั้นตอนดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

1) Innovation knowledge เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรมที่จะทำการถ่ายทอด ซึ่งบัณฑิตอาสาและผู้เกี่ยวข้องต้องดำเนินการให้ประชาชนรู้และเข้าใจว่านวัตกรรมที่จะได้รับการถ่ายทอดคืออะไร

2) Persuasion เมื่อประชาชนรู้จักตัวนวัตกรรมแล้วในขั้นนี้เป็นขั้นตอนของการชักจูงให้ผู้รับการถ่ายทอดนวัตกรรมอันได้แก่ประชาชนในพื้นที่เกิดความสนใจในตัวนวัตกรรมที่ตนเองต้องนำมาใช้ต่อ

3) Decision เมื่อประชาชนรู้จักและเกิดความสนใจจะนำมาสู่ขั้นตอนในการตัดสินใจ ซึ่งการให้ข้อมูลเสริม การเปรียบเทียบแตกต่างระหว่างใช้และไม่ใช้นวัตกรรมจะมีผลในการตัดสินใจ ดังนั้นทักษะการพูดของบัณฑิตอาสาจึงมีความจำเป็นมากในขั้นตอนนี้ในการพูดโน้มน้าวประชาชนให้เกิดการตัดสินใจรับนวัตกรรม

4) Implementation ขั้นการนำไปใช้ ในขั้นตอนนี้ประชาชนได้ตัดสินใจนำนวัตกรรมไปใช้ หน้าที่ของบัณฑิตอาสา คือ การติดตามคอยดูแลให้คำแนะนำแก่ประชาชนผู้ใช้นวัตกรรม

5) Confirmation เมื่อผ่านการทดลองใช้นวัตกรรมแล้วประชาชนจะทำการประเมินนวัตกรรมและตัดสินใจว่าจะใช้นวัตกรรมต่อหรือไม่ หากมีข้อสงสัยหรือติดขัด บัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการจัดการกับปัญหาหรือข้อสงสัยต่างๆ ให้หมดไป เพื่อให้เกิดการ Confirm หรือ ยอมรับนวัตกรรมในที่สุด

ขั้นตอนที่ 6 Evaluation เป็นการประเมิน ระหว่างดำเนินการแต่ละขั้นเพื่อที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินการ และการประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปผลการแพร่กระจายนวัตกรรม

4.3 การดำเนินการการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่ การมีทีม (T) การมีช่องทางสื่อสาร (C) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (S) และตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R) ได้แก่ บัณฑิตอาสา โดยการกำหนดให้บัณฑิตอาสาจาก 3 จังหวัดทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารเป็นกลุ่มไลน์และเฟซบุ๊กที่บัณฑิตอาสาใช้งานอยู่

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ เป็นต้น โดยวางแผนในการเตรียมความพร้อมผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งได้แก่บัณฑิตอาสาทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยได้คัดเลือกตัวแทนบัณฑิตอาสาจากทุกอำเภอละ 2 คน ประธานบัณฑิตอาสาจังหวัดละ 1 คน ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 โครงการดังต่อไปนี้

1) พัฒนาทักษะการพูดในที่ชุมชน ซึ่งเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการฝึกปฏิบัติจริงหลังการเรียนรู้ทฤษฎี จำนวน 18 ชั่วโมง โดยวิทยากร ได้แก่ นายอาร์ปิติน วงศ์กาแข็ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (รายละเอียดในภาคผนวก)

2) พัฒนาทักษะการผลิตคลิปสั้นเพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์อย่างง่าย ซึ่งเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการฝึกปฏิบัติจริงหลังการเรียนรู้ทฤษฎี จำนวน 18 ชั่วโมง โดยวิทยากร ได้แก่ ดร.พิชญ์สินี ไสยสิทธิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (รายละเอียดในภาคผนวก) และมอบหมายให้ฝึกปฏิบัติโดยการผลิตคลิปที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่างๆ ทั้งหมด 8 คลิป ได้แก่

- 1) การสำรวจคนไร้สัญชาติ/ไม่มีเลข 13 หลัก (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 2) สิทธิประโยชน์จากการมีเลข 13 หลัก (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 3) สายด่วนอุ่นใจ 1880 (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 4) ช่องทางประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 5) แนะนำภารกิจบัณฑิตอาสา (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 6) การเตรียมตัวเดือนรอมฎอน (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 7) นวัตกรรมการจัดการลูกน้ำยุงลาย (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 8) นวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน (รายละเอียดในภาคผนวก)

จะเห็นได้ว่าคลิปที่ 1-6 เป็นคลิปการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ เพื่อฝึกให้บัณฑิตอาสาคุ้นเคยกับการทำคลิปอย่างง่าย จากนั้นจึงมอบหมายให้ทำคลิปที่เป็นนวัตกรรม เป็นคลิปที่ 7-8 ได้แก่ นวัตกรรมจัดการลูกน้ำยุงลาย ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้จัดการนำเอาสมุนไพรที่หาได้ในชุมชนมาจัดการกับยุงลายที่เป็นพาหะนำโรค และนวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน (รายละเอียดในภาคผนวก) ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้ร่วมกันดูแลเพื่อนบ้านในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้มอบหมายข้อมูลนวัตกรรมให้บัณฑิตอาสาจัดทำคลิป และดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมผ่านขั้นตอนทั้ง 6 ของการถ่ายทอดนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์

ความสำคัญของงานที่มอบหมายให้บัณฑิตอาสาไปดำเนินการทั้ง 8 นวัตกรรม แม้ว่ารายละเอียดของการดำเนินการจะเป็นเรื่องทั่วไป แต่โดยนัยแล้วการดำเนินการดังกล่าวเป็นการสร้างความไว้วางใจที่เชื่อใจที่จะก่อตัวขึ้นจากกิจกรรมทุกกิจกรรมที่บัณฑิตอาสาลงพื้นที่ไปปฏิบัติ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของผู้คนในชุมชนทั้งสิ้น ซึ่งสิ่งสะท้อนที่เป็นแนวทางนี้ได้แก่ ความคิดเห็นของประชาชนที่ว่าการติดตามข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการเป็นอยู่โดยตรงจะเป็นการสร้างความสนใจได้มากกว่าข้อมูลข่าวสารที่เป็นโครงการพัฒนา หรือแก้ปัญหาภาครัฐที่จับต้องได้ยาก

4.4 ผลของรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผลจากการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมปรากฏเป็น 4 ส่วน คือ ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรม การประเมินผลการรับรู้ ความตระหนักรู้ และความพึงพอใจของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่จัดกิจกรรมถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งเป็นผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เกี่ยวข้องในการดำเนินกิจกรรม

จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกระบวนการนำไปสู่การสรุปรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลกระทบต่อกลุ่มเป้าหมายในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐ เมื่อได้รูปแบบแล้ว ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดลองรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการให้บัณฑิตอาสาได้ทำตามกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรม โดยใช้นวัตกรรมยูทูปที่ได้ทำคลิปไว้ไปดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมในพื้นที่ของตนเองผ่านขั้นตอนทั้ง 6 ของการถ่ายทอดนวัตกรรม ทั้งนี้ด้วยเวลาที่เป็นข้อจำกัดในการดำเนินการ และเป็นการวิจัยเพื่อให้ได้แนวทางในการดำเนินการต่อไปของ ศอ.บต. ผู้วิจัยจึงเลือกการฝึกด้วยการถ่ายทอดนวัตกรรมง่ายๆ เพื่อเป็นแนวทางในการให้บัณฑิตอาสาที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมได้ทำความเข้าใจขั้นตอนในการถ่ายทอดนวัตกรรม ได้เกิดทักษะและความคุ้นชินในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ผลที่เกิดจากการดำเนินการเป็นที่พึงพอใจของบัณฑิตอาสาที่เข้าร่วมกระบวนการ โดยส่วนใหญ่มองว่าทำให้การทำงานพื้นที่ในด้านต่างๆ ง่ายและมีทิศทางที่ชัดเจน เมื่อได้รับมอบหมายงาน หรือ ถ่ายทอดนวัตกรรมที่จำเป็นต้องให้ชุมชนและคนในพื้นที่เกิดความเข้าใจ ยอมรับ นำไปใช้จนเกิดเป็นพฤติกรรมจากนวัตกรรมเหล่านั้น บัณฑิตอาสาสามารถใช้แนวทางที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านการฝึกอบรมในครั้งนี้ได้ในทุกสถานการณ์ ดังความคิดเห็นที่ว่า

“ดีมากเลยคะ พอได้ทำความเข้าใจเรื่องการถ่ายทอดนวัตกรรมแล้วพอได้อบรมเรื่องต่าง ๆ ที่ผ่านมานี้ ทำให้เรามั่นใจในการทำงานมากขึ้น รู้สึกมีเครื่องมือ มีทิศทาง และถ้าเป็นไปได้ตามที่พูดคุยว่าจะมีคณะทำงาน มีการสนับสนุนอุปกรณ์บ้างจะทำให้การทำงานเรามีประสิทธิภาพมากขึ้นเยอะเลย ดีใจคะที่ ศอ.บต. หันมาสนใจพัฒนาเราบ้าง” มีนา นามสมมติ บัณฑิตอาสาจังหวัดปัตตานีกล่าว สอดคล้องกับนาย บัณฑิตอาสาจังหวัดยะลาที่กล่าวว่า “แต่ก่อนเราก็รู้นะว่าเราสังกัด ศอ.บต. แต่ไม่ได้รู้สึกเท่าไร นึกออกมั๊ย มันเหมือนเรามีแต่งงาน แต่ไม่ได้รับการดูแล ไม่มีใครมาถามไถ่ว่าการทำงานของเราเป็นยังไง แล้วถ้าอยู่ ๆ โครม โยนงานมาให้เรา ถ่ายทอดนวัตกรรมคืออะไรอะ เมื่อก่อนเราอาจเคยทำแต่เราไม่รู้ตัว พอได้มาร่วมโครงการนี้เหมือนตบแต่งความรู้ความคิดให้กับเราได้ดีมาก”

จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยได้ตอบโจทย์ความต้องการในการทำงานของบัณฑิตอาสา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการทำหน้าที่สร้างความเข้าใจเรื่องต่าง ๆ ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดความเข้าใจเล็ก ๆ ของชาวบ้านในชุมชนดังกล่าว ความคิดเห็นที่ว่า “แต่ก่อนเห็นนะบัณฑิตอาสา คำก็ดีดีมากช่วยหลายอย่าง ช่วยทำเอกสาร วันก่อนช่วยเรื่องสมัครบัตรประชาชน ถ้าไม่มีเค้าเราก็ไม่ได้สมัคร หลายคนเลยเป็นสิบๆ คินันช่วยกัน” นางใจ นามสมมติ ชาวบ้านในพื้นที่จังหวัดปัตตานี สอดคล้องกับนายรัตน์ นามสมมติ ที่ได้กล่าวถึงการถ่ายทอดนวัตกรรมยูงลายว่า “บัณฑิตอาสาเค้าเอามาอธิบายแรกๆ ก็ไม่ยากฟัง แต่พอเค้าเปิดคลิปสั้นๆ ให้แล เรากะเคยเห็นแหละคลิปอื่น แต่ไม่ได้สนใจ พอเค้าเข้ามาหลายรอบ ๆ เรากะทำเหมือนไอ้ยูงลายนั้นดี ถ้าแต่ก่อนได้แต่ทราญไม่ใช่ตายยูง แต่อันนี้ดีเค้ามาทำกับเราเลยพาทำ ถึงที่ว่าให้เราแลบ้านเพื่อน 3 หลัง หน้า ซ้าย ขวา ที่แรกเรารู้ยากนะ แต่ว่าพอทำกะง่าย หนุกแล้วได้เพลงกันทุกวัน บางที่ไม่รู้เพลงเรื่องไหน พอว่ามีโครงการกะดีได้หักท่าย เข้า เย็น เป็นโครงการที่ตึนะ ทำต่อแล”

สำหรับตัวบัณฑิตอาสาที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรมได้ให้ความคิดเห็นว่า “มันเป็นหลักการที่ตึนะ เหมือนเรามีวิชาเพิ่ม แต่ก่อนเวลาทำอะไรเราก็ทำแค่ครั้งสองครั้ง ไม่มีขั้นตอนอะไร มันเลยไม่สำเร็จ พอมาจับเป็นแนวทางแบบนี้มันชัด เรามีแรงทำ แล้วยังมีความหวังถ้าหากว่ารูปแบบที่คุยกันว่าเราจะมีที่ทำงานแน่นอน มีอุปกรณ์เล็กน้อยพอทำได้ มึงบม้งไม่ต้องควักเนื้อตัวเอง นั่นแหละถ้าได้ก็ดีดีกว่าเดิมแน่ นี่แค่นวัตกรรมง่ายๆ ถ้าเป็นนวัตกรรมแบบไหนก็ไม่น่าจะยากอะไร”

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 27 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=352)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	79	22.5
หญิง	273	77.5
อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	59	16.7
31-60 ปี	284	80.8
60 ปีขึ้นไป	9	2.5
ศาสนา		
พุทธ	36	10.2
อิสลาม	316	89.8
คริสต์	0	0.0
อื่น ๆ ระบุ	0	0.0
จังหวัดที่อยู่อาศัย		
ยะลา	90	25.7
ปัตตานี	120	34.2
นราธิวาส	142	39.6
สงขลา	0	0.0
สตูล	0	0.0
ระยะเวลา		
ต่ำกว่า 5 ปี	2	0.5
5-20 ปี	41	11.5
21-30 ปี	273	77.5
30 ปีขึ้นไป	36	10.2
สถานภาพ		
โสด	92	26.2
สมรส	260	67.9
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	0	0.0

ตารางที่ 27 แสดงจำนวนและร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n=352) (ต่อ)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ		
ข้าราชการ,พนักงานราชการ	62	17.5
บัณฑิตอาสา	45	12.7
เกษตรกรรวม	11	3.0
ประมง	0	0.0
รับจ้างทั่วไป	56	16.0
ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท	145	41.1
ค้าขาย/อาชีพอิสระ	11	3.2
นักเรียน/นักศึกษา	9	2.5
ผู้นำศาสนา	7	2.0
ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น	6	1.7
อื่นๆ โปรตระบุ.....	0	0.0
ระยะเวลาทำหน้าที่บัณฑิต		
อาสา		
ต่ำกว่า 5 ปี	3	5.8
5-10 ปี	33	72.5
10 ปีขึ้นไป	9	21.3
วุฒิการศึกษา		
มัธยมศึกษาตอนต้น	5	1.5
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ เทียบเท่า	43	12.3
อนุปริญญา/เทียบเท่า	106	30.2
ปริญญาตรี	230	65.5
สูงกว่าปริญญาตรี	2	0.5
รายได้		
2. 1- 5,000 บาท	35	9.9
5,001- 10,000 บาท	282	80.2
10,001 - 15,000 บาท	21	6.0
15,001- 20,000 บาท	11	3.1
20,001 บาทขึ้นไป	3	0.8

จากตารางพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 273 คนคิดเป็นร้อยละ 77.5 และเป็นเพศชาย จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 22.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-60 ปี มีจำนวน 284 คนคิดเป็นร้อยละ 80.8 และช่วงอายุ ต่ำกว่า 30 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 16.7 ส่วนช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไปมี จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 2.5

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม มีจำนวน 316 คนคิดเป็นร้อยละ 89.8 และนับถือศาสนาพุทธ มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในจังหวัดนราธิวาส มีจำนวน 142 คนคิด เป็นร้อยละ 39.6 อยู่ในจังหวัดปัตตานี จำนวน 120 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 และจังหวัดยะลา จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 25.7

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ปัจจุบันมา 21-30 ปี มีจำนวน 273 คนคิดเป็นร้อยละ 77.5 อาศัยอยู่ 5-20 ปี จำนวน 41คน คิดเป็นร้อยละ 11.5 และ 30 ปีขึ้นไป มีจำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในสถานภาพสมรส มีจำนวน 260 คนคิดเป็นร้อยละ 67.9 และสถานภาพโสด จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-60 ปี เป็นลูกจ้าง/พนักงานบริษัท มีจำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 41.1 รองลงมาเป็นผู้รับจ้างทั่วไป จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 16 และเป็นพนักงานราชการ จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 17.5

กลุ่มตัวอย่างที่เป็นบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่ทำหน้าที่มา 5-10 ปี มีจำนวน 33 คนคิดเป็นร้อยละ 72.5 ทำหน้าที่ 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 21.3 และทำหน้าที่ต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 5.8

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี มีจำนวน 230 คนคิดเป็นร้อยละ 65.5 ระดับอนุปริญญา/เทียบเท่า จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 30.2 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 12.3

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 31-60 ปี มีรายได้เฉลี่ย 5,000-10,000 บาท มีจำนวน 282 คนคิดเป็นร้อยละ 80.2 รายได้ 1-5,000 บาท จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 9.9 และรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 6.0

ตอนที่ 3 การรับรู้การดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 28 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต.

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ คอ.บต.ที่ท่านรับรู้ในหมู่บ้านของท่านมีความทั่วถึง	4.09	.88
การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ คอ.บต.ไปสู่ประชาชนที่ท่านรับรู้มีความสม่ำเสมอ	4.10	.85
บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ คอ.บต.ตามที่ท่านรับรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.22	.88
คอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมที่ท่านรับรู้อย่างสม่ำเสมอ	4.14	.87
คอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง	4.14	.95

จากตารางพบว่าการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต.ในประเด็นขณะนี้ในหมู่บ้านของท่านมีบัณฑิตอาสาทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ คอ.บต.ตามที่ท่านรับรู้อย่างสม่ำเสมอ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.22, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.88) คอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมที่ท่านรับรู้อย่างสม่ำเสมอ และ คอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง มีค่าเฉลี่ยรองลงมา (ค่าเฉลี่ย 4.14, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.87และ.95)

ตารางที่ 29 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการรับรู้เนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ที่ท่านรับรู้มีความ เข้าใจง่าย	4.05	.92
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ที่ท่านรับรู้มีความ น่าสนใจและเป็นที่ยึดจำ	4.00	.94
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีการนำเสนอข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้ง และอยู่ในรายการที่ได้รับ ความนิยมทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง	4.09	.88
เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. ที่มีการออกแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) ที่ท่านรับรู้เป็นที่น่าสนใจ ตรงประเด็น และเนื้อหาสาระครบถ้วนทุกข่าว	4.10	.87
เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ท่านรับรู้มี หลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน	4.16	.89

จากตารางพบว่า การรับรู้เนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ประเด็นเนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ท่านรับรู้มีหลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.16, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.89) และรองลงมาได้แก่ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. ที่มีการออกแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) ที่ท่านรับรู้เป็นที่น่าสนใจ ตรงประเด็น และเนื้อหาสาระครบถ้วนทุกข่าว (ค่าเฉลี่ย 4.10, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.87)

ตารางที่ 30 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับช่องทางการรับรู้การ
ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ศอ.บต.

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ https://www.sbpac.go.th/	4.01	.82
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊ก แฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.”	4.17	.85
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อ สิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ / โปสเตอร์ / แผ่นพับ / คู่มือ / วารสาร และ อินโฟกราฟิก (Infographic)	4.05	.88
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อวิทยุและ โทรทัศน์	4.02	.86
ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่าน อินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ ยูทูบ (Youtube) /ไลน์ (Line)/ เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) /นสพ.ออนไลน์ และ บทความออนไลน์	4.12	.91

จากตารางพบว่า ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ศอ.บต.
ประเด็นศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook
Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.” (ค่าเฉลี่ย 4.17, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.85) รองลงมาได้แก่ ศอ.บต. มี
ช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ ยู
ทูบ (Youtube) /ไลน์ (Line)/ เฟซบุ๊ก (Facebook) ทวิตเตอร์ (Twitter) /นสพ.ออนไลน์ และ
บทความออนไลน์ (ค่าเฉลี่ย 4.12, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.91)

ตารางที่ 31 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการทำงานและทักษะการ
ประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
บัณฑิตอาสาฯ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยัง ประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ	4.30	.92
บัณฑิตอาสาฯ มีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้ หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line) ,เฟซบุ๊ก (Facebook) , กระดาน ข่าว ออนไลน์ (Web board) ,กระทู้ออนไลน์ (Topic)	4.32	.96
บัณฑิตอาสาฯ มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อ แลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ	4.24	.89
บัณฑิตอาสาฯ มีการเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ที่ รับผิดชอบ นำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน สม่ำเสมอ	4.25	.96
บัณฑิตอาสาฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชนในเขตที่ตน รับผิดชอบและเป็นบุคคลที่ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือ สอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ศอ.บต. หรือหน่วยงานภาครัฐ และ หน่วยงานเอกชนอื่นๆ ได้	4.36	.92

จากตารางพบว่า การทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ ประเด็น
บัณฑิตอาสาฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชนในเขตที่ตนรับผิดชอบและเป็นบุคคลที่
ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือ สอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ศอ.บต. หรือหน่วยงาน
ภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ได้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด (ค่าเฉลี่ย 4.36, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.92)
รองมาได้แก่ บัณฑิตอาสาฯ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้
อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ (ค่าเฉลี่ย 4.30, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน.92)

ตารางที่ 32 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ศอ.บต. มีการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ด้วยจดหมายข่าว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์	4.17	.84
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ด้วยการจัดกิจกรรม	4.15	.78
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการติดต่อประสานกับหน่วยงานภายนอกภาคีเครือข่าย	4.23	.76
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยวารสารการพัฒนาชายแดนภาคใต้	4.01	.97
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยคลิปวิดีโอเผยแพร่	4.31	.68
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกิจกรรมสร้างเครือข่าย	4.03	.83
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเว็บไซต์ https://www.sbpac.go.th/	4.05	.70
ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร		
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการประชาสัมพันธ์	4.01	.82
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการส่งเสริมการอบรมพัฒนาสื่อ นวัตกรรม การประชาสัมพันธ์	4.04	.85
ท่านคิดว่าขณะนี้ ศอ.บต. มีสื่อ นวัตกรรม การประชาสัมพันธ์สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่หลากหลาย สามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายได้	4.03	.68

ตารางที่ 32 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ (ต่อ)

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยรูปแบบของสื่อ นวัตกรรม การประชาสัมพันธ์	4.03	.68
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการนำเสนอ นวัตกรรม การประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูป (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media)	4.29	.76
ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย นวัตกรรม การประชาสัมพันธ์ ที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และมีความสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรมในท้องถิ่น	4.06	.68

จากตารางพบว่า การแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ ประเด็น ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยคลิปวิดีโอเผยแพร่ (ค่าเฉลี่ย 4.31, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .68) รองลงมาได้แก่ ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการนำเสนอ นวัตกรรม การประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูป (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) (ค่าเฉลี่ย 4.29, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .76)

ตอนที่ 4 ความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 33 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตระหนักรู้และความ
เข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องอาศัยระยะเวลา ในการดำเนินการ	4.11	.84
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อน	3.93	.80
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัย ข้อมูลที่ถูกต้อง	4.30	.83
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยการ สื่อสารหลากหลายช่องทาง	4.25	.86
ความสามารถในการจัดการและใช้สื่อหลากหลายช่องทางสามารถ แก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	4.27	.85

จากตารางพบว่า ความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด
ชายแดนภาคใต้ ประเด็นการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่
ถูกต้อง (ค่าเฉลี่ย 4.30, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .83) รองลงมาได้แก่ ความสามารถในการจัดการ
และใช้สื่อหลากหลายช่องทางสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ค่าเฉลี่ย 4.27,
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .85)

ตารางที่ 34 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตระหนักรู้ในประเด็นผู้มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้หน้าที่ของ ศอ.บต.	4.01	.91
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ	4.13	.89
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น	4.20	.81
ถ้าทุกฝ่ายร่วมมือกันจะสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้	4.23	.87
ประชาชนในท้องถิ่นที่มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จะเกิดการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของประชาชนในท้องถิ่น	4.24	.88

จากตารางพบว่า ความตระหนักรู้ในประเด็นผู้มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็น ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นได้ (ค่าเฉลี่ย 4.24, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .88) รองลงมาได้แก่ หากทุกฝ่ายร่วมมือกันจะสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ (ค่าเฉลี่ย 4.23, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .87)

ตารางที่ 35 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความตระหนักรู้ในประเด็น
หน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน
บัณฑิตอาสาสามารถดำเนินการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี	4.17	.86
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยการทำหน้าที่ประสานความร่วมมือของบัณฑิตอาสา กับหน่วยงานราชการอื่นๆ	4.26	.86
การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบัณฑิตอาสา กับประชาชนในพื้นที่	4.30	.85
บัณฑิตอาสาสามารถสร้างความเข้าใจในปัญหาและหาแนวทางร่วมกันกับพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้	4.28	.82
บัณฑิตอาสาควรมีบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	4.27	.83

จากตารางพบว่า ความตระหนักรู้ในประเด็นหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประเด็นบัณฑิตอาสาสามารถสร้างความเข้าใจในปัญหาและหาแนวทางร่วมกันกับพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ (ค่าเฉลี่ย 4.28, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .82) รองลงมาได้แก่ บัณฑิตอาสาควรมีบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ค่าเฉลี่ย 4.27, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .83)

ตอนที่ 5 ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมนวัตกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ตารางที่ 36 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการขั้นตอนการจัดกิจกรรม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	4.05	.85
กระบวนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ สามารถนำไปสู่การสร้าง ความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้	4.09	.93
มีการอำนวยความสะดวกและเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมในจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ	4.12	.88
ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ มีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้	4.25	.85
ประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ทุกขั้นตอน	4.13	.91

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมประเด็นความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการ ประเด็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ มีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ (ค่าเฉลี่ย 4.25, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .85) รองลงมาได้แก่ ประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมการและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ทุกขั้นตอน (ค่าเฉลี่ย 4.13, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .91)

ตารางที่ 37 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ประเด็นด้านบัณฑิตอาสา

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
บัณฑิตอาสาที่ดำเนินกิจกรรมมีบุคลิกภาพเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา	4.30	.72
บัณฑิตอาสาความสุภาพ ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาด้วยโมตรี้จิต	4.32	.88
บัณฑิตอาสาที่ดำเนินกิจกรรมมีการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาด้วยตั้งใจ	4.20	.89
บัณฑิตอาสาที่ดำเนินกิจกรรมมีความกระตือรือร้น รวดเร็ว ฉับไว ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา	4.25	.86
บัณฑิตอาสาที่มีความรู้ความสามารถในการบริการ เช่น การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา	4.31	.78
บัณฑิตอาสาที่มีการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ	4.36	.91

ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านบัณฑิตอาสา ประเด็นบัณฑิตอาสาที่มีการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (ค่าเฉลี่ย 4.36, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .91) รองลงมาได้แก่ บัณฑิตอาสาที่มีความรู้ความสามารถในการบริการเช่น การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ (ค่าเฉลี่ย 4.31, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .78)

ตารางที่ 38 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสิ่งแวดล้อม

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
สถานที่สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความเหมาะสม	3.98	.84
ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียง อื่นๆ ที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความเหมาะสม	3.85	.82
สื่อที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความทันสมัย	4.07	.86
สื่อที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความเหมาะสม	4.05	.73
การดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า และอย่างทั่วถึง	4.15	.85
การดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีป้าย/สัญลักษณ์ ที่แสดงจุดจัดกิจกรรมหรือให้บริการ อย่างชัดเจน	4.17	.72

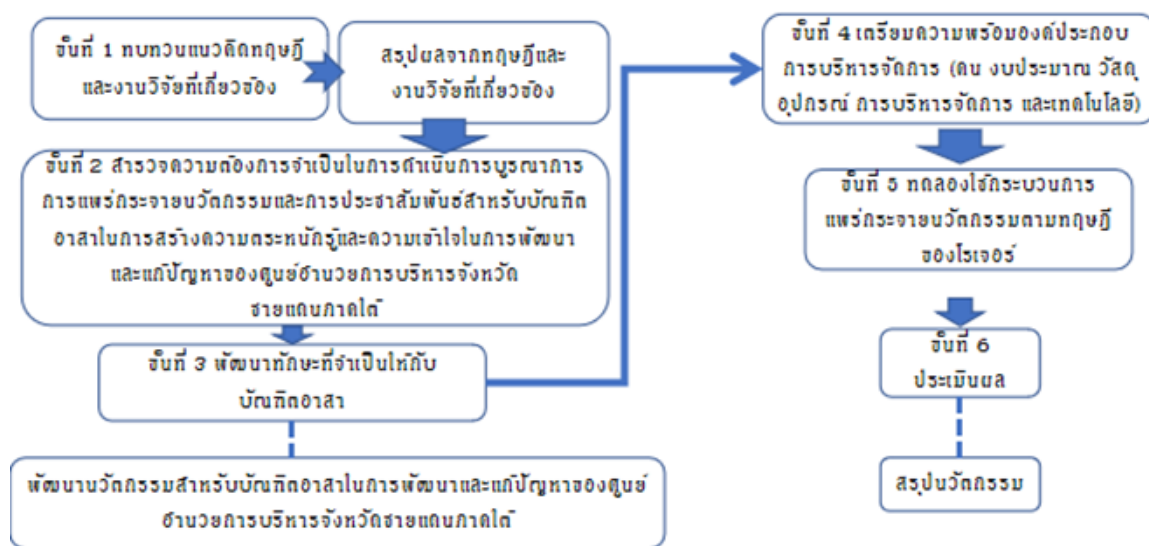
จากตารางพบว่า ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสิ่งแวดล้อมประเด็นการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีป้าย/สัญลักษณ์ ที่แสดงจุดจัดกิจกรรมหรือให้บริการ อย่างชัดเจน (ค่าเฉลี่ย 4.17, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .72) และเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเด็นครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียง อื่นๆ ที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด (ค่าเฉลี่ย 3.85, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .82)

ตารางที่ 39 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านคุณภาพและการนำไปใช้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ จากกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ	4.20	.84
สามารถนำสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้	4.45	.72
ความประทับใจในกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ	4.39	.75
สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ไปบอกต่อ หรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้	4.68	.81
กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ตรงตามความต้องการและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	4.45	.82

จากตารางพบว่า ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านคุณภาพและการนำไปใช้ประเด็นสามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ไปบอกต่อ หรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ (ค่าเฉลี่ย 4.68, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .81) รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ตรงตามความต้องการและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ค่าเฉลี่ย 4.45, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน .82)

จากการดำเนินการวิจัยทุกขั้นตอนในการพัฒนานวัตกรรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สามารถพัฒนาเป็นโมเดลได้ตามขั้นตอนต่อไปนี้

ภาพประกอบที่ 9 แนวทางนวัตกรรมการดำเนินการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 1 การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่า แนวทางในการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์เป็นแนวทางที่สามารถนำมาใช้ในการดำเนินการร่วมกับการประชาสัมพันธ์ได้ เพราะมีลักษณะการดำเนินการใกล้เคียงกัน คือ การเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจโดยการให้ความรู้ ดำเนินการเผยแพร่ มีการกระตุ้น และสรุป ประเมินผล แนวคิดนี้จึงถูกนำมาเป็นหลักในการดำเนินการ ในส่วนของการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องพบว่างานวิจัยได้กล่าวถึงการนำแนวคิดการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์มาใช้ในการถ่ายทอดนวัตกรรม อีกทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้กล่าวถึงการใช้สื่อประชาสัมพันธ์ในการแก้ปัญหาและสร้างสันติสุข แต่พบปัญหาในการดำเนินการ คือ เรื่องของการสื่อสารที่ไม่สามารถสร้างการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเป็นรูปแบบชัดเจน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าหากได้ดำเนินการด้วยแนวทางการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์จะเป็นผลดีในการสื่อสาร ดังนั้นการดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ จึงต้องดำเนินการโดยใช้แนวทางการแพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์เป็นแนวทาง

ขั้นตอนที่ 2 การสำรวจความต้องการจำเป็นโดยการหาค่า PNI ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่จะบอกว่าสภาพความต้องการในการพัฒนานวัตกรรมในพื้นที่ในกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นไปในทิศทางใด ซึ่งผลที่ได้คือ ประชาชน และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้ประเมินออกมาว่าบัณฑิตอาสาสมัครที่มีหลักในการดำเนินการสื่อสารประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่ต้องดำเนินการพัฒนาคือทักษะของบัณฑิตอาสาสมัครในการปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ และสื่อที่จะเข้าถึงประชาชนได้ดีที่สุด คือ สื่อออนไลน์รูปแบบต่างๆ และรูปแบบเนื้อหาต้องมีความกระชับ ชัดเจน และเข้าใจง่าย จึงสรุปออกมาเป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการสื่อสารได้แก่ การพัฒนาทักษะการพูดในที่สาธารณะ และทักษะการผลิตสื่อออนไลน์ คอนเทนต์สร้างสรรค์ให้แก่บัณฑิตอาสา

ขั้นตอนที่ 3 การดำเนินการพัฒนาทักษะให้กับบัณฑิตอาสา ได้แก่ ทักษะในการสื่อสารการพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ และให้บัณฑิตอาสาที่เข้าร่วมกิจกรรมได้ทดลองปฏิบัติจริง ซึ่งผลที่ได้คือคอนเทนต์ทั้งหมด 8 คอนเทนต์ จำนวน 148 คลิป

ขั้นตอนที่ 4 การเตรียมความพร้อมองค์ประกอบในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมตามแนวทาง TCSR ที่ประกอบด้วยการจัดตั้งทีมงาน (T-Team) การกำหนดช่องทางการสื่อสาร (C-Communication) การสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็น (S-Support) และการเตรียมความพร้อมให้กับบัณฑิตอาสา (R-Representative)

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมโดยการมอบหมายให้บัณฑิตอาสาสมัครนำคอนเทนต์ที่ผลิต 2 คอนเทนต์ได้แก่ นวัตกรรมการกำจัดขยะ และนวัตกรรมเพื่อนข้างบ้านไปดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์ 5 ขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการดำเนินการและการสรุปนวัตกรรมโดยการประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจของประชาชนในการแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่เกิดจากการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน และสำรวจความพึงพอใจที่เกิดจากการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งผลที่ได้พบว่าประชาชนเกิดความตระหนักรู้และความเข้าใจของประชาชนในการแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ในระดับมาก และมีความพึงพอใจที่เกิดจากการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมในระดับมากเช่นกัน

ดังนั้น การดำเนินการตามรูปแบบ STCRIE เป็นการดำเนินการที่สามารถบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นการวิจัยและพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนานวัตกรรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ 3) เพื่อศึกษาความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ และความพึงพอใจจากการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งดำเนินวิจัยโดยอาศัยการมีส่วนร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและผู้ที่เกี่ยวข้องได้แก่ บุคลากรภาครัฐ บัณฑิตอาสา ประชาชนและผู้เชี่ยวชาญด้านการประชาสัมพันธ์และเทคโนโลยี เก็บรวบรวมข้อมูลโดยแบบสำรวจ การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม การฝึกอบรมและการทดลองปฏิบัติ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์ สถิติเชิงพรรณนา การวิเคราะห์ค่า PNI และการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งสามารถสรุปผลการวิจัยตาม วัตถุประสงค์ อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะได้ดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

1) ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

สภาพปัจจุบัน

จากการดำเนินการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 305 คน ซึ่งกระจายไปตามกลุ่ม เพศ อายุ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรสและอาชีพที่แตกต่าง พบว่า ประชาชนมีการรับรู้ต่อการแสดงบทบาทหน้าที่ด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. อยู่ในระดับมาก โดยช่องทางการรับรู้ส่วนใหญ่จะเป็นบัณฑิตอาสา ซึ่งเป็นสื่อบุคคลที่เป็นตัวกลางที่ได้รับข้อมูลข่าวสารมากที่สุด รองลงมาเป็นการรับรู้ผ่านป้ายโฆษณาต่างๆ ซึ่งป้ายที่ประชาชนเห็นข่าวได้มากที่สุด คือ จุดป้ายหน้ามัสยิดกลางประจำจังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส นอกจากนี้ประชาชนยังติดตามข่าวสารผ่านทางสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และรายการโทรทัศน์ และช่องทางผ่านสื่อออนไลน์ ได้แก่ เฟซบุ๊ก ไลน์ และยูทูป ซึ่งเป็นโซเชียลมีเดียที่ประชาชนใช้งานมากที่สุด และโดยส่วนใหญ่ติดตามข่าวประชาสัมพันธ์เฟซบุ๊กไลฟ์ ผ่านอุปกรณ์ที่ใช้ในการติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ ได้แก่ โทรศัพท์/สมาร์ตโฟน มากที่สุด ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ใช้งานอินเทอร์เน็ตเป็นประจำทุกวัน ช่องทางติดตามข่าวประชาสัมพันธ์รองลงมาได้แก่ โทรทัศน์

1.1) สภาพที่พึงประสงค์โดยนำเสนอผ่านค่าความต้องการจำเป็น (PNI)

ผลการสำรวจพบว่าประชาชนต้องการให้บัณฑิตอาสาทำงานในพื้นที่ที่มีความต้องการจำเป็นเป็นลำดับที่ 1 เรื่องการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม เป็นลำดับที่ 2 และ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลือ เป็นลำดับที่ 3

สำหรับเนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ต้องมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ต้องมีหลากหลายช่องทางและมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน เป็นลำดับที่ 2 และ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีการนำเสนอข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์สามารถพบเห็นได้บ่อยครั้ง และอยู่ในรายการที่ได้รับความนิยมทั่วประเทศ เป็นลำดับที่ 3

ช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.” มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์ เป็นลำดับที่ 2 และ การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคล เช่น บุคลากรของ ศอ.บต., บัณฑิตอาสาฯ, ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องที่ เป็นลำดับที่ 3

บัณฑิตอาสาต้องมีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก (Facebook), กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board), กระทั่งออนไลน์ (Topic) มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 บัณฑิตอาสาต้องมีการเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ที่ได้รับผิดชอบนำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน เป็นลำดับที่ 2 และ บัณฑิตอาสาต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลองค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ เป็นลำดับที่ 3

ศอ.บต. มีการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 มีกิจกรรมสร้างเครือข่าย เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 2 และมีจดหมายข่าว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 3

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารต้องต้องมีความเข้าใจง่าย ไม่ซับซ้อน ด้านการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ เป็นลำดับที่ 2 ได้แก่ ช่องทางสื่อออนไลน์ โดยการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) และ ลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ เป็นลำดับที่ 3 ซึ่งได้แก่การเป็นสื่อบุคคลในการกระจายข้อมูลข่าวสารในพื้นที่หลากหลายช่องทาง

1.3) การปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการพัฒนาและแก้ปัญหาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้

การปฏิบัติหน้าที่จริงในสถานการณ์เฉพาะหน้าบัณฑิตอาสาจะต้องพบกับเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไปซึ่งจากการศึกษาในประเด็นการทำหน้าที่ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ องค์ประกอบที่มีความจำเป็นในการดำเนินการมีดังต่อไปนี้

1) สถานที่เครื่องมือ อุปกรณ์ใดๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการ บัณฑิตอาสาต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน โดยที่ผ่านมามีบัณฑิตอาสาได้ใช้อุปกรณ์ส่วนตัวในการทำงาน ได้แก่ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งในบางครั้งก็ไม่สะดวกเท่าที่ควร สำหรับบัณฑิตอาสาบางคนที่ไม่มียุทธศาสตร์ส่วนตัวเพียงพอในการจัดซื้ออุปกรณ์ดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดการทำงานที่ล่าช้า หรือไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกดังกล่าวซึ่ง

ส่งผลต่อการปฏิบัติงาน จะเห็นได้ว่าหากต้องการให้การทำงานของบัณฑิตอาสาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ในขั้นต้นต้องดำเนินการเรื่องของการดูแล อำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่ทำงานในลักษณะสำนักงานที่เฉพาะเจาะจง และสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น โน้ตบุ๊ก หรือ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ เพื่อให้บัณฑิตอาสาได้ทำงานได้อย่างสะดวก และมีความหมายในเชิงบทบาทมากขึ้น

2) การใช้สื่อในการทำงาน การทำงานของบัณฑิตอาสาที่ผ่านมาได้มีการใช้สื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือระหว่างบัณฑิตอาสาด้วยกัน แต่ในภาพที่พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อเหล่านี้ได้กลับมีบางพื้นที่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยแต่ละพื้นที่อาจมีความแตกต่างกันเรื่องความพร้อม แต่ความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่มองว่าการใช้สื่อในการดำเนินงานปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาที่มีความจำเป็น มีความสำคัญ และจะเป็นตัวช่วยที่ดีในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ นอกจากความต้องการมีสื่อในการทำงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมแล้ว บัณฑิตอาสาเองมองว่าควรมีการพัฒนาตัวของบัณฑิตอาสาในเรื่องของการทำหน้าที่สื่อให้สมบูรณ์ เพราะแต่ละคนที่เข้ามาทำหน้าที่บัณฑิตอาสาบางคนขาดความรู้เรื่องสื่อ

จากความเป็นจริงที่เกิดขึ้นที่สะท้อนผ่านความคิดเห็นของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเรื่องของการจัดการการสื่อสาร การพัฒนารูปแบบสื่อ และการพัฒนาทักษะการสื่อสารของคนทำงานที่เกี่ยวข้อง จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่า การทบทวนเรื่องแนวทางการจัดการในเรื่องเหล่านี้เป็นประเด็นเร่งด่วนที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือบัณฑิตอาสาเองต้องให้ความสำคัญกับการกำหนดแนวทางในการจัดการ “สื่อ” เพื่อให้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ในลำดับต่อไป

3) การมีคณะทำงานที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จากข้อมูลพบว่าการดำเนินการที่ผ่านมาของบัณฑิตอาสาเป็นการทำงานในลักษณะการฝากงานโดยหน่วยงานต่างๆ ให้กับบัณฑิตอาสา ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดของ ศอ.บต. แต่ไม่ได้มีการเชื่อมร้อยในลักษณะของการทำงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้บัณฑิตอาสา มองว่าเป็นความไม่ชัดเจนในการทำงาน เช่น ขาดระบบการส่งต่องาน การส่งต่อข้อมูล ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ซึ่งคณะทำงานที่เป็นรูปธรรมมีผังโครงสร้างที่ชัดเจนจะช่วยทำให้การทำงานในฐานะผู้เชื่อมประสานของบัณฑิตอาสาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการกำหนดโครงสร้างที่ชัดเจนจะทำให้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถส่งต่อภารกิจการทำงานระหว่างกันได้อย่างเป็นระบบ ซึ่งลดปัญหาความ “ไม่รู้” ความ “ไม่เข้าใจ” ลงไปได้ ความไม่รู้ความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้นเกิดจากการให้สถานะและบทบาทที่ไม่ชัดเจนของบัณฑิตอาสา บางหน่วยงานมอบหมายงานให้รายละเอียดที่ชัดเจน ในขณะที่บางหน่วยงานไม่เปิดเผยข้อมูลใด ๆ แก่บัณฑิตอาสา ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างยากลำบาก ไม่สามารถส่งต่อข้อมูลให้กับประชาชนใน

ท้องถิ่นได้ จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าเรื่องของการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ที่ชัดเจนจะส่งผลที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนจะช่วยสนับสนุนให้บัณฑิตอาสาที่มีขอบเขตหน้าที่ของตนเองชัดเจน หน่วยงานหรือชุมชนรับรู้โดยทั่วไป ซึ่งนอกจากจะเกิดความร่วมมือในการทำงานแล้วยังเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้บัณฑิตอาสาได้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานเพิ่มขึ้น

4) การสนับสนุนการทำงานของบัณฑิตอาสาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จากความเป็นมาที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่า บัณฑิตอาสาเกิดขึ้นและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของ ศอ.บต. หากแต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้นบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่รู้สึกว่าการทำหน้าที่ที่ผ่านมาไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควรจะเป็น บางส่วนมองว่าบัณฑิตอาสาที่มีความสามารถชัดเจนเป็นทุนเดิมก่อนเข้ามาทำหน้าที่บัณฑิตอาสา จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการดูแลและได้รับการสนับสนุนจาก ศอ.บต. เอง หรือหน่วยงานราชการ องค์กรอิสระต่าง ๆ สามารถเข้าถึงแหล่งทุนสามารถเข้าถึงโครงการที่จะนำไปพัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้ ในขณะที่บัณฑิตอาสาจำนวนมากไม่ได้มีความสามารถเช่นนั้น ด้วยภูมิหลังที่แตกต่างกันนี้บัณฑิตอาสา มองว่า ศอ.บต. ควรให้การสนับสนุนควรพัฒนาศักยภาพของบัณฑิตอาสาให้มีความสามารถใกล้เคียงกัน หรือจัดให้มีการจัดการความรู้ มีการแลกเปลี่ยนรูปแบบการทำงานระหว่างพื้นที่ที่เข้มแข็งกับพื้นที่ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ในลักษณะของการสนับสนุนระหว่างกัน ดังนั้นในการทำงานของบัณฑิตอาสา ศอ.บต. ต้องมีการจัดการที่เป็นระบบ โดยให้การสนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่จำเป็น ในที่นี้ ศักยภาพที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน คือ เรื่องของความสามารถในการสื่อสาร และการสนับสนุนในเรื่องของการบริหารจัดการ ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ หรือการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับบัณฑิตอาสาในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง

2) ผลการศึกษาวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการศึกษาในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ทำให้ทราบถึงสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้นำผลที่ได้มาใช้ในการกำหนดแนวทางพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการนำเอาประเด็นที่มีค่า PNI สูง และองค์ประกอบที่สำคัญในการทำงานของ

บัณฑิตอาสาสมัครเป็นประเด็นในการร่วมกันกำหนดรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

2.1) รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ คือ STCRIE ซึ่งมีขั้นตอนสำคัญในการดำเนินการ ทั้งหมด 5+1 ขั้นตอน ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Set คือ ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการ การบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่ การมีทีม (T) การมีช่องทางสื่อสาร (C) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (S) และตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R) ได้แก่ บัณฑิตอาสา

Train คือขั้นตอนที่ 2 การฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ เป็นต้น

Create คือ ขั้นตอนที่ 3 การผลิตสื่อ คอนเทนต์ หรือ การเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีในรูปแบบเอกสารเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่างๆที่น่าสนใจ ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่างๆ

Relationship คือ ขั้นตอนที่ 4 การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนในกรณีที่ไม่ใช่บัณฑิตอาสา เพราะตามแนวทางของโรเจอร์บุคคัลที่จะทำหน้าที่ในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะคือ การได้รับความไว้วางใจและเชื่อมั่นจากชุมชน ซึ่งบัณฑิตอาสาเป็นคนในพื้นที่จึงมีความสัมพันธ์ที่ดีที่สามารถสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจเป็นการเฉพาะ ดังนั้นหากผู้ทำหน้าที่ไม่ใช่บัณฑิตอาสา หรือคนในพื้นที่ที่โดยตรงต้องดำเนินการในขั้นตอนสร้างความสัมพันธ์ในชุมชน

Integration of innovation diffusion and public relations acting by Roger's procedure คือ ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

Evaluation คือ ขั้นตอนที่ 6 การประเมิน ระหว่างดำเนินการแต่ละขั้นเพื่อที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินการ และการประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปผลการแพร่กระจายนวัตกรรม

2.2) การดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่ การมีทีม (T) การมีช่องทางสื่อสาร (C) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (S) และตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R) ได้แก่ บัณฑิตอาสา โดยการกำหนดให้บัณฑิตอาสาจาก 3 จังหวัด ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีช่องทางในการติดต่อสื่อสารเป็นกลุ่มไลน์ และเฟซบุ๊กที่บัณฑิตอาสาใช้งานอยู่

ขั้นตอนที่ 2 การฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ เป็นต้น โดยวางแผนในการเตรียมความพร้อมผู้ทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งได้แก่บัณฑิตอาสาทั้ง 3 จังหวัด ได้แก่ ปัตตานี ยะลา และนราธิวาส โดยได้คัดเลือกตัวแทนบัณฑิตอาสาจากทุกอำเภอๆ ละ 2 คน ประธานบัณฑิตอาสาจังหวัดละ 1 คน ผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ 2 โครงการดังต่อไปนี้

1) พัฒนาทักษะการพูดในที่ชุมชน ซึ่งเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการฝึกปฏิบัติจริงหลังการเรียนรู้ทฤษฎี จำนวน 18 ชั่วโมง โดยวิทยากร ได้แก่ นายอาร์ปิติน วงศ์กาแข็ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สังกัดศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (รายละเอียดในภาคผนวก)

2) พัฒนาทักษะการผลิตคลิปสั้นเพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์อย่างง่าย ซึ่งเป็นการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีการฝึกปฏิบัติจริงหลังการเรียนรู้ทฤษฎี จำนวน 18 ชั่วโมง โดยวิทยากร ได้แก่ ดร.พิชญ์สินี ไสยสิทธิ์ อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา (รายละเอียดในภาคผนวก) และมอบหมายให้ฝึกปฏิบัติโดยการผลิตคลิปที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่างๆ ทั้งหมด 8 คลิป ได้แก่

- 1) การสำรวจคนไร้สัญชาติ/ไม่มีเลข 13 หลัก (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 2) สิทธิประโยชน์จากการมีเลข 13 หลัก (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 3) สายด่วนอุ่นใจ 1880 (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 4) ช่องทางประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 5) แนะนำภารกิจบัณฑิตอาสา (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 6) การเตรียมตัวเดือนรอมฎอน (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 7) นวัตกรรมจัดการลูกน้ำุงลาย (รายละเอียดในภาคผนวก)
- 8) นวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน (รายละเอียดในภาคผนวก)

จะเห็นได้ว่าคลิปที่ 1-6 เป็นคลิปการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ เพื่อฝึกให้บัณฑิตอาสาสมัครคุ้นเคยกับการทำคลิปอย่างง่าย จากนั้นจึงมอบหมายให้ทำคลิปที่เป็นนวัตกรรม เป็นคลิปที่ 7-8 ได้แก่ นวัตกรรมจัดการลูกน้ำยุงลาย ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้จัดการนำเอาสมุนไพรที่หาได้ในชุมชนมาจัดการกับยุงลายที่เป็นพาหะนำโรค และนวัตกรรมเพื่อนข้างบ้านซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้ร่วมกันดูแลเพื่อนบ้านในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้มอบหมายข้อมูลนวัตกรรมให้บัณฑิตอาสาสมัครจัดทำคลิป และดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมผ่านขั้นตอนทั้ง 6 ของการถ่ายทอดนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์

3. ผลการสำรวจความตระหนักรู้และความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาสมัครเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลจากการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมปรากฏเป็น 3 ส่วน คือ การประเมินผลการรับรู้ ความตระหนักรู้ และความพึงพอใจของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่จัดกิจกรรมถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งเป็นผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 ดังต่อไปนี้

จากการดำเนินการสำรวจความคิดเห็นจากประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดปัตตานี ยะลา และนราธิวาส จำนวน 352 คน ซึ่งกระจายไปตามกลุ่ม เพศ อายุ รายได้ การศึกษา สถานภาพสมรสและอาชีพที่แตกต่างกัน พบว่า ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับการสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. เรื่องที่บัณฑิตอาสาสมัครทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. อย่างสม่ำเสมอ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ศอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมที่ทำนรับรู้อย่างสม่ำเสมอ และ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. เรื่องข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน มากที่สุดและรองลงมาได้แก่ เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. ที่มีการออกแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) เป็นที่น่าสนใจ ตรงประเด็น และเนื้อหาสาระครบถ้วนทุกข่าว ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ศอ.บต. เรื่องการมีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.” มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ ยูทูบ (Youtube)/ ไลน์ (Line)/ เฟซบุ๊ก (Facebook)/ ทวิตเตอร์ (Twitter)/ นสพ.ออนไลน์ และบทความออนไลน์ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสา เรื่อง บัณฑิตอาสามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชนในเขตที่ตนรับผิดชอบและเป็นบุคคลที่ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือ สอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ศอ.บต. หรือหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีการรับรู้เกี่ยวกับการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ เรื่องการสร้างความรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยคลิปวิดีโอเผยแพร่ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ศอ.บต. สามารถสร้างความรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ความสามารถในการจัดการและใช้สื่อหลากหลายช่องทางสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีความตระหนักรู้ในประเด็นผู้มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่อง การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นได้ มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ หากทุกฝ่ายร่วมมือกันจะสามารถแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้

ประชาชนมีความตระหนักรู้ในประเด็นหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เรื่องบัณฑิตอาสาสามารถสร้างความเข้าใจในปัญหาและหาแนวทางร่วมกันกับพื้นที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ บัณฑิตอาสาควรมีบทบาทที่ชัดเจนในการดำเนินการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการ ในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความยืดหยุ่น สามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ ประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาทุกขั้นตอน

ประชาชนมีความพึงพอใจ**ด้านบัณฑิตอาสา** เรื่องการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ด้วยความเสมอภาคเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด มากที่สุด รองลงมาได้แก่ บัณฑิตอาสาที่มีความรู้ความสามารถในการบริการเช่น การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา

ประชาชนมีความพึงพอใจ**ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก** เรื่องการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีป้าย/สัญลักษณ์ ที่แสดงจุดจัดกิจกรรมหรือให้บริการ อย่างชัดเจน มากที่สุด และเป็นที่น่าสังเกตว่า ประเด็นครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียง อื่นๆ ที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

ประชาชนมีความพึงพอใจ**ด้านคุณภาพและการนำไปใช้** เรื่องที่สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ไปบอกต่อหรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้ มากที่สุด รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ตรงตามความต้องการและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ประชาชนมีการรับรู้บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. พร้อมช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ ประชาชนส่วนใหญ่มีการรับรู้ทั้งในเรื่องของการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสื่อสารสู่ประชาชนในพื้นที่ การมีสื่อสิ่งพิมพ์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์หรือบทความของ ศอ.บต. การมีสื่อวิทยุกระจายเสียงที่ประชาชนฟังข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. การมีรายการโทรทัศน์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. การมีป้ายประชาสัมพันธ์ที่ประชาชนได้เห็นข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. และรับรู้ถึงการมีสื่อออนไลน์ที่ประชาชนติดตามข่าวประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. และการผลิตสื่อออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ข่าวประชาสัมพันธ์ เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook live) มิวสิควิดีโอเพลง (Music Video) รวมทั้งการมีสื่อบุคคลที่เป็นตัวกลางให้ประชาชนรับรู้ข่าวประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ซึ่งได้แก่ บัณฑิตอาสา ส่งผลให้

การดำเนินการในแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นที่รับรู้ได้โดยทั่วไปของประชาชน ซึ่งการดำเนินการผ่านสื่อและตัวบุคคล สอดคล้องกับการวิจัยของ กุสุมา ภูใหญ่และคณะ (2565:46) ที่ได้ทำการศึกษาในประเด็น การสร้าง การมีส่วนร่วมด้วยกิจกรรมที่หลากหลายและใกล้ชิดกับวิถีชีวิตและวัฒนธรรมกลุ่มย่อยหรือชุมชน เพื่อขยายเครือข่ายความร่วมมือและเป้าหมายการขับเคลื่อนมุมมองสันติภาพในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยผลการวิจัย พบว่า การสร้างการมีส่วนร่วมในกิจกรรมสร้างสันติภาพจำเป็นต้องมี เครื่องมือที่เชื่อมประสานคนเข้าด้วยกันได้แก่ การใช้สื่อสังคมออนไลน์ การณรงค์ส่งสารเชิงบวกเพื่อ ลดความเกลียดชังในสื่อสังคมออนไลน์ รวมถึงการออกแบบกราฟฟิกเป็นสื่อกลางในการสะท้อน ตัวตนของคนในชุมชน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับอาชารินทร์ แป้นสุข (2562:122) ที่ได้ทำการศึกษา เรื่อง อนาคตภาพการสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ว่าด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ของผู้แทนพิเศษของรัฐบาล ซึ่งผลการศึกษาพบว่า การสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ ว่าด้วยคุณค่าของความรักขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหา จังหวัดชายแดนใต้ ที่มีบัณฑิตอาสา เครือข่าย ผู้นำชุมชน และเครือข่ายเยาวชน เป็นตัวเดินเรื่องในการดำเนินการ สามารถสร้างความรักความเข้าใจ ให้กับชุมชนผ่านกระบวนการสื่อสารที่กำหนดได้ ซึ่งเป็นไปตามผลการศึกษาที่พบว่า ทั้งรูปแบบสื่อ ออนไลน์และสื่อออนไลน์ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) ไลน์ (Line) และยูทูบ (Youtube) จะเป็น เครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในการปฏิบัติหน้าที่ในการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัด ชายแดนภาคใต้ของหน่วยงานภาครัฐได้ สอดคล้องกับปิยะพร เขตบรรณพต (2553:9) ที่ได้ให้แนวคิด สื่อใหม่ไว้ว่า สื่อใหม่เป็นเรื่องของการนำเสนอข้อมูลข่าวสารในรูปแบบดิจิทัลและมีแนวโน้มในการเป็น สื่อหลักที่สำคัญที่แสดงบทบาทชัดเจนในการนำเสนอสื่อในรูปแบบต่างๆ ที่สำคัญในปัจจุบันและ อนาคต โดยที่สื่อใหม่นี้จะมีความโดดเด่นแตกต่างกันไปตามประเภทของสื่อ ตามประโยชน์และ วัตถุประสงค์ของการทำงานของสื่อแต่ละประเภท

สำหรับประเด็นที่บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น ศอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรม เป็นลำดับที่ 2 และ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จักและเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลือ เป็นลำดับที่ 3 สอดคล้องกับแนวคิด การแก้ปัญหาที่ระบุในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ในหมวดหลักที่ 12 ที่ได้ กล่าวถึง เรื่องของการพัฒนากำลังคนให้พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงเพื่อที่จะทำหน้าที่ในการมีส่วนร่วม ในการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งบัณฑิตอาสาเป็นประชาชนในพื้นที่จึง สามารถสร้างความไว้วางใจในการทำหน้าที่หลักในการดำเนินการสร้างความตระหนักรู้และความ เข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agent) ตามแนวคิดของโรเจอร์ ที่ว่าความพยายามของคณะทำงานที่ใช้สนับสนุนให้เกิด กิจกรรมเพื่อความสำเร็จ เพื่อเกิดการยอมรับตัดสินใจในนวัตกรรม โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ

บุคคล คณะบุคคล หรือองค์กรที่มีความมุ่งมั่นให้เกิดกระบวนการหรือสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผ่านกิจกรรมรูปแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมและใช้นวัตกรรมให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมาย โดยที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงในกระบวนการนี้หมายถึง บุคคลภายนอกที่มีบทบาทในการทำหน้าที่เป็นผู้มีอิทธิพลในการสร้างแรงจูงใจในการทำให้ผู้อื่นตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยการที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องแสดงให้เห็นถึงประโยชน์ของนวัตกรรม และความสอดคล้องของนวัตกรรมกับความต้องการของประชาชน หรือกลุ่มคนที่ต้องรับนวัตกรรม ซึ่งการดำเนินการดังกล่าวต้องใช้ทักษะ ความอดทน และความมุ่งมั่นในการดำเนินการเป็นอย่างมาก ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงต้องเป็นคนที่ได้รับความไว้วางใจและสามารถเข้าถึงกลุ่มคนที่ต้องทำการถ่ายทอดนวัตกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งการแสดงออกของผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจมีความโดดเด่นแตกต่างกันออกไปและสิ่งนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมที่แตกต่างกันตามสถานการณ์ที่เกิดขึ้นของผู้นำการเปลี่ยนแปลงแต่ละคน บางครั้งผู้นำการเปลี่ยนแปลงอาจทำหน้าที่ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลง บางครั้งผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพียงแค่อ้างอิงความไว้วางใจจากความสนิทสนมเพื่อนำมาทำให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลง และส่งผลให้ผู้รับนวัตกรรมทำหน้าที่ในการส่งต่อการยอมรับการเปลี่ยนแปลงไปยังสมาชิกคนอื่นๆ ในกลุ่ม หรือสังคม (ปารีชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล ,2542)

จากผลการวิจัยที่พบว่า ผลการใช้วัตกรรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์ก่อให้เกิดการรับรู้ เกี่ยวกับเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. เรื่องข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีหลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. ที่มีการออกแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) เป็นที่น่าสนใจ ตรงประเด็น และเนื้อหาสาระครบถ้วนทุกข่าว ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ศอ.บต. เรื่องการ มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.” การมีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ ยูทูบ (Youtube)/ ไลน์ (Line)/ เฟซบุ๊ก (Facebook)/ ทวิตเตอร์ (Twitter)/ นสพ.ออนไลน์ และบทความออนไลน์ การรับรู้เกี่ยวกับการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสา เรื่องบัณฑิตอาสามีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชนในเขตที่ตนรับผิดชอบและเป็นบุคคลที่ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือ สอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ศอ.บต. หรือหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนอื่น ๆ ได้ บัณฑิตอาสาทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ การสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยคลิปวิดีโอเผยแพร่ การนำเสนอวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ดีท็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชาชนมีความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ผู้มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ การมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นได้ และเกิดความพึงพอใจในการดำเนินการตามขั้นตอนของการเผยแพร่นวัตกรรม สอดคล้องกับแนวคิดองค์ประกอบของการประชาสัมพันธ์ที่กำหนดโดยสมาคมประชาสัมพันธ์แห่งสหรัฐอเมริกา (PRSA) อ้างถึงใน Dennis L. et. all (2003) ซึ่งประกอบด้วย การให้ข้อเสนอแนะการวิจัยสื่อมวลชนสัมพันธ์ การเผยแพร่ พนักงานสัมพันธ์ สมาชิกสัมพันธ์ ชุมชนสัมพันธ์ ปัญหาของสาธารณะชน ปัญหาของรัฐบาล ซึ่งวัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์ของหน่วยงานต่าง ๆ มีดังนี้ การประชาสัมพันธ์เป็นการดำเนินการเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ความตระหนัก และเกิดการยอมรับเพื่อนำไปปรับใช้หรือเพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น การเผยแพร่ด้วยเครื่องมือต่างๆ การแจ้งให้ทราบ การอธิบาย เมื่อกลุ่มเป้าหมายได้รับการสื่อสารแล้วจึงเกิดความรู้ ความเข้าใจ ความตระหนักตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งปัจจุบันมักเป็นการสื่อสาร 2 ทาง คือ ผู้รับสารสามารถแสดงการโต้ตอบต่อสารที่ได้รับในรูปแบบต่างๆ ได้ ทั้งนี้ท้ายที่สุดแล้วการประชาสัมพันธ์ล้วนดำเนินการเพื่อให้เกิดความพึงพอใจซึ่งนำไปสู่การพัฒนา การแก้ไขปัญหา และการรักษาชื่อเสียง ภาพลักษณ์ของผู้ที่สื่อสาร ซึ่งผู้ที่จะทำหน้าที่ดังกล่าวและพิจารณาคัดเลือกข่าวสารตามคุณค่าของข่าวนั้น คือ สื่อมวลชน (Cutlip et. all (1994)

จากแนวคิดที่ว่า การสื่อสารเป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมที่มีการสื่อสารที่ดีย่อมก่อให้เกิดเครือข่ายการสื่อสารประเภทต่างๆ ที่ครอบคลุมเป้าหมายได้กว้างขวาง ด้วยพลังของกลุ่มคนในกระบวนการทำให้การสื่อสารทำได้อย่างรวดเร็ว ทั้งภายในและภายนอกหมู่บ้าน ซึ่งส่งผลให้ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว ทัวถึงและตรงประเด็น ไม่ว่าจะเป็นการเกษตร เศรษฐกิจ การเมือง สาธารณสุข การศึกษา หรือเทคโนโลยี ซึ่งนำไปสู่การพัฒนา การแก้ปัญหา และการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับผลการวิจัยที่ว่า บัณฑิตอาสาฯ มีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก (Facebook), กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board), กระทู้ออนไลน์ (Topic) มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น บัณฑิตอาสาฯมีการเก็บข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ที่รับผิดชอบ นำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน เป็นลำดับที่ 2 และ บัณฑิตอาสาฯมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ เป็นลำดับที่ 3 และการที่ศอ.บต. มีการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัลคอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีค่า PNI เป็นลำดับที่ 1 ประเด็น ศอ.บต. มีกิจกรรมสร้างเครือข่าย เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจใน

การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 2 และ ศอ.บต. มีจดหมายข่าว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ เพื่อสร้างความตระหนักรู้ และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นลำดับที่ 3 เป็นประเด็นที่ประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้ความสำคัญ

การปฏิบัติหน้าที่จริงในสถานการณ์เฉพาะหน้าบัณฑิตอาสาจะต้องพบกับเงื่อนไขที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งจากการศึกษาในประเด็นการทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ สิ่งที่มีความจำเป็นในการดำเนินการมีดังต่อไปนี้ 1) สถานที่เครื่องมืออุปกรณ์ใดเพื่อเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินการ บัณฑิตอาสาต้องการเครื่องมือและอุปกรณ์เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน โดยที่ผ่านมาบัณฑิตอาสาได้ใช้อุปกรณ์ส่วนตัวในการทำงาน ได้แก่ โน้ตบุ๊ก คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ ซึ่งในบางครั้งก็ไม่สะดวกเท่าที่ควร สำหรับบัณฑิตอาสาบางคนที่ไม่มียกยวณส่วนตัวเพียงพอในการจัดซื้ออุปกรณ์ดังกล่าวจึงส่งผลให้เกิดการทำงานที่ล่าช้าหรือไม่มี จะเห็นได้ว่าหากต้องการให้การทำงานของบัณฑิตอาสาในเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ในขั้นต้นต้องดำเนินการเรื่องของการดูแลอำนวยความสะดวกในเรื่องของสถานที่ทำงานในลักษณะสำนักงานที่เฉพาะเจาะจง และสนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็น เช่น โน้ตบุ๊ก หรือ คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ เพื่อให้บัณฑิตอาสาได้ทำงานได้อย่างสะดวก และมีความหมายในเชิงบทบาทมากขึ้น 2) การใช้สื่อในการทำงาน การทำงานของบัณฑิตอาสาที่ผ่านมามีการใช้สื่อออนไลน์ในช่องทางต่าง ๆ เพื่ออำนวยความสะดวกในการสื่อสารกับกลุ่มเป้าหมาย การเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่และการสื่อสารระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือระหว่างบัณฑิตอาสาด้วยกัน แต่ในภาพที่พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้สื่อเหล่านี้ได้กลับมีบางพื้นที่ที่ไม่สามารถดำเนินการได้ โดยในความพร้อมที่ต่างพื้นที่ที่มีความแตกต่างกันจะขัดแย้งกันในการดำเนินการแต่ความคิดเห็นโดยส่วนใหญ่มองว่าการใช้สื่อในการดำเนินงานปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสานั้นมีความจำเป็น มีความสำคัญ และจะเป็นตัวช่วยที่ดีในการดำเนินการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ นอกจากความต้องการมีสื่อในการทำงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมแล้ว บัณฑิตอาสาเองมองว่าควรมีการพัฒนาตัวของบัณฑิตอาสาในเรื่องของการทำหน้าที่สื่อให้สมบูรณ์ เพราะแต่ละคนที่เข้ามาทำหน้าที่บัณฑิตอาสาบางคนไม่มีความรู้เรื่องสื่อ 3) การมีคณะทำงานที่เป็นรูปแบบที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม จากข้อมูลพบว่าการดำเนินการที่ผ่านมาของบัณฑิตอาสาเป็นการทำงานในลักษณะการฝากงานโดยหน่วยงานต่างให้กับบัณฑิตอาสา ซึ่งอยู่ภายใต้สังกัดของ ศอ.บต. แต่ไม่ได้มีการเชื่อมร้อยในลักษณะของการทำงานที่เป็นระบบ ส่งผลให้บัณฑิตอาสาไม่มีความชัดเจนในการทำงาน เช่น ขาดระบบการส่งต่องาน การส่งต่อข้อมูล ส่งผลให้ประสิทธิภาพในการทำงานลดลง ซึ่งคณะทำงานที่เป็นรูปธรรมมีผังโครงสร้างที่ชัดเจนจะช่วยทำให้การทำงานในฐานะผู้เชื่อมประสานของบัณฑิตอาสาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะการ

กำหนดโครงสร้างที่ชัดเจนจะทำให้ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่สามารถส่งต่อภารกิจการทำงานระหว่างกันได้ อย่างเป็นระบบ ซึ่งลดปัญหาความ “ไม่รู้” ความ “ไม่เข้าใจ” ลงไปได้ ความไม่รู้ความไม่เข้าใจที่เกิดขึ้น เกิดจากการให้สถานะและบทบาทที่ไม่ชัดเจนของบัณฑิตอาสา บางหน่วยงานมอบหมายงานให้ รายละเอียดที่ชัดเจน ในขณะที่บางหน่วยงานไม่เปิดเผยข้อมูลใดๆ แก่บัณฑิตอาสา ทำให้ปฏิบัติ หน้าที่ได้อย่างยากลำบาก ไม่สามารถส่งต่อข้อมูลให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้ จากข้อมูลดังกล่าวจะ เห็นว่าเรื่องของการกำหนดโครงสร้างหน้าที่ที่ชัดเจนจะส่งผลที่ดีในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสา ให้เกิดขึ้นได้ ซึ่งโครงสร้างการทำงานที่ชัดเจนจะช่วยสนับสนุนให้บัณฑิตอาสา มีขอบเขตหน้าที่ของ ตนเองชัดเจน หน่วยงานหรือชุมชนรับรู้โดยทั่วไป ซึ่งนอกจากจะเกิดความร่วมมือในการทำงานแล้วยังเป็น ส่วนสำคัญที่ทำให้บัณฑิตอาสาได้เกิดความภาคภูมิใจในตนเองและมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานเพิ่มขึ้น

4) การสนับสนุนการทำงานของบัณฑิตอาสาของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) จากความเป็นมาที่กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าบัณฑิตอาสาเกิดขึ้นและอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ของ ศอ.บต. หากแต่ในความเป็นจริงที่เกิดขึ้น บัณฑิตอาสาส่วนใหญ่รู้สึกว่าการทำหน้าที่ที่ผ่านมาไม่ได้ รับการดูแลเท่าที่ควรจะเป็น บางส่วนมองว่าบัณฑิตอาสาที่มีความสามารถชัดเจนเป็นทุนเดิมก่อนเข้า มาทำหน้าที่บัณฑิตอาสา จะเป็นกลุ่มที่ได้รับการดูแล และได้รับการสนับสนุนจาก ศอ.บต. เอง หรือ หน่วยงานราชการ องค์กรอิสระต่าง ๆ สามารถเข้าถึงแหล่งทุน สามารถเข้าถึงโครงการที่จะนำไป พัฒนาในพื้นที่ของตนเองได้ ในขณะที่บัณฑิตอาสาจำนวนมากไม่ได้มีความสามารถเช่นนั้น ด้วยภูมิ หลังที่แตกต่างกันนี้บัณฑิตอาสา มองว่า ศอ.บต. ควรให้การสนับสนุน ควรพัฒนาศักยภาพของบัณฑิต อาสาให้มีความสามารถใกล้เคียงกัน หรือ จัดให้มีการจัดการความรู้ มีการแลกเปลี่ยนรูปแบบการ ทำงานระหว่างพื้นที่ที่เข้มแข็งกับพื้นที่ที่ยังไม่สามารถดำเนินการได้ในลักษณะของการสนับสนุน ระหว่างกัน ดังนั้นในการทำงานของบัณฑิตอาสา ศอ.บต. ต้องมีการจัดการที่เป็นระบบ โดยให้การ สนับสนุนในเรื่องของการพัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ ที่จำเป็นในทีนี้ศักยภาพที่ต้องพัฒนาเร่งด่วน คือ เรื่องของความสามารถในการสื่อสาร และการสนับสนุนในเรื่องของการบริหารจัดการ ได้แก่ คน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ หรือการกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับบัณฑิตอาสา ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับบอภวิวัฒน์ สมานธิ (2561:49) ที่ได้ ทำการศึกษาเรื่องการแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษา โครงการก่อกองทัพ และโครงการพาคนกลับบ้าน ที่ได้กล่าวถึงการใช้ทุนมนุษย์ที่เป็นลูกหลานของคนในพื้นที่ในการ กลับมามีส่วนร่วมในการพัฒนาและแก้ปัญหาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยต้องมีการกำหนดแนว ทางการดำเนินการ รูปแบบโครงสร้างที่ชัดเจนในการดำเนินการ เพื่อให้เกิดความเต็มใจในการมีส่วน ร่วมในการพัฒนา

การแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการวิจัยที่พบว่าเรื่องของการเผยแพร่รณวัฒนธรรมตามขั้นตอนของการเผยแพร่รณวัฒนธรรมที่ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามรูปแบบ STCRIE ประกอบด้วย

Set คือ การเตรียมความพร้อมในเรื่ององค์ประกอบที่สำคัญในการดำเนินการการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ได้แก่ การมีทีม (T-Team) การมีช่องทางสื่อสาร (C-Communication) การสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริหารจัดการ (S-Support) และตัวแทนในการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (R-Representative) ได้แก่ บัณฑิตอาสา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้ Team คือ การทำงานร่วมกันระหว่างบัณฑิตอาสาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยต้องดำเนินการเป็นขั้นตอน คือ เริ่มที่การกำหนดโครงสร้างและบทบาทหน้าที่ระหว่างกันในการดำเนินงานอย่างชัดเจน จากนั้นจึงไปสู่ขั้นของการทำตามบทบาทหน้าที่ที่กำหนดซึ่งที่ผ่านมาในกระบวนการทดลองเผยแพร่รณวัฒนธรรม บัณฑิตอาสาได้ทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนและผู้วิจัยซึ่งนับเป็นตัวแทนจาก ศอ.บต. จากนั้นนำไปสู่การสรุปและรายงานผล Communication คือ เรื่องของการสื่อสารซึ่งถือเป็นเครื่องมือที่เป็นหัวใจหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการถ่ายทอดนวัตกรรม โดยคณะทำงานจะต้องกำหนดช่องทางในการสื่อสารที่จะใช้งานและผลการใช้งานแต่ละช่องทาง ซึ่งต้องมีการกำหนดเนื้อหาที่เป็นคอนเทนต์ที่สื่อสารเข้าใจง่ายในเวลาที่ยรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ Support คือ การที่ ศอ.บต. ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่ทำหน้าที่ในการกำกับดูแลบัณฑิตอาสาจะต้องจัดให้มีการพัฒนาเสริมสร้างทักษะและความพร้อมให้กับบัณฑิตอาสา ทั้งในเรื่องความรู้ Knowledge เรื่องทักษะที่จำเป็น Skill และเมื่อบัณฑิตอาสาที่มีความพร้อมที่จะทำหน้าที่หน่วยงานต้องสนับสนุนบัณฑิตอาสาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกในการบริหารจัดการไม่ว่าจะเป็น วัสดุอุปกรณ์ สิ่งของจำเป็น งบประมาณ หรือกระทั่งสำนักงาน และ Representative คือ บัณฑิตอาสาที่จะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรม ซึ่งต้องเริ่มต้นที่การฝึกอบรม จากนั้นนำผลการฝึกอบรมไปขยายต่อในฐานะของผู้ฝึกได้ เมื่อผ่านกระบวนการฝึกอบรมที่เป็นการเตรียมความพร้อมแล้ว บัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการเป็นผู้รวบรวมข้อมูลเชิงลึกเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ตรงกับสภาพจริงดังนั้นบัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการเป็น กล้าวคือต้องมีทักษะที่สำคัญ คือ การสื่อสารที่ดี เมื่อได้ข้อมูลจากขั้นตอนของการถ่ายทอดนวัตกรรมบัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการรายงาน ผลการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมแก่คณะทำงานและหน่วยงานเจ้าของนวัตกรรมได้รับทราบ

Train คือ การฝึกอบรมและพัฒนาตัวบุคคลที่ทำหน้าที่ในการดำเนินการในทักษะที่จำเป็น เช่น ทักษะในการสื่อสาร การพูดในที่ชุมชน การผลิตสื่อ การผลิตคอนเทนต์ต่างๆ

Create คือ การผลิตสื่อ คอนเทนต์ หรือ การเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่มีในรูปแบบเอกสารเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์รูปแบบต่างๆ ที่น่าสนใจ ซึ่งต้องเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการใช้ชีวิตประจำวัน สุขภาพ การศึกษา การทำงาน รวมถึงโอกาสพิเศษต่างๆ จากผลการวิจัยที่มอบหมายให้บัณฑิตอาสาทำหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสาร โดยมอบหมายให้ผลิตคลิปทั้งหมด 8 คลิป ได้แก่ 1) การสำรวจคนไร้สัญชาติ/ไม่มีเลข 13 หลัก 2) สิทธิประโยชน์จากการมีเลข 13 หลัก 3) สายด่วนอุ่นใจ 1880 4) ช่องทางประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต. 5) แนะนำภารกิจบัณฑิตอาสา 6) การเตรียมตัวเดือนรอมฎอน 7) นวัตกรรมจัดการลูกน้ำยุงลาย และ 8) นวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน จะเห็นได้ว่าคลิปที่ 1-6 เป็นคลิปการเผยแพร่ข้อมูลประชาสัมพันธ์ เพื่อฝึกให้บัณฑิตอาสาคุ้นเคยกับการทำคลิปอย่างง่าย จากนั้นจึงมอบหมายให้ทำคลิปที่เป็นนวัตกรรมเป็นคลิปที่ 7-8 ได้แก่ นวัตกรรมจัดการลูกน้ำยุงลาย ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้จัดการน้ำเอาสมุนไพรมหาไผ่ที่หาได้ในชุมชนมาจัดการกับยุงลายที่เป็นพาหะนำโรค และนวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน ซึ่งเป็นนวัตกรรมที่ต้องการถ่ายทอดให้ชุมชนได้ร่วมกันดูแลเพื่อนบ้านในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยได้มอบหมายข้อมูลนวัตกรรมให้บัณฑิตอาสาจัดทำคลิปและเก็บไว้ดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมผ่านขั้นตอนทั้ง 6 ของการถ่ายทอดนวัตกรรม จากความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมกระบวนการนำไปสู่การสรุปรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่ส่งผลต่อกลุ่มเป้าหมายในการรับรู้และเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายของภาครัฐ

Relationship คือ การสร้างความสัมพันธ์ในชุมชนในกรณีที่ผู้ดำเนินการไม่ใช่บัณฑิต Integration of innovation diffusion and public relations acting by Roger's procedure คือการดำเนินการแพร่กระจายนวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน และขั้น Evaluation คือ การประเมินระหว่างดำเนินการแต่ละขั้นเพื่อที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการดำเนินการ และการประเมินหลังเสร็จสิ้นการดำเนินการ เพื่อสรุปผลการแพร่กระจายนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 1 บัณฑิตอาสาต้องทำหน้าที่ในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งเป็นขั้นพื้นฐานที่ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมให้กับประชาชนผู้รับการถ่ายทอดนวัตกรรม เช่น ประโยชน์ที่เกิดขึ้น หรือผลจากการใช้หรือรับนวัตกรรม เป็นต้น ในขั้นตอนนี้เป็นการดำเนินการที่ให้ผู้รับนวัตกรรมเกิดความสนใจ สนใจยอมรับ ข้อมูลที่ผู้เผยแพร่ข่าวสารได้ถ่ายทอด ซึ่งหากสามารถดำเนินการกับผู้ที่มีอิทธิพลทางความคิดในชุมชน เช่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาเกิดความสนใจและเปิดการยอมรับจะทำให้ง่ายที่จะสามารถทำความเข้าใจกับบุคคลอื่นในพื้นที่ได้ต่อไป ในการเผยแพร่ข่าวสารในขั้นตอนนี้จึงจำเป็นต้องอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการนำเสนอ กล่าวคือต้องมี “ศาสตร์” คือความรู้ และต้องมี “ศิลป์” คือ ทักษะความสามารถในการถ่ายทอด ซึ่งจากข้อมูลพบว่าบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่สามารถนำเสนอข้อมูลใน

ลักษณะดังกล่าวได้ในระดับหนึ่ง แต่ยังมีส่วนสำคัญที่ต้องการพัฒนา ได้แก่ ทักษะในการสื่อสารซึ่งได้แก่ ทักษะการพูดในที่ชุมชน เพราะมองว่าเป็นทักษะสำคัญในการที่จะถ่ายทอดข้อมูลที่จะนำไปสู่การสร้างความรู้ ความเข้าใจในประโยชน์ หรือ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมที่ต้องการเผยแพร่

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่าในขั้นตอนการสร้างความรู้ความเข้าใจในตัวนวัตกรรม เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในขั้นที่ 1 นี้ ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมจะต้องมีทักษะสำคัญ คือ การสื่อสาร เพื่อให้การถ่ายทอดมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดความเข้าใจ และจูงใจให้เกิดความสนใจในการยอมรับนวัตกรรมได้ แต่ในการดำเนินการที่ผ่านมาตัวบัณฑิตอาสาส่วนใหญ่ขาดความพร้อมในการดำเนินการเพราะขาดทักษะการสื่อสาร

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการจูงใจ ในขั้นนี้ผู้ถ่ายทอด คือ บัณฑิตอาสาและผู้รับนวัตกรรมคือบุคคล หรือกลุ่มบุคคลในชุมชน ต้องทำการพิจารณาความสอดคล้องระหว่างความต้องการของชุมชนกับลักษณะเฉพาะของนวัตกรรม ซึ่งจำเป็นจะต้องได้รับข้อมูลที่ทำให้สามารถเปรียบเทียบข้อมูลเบื้องต้นเพื่อตัดสินใจเลือกใช้นวัตกรรม เช่น ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการใช้นวัตกรรม ความเป็นไปได้ของการใช้นวัตกรรมในพื้นที่นั้น ๆ ความสะดวกในการใช้ และผลที่จะได้รับจากการใช้นวัตกรรมนั้น เป็นต้น ซึ่งในประเด็นนี้เรื่องของสื่อจะเข้ามามีบทบาทสำคัญเพราะเป็นเรื่องของข้อมูลที่มีจำนวนมาก หากใช้การพูดสื่อสารโดยวาจาเพื่อสร้างความเข้าใจเพียงวิธีการเดียวอาจไม่ครอบคลุมข้อมูลทั้งหมด และไม่น่าสนใจจากการรับข้อมูลที่ยืดเยื้อ ซึ่งหากใช้วิธีการสื่อสารด้วยวาจาเพียงอย่างเดียวอาจเกิดการปฏิเสธนวัตกรรมในขั้นตอนนี้ได้ ดังนั้นในขั้นตอนนี้บัณฑิตอาสาจะต้องพัฒนาทักษะในการผลิตและสร้างสรรค์สื่อที่ทันสมัย สามารถสร้างคอนเทนต์ที่เข้าใจง่าย ใช้เวลาไม่นานในการถ่ายทอดข้อมูล

นอกจากนี้ผู้ดูแลบัณฑิตอาสาจาก ศอ.บต. เอง ยังได้กล่าวถึงแนวทางในการดูแลบัณฑิตอาสาในเรื่องของการพัฒนาทักษะเหล่านี้ โดยระบุว่าหน่วยงานไม่ได้มีงานในการดูแลบัณฑิตอาสาให้มีการทำงานที่สะดวก หากแต่ในการดูแลคนจำนวนมากย่อมไม่ทั่วถึง ซึ่งในการพัฒนาทักษะการผลิตสื่ออย่างง่ายเป็นประเด็นที่เห็นด้วยในการที่จะช่วยทำให้การเผยแพร่วัตกรรมของหน่วยงานหรือหน่วยราชการอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทำได้ง่ายและเกิดผลลัพธ์ที่ดีในการดำเนินการ

กล่าวโดยสรุปการดำเนินการเผยแพร่วัตกรรมในขั้นที่ 2 ผู้เผยแพร่วัตกรรมหรือบัณฑิตอาสาจะต้องมีทักษะที่สำคัญเป็นตัวช่วยในการดำเนินการ คือ ทักษะในการผลิตคอนเทนต์เพื่อเผยแพร่ในสื่อออนไลน์ต่าง ๆ นอกเหนือจากการใช้สื่อออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ทางเดียว หรือการตอบโต้สองทางอย่างที่ผ่านมา เป็นการนำเสนอเป็นคอนเทนต์เพื่อดึงดูดความสนใจในตัวนวัตกรรมในภาพกว้างในเวลาที่รวดเร็ว ซึ่งมีข้อดี คือ ไม่เหน็ดเหนื่อย มีความน่าสนใจติดตามได้มากกว่าการสื่อสารด้วยเอกสาร ด้วยวาจา การทำเวทีชุมชน เหมือนที่ผ่านมา

สำหรับขั้นตอนที่ 3 ขั้นการตัดสินใจซึ่งเป็นขั้นตอนที่เกิดการยอมรับนวัตกรรมโดยฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งแล้ว ชุมชนต้องมีการติดต่อสื่อสารระหว่างกลุ่มชาวบ้านที่ตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมกับกลุ่มที่ต้องใช้นวัตกรรม และนำไปสู่ขั้นที่ 4 คือการยอมรับโดยในขั้นตอนนี้นวัตกรรมจะถ่ายทอดจากแหล่งต้นตอ (Source) ซึ่งได้แก่ บัณฑิตอาสาผู้ถ่ายทอดนวัตกรรม ผู้นำชุมชนผู้มีอำนาจตัดสินใจ และกลุ่มแกนนำชาวบ้านที่ต้องนำร่องในการใช้นวัตกรรม โดยมีข้อมูลที่ถ่ายทอด (Message) ซึ่งได้แก่ การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และรายละเอียดของนวัตกรรม ผ่านช่องทางสื่อกลางการติดต่อ (Channels) วิธีใดวิธีหนึ่ง ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวบ้านผู้ใช้นวัตกรรม (Receiver) ไปสู่ขั้นตอนที่ 5 ขึ้นนำไปใช้ โดยกลุ่มชาวบ้านผู้ใช้นวัตกรรมจะต้องดำเนินการใช้นวัตกรรมเป็นระยะเวลาหนึ่งก่อนเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนที่ 6 คือ ขั้นการยืนยัน กลุ่มชาวบ้านผู้ใช้นวัตกรรมทำการประเมิน วิเคราะห์ผลจากการทดลองใช้นวัตกรรม ซึ่งในขั้นตอนที่ 3-6 นี้ ผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองว่าการดำเนินการเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับขั้นที่ 1 และ 2 คือ ต้องใช้สื่อในการทำความเข้าใจ ต้องใช้ทักษะในการพูดคุยเพื่ออธิบายและให้ข้อคิดเห็นในการดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรม ดังนั้นผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดนวัตกรรมได้แก่ บัณฑิตอาสาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะ 2 ด้านอย่างเร่งด่วน คือ ทักษะการพูดในที่ชุมชน และทักษะในการผลิตคอนเทนต์ผ่านสื่ออย่างง่าย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการเผยแพร่ นวัตกรรมของ Rogers, 2003: 171-194) ที่กำหนดว่าการเผยแพร่ นวัตกรรม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นตอนนี้เป็นกระบวนการในการให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกที่สำคัญและเป็นพื้นฐานในการให้ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรม อันได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์ของนวัตกรรม เรื่องของกระบวนการนวัตกรรม และเรื่องประโยชน์ที่จะเกิดจากการใช้นวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนของการสร้างแรงจูงใจให้แก่ผู้รับนวัตกรรม ซึ่งผู้ดำเนินการถ่ายทอดนวัตกรรมต้องทำการพิจารณาถึงความสอดคล้องของตัวนวัตกรรมในเรื่องของความต้องการของสังคมกับลักษณะเฉพาะของนวัตกรรมว่าสอดคล้องกันหรือไม่ ซึ่งข้อมูลดังกล่าวนี้ผู้รับนวัตกรรมจำเป็นต้องได้รับข้อมูล เพื่อใช้ในการพิจารณาเปรียบเทียบในการตัดสินใจเลือก หรือยอมรับนวัตกรรม เช่น ข้อมูลค่าใช้จ่ายที่อาจเกิดจากการใช้ หรือไม่ใช้นวัตกรรม ความสะดวกสบายความเป็นไปได้ในการเข้าถึงนวัตกรรม ความเป็นไปได้ในการใช้นวัตกรรมในชีวิตประจำวัน หรือสังคม และผลที่จะเกิดจากการใช้ หรือไม่ใช้นวัตกรรม เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นตอนนี้เป็นการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม ในขั้นตอนนี้เป็นเรื่องของการดำเนินการให้เกิดการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยผู้ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมต้องเป็นผู้ดำเนินการประกาศให้ผู้ที่ต้องใช้นวัตกรรม ซึ่งอาจเป็นสมาชิกในชุมชน สมาชิกในองค์กร

ครอบครัว ได้รับรู้ หรืออาจเป็นเรื่องของการยอมรับนวัตกรรมโดยตัวบุคคล ผู้ที่ยอมรับนวัตกรรม ต้องสื่อสารให้ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรมได้รับรู้ว่ามี การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมนั้นๆ

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นตอนการยอมรับนวัตกรรม ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม โดยผู้ที่ถ่ายทอดนวัตกรรมจะทำการถ่ายทอดนวัตกรรมให้กับบุคคล กลุ่มบุคคล องค์กร ชุมชน หรือสังคมที่แจ้งว่าตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมจะได้รับการถ่ายทอดนวัตกรรม จากแหล่งต้นตอของนวัตกรรม หรือ Source โดยจะดำเนินการถ่ายทอดข้อมูล หรือ Message ที่เกี่ยวกับการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และรายละเอียดขั้นตอนต่างๆ ของนวัตกรรม ผ่านไปยังผู้รับ ทางสื่อกลางในการส่งต่อข้อมูล หรือ Channels ด้วยวิธีการที่เลือกใช้ ไปสู่ผู้ใช้นวัตกรรมซึ่งเป็น กลุ่มเป้าหมาย หรือ Receiver ทั้งนี้เพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทักษะ ทักษะการของผู้ใช้ นวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งท้ายที่สุดจะนำไปสู่การตัดสินใจในการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม

ขั้นตอนที่ 5 ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนการนำนวัตกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดไปใช้ ซึ่งจะ ดำเนินการโดยกลุ่มผู้รับนวัตกรรม เมื่อมีการใช้นวัตกรรมไประยะหนึ่งแล้ว ผู้ใช้นวัตกรรมจะทำการ ตัดสินใจโดยข้อมูลที่ตนเองวิเคราะห์ ประเมินผลจากการใช้ว่ามีความเป็นไปได้ที่จะทำการยืนยัน นวัตกรรมหรือไม่

ขั้นตอนที่ 6 ขั้นตอนการสรุปยืนยันรับนวัตกรรม เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่ดำเนินการโดย ผู้รับนวัตกรรมว่า จากการทดลองใช้นวัตกรรมมีข้อดี ข้อด้อย จุดเด่น จุดด้อย เกิดผลในทางบวกหรือ ลบอย่างไร ซึ่งหากมีผลดีมากกว่าผลเสียผู้ใช้นวัตกรรมจึงจะตัดสินใจยืนยันนวัตกรรมนั้น

ซึ่งการดำเนินการเผยแพร่ นวัตกรรมตามแนวทางของโรเจอร์สามารถดำเนินการสร้างความ ตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ สอดคล้องกับ Rivi Frei Landau (2022) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนในช่วงที่เกิดเหตุการณ์แพร่ระบาดของ โควิด 19 ซึ่งมีข้อจำกัดในเฟียร์ระวังป้องกันโรคทำให้ ไม่ได้มีการพบเจอกันระหว่างครูผู้สอนและ นักเรียน ส่งผลให้การเรียนการสอนต้องหยุดชะงักลง ผู้เกี่ยวข้องจึงมีความจำเป็นที่จะต้องหาทางออก ในประเด็นนี้ จึงได้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการใช้การเรียนการสอนขึ้นซึ่งมีการกำหนดให้มีการจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) ซึ่งครูผู้สอนเองมีความรู้และวิธีการเกี่ยวกับ เรื่องนี้แล้ว หากแต่ยังขาดวิธีการปรับใช้และเรื่องของการจัดการกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการเรียน การสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) จึงต้องมีการศึกษาเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการยอมรับ การจัดการเรียนการสอนผ่านมือถือ (Mobile Learning) โดยใช้ของทฤษฎีการแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovation) ของ Rogers ผลการศึกษาวิจัยพบว่าเมื่อมีการดำเนินการตามทฤษฎีการ แพร่กระจายนวัตกรรมของโรเจอร์ส่งผลให้ผู้เรียนและครูผู้สอนมีการยอมรับวิธีการจัดการเรียน การสอนผ่านมือถือ ทั้งในสถานการณ์ปกติและสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์ที่เป็นอุปสรรค เช่น โควิด 19

จะเห็นได้ว่าผลการวิจัยได้ตอบโจทย์ความต้องการในการทำงานของบัณฑิตอาสา ซึ่งเป็นกำลังสำคัญในการทำหน้าที่สร้างความเข้าใจเรื่องต่างๆ ระหว่างชุมชนกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ทำให้เกิดความเข้าใจเล็ก ๆ ของชาวบ้านในชุมชน ดังนั้นการเตรียมการดำเนินการรูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ให้มีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องทำตามแนวทาง STCRIE สอดคล้องกับที่ Rogers (2003: 11-31, 35-38) ได้กล่าวถึง ปัจจัยแวดล้อมประกอบในการถ่ายทอดนวัตกรรม ได้แก่ 1) ปัจเจกบุคคล ซึ่งเป็นผู้ตัดสินใจยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม 2) ระบบสังคม ในเรื่องของระบบสังคมจะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยแวดล้อมที่จะส่งผลให้เกิดการยอมรับ หรือ การปฏิเสธนวัตกรรม โดยที่สังคมสมัยใหม่กับสังคมสมัยโบราณหรือสังคมประเพณีจะมีการยอมรับนวัตกรรมที่แตกต่างกัน กล่าวคือ สังคมสมัยใหม่จะมีการยอมรับนวัตกรรมที่เข้ามาได้เร็วกว่าสังคมสมัยโบราณหรือสังคมประเพณี และ 3) การสื่อสาร ปัจจัยด้านการสื่อสารนี้ไรเจอร์มองว่า เรื่องการสื่อสารเป็นเรื่องสำคัญที่จะส่งผลต่อการยอมรับนวัตกรรม เนื่องจากกระบวนการถ่ายทอดนวัตกรรมจำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการตั้งแต่จุดเริ่มต้นไปจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินการ ซึ่งในขั้นตอนของการยอมรับนวัตกรรมการสื่อสารด้วยช่องทางที่หลากหลายและมีประสิทธิภาพจะส่งผลต่อการดำเนินการตัดสินใจยอมรับนวัตกรรมได้มาก เพราะจะเป็นกระบวนการกระตุ้นความสนใจในตัวนวัตกรรมได้เป็นอย่างดี ซึ่งจะได้ผลที่ดีกว่าการสื่อสารที่มีข้อจำกัดซึ่งส่วนใหญ่ดำเนินการผ่านสื่อบุคคลเพียงทางเดียว และเรื่องของการยอมรับนวัตกรรมที่จะถ่ายทอดจากแหล่งต้นตอ (Source) ซึ่งได้แก่ ผู้ถ่ายทอดนวัตกรรม ผู้มีอำนาจตัดสินใจ และกลุ่มนำร่องในการใช้นวัตกรรม โดยมีข้อมูลที่ถ่ายทอด (Message) ซึ่งได้แก่ การตัดสินใจยอมรับนวัตกรรม และรายละเอียดของนวัตกรรม ผ่านทางสื่อกลางการติดต่อ (Channels) วิธีใดวิธีหนึ่ง ไปสู่กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ใช้นวัตกรรม (Receiver) ดังนั้นการเตรียมความพร้อมในเรื่องของ คน ช่องทางการสื่อสาร การสนับสนุน และตัวบัณฑิตอาสาที่ทำหน้าที่หลักจึงมีความสำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

จากการศึกษาการดำเนินการตามรูปแบบ STCRIE จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาใน 4 ประเด็น ได้แก่

1) เรื่องของการมีคณะทำงานที่เป็นรูปธรรม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรดำเนินการจัดตั้งคณะทำงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ที่ชัดเจนให้กับบัณฑิตอาสาและตัวแทนจากหน่วยงานที่

เกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2) เรื่องของการมีช่องทางการสื่อสารที่ชัดเจน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรดำเนินการกำหนดและจัดให้มีช่องทางที่ชัดเจนในการติดต่อสื่อสารในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

3) เรื่องของการสนับสนุนการปฏิบัติงานของบัณฑิตอาสาในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

4) เรื่องของการพัฒนาตัวบัณฑิตอาสาในศักยภาพด้านต่างๆ เช่น การพูดการสื่อสารในที่สาธารณะ การผลิตสื่อ คอนเทนต์ออนไลน์ ในการปฏิบัติหน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

2. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากการศึกษาพบว่า บัณฑิตอาสา มีบทบาทสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรม การบูรณาการ การแพร่กระจายนวัตกรรม และการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาในการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งตามแนวคิดของโรเจอร์แล้วบัณฑิตอาสา คือ ผู้นำการเปลี่ยนแปลง ดังนั้นจึงควรกำหนดสถานะและค่าตอบแทนที่เหมาะสมเพื่อเป็นแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับบัณฑิตอาสา

3. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพัฒนาที่ผู้วิจัยเป็นผู้กำหนดขอบเขตการดำเนินงาน จากนั้นจึงนำผลที่ได้ดำเนินการต่อกับเป้าหมายเป็นระยะ ซึ่งบางประเด็นอาจไม่สามารถตอบโจทย์ของปัญหาการวิจัยได้อย่างยั่งยืน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือผู้วิจัยที่สนใจประเด็นนี้จึงควรดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในกระบวนการได้ร่วมกันกำหนดทิศทางที่ควรจะเป็นตามสถานการณ์และประสบการณ์ของผู้ร่วมกระบวนการ เพื่อที่จะให้ผลการวิจัยมีความยั่งยืน และสามารถดำเนินการต่อได้อย่างต่อเนื่อง

บรรณานุกรม

- กนกนุช จันทร์แฉล้ม. (2542). *ภาพลักษณ์ของหน่วยงานที่ทำงานด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม: ศึกษากรณีมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทยในพระบรมราชินูปถัมภ์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*
- กุสุมา ภูใหญ่และคณะ.(2565).*การสื่อสารเชิงสร้างสรรค์เพื่อการสร้างความเข้าใจในสังคมพหุวัฒนธรรมและสันติสุข.สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ*
- ชิดชนก เชิงเขาว์และคณะ. (2559) *การวิจัยผสมวิธี – ใหม่เอี่ยมถอดด้ามหรือไม่.วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*
- ชัชวาล มะโนวัฒนา.(2563).*การศึกษาการฝึกอบรมมนุษย์เพื่อสร้างความตระหนักรู้ในตนเอง.วารสาร มจร.สังคมศาสตร์ปริทัศน์.ปีที่ 9 ฉบับที่ 4 (ตุลาคม-ธันวาคม 2563)*
- ณัฐพัชร์ มัชฌิมะบุระ.(2563).*การส่งเสริมความตระหนักรู้ในหน้าที่พลเมืองด้วยวิธีการเรียนรู้เชิงบริการ.วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย.ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มีนาคม 2563)*
- दानินท์ กิจนิจชี. (2540). *การเปิดรับสาร ความรู้ ทศนคติและการอนุรักษ์พลังงานในโครงการรวมพลังหารสองของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ดวงหทัย วงษ์ราช. (2542) *การเปิดรับข่าวสารกับเข้าร่วมในโครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ของเกษตรในเขตอำเภอเก้าเลี้ยว จ.นครสวรรค์. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- ดิณณภพ เตียวเจริญกิจ.(2563).*สันติวิธีในนโยบายความมั่นคงของไทยในจังหวัดชายแดนภาคใต้.วารสารการบริหารการปกครอง.ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2563)*
- ต่อสิต กลีบบัว. (2547). *ทัศนคติและความคาดหวังของผู้ใช้กล้องถ่ายภาพดิจิทัลในเขตกรุงเทพมหานคร. คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*
- ธัญยา พิทยาพิทักษ์และ ธันยวิษ วิเชียรพันธ์. (2555). *การถ่ายทอดนวัตกรรม : หลักการและรูปแบบ. วารสารบรรณศาสตร์ มศว. ปีที่ 5 ฉบับที่ 1 มกราคม-มิถุนายน 2555*
- นิภาพรรณ เจนสันติกุล.(2563).*สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ความเป็นสถาบันและการกระทำภายใต้ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่นิยม.สุทธิปริทัศน์.77-90*
- ภพธร วุฒินารพ (2561) *การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทศนคติ และแนวโน้ม พฤติกรรมต่อโครงการบ้านประชารัฐ ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต) สาขาวิชานิเทศศาสตร์พัฒนาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เบญจา ยอดดำเนิน-แอ๊ดติงส์. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ: การจัดการข้อมูล การตีความ และการหาความหมาย*. สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2520). *ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย*. กรุงเทพฯ. ไทยวัฒนาพานิชย์
- ปาริชาติ สถาปิตานนท์ สโรบล. (2542). *การสื่อสาร: กลไกสำคัญในการก้าวสู่ประชาสังคม* ในศตวรรษที่ 21. วารสารนิเทศศาสตร์. ปีที่ 17 (ก.ค.-ก.ย. 2542)
- ปราณธีร์ รุ่งแก้ว. (2555). *กระบวนการนำเครื่องบดย่อยขยะเอนกประสงค์ไปใช้ในเขตอำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่*. (วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ บัณฑิตวิทยาลัย.
- ปัทมา คงบุญ. (2543). *การเปิดรับ ทัศนคติ และความต้องการของประชาชนในเขต กรุงเทพมหานครที่มีต่อรายการกรองสถานการณ์*. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประมะ สตะเวทิน. (2529). *หลักนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ : คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผ่องพรรณ ตรียมงคลกุล และสุภาพ ฉัตรภรณ์. (2553). *การออกแบบการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- พรทิพย์ พิมพ์สินธุ์. (2539). *การวิจัยเพื่อการประชาสัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์ประกายพริ้ว
- พระราชบัญญัติการบริหารราชการจังหวัดชายแดนภาคใต้ (พ.ศ. 2553). *อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้*
- พัชนี เขยจรรยา, เมตตา วิวัฒนากุล และ ถิรนนธ์ อนวัชศิริวงศ์. (2543). *ทฤษฎีแม่บททางนิเทศศาสตร์*. กรุงเทพฯ. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- พีระ จิระโสภณ. (2529). *แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกเปิดรับสาร*. นนทบุรี. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ลักขณา สตะเวทิน. (2542). *หลักการประชาสัมพันธ์*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- วสันต์ อดิศักดิ์ และ โอภาส เกาไศยาภรณ์. (2561) *การสำรวจการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2561*

บรรณานุกรม (ต่อ)

- วิรัช ลภีรัตน์กุล. (2553). *การประชาสัมพันธ์* : ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (2562). *แผนปฏิบัติการเสริมการพัฒนาในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปี 2562*
- เสรี วงษ์มณฑา. (2537). *การประชาสัมพันธ์: ทำกันไปทำไม*. เอกสารประกอบการสัมมนาและอบรมวิชาการประชาสัมพันธ์หลักสูตร การจัดการปัญหาภาพพจน์เชิงลบ. กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2545). *การพัฒนาแนวคิดกลยุทธ์และแผนการดำเนินงานโครงการรณรงค์และกิจกรรมเพื่อวิทยาเขตสุขภาพ (HEALTHY CAMPUS)*. กรุงเทพฯ. สถาบันวิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2533). *การสื่อสารกับสังคม*. กรุงเทพฯ สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุภางค์ จันทวานิช. (2554). *วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ*. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุภารักษ์ จูตระกูล. (2536). *การศึกษาพฤติกรรมและการเปิดรับข่าวสารกับความรู้ ทัศนคติ และการมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะแยกประเภทเพื่อการหมุนเวียนกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ (recycle) ของประชาชนในกรุงเทพมหานคร*. คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุโรยา หนีเห่. (ม.ป.ป.). *มุมมองประชาชนต่อนโยบายภาครัฐที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาทุ่งยางแดงโมเดล*. รายงานวิจัยชุมชน
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2566-2580) ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา*
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ. 2565-2570*
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *สำนักนายกรัฐมนตรี. นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ พ.ศ. 2565-2570*
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *สำนักนายกรัฐมนตรี. นโยบายการบริหารและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. 2564-2566*

บรรณานุกรม (ต่อ)

อภิวัฒน์ สมาธิ และคณะ.(2561).*การแก้ปัญหาความมั่นคงในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ กรณีศึกษาโครงการกำปงตักวา และโครงการพาคนกลับบ้าน*. วารสารสถาบันวิชาการ ป้องกันประเทศ.ปีที่ 8 ฉบับที่ 3 กันยายน-ธันวาคม 2561.

อโณทัย งามวิชัยกิจ. (2558). *การวิจัยแบบผสมผสานเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ*.

วารสารการจัดการสมัยใหม่. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาชารินทร์ แป้นสุขและคณะ.(2562).*ขนาดตภาพการสื่อสารในกระบวนทัศน์ใหม่ที่ด้วยคุณค่าของ ความรักขับเคลื่อนการแก้ปัญหาจังหวัดชายแดนใต้ของคณะผู้แทนพิเศษของรัฐบาล กรณีศึกษา กิจกรรมประชุมปฏิบัติการการเสริมสร้างความเข้าใจและพัฒนาบทบาท เครือข่ายภาคประชาสังคมจังหวัดชายแดนภาคใต้*.วารสารการบริหารจัดการ ปีที่ 9 ฉบับที่ 1 (มกราคม-มิถุนายน 2562)

อาชิติน หนีเร่.(2560).*ทัศนคติของกลุ่มคนรุ่นใหม่ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีต่อปัญหา ความไม่สงบที่เกิดขึ้นในพื้นที่*. การค้นคว้าอิสระหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา การเมืองการปกครอง คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อ้อมใจ วงมณฑา.(2563).*การประเมินผลรูปแบบนโยบายแห่งรัฐในการแก้ปัญหาสถานการณ์ ความไม่สงบเรียบร้อยของจังหวัดชายแดนภาคใต้*.วารสารรัฐสมิแล.ปีที่ 41 ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน 2563)

Ann L. McCann (2007). *The Identification of Factors Influencing The Diffusion of An Assessment Innovation on A University Campus*

Crutchfield Krech. (1962). *Individual in Society*. New York. McGraw-Hill

Creswell, J. W. (2013). *Research Design: Qualitative, Quantitative, and Mixed Methods Approaches*.(2nd edition). Thousand Oaks, CA: Sage publications.

Edward D. Conrad (2009). *Willingness To Use IT Innovations: A Hybrid Approach Employing Diffusion of Innovations and Technology Acceptance Models*

Gordon W. Allport. *Attitudes*. (1935). USA. Clark University Press

Hughes. (1992). *Some Limits to Freedom*

John E. Marston (1979). *Modern Public Relation*. New York : McGraw-Hill

Kevin J. Holmes (2016). *Management Innovations: Their Adoption, Diffusion and High-Fidelity Adaptation*

Rogers, E. M. (2003).*Diffusion of innovations*. New York Press

Wilbur Schramm (1973). *Men, Messages, and Media: A Look at Human Communication*. New York: Harper and Row.

Kevin J. Holmes (2016). *Management Innovations: Their Adoption, Diffusion and High-Fidelity Adaptation*

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก.
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพและความต้องการเกี่ยวกับการแพร่กระจายนวัตกรรม
และการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ
ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์	<p>การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการ ประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความ เข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์ อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้</p> <p>Development of Innovation Diffusion and Public Relations Integration Model for Bundit Arsa to Create Awareness and Understanding in Solving Problems and Developing the Southern Most Provinces of the Southern Border Provinces Administrative Center</p>
ผู้วิจัย	นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รศ.ดร.วิชัย นภาพงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.วสันต์ อติศัพท์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รศ.ดร.ชิตชนก เชิงเขาว์
สาขาวิชา	ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**แบบสอบถามเพื่อศึกษาสภาพและความต้องการเกี่ยวกับการแพร่กระจายนวัตกรรม
และการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ
ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้**

คำชี้แจง

แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ประเมินกรอกข้อมูลหรือทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับท่านมากที่สุด

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. พร้อมช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยี

สารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ เป็นแบบประเมินด้วยคำถามแบบมาตรประมาณค่า (Rating Scale)

โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด
- 4 หมายถึง เห็นด้วยมาก
- 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ
- 2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย
- 1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความต้องการรับรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่ โดยให้ผู้ประเมินกรอกข้อมูลหรือ

ทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับท่านมากที่สุด

ตอนที่ 4 สภาพและความต้องการเกี่ยวกับการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสาร ของประชาชนในพื้นที่ เป็นแบบประเมินด้วยคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย

ลงในช่องที่ตรงกับความต้องการมากที่สุดทั้งใน สภาพที่เป็นจริง และ สภาพที่ต้องการ โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความต้องการในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและปรับปรุงการศึกษาสภาพและความต้องการเกี่ยวกับการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยให้ผู้ประเมินทำการกรอกข้อความเพื่อแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านมากที่สุด

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- 1. ชาย
- 2. หญิง

2. อายุ

- 1. ต่ำกว่า 15 ปี
- 2. อายุ 20 - 29 ปี
- 3. อายุ 30 - 39 ปี
- 4. อายุ 40 - 49 ปี
- 5. อายุ 50 - 59 ปี
- 6. อายุ 60 ปีขึ้นไป

3. ศาสนา

- 1. พุทธ
- 2. อิสลาม
- 3. คริสต์
- 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัด

- 1. ยะลา
- 2. ปัตตานี
- 3. นราธิวาส
- 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

5. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่

1. ระยะต่ำกว่า 3 เดือน   2. ระยะ 3 เดือน - 1 ปี
3. ระยะ 2 - 5 ปี   4. มากกว่า 5 ปี

6. สถานภาพ

1. โสด   2. สมรส   3. หม้าย/หย่าร้าง

7. อาชีพ

1. ข้าราชการ   2. พนักงานราชการ   3. บัณฑิตอาสา   4. เกษตรกรรม
5. ประมง   6. รับจ้างทั่วไป   7. ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท   8. ค้าขาย/อาชีพอิสระ
9. นักเรียน/นักศึกษา   10. ผู้นำศาสนา   11. ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น   12. อื่นๆ โปรดระบุ.....

8. วุฒิการศึกษา

1. ไม่ได้เรียน   2. ต่ำกว่าประถมศึกษา   3. ประถมศึกษา   4. มัธยมศึกษาตอนต้น

5. มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า   6. อนุปริญญา/เทียบเท่า   7. ปริญญาตรี   8. สูงกว่าปริญญาตรี

9. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท/เดือน)

1. ไม่มีรายได้   2. 1- 5,000 บาท
3. 5,001- 10,000 บาท   4. 10,001 - 15,000 บาท
5. 15,001- 20,000 บาท   6. 20,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต. พร้อมช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์

ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมด้านการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างที่ตรงกับระดับความคิดเห็นที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ระดับความคิดเห็น มีดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยมากที่สุด

4 หมายถึง เห็นด้วยมาก

3 หมายถึง ไม่แน่ใจ

2 หมายถึง เห็นด้วยน้อย

1 หมายถึง เห็นด้วยน้อยที่สุด

ประเด็นสอบถาม	ระดับความคิดเห็น				
	5	4	3	2	1
2.1 บทบาทด้านการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม ของ ศอ.บต.					
1. มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ แก่ประชาชนทั่วไปให้เข้าถึงได้หลายช่องทาง อาทิ โทรศัพท์ วิทยุ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ เช่น เฟซบุ๊ก (Facebook) , ยูทูบ (Youtube), ดิกต็อก (TikTok), ไลน์ (Line) เป็นต้น					
2. มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับโครงการ/กิจกรรม อย่างต่อเนื่อง					
3. มีช่องทางการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างครอบคลุมและทั่วถึง					
4. มีเนื้อหาและรายละเอียดถูกต้อง ชัดเจน และทันต่อสถานการณ์					
5. นำเสนอเนื้อหาข่าวสารรวดเร็ว น่าเชื่อถือ และเที่ยงตรง					
6. รูปแบบการนำเสนอข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. ทันสมัย เข้าถึงง่าย					
7. เนื้อหาที่นำเสนอตรงกับความสนใจของประชาชน					
8. การประชาสัมพันธ์ช่วยให้พื้นที่นั้น ๆ เกิดการรับรู้และความเข้าใจมากขึ้น					
9. การประชาสัมพันธ์ช่วยส่งเสริมภาพลักษณ์และสร้างค่านิยมของหน่วยงานได้ดีขึ้น					
10. การประชาสัมพันธ์ช่วยสร้างความร่วมมือร่วมใจได้ดีขึ้นระหว่างประชาชนและหน่วยงานของภาครัฐ					

2.2 ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสื่อสารสู่ประชาชนในพื้นที่

1. ท่านรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ ผ่านสื่อประเภทใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สิ่งพิมพ์ 2. วิทยู 3. โทรทัศน์
4. ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์ 5. เว็บไซต์ (Website) 6. เฟซบุ๊ก (Facebook)
7. ยูทูบ (Youtube) 8. ไลน์ (Line) 9. บัณฑิตอาสา
10. ผู้นำศาสนา/ผู้นำชุมชน 11. สื่อมวลชน 12. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ท่านเคยอ่านข่าวประชาสัมพันธ์หรือบทความ ของ คอ.บต. ผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. หนังสือข่าวสารมุสลิม 2. นิตยสารดิอะลามี่ 3. หนังสือพิมพ์พับลิคโพสต์
4. หนังสือพิมพ์เอเชียทูเดย์ 5. หนังสือพิมพ์ภาคใต้โฟกัส 6. หนังสือพิมพ์ไทยนิวส์
7. หนังสือพิมพ์มติไทย 8. หนังสือพิมพ์เดลินิวส์ 9. หนังสือผลงาน 10 ปีคอ.บต.
10. วารสารการพัฒนาชายแดนภาคใต้ 11. ไม่เคยอ่าน

3. ท่านเคยรับฟังสื่อวิทยุกระจายเสียงของ คอ.บต. ผ่านช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. คลื่นวิทยุกระจายเสียง คอ.บต. 2. คลื่นวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย กรมประชาสัมพันธ์
3. คลื่นวิทยุกระจายเสียง อสมท. 4. คลื่นวิทยุชุมชน
5. หน้าเว็บไซต์ : <https://www.sbpac.go.th/> 6. เฟซบุ๊กแฟนเพจ : SUARAKITA

4. ท่านเคยรับชมสื่อโทรทัศน์ของ คอ.บต. ผ่านรายการใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. รายการ “สร้างภาพลักษณ์การพัฒนา จชต.” สถานีโทรทัศน์ อสมท. MCOT
2. รายการ “สื่อก้าวการประชาสัมพันธ์เชิงรุก เพื่อสร้างความเข้มแข็งในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ผ่านสื่อโทรทัศน์ที่ทำให้เกิด Impact สูง” สถานีโทรทัศน์ PPTV
3. รายการ พิราบคาบข่าว “สารคดีโทรทัศน์สร้างความเข้าใจการพัฒนา และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนตามโครงการพระราชดำรินในพื้นที่ จชต. ทาง สทท.11
4. รายการ “สื่อก้าวและเผยแพร่สื่อก้าวสร้างการรับรู้การพัฒนาในพื้นที่ จชต.” ทางสถานีโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5 (ททบ. 5)

5. ไม่เคยรับชม 6. ไม่แน่ใจ เนื่องจากอาจจะเคยรับชมแต่ไม่แน่ใจว่าเป็นรายการอะไร

5. ท่านเคยเห็นป้ายประชาสัมพันธ์ของ คอ.บต. ผ่านบริเวณใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. แยกมลายูบางกอก อ.เมือง จ.ยะลา 2. แยกปลักปลา อ.เมือง จ.นราธิวาส
3. แยกควนมิต อ.จะนะ จ.สงขลา 4. หน้าโชว์รูมฮอนด้ายะลา อ.เมือง จ.ยะลา
5. หน้า สวท.ยะลา อ.เมือง จ.ยะลา 6. สี่แยกดอนยาง จ.ปัตตานี
7. หน้ามัสยิดกลางประจำจังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส
8. วัดประจำจังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส
9. ศาลเจ้าที่สำคัญในชุมชนชาวไทยเชื้อสายจีนในพื้นที่จังหวัดยะลา/ปัตตานี/นราธิวาส

10. ไม่เคยเห็น 11. ไม่แน่ใจว่าเป็นป้ายของหน่วยงานใด

6. ท่านเคยรับชมสื่อออนไลน์การประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ผ่านช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เว็บไซต์ (Website) 2. ยูทูบ (Youtube) 3. ไลน์ (Line)
 4. ตี๊กต็อก (TikTok) 5. เฟซบุ๊ก (Facebook) 6. ไม่เคยรับชม

7. ท่านเคยรับชมสื่อออนไลน์ของ ศอ.บต. ประเภทใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ข่าวประชาสัมพันธ์ 2. อินโฟกราฟิก (Infographic) 3. อีเมลล์ (E-mail)
 4. มิวสิควิดีโอเพลง 5. เฟซบุ๊กไลฟ์ (Facebook live) 6. สกู๊ปข่าว
 7. คลิปวิดีโอสั้น (Clip Video) 8. สารคดี 9. การตูนแอนิเมชั่น
 10. ไม่เคยรับชม 11. ไม่แน่ใจ เนื่องจากอาจจะเคยรับชมแต่ไม่แน่ใจว่าเป็นสื่อของ ศอ.บต.

8. ท่านรับรู้ข้อมูลการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ผ่านสื่อบุคคลในรูปแบบใด

1. เจ้าหน้าที่ของ ศอ.บต. 2. บัณฑิตอาสา 3. ผู้นำศาสนา
 4. กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน 5. เพื่อน 6. ครอบครัว
 7. ไม่เคยทราบจากใครมาก่อน

ตอนที่ 3 ความต้องการรับรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมการสื่อสารของประชาชนในพื้นที่

1. ท่านต้องการรับรู้การประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ผ่านสื่อออฟไลน์ในรูปแบบใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. สื่อสิ่งพิมพ์ 2. ข่าววิทยุ 3. รายการโทรทัศน์
 4. ป้ายโฆษณาและโปสเตอร์ 5. ใบปลิว 6. บัณฑิตอาสา
 7. ผู้นำศาสนา/ผู้นำชุมชน

2. ท่านต้องการรับรู้สื่อออนไลน์ การประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ผ่านทางช่องทางใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เว็บไซต์ (Website) 2. ยูทูบ (Youtube) 3. ไลน์ (Line)
 4. ตี๊กต็อก (TikTok) 5. เฟซบุ๊ก (Facebook) 6. ทวิตเตอร์ (Twitter)

3. ท่านใช้อุปกรณ์ใดในการรับรู้ข้อมูลการประชาสัมพันธ์ ของ ศอ.บต. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. คอมพิวเตอร์ (Computer) 2. โน้ตบุ๊ก (Notebook)
 3. แท็บเล็ต (Tablet)/ไอแพด (iPad) 4. โทรศัพท์/สมาร์ทโฟน
 5. โทรทัศน์ 6. วิทยุ

4. ท่านใช้งานอินเทอร์เน็ตบ่อยครั้งมาก - น้อย เท่าไรต่อสัปดาห์

1. 1 ครั้ง/สัปดาห์ 2. 2 - 3 ครั้ง/สัปดาห์
 3. 4 - 5 ครั้ง/สัปดาห์ 4. เป็นประจำทุกวัน

5. ระยะเวลาเท่าใดที่ท่านใช้งานอินเทอร์เน็ต

1. น้อยกว่า 1 ชั่วโมง 2. 1 ชั่วโมง/ครั้ง
3. 2 - 3 ชั่วโมง/ครั้ง 4. 3 - 4 ชั่วโมง/ครั้ง
4. มากกว่า 4 ชั่วโมงขึ้นไป

6. ช่วงเวลาใดที่ท่านเข้าใช้งานอินเทอร์เน็ต

1. 06.00 - 09.00 น. 2. 09.01 - 12.00 น. 3. 12.01 - 15.00 น.
4. 15.01 - 18.00 น. 5. 18.01 - 21.00 น. 6. 21.01 - 24.00 น.
7. 00.01 เป็นต้นไป 8. ไม่ระบุเวลาแน่ชัด เมื่อมีเวลาว่างจะหยิบมาเล่น

7. ท่านใช้โซเชียลมีเดีย (Social Medea) ประเภทใด เมื่อท่านใช้งานอินเทอร์เน็ต (ตอบได้

มากกว่า 1 ข้อ)

1. เว็บไซต์ (Website) 2. ยูทูบ (Youtube)
3. ไลน์ (Line) 4. ตี๊กต็อก (TikTok)
5. เฟสบุ๊ก (Facebook) 6. ทวิตเตอร์ (Twitter)
7. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

8. ท่านใช้งานอินเทอร์เน็ตจากสถานที่ใดบ่อยครั้งที่สุด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. บ้าน/ที่พักอาศัย 2. สถานที่ทำงาน
3. สถานศึกษา 4. บ้านเพื่อน/ญาติ/คนรู้จัก
5. สถานที่ใช้อินเทอร์เน็ตของชุมชน 6. ร้านกาแฟ/คาเฟ่
7. ห้างสรรพสินค้า 8. ร้านอาหาร
9. ร้านให้บริการอินเทอร์เน็ต 10. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3.6 ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อบุคคล เช่น บุคลากรของ ศอ.บต., บัณฑิตอาสาฯ, ผู้นำศาสนา และผู้นำท้องถิ่น										
4. ลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสาฯ										
4.1 บัณฑิตอาสาฯ ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ										
4.2 บัณฑิตอาสาฯ มีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้ หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก (Facebook), กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board), กระหู่ออนไลน์ (Topic)										
4.3 บัณฑิตอาสาฯ มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรมร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ										
4.4 บัณฑิตอาสาฯ มีการเก็บข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับบริบทของพื้นที่ที่รับผิดชอบ นำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกเดือน										
4.5 บัณฑิตอาสาฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้านชุมชนในเขตที่ตน รับผิดชอบ และเป็นบุคคลที่ประชาชนสามารถขอความช่วยเหลือหรือ สอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ศอ.บต. หรือหน่วยงานภาครัฐ และหน่วยงานเอกชนอื่นๆได้										

5. ด้านการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์ (ต่อ)									
5.12 คอ.บต. มีการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆในยุคดิจิทัล คอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media) เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้									
5.13 คอ.บต. มีนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และมีความสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรมในท้องถิ่น									

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมด้านการประชาสัมพันธ์

คำชี้แจง ให้ผู้ตอบแบบสอบถามทำการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ ที่ตรงกับความเป็นจริงของ
ท่านมากที่สุด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

—————ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในการให้ความร่วมมือในการตอบแบบสำรวจ—————

แบบสนทนากลุ่ม

การพัฒนาแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัด ชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

Development of Innovation Diffusion and Public Relations Integration Model for Bundit Arsa to Create Awareness and Understanding in Solving Problems and Developing the Southern Most Provinces of the Southern Border Provinces Administrative Center

ผู้วิจัย

นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รศ.ดร.วิชัย นภาพงศ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผศ.ดร.วสันต์ อติศัพท์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รศ.ดร.ชิตชนก เชิงเขาว์

สาขาวิชา

ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

การดำเนินการสนทนากลุ่ม การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขั้นที่ 1 นำเสนอผลการวิจัยระยะที่ 1 เรื่องสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน

ขั้นที่ 2 การดำเนินการสนทนากลุ่มโดยใช้แนวคำถามดังต่อไปนี้

คำถามหลัก ท่านคิดว่าการทำงานประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีรูปแบบอย่างไร ชักถามในภาพรวมและดำเนินการชักที่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ข้าราชการ บัณฑิตอาสา และประชาชนทั่วไป (ชักถามเชื่อมโยงไปยังรูปแบบ)

คำถามชัก

- 1) ควรมีเครื่องมือ อุปกรณ์ใดเพื่อเพื่ออำนวยความสะดวก
- 2) ควรมีคณะทำงานหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 3) ควรใช้สื่อในการทำงานหรือไม่ เพราะเหตุใด
- 4) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานร่วมกับบัณฑิตอาสาในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อย่างไร

คำถามหลัก ท่านคิดว่ารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีองค์ประกอบและขั้นตอนอย่างไร ชักถามในภาพรวมและดำเนินการชักที่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้แก่ ข้าราชการ บัณฑิตอาสา และประชาชนทั่วไป

คำถามซีก ควรมีองค์ประกอบใดบ้าง

- 1) ควรมีคณะทำงานจากหน่วยงานใดบ้างที่เกี่ยวข้อง และแต่ละหน่วยงานมีบทบาทหน้าที่อย่างไร
- 2) ควรมีเครื่องมือ อุปกรณ์ใดเพื่อเพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงาน เพราะเหตุใด
- 3) ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำงานการบูรณาการ การแพร่กระจายนวัตกรรมในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไร

คำถามซีก ควรมีขั้นตอนอย่างไร

- ท่านคิดว่าทำอย่างไรให้ผู้ใช้นวัตกรรมเกิดการรับรู้หรือตื่นตน (Awareness Stage) ต่อนวัตกรรมในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไร ควรมีขั้นตอนและใช้สื่อใดในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าทำอย่างไรให้ผู้ใช้นวัตกรรมเกิดความสนใจ (Interest Stage) ต่อนวัตกรรมในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไร ควรมีขั้นตอนและใช้สื่อใดในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าทำอย่างไรให้ผู้ใช้นวัตกรรมเกิดการประเมินค่า (Evaluation Stage) ต่อนวัตกรรมในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไร ควรมีขั้นตอนและใช้สื่อใดในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าทำอย่างไรให้ผู้ใช้นวัตกรรมเกิดการทดลอง (Trial Stage) ต่อนวัตกรรมในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไร ควรมีขั้นตอนและใช้สื่อใดในการดำเนินการ

- ท่านคิดว่าทำอย่างไรให้ผู้ใช้นวัตกรรมเกิดการยอมรับ (Adoption Stage) ต่อนวัตกรรมในการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ อย่างไร ควรมีขั้นตอนและใช้สื่อใดในการดำเนินการ

คำถามหลัก จากการใช้นวัตกรรมในกลุ่มบัณฑิตอาสาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการ ประชาสัมพันธ์ทุกท่านคิดว่าควรมีการประเมินติดตามผลอย่างไรบ้าง ชักถามในภาพรวมและดำเนินการซักที่ละกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แก่ข้าราชการ บัณฑิตอาสา และประชาชนทั่วไป

คำถามซั้ก ท่านคิดว่าควรมีการประเมินติดตามผลขั้นความรู้ (Knowledge Stage) ผู้ใช้นวัตกรรม ได้รับความรู้ หรือเสาะหาความรู้เพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับนวัตกรรมนั้นๆ อย่างไร

คำถามซั้ก ท่านคิดว่าควรมีการประเมินติดตามผลขั้นโน้มน้าว (Persuasion Stage) ผู้ใช้นวัตกรรม ให้ความสนใจ มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมมากขึ้น เกิดความโน้มน้าวใจที่จะเห็นดีเห็นงามต่อกิจกรรม นั้นๆมากขึ้นอย่างไร

คำถามซั้ก ท่านคิดว่าควรมีการประเมินติดตามผลขั้นการตัดสินใจ (Decision-making Stage) ผู้ใช้นวัตกรรม พิจารณาถึงข้อดีข้อเสียก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติตามนวัตกรรมนั้น อย่งไร

คำถามซั้ก ท่านคิดว่าควรมีการประเมินติดตามผลขั้นลงมือปฏิบัติ (Implementation Stage) ผู้ใช้นวัตกรรมลงมือปฏิบัติตามนวัตกรรมอย่างไร

คำถามซั้ก ท่านคิดว่าควรมีการประเมินติดตามผลขั้นยืนยันการปฏิบัติ (Confirmation Stage) ผู้ใช้นวัตกรรมปฏิบัติข้ตามนวัตกรรมนั้น หลังจากได้เริ่มปฏิบัติครั้งแรกไปแล้วอย่างไร

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัยทำการสรุปแนวทางการแพร่กระจายนวัตกรรมที่อาจเป็นรูปแบบกิจกรรม โครงการ แผนงาน แล้วนำเสนอหาข้อเสนอแนะและสรุปผลจากเวที

**แบบสอบถามเพื่อศึกษาความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหา
และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้**

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการ
ประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหา
และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัย

นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

รศ.ดร.วิชัย นภาพงศ์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

ผศ.ดร.วสันต์ อติศัพท์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

รศ.ดร.ชิตชนก เชิงเขาว์

สาขาวิชา

ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำชี้แจง

แบบสอบถามประกอบด้วย ๓ ตอน ได้แก่

ตอนที่ ๑ ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ประเมินกรอกข้อมูลหรือทำ
เครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับท่านมากที่สุด

ตอนที่ ๒ ความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของ
ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ เป็นแบบประเมินด้วยคำถามแบบมาตราประมาณค่า
(Rating Scale) โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นมากที่สุด
โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- ๕ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจมากที่สุด
- ๔ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจมาก
- ๓ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจปานกลาง
- ๒ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจน้อย
- ๑ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจน้อยที่สุด

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและปรับปรุง

ตอนที่ ๑ สถานภาพของผู้ตอบ

๑. เพศ

๑. ชาย ๒. หญิง

๒. อายุ .....ปี

๓. ศาสนา

๑. พุทธ ๒. อิสลาม
 ๓. คริสต์ ๔. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

๔. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัด

๑. ยะลา ๒. ปัตตานี
 ๓. นราธิวาส ๔. สงขลา
 ๕. สตูล

๕. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ .....ปี

๖. สถานภาพ

๑. โสด ๒. สมรส ๓. หม้าย/แยกกันอยู่/หย่าร้าง

๗. อาชีพ

๑. ข้าราชการ ๒. พนักงานราชการ ๓. บัณฑิตอาสา (กรุณาตอบข้อ ๗.๑)
 ๔. เกษตรกรรม ๕. ประมง ๖. รับจ้างทั่วไป
 ๗. ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท ๘. ค้าขาย/อาชีพอิสระ ๙. นักเรียน/นักศึกษา
 ๑๐. ผู้นำศาสนา ๑๑. ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น ๑๒. อื่นๆ โปรดระบุ

.....

๗.๑ ระยะเวลาทำหน้าที่บัณฑิตอาสา (เฉพาะท่านที่เลือกตอบบัณฑิตอาสา).....ปี

๘. วุฒิการศึกษา

๑. ไม่ได้เรียน ๒. ต่ำกว่าประถมศึกษา ๓. ประถมศึกษา
 ๔. มัธยมศึกษาตอนต้น ๕. มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า ๖. อนุปริญญา/เทียบเท่า
 ๗. ปริญญาตรี ๘. สูงกว่าปริญญาตรี

๙. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท/เดือน)

๑. ไม่มีรายได้ ๒. ๑- ๕,๐๐๐ บาท
 ๓. ๕,๐๐๑- ๑๐,๐๐๐ บาท ๔. ๑๐,๐๐๑ - ๑๕,๐๐๐ บาท
 ๕. ๑๕,๐๐๑- ๒๐,๐๐๐ บาท ๖. ๒๐,๐๐๑ บาทขึ้นไป

ตอนที่ ๒ การรับรู้การดำเนินการเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและ
พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง ให้ท่านเลือกตอบประเด็นการรับรู้ในการดำเนินงานข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดย

๕ หมายถึง มีการรับรู้มากที่สุด

๔ หมายถึง มีการรับรู้มาก

๓ หมายถึง มีการรับรู้ปานกลาง

๒ หมายถึง มีการรับรู้น้อย

๑ หมายถึง มีการรับรู้最少

ประเด็นประเมินการรับรู้	๕	๔	๓	๒	๑
๑. ด้านการรับรู้การสื่อสารการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.					
๑.๑ ท่านคิดว่าขณะนี้การประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต.ที่ท่านรับรู้ในหมู่บ้านของท่านมีความทั่วถึง					
๑.๒ ท่านคิดว่าขณะนี้การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต.ไปสู่ประชาชนที่ท่านรับรู้มีความสม่ำเสมอ					
๑.๓ ท่านคิดว่าขณะนี้ในหมู่บ้านของท่านมีบัณฑิตอาสาทำหน้าที่เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต.ตามที่ท่านรับรู้ อย่างสม่ำเสมอ					
๑.๔ ท่านคิดว่าขณะนี้ ศอ.บต. มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม ในการทำกิจกรรมที่ท่านรับรู้ อย่างสม่ำเสมอ					
๑.๕ ท่านคิดว่าขณะนี้ ศอ.บต. เป็นหน่วยงานภาครัฐที่ประชาชนในพื้นที่รู้จัก และเป็นหน่วยงานแรกที่ประชาชนคิดถึงเมื่อต้องการความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง					
๒. ด้านเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.					
๒.๑ ท่านคิดว่าขณะนี้เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ที่ท่านรับรู้มีความ เข้าใจง่าย					
๒.๒ ท่านคิดว่าขณะนี้เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต. ที่ท่านรับรู้มีความน่าสนใจและเป็นที่น่าสนใจ					
๒.๓ ท่านคิดว่าขณะนี้เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. มีการนำเสนอข่าวสารผ่านช่องทางโทรทัศน์สามารถพบเห็นได้ บ่อยครั้ง และอยู่ในรายการที่ได้รับความนิยมทั่วประเทศอย่างต่อเนื่อง					

๒.๔ ท่านคิดว่าขณะนี้เนื้อหาของข้อมูลข่าวสารของ ศอ.บต. ที่มีการออกแบบอินโฟกราฟิก (Infographic) ที่ท่านรับรู้เป็นที่น่าสนใจ ตรงประเด็น และเนื้อหาสาระครบถ้วนทุกข่าว					
ประเด็นประเมินการรับรู้	๕	๔	๓	๒	๑
๒. ด้านเนื้อหา/รูปแบบของการประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.					
๒.๕ ท่านคิดว่าขณะนี้เนื้อหาข้อมูลข่าวสารที่เผยแพร่ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ที่ท่านรับรู้มีหลากหลายช่องทาง และมีข้อมูลเป็นปัจจุบัน					
๓. ช่องทางการรับรู้การประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานของ ศอ.บต. ช่องทางใดมีผลต่อการรับรู้ของท่าน					
๓.๑ ท่านพบเห็นว่าขณะนี้ ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเว็บไซต์ https://www.sbpac.go.th/					
๓.๒ ท่านพบเห็นว่าขณะนี้ ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านเฟซบุ๊กแฟนเพจ (Facebook Fanpage) “ข่าว ศอ.บต.”					
๓.๓ ท่านพบเห็นว่าขณะนี้ ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ / โปสเตอร์ / แผ่นพับ / คู่มือ / วารสาร และอินโฟกราฟิก (Infographic)					
๓.๔ ท่านพบเห็นว่าขณะนี้ ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข่าวสารผ่านสื่อวิทยุและโทรทัศน์					
๓.๕ ท่านพบเห็นว่าขณะนี้ ศอ.บต. มีช่องทางการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารผ่านอินเทอร์เน็ต และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ได้แก่ ยูทูบ (Youtube)/ ไลน์ (Line)/ เฟซบุ๊ก (Facebook)/ ทวิตเตอร์ (Twitter)/ นสพ.ออนไลน์ และบทความออนไลน์					
๔. ลักษณะการทำงานและทักษะการประชาสัมพันธ์ของบัณฑิตอาสา					
๔.๑ บัณฑิตอาสา ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการกระจายข้อมูลข่าวสารไปยังประชาชนได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ					
๔.๒ บัณฑิตอาสา มีทักษะการใช้สื่อออนไลน์ในการกระจายข้อมูลข่าวสารได้ หลากหลายช่องทาง เช่น ไลน์ (Line), เฟซบุ๊ก					

(Facebook), กระดานข่าว ออนไลน์ (Web board), กระทั่ง ออนไลน์ (Topic)					
๔.๓ บัณฑิตอาสาฯ มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ทำกิจกรรม ร่วมกัน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูล องค์ความรู้ และพัฒนาทักษะใหม่ๆ อยู่เสมอ					
๔.๔ บัณฑิตอาสาฯ มีการเก็บข้อมูล รายละเอียดเกี่ยวกับบริบท ของพื้นที่ที่รับผิดชอบ นำมาวิเคราะห์และสรุปผลการดำเนินงาน เป็นประจำทุกเดือน สม่ำเสมอ					
๔.๕ บัณฑิตอาสาฯ มีส่วนร่วมในกิจกรรมของหมู่บ้าน ชุมชนใน เขตที่ตนรับผิดชอบและเป็นบุคคลที่ประชาชนสามารถขอความ ช่วยเหลือหรือสอบถามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ ศอ.บต. หรือ หน่วยงานภาครัฐและหน่วยงานเอกชนอื่นๆได้					
ประเด็นประเมินการรับรู้	๕	๔	๓	๒	๑
๕. ด้านการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการ ประชาสัมพันธ์					
๕.๑ ศอ.บต. มีการสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการ แก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ด้วยจดหมายข่าว แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์					
๕.๒ ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ด้วยการจัด กิจกรรม เช่น วิทยุสัญญาณ และมีตัวแทนลงพื้นที่พูดคุยกับ ชุมชนใน ประเด็นการพัฒนาด้านต่าง ๆ					
๕.๓ ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้ด้วยการติดต่อ ประสานกับหน่วยงานภายนอก ภาครัฐหรือข่าย					
๕.๔ ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยวารสารการ พัฒนาชายแดนภาคใต้					
๕.๕ ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยคลิปวิดีโอ เผยแพร่					
๕.๖ ศอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกิจกรรม สร้างเครือข่าย					

๕.๗ คอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยเว็บไซต์ https://www.sbpac.go.th/ ประชาสัมพันธ์ข่าวสาร					
๕.๘ คอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการประชาสัมพันธ์					
๕.๙ คอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการส่งเสริมการอบรมพัฒนาสื่อนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์					
๕.๑๐ ท่านคิดว่าขณะนี้ คอ.บต. มีสื่อนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ที่หลากหลายสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายได้					
๕.๑๑ คอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยรูปแบบของสื่อนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์					
๕.๑๒ คอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยการนำเสนอนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ในยุคดิจิทัล คอนเทนต์ เช่น ตี๊กต็อก (Tiktok), ยูทูบ (Youtube), โซเชียลมีเดีย (Social Media)					
ประเด็นประเมินการรับรู้	๕	๔	๓	๒	๑
๕. ด้านการแพร่กระจายนวัตกรรมและเทคโนโลยีการประชาสัมพันธ์					
๕.๑๓ คอ.บต. สามารถสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยนวัตกรรมการประชาสัมพันธ์ ที่เหมาะสมและครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย และมีความสอดคล้องกับสังคมพหุวัฒนธรรมในท้องถิ่น					

ตอนที่ ๓ ความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

คำชี้แจง ให้ท่านเลือกตอบข้อที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด โดย

- ๕ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจมากที่สุด
๔ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจมาก
๓ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจปานกลาง
๒ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจน้อย
๑ หมายถึง มีความตระหนักรู้และเข้าใจน้อยที่สุด

ประเด็นประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๕	๔	๓	๒	๑
๑. วิธีการในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้					
๑.๑ ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องอาศัยระยะเวลาในการดำเนินการ					
๑.๒ ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้มีความซับซ้อน					
๑.๓ ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่ถูกต้อง					
๑.๔ ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้จำเป็นต้องอาศัยการสื่อสารหลากหลายช่องทาง					
๑.๕ ท่านคิดว่าความสามารถในการจัดการและใช้สื่อหลากหลายช่องทางสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้					
๒. บุคคลที่มีหน้าที่ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้					
๒.๑ ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้หน้าที่ของ คอ.บต.					
๒.๒ ท่านคิดว่าการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ					

ประเด็นประเมินความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไข ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้	๕	๔	๓	๒	๑
๒.๓ ท่านคิดว่าการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนในท้องถิ่น					
๒.๔ ท่านคิดว่าหากทุกฝ่ายร่วมมือกันจะสามารถแก้ปัญหาและ พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้					
๒.๕ ท่านคิดว่าหากประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้สามารถพัฒนาทักษะ ความรู้ ความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นได้					
๓. หน้าที่ของบัณฑิตอาสาในการแก้ไขปัญหาและพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้					
๓.๑ ท่านคิดว่าบัณฑิตอาสาสามารถดำเนินการในการแก้ปัญหา และพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้เป็นอย่างดี					
๓.๒ ท่านคิดว่าการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องอาศัยการทำหน้าที่ประสานความร่วมมือของ บัณฑิตอาสา กับหน่วยงานราชการอื่นๆ					
๓.๓ ท่านคิดว่าการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของบัณฑิตอาสา กับประชาชน ในพื้นที่					
๓.๔ ท่านคิดว่าบัณฑิตอาสาสามารถสร้างความเข้าใจในปัญหา และหาแนวทางร่วมกันกับพื้นที่ในการแก้ปัญหาและพัฒนา จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้					
๓.๕ ท่านคิดว่าบัณฑิตอาสาควรมีบทบาทที่ชัดเจนในการ ดำเนินการแก้ปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้					

ข้อเสนอแนะอื่น

.....

.....

.....

.....

**แบบสอบถามเพื่อศึกษาความพึงพอใจเกี่ยวกับการแพร่กระจายนวัตกรรมและ
การประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจ
ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้
ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้**

ชื่อหัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการ
ประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความ
เข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์
อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

ผู้วิจัย	นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รศ.ดร.วิชัย นภาพงศ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผศ.ดร.วสันต์ อดิศักดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	รศ.ดร.ชิตชนก เชิงเขาว์
สาขาวิชา	ภาวะผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คำชี้แจง

แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ลักษณะข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยให้ผู้ประเมินกรอกข้อมูลหรือทำ
เครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเกี่ยวกับท่านมากที่สุด

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ประเมินที่มีต่อการจัดกิจกรรมนวัตกรรมการแพร่กระจาย
นวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการ
แก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
เป็นแบบประเมินด้วยคำถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) โดยให้ผู้ประเมินทำเครื่องหมาย
 ลงในช่องที่ตรงกับระดับความคิดเห็นมากที่สุด โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

- 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด
- 4 หมายถึง พึงพอใจมาก
- 3 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุดปานกลาง
- 2 หมายถึง พึงพอใจน้อย
- 1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและปรับปรุง

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบ

1. เพศ

1. ชาย 2. หญิง

2. อายุ .....ปี

3. ศาสนา

1. พุทธ 2. อิสลาม
 3. คริสต์ 4. อื่น ๆ โปรดระบุ.....

4. ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัด

1. ยะลา 2. ปัตตานี
 3. นราธิวาส 4. สงขลา 5. สตูล

5. ระยะเวลาที่ท่านอาศัยอยู่ในพื้นที่ .....ปี

6. สถานภาพ

1. โสด 2. สมรส 3. หม้าย/แยกกันอยู่/หย่าร้าง

7. อาชีพ

1. ข้าราชการ 2. พนักงานราชการ 3. บัณฑิตอาสา

(กรุณาตอบข้อ 7.1)

4. เกษตรกรรม 5. ประมง 6. รับจ้างทั่วไป

7. ลูกจ้าง/พนักงานบริษัท 8. ค้าขาย/อาชีพอิสระ 9. นักเรียน/
นักศึกษา

10. ผู้นำศาสนา 11. ผู้นำท้องที่/ผู้นำท้องถิ่น 12. อื่นๆ โปรดระบุ.....

7.1 ระยะเวลาทำหน้าที่บัณฑิตอาสา (เฉพาะท่านที่เลือกตอบบัณฑิตอาสา).....ปี

8. วุฒิการศึกษา

1. ไม่ได้เรียน 2. ต่ำกว่าประถมศึกษา 3. ประถมศึกษา

4. มัธยมศึกษาตอนต้น 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย/เทียบเท่า 6. อนุปริญญา/
เทียบเท่า

7. ปริญญาตรี 8. สูงกว่าปริญญาตรี

9. รายได้เฉลี่ยต่อเดือน (บาท/เดือน)

1. ไม่มีรายได้ 2. 1- 5,000 บาท

3. 5,001- 10,000 บาท 4. 10,001 - 15,000 บาท

5. 15,001- 20,000 บาท 6. 20,001 บาทขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อการดำเนินกิจกรรมนวัตกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการ
 ประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและ
 พัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้
 คำชี้แจง ให้ท่านเลือกประเมินความพึงพอใจตามความคิดเห็นของท่านโดย
 5 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง พึงพอใจมาก

3 หมายถึง พึงพอใจมากที่สุดปานกลาง

2 หมายถึง พึงพอใจน้อย

1 หมายถึง พึงพอใจน้อยที่สุด

ประเด็นประเมิน	5	4	3	2	1
1.ประเด็นด้านกระบวนการ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม					
1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาเพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้					
2. กระบวนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ สามารถนำไปสู่การสร้าง ความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้					
3. มีการอำนวยความสะดวกและเปิดโอกาสให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือผู้สนใจเข้าร่วมกิจกรรมในจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ					
4. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ มีความยืดหยุ่นสามารถปรับให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ใน					
5.ประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ทุกขั้นตอน					

ประเด็นประเมิน	5	4	3	2	1
2.ประเด็นด้านบัณฑิตอาสา					
1. บัณฑิตอาสาที่ดำเนินกิจกรรมมีบุคลิกภาพเหมาะสมในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา					
2. บัณฑิตอาสาคุณภาพ ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ด้วย ไม้ตรีจิต					
3. บัณฑิตอาสาที่ดำเนินกิจกรรมมีการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ด้วยตั้งใจ					
4. บัณฑิตอาสาที่ดำเนินกิจกรรมมีความกระตือรือร้น รวดเร็ว ฉับไว ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา					
4.บัณฑิตอาสาที่มีความรู้ความสามารถในการบริการเช่น การตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ ในการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา					
5.บัณฑิตอาสาที่มีการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ					
3.ประเด็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. สถานที่สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความเหมาะสม					
2.ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่นโต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียง อื่นๆ ที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสา มีความเหมาะสม					

ประเด็นประเมิน	5	4	3	2	1
3.ประเด็นด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
3.สื่อที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ มีความทันสมัย					
4.สื่อที่ใช้สำหรับการดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ มีความเหมาะสม					
5.การดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า และอย่างทั่วถึง					
5.การดำเนินกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ มีป้าย/สัญลักษณ์ ที่แสดงจุดจัดกิจกรรมหรือให้บริการ อย่างชัดเจน					
4.ประเด็นด้านคุณภาพและการนำไปใช้					
1. ความรู้ แนวคิด ทักษะและประสบการณ์ใหม่ ๆ จากกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ					
2. สามารถนำสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ไปใช้ในการดำรงชีวิตได้					
3.ความประทับใจในกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ					
4.สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ไปบอกต่อ หรือถ่ายทอดให้กับผู้อื่นได้					
5. กิจกรรมการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์สำหรับบัณฑิตอาสาฯ ตรงตามความต้องการและสามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้					

ข้อเสนอแนะอื่น

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข.
รายละเอียดหลักสูตรการฝึกอบรม

หลักสูตร	การพัฒนาทักษะการพูดในที่สาธารณะ
ผู้รับผิดชอบ	นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช
วิทยากร	นายอาร์บีดีน วงศ์กาแข็ง นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ สังกัดสถาบันพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐฝ่ายพลเรือนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

หลักการและเหตุผล

การพูดในที่สาธารณะเป็นการพูดต่อหน้าบุคคลจำนวนมากด้วยการใช้ภาษาท่าทาง น้ำเสียง สัญลักษณ์ สีหน้า แววตา ท่าทาง เพื่อถ่ายทอดความรู้สึกรู้สึกนึกคิดไปยังผู้ฟัง การพูดต่อหน้าบุคคลจำนวนมากนั้น เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้พูดได้แสดงความรู้ความสามารถ เพราะการพูดเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ การที่จะสามารถพูดได้อย่างคล่องแคล่วหรือพูดให้ประทับใจคนฟัง การพูดให้คนเชื่อถือและเข้าใจนั้น จะต้องศึกษา เรียนรู้ และฝึกฝนจนเกิดทักษะ จึงจะสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้การฝึกพูดยังเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาบุคลิกภาพเพราะการที่จะพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคลให้ได้ผลดี จะต้องฝึกทักษะการพูด ในการเข้าสังคม เพื่อแสดงถึงความเชื่อมั่นในตนเอง ความมีทักษะในการสื่อสาร มีมนุษยสัมพันธ์ และสามารถสร้างความเข้าใจกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

การพัฒนาทักษะการพูดในที่สาธารณะให้กับบัณฑิตอาสาซึ่งจะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรมไปสู่ชุมชนจึงมีความสำคัญ ดังนั้นการจัดหลักสูตรการพัฒนาทักษะการพูดในที่สาธารณะจึงเป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการถ่ายทอดนวัตกรรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพในด้านการพูดให้แก่บัณฑิตอาสา
- 2) เพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถในการพูดในที่สาธารณะให้แก่บัณฑิตอาสา

หัวข้อในการฝึกอบรม

- 1) ความสำคัญของการพูดในที่สาธารณะ จำนวน 30 นาที
- 2) โครงสร้างพื้นฐานการพูด วัตถุประสงค์การพูด วิธีการพูด คำโครงการพูด จำนวน 30 นาที
- 3) คุณสมบัติเบื้องต้นของนักพูดที่ดี ศิลปะการพูด องค์ประกอบหลักสำคัญ น้ำเสียง คำพูด กิริยาท่าทาง จำนวน 1 ชม.

- 4) ปัจจัยที่ช่วยให้การพูดมีประสิทธิภาพ เทคนิคการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การวิเคราะห์ผู้ฟังเพื่อให้เกิดการพูดประสบผลสำเร็จ กลยุทธ์สร้างบรรยากาศที่ดีในการถ่ายทอด จำนวน 1 ชม.
- 5) การ เสริมสร้างบุคลิกภาพ เสริมภาพลักษณ์ในการพูด ได้แก่ ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับเรื่องการวางท่าทาง การเดิน การยืน การนั่ง การสร้างบุคลิกภาพที่สง่างาม การสร้างความประทับใจเมื่อแรกพบ เทคนิคการสร้างมนุษยสัมพันธ์ในระหว่างการพูด จำนวน 1 ชม.
- 6) การฝึกปฏิบัติ / กิจกรรมประกอบการอบรม หัวข้อการอบรมที่ 2-5 หัวข้อละ 3 ชม.

ระยะเวลาในการฝึกอบรม 18 ชั่วโมง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) บัณฑิตอาสาเกิดความรู้ความเข้าใจในการพูดในที่สาธารณะ และเกิดทักษะการพูดสื่อสารในที่สาธารณะ หลังการฝึกอบรม
- 2) บัณฑิตอาสามีการเปลี่ยนแปลงบุคลิกภาพไปในทางที่ดีขึ้นหลังการฝึกอบรม

หลักสูตร	การพัฒนาทักษะการผลิตสื่อ คอนเทนต์ออนไลน์สำหรับบัณฑิตอาสา
ผู้รับผิดชอบ	นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช
วิทยากร	ดร.พิชญ์สินี ไสยสิทธิ์

หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันการสื่อสารผ่านช่องทางออนไลน์เป็นการสื่อสารที่มีบทบาทในการใช้ชีวิตของคนเรามากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้จากการสื่อสารผ่านระบบออนไลน์ในกิจวัตรประจำวันไม่ว่าจะเป็นารรับหรือส่งข้อมูลข่าวสาร ซึ่งการสื่อสารผ่านออนไลน์ทำให้ทุกคนสามารถรับรู้ข่าวสาร ความเคลื่อนไหว หรือการประชาสัมพันธ์ต่างๆ ได้อย่างรวดเร็วมากขึ้น ช่วยให้สามารถเข้าถึงได้ทุกกลุ่มเป้าหมายโดยไม่จำเป็นต้องกำหนดเหมือนการสื่อสารผ่านทีวี วิทยุ หนังสือพิมพ์ หรืออื่นๆ เพราะว่าการสื่อสารในโลกออนไลน์ทุกคนสามารถรับรู้และสัมผัสเท่าเทียมกัน มีความสะดวก รวดเร็ว ในการติดต่อสื่อสารในเรื่องต่างๆ อีกทั้งยังสามารถติดต่อสื่อสารถึงกันได้จากกระยะไกล ช่วยสร้างรายได้หรือสร้างอาชีพให้กับหลายๆ คนได้ เช่น การขายของออนไลน์ การไลฟ์สด และอื่นๆ และช่วยสร้างข้อมูลเพื่อการตัดสินใจด้านต่างๆ ได้มากขึ้น เพราะการสื่อสารออนไลน์เราสามารถรับรู้เรื่องราวต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข่าวสาร การวิเคราะห์ ความน่าเชื่อถือ ข้อเท็จจริง และอื่นๆ ที่สำคัญ คือ การประหยัดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการได้ดีกว่าการสื่อสารผ่านช่องทางเดิม นอกจากนี้ยังช่วยสร้างโลกใหม่ๆ ให้กับผู้คนได้ง่าย เช่น สร้างกลุ่มเฉพาะกิจต่างๆ เช่น กลุ่มอาหารสุขภาพ กลุ่มชมรมรักบ้านเกิด เป็นต้น

การพัฒนาทักษะการผลิตสื่อคอนเทนต์ออนไลน์สำหรับบัณฑิตอาสาซึ่งจะต้องทำหน้าที่ในการถ่ายทอดนวัตกรรมไปสู่ชุมชนจึงมีความสำคัญ ในการนำความรู้ไปใช้ในการผลิตสื่อ คอนเทนต์ต่างๆ ซึ่งเป็นการแปลงข้อมูลให้สามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งได้แก่ประชาชนในพื้นที่ได้ตีมากขึ้น ดังนั้นการจัดหลักสูตรการพัฒนาทักษะการผลิตสื่อ คอนเทนต์ออนไลน์สำหรับบัณฑิตอาสาจึงเป็นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต้องดำเนินการในการถ่ายทอดนวัตกรรมการบูรณาการการแพร่กระจายนวัตกรรมและการประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความตระหนักรู้และความเข้าใจในการแก้ปัญหาและการพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ของศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนใต้

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อพัฒนาทักษะการผลิตสื่อคอนเทนต์ออนไลน์สำหรับบัณฑิตอาสา
- 2) เพื่อพัฒนาความสามารถในการนำเสนอสื่อคอนเทนต์ในสังคมออนไลน์สำหรับบัณฑิตอาสา

หัวข้อในการฝึกอบรม

- 1) หลักการพัฒนาวิดีโอคอนเทนต์ให้ปัง เวลา 30 นาที
- 2) หลักการ 3 P เวลา 30 นาที
- 3) ขนาดภาพและมุมกล้องในการถ่ายทำวิดีโอ เวลา 1 ชม.
- 4) การใช้งาน capcut on desktop เวลา 1 ชม.
- 5) การเผยแพร่บนสื่อสังคมออนไลน์ เวลา 1 ชม.
- 6) การฝึกปฏิบัติ / กิจกรรมประกอบการอบรม หัวข้อการอบรมที่ 1-5 หัวข้อละ 3 ชม.

ระยะเวลาในการฝึกอบรม 18 ชั่วโมง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) บัณฑิตอาสาเกิดทักษะการผลิตสื่อคอนเทนต์ออนไลน์
- 2) บัณฑิตอาสาสามารถนำเสนอสื่อคอนเทนต์ในสังคมออนไลน์ได้

ภาคผนวก ค.

รายละเอียดนวัตกรรม

นวัตกรรมการสำรวจคนไร้สัญชาติและสิทธิประโยชน์จากเลข 13 หลัก
การแก้ไขปัญหาคนไทยไร้สัญชาติหรือบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร
ในจังหวัดชายแดนภาคใต้

โดย กลุ่มงานบริหารงานยุติธรรมและอำนวยความสะดวก
 กองส่งเสริมและสนับสนุนงานพัฒนาเพื่อความมั่นคง
 ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.)

1. รายละเอียดกิจกรรม

ปัญหาคนไทยในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรหรือไร้สัญชาติ (ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน) เป็นส่วนสำคัญก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้สืบเนื่องจาก (๑) การทำคลอดด้วยหมอดำแย (๒) บิดา/มารดาเป็นแรงงานไทยไปทำงานต่างประเทศแล้วไม่ได้แจ้งเกิดบุตรตามระบบทะเบียนราษฎร (๓) เป็นครัวเรือนยากจนมีถิ่นที่อยู่อาศัยห่างไกลความเจริญ เป็นความเชื่อเฉพาะถิ่น และบุคคลถูกทอดทิ้ง และ (๔) การขาดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการรับรองสถานทางทะเบียนราษฎร รวมถึงการไม่มีเอกสารของทางราชการ หรือไม่มีบุคคลที่สามารถมาเป็นพยานเพื่อยืนยันสถานภาพสำหรับการขอเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและการออกบัตรประจำตัวประชาชนของกรมการปกครอง ทำให้ประชาชนบางส่วนในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาส สงขลา และสตูล รวมทั้งคนไทยที่อาศัยอยู่ในประเทศมาเลเซีย กลายเป็นบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎร จึงทำให้บุคคลเหล่านี้ ไม่สามารถเข้าถึงสิทธิ เสรีภาพ และการบริการ ชั้นพื้นฐานต่างๆ จากภาครัฐอย่างเท่าเทียมกับประชาชนที่มีสัญชาติไทย

ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ศอ.บต.) ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรหรือไร้สัญชาติครั้งแรก ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 โดยเริ่มดำเนินการที่ สถานกงสุลใหญ่ ณ เมืองโกตาบารู ประเทศมาเลเซีย และต่อมาในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 จึงเริ่มดำเนินการควบคู่กันกับใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดยะลา จังหวัดปัตตานี จังหวัดนราธิวาส จังหวัดสงขลา และจังหวัดสตูล โดยได้ดำเนินการตลอดมาจนถึงปัจจุบัน แนวทางในการแก้ไขปัญหาอาศัยผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมความสัมพันธ์ทางสายโลหิต (Paternity DNA Testing) หรือความสัมพันธ์เครือญาติ มาใช้ประกอบการพิจารณาเพิ่มชื่อในทะเบียนราษฎรและการออกบัตรประจำตัวประชาชน

2. ขั้นตอนการดำเนินงาน

2.1 การช่วยเหลือให้มีการเพิ่มชื่อในทะเบียนราษฎรและการออกบัตรประจำตัวประชาชน

ศอ.บต. ได้บูรณาการแก้ไขปัญหาบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรหรือคนไร้สัญชาติโดยอาศัยรายงานผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (DNA) ประกอบการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านและการออกบัตรประจำตัวประชาชน ร่วมกับ กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม และคณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ การแก้ไขปัญหาดังกล่าวเพื่อให้สามารถออกบัตรประจำตัวประชาชนได้ ในบางกรณีที่มีความซับซ้อนและใช้ระยะเวลานานในการดำเนินการ ซึ่งจำเป็นต้องมีพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลที่น่าเชื่อถือเพื่อพิจารณาประกอบการเพิ่มชื่อและการออกบัตรประจำตัวประชาชน ถ้าหากไม่มีพยานหลักฐานหรือพยานบุคคลมายืนยันในการออกบัตรประจำตัวประชาชนจะทำให้การดำเนินการดังกล่าวล่าช้าออกไป ดังนั้น การใช้รายงานผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมหรือการตรวจดีเอ็นเอ (DNA) เพื่อยืนยันว่าคนไร้สัญชาติหรือไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรรายนั้น มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิตที่สืบทอดมาจากบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย หรือความสัมพันธ์อื่น ๆ ซึ่งเป็นคนที่มีสัญชาติไทยจะเป็นประโยชน์ให้สามารถดำเนินการเพิ่มชื่อและออกบัตรประจำตัวประชาชนได้ตามหลักการสืบสายโลหิต โดยมีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) ศอ.บต. สํารวจรายชื่อบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรหรือไร้สัญชาติ (บุคคลที่ไม่มีบัตรประจำตัวประชาชน) เพื่อตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมความสัมพันธ์ทางสายโลหิต (Paternity DNA Testing) โดยดำเนินการร่วมกับบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ ซึ่งเป็นเครือข่าย ศอ.บต. ในระดับหมู่บ้านที่สามารถเข้าถึงพื้นที่ได้อย่างรวดเร็ว

2) ประชาชนที่ประสงค์จะขอมีบัตรประจำตัวประชาชนให้ยื่นคำร้อง ณ สำนักทะเบียนอำเภอหรือสำนักทะเบียนท้องถิ่น ในกรณีจำเป็นต้องใช้ผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม สำนักทะเบียนจะส่งรายชื่อบุคคลที่ร้องขอมีบัตรประจำตัวประชาชนและบุคคลอ้างอิงเข้าร่วมกิจกรรมของศอ.บต.

3) ศอ.บต. ตรวจสอบข้อมูลความสัมพันธ์ที่สามารถตรวจเปรียบเทียบความสัมพันธ์ทางสายโลหิต (Paternity DNA Testing) ระหว่างบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรหรือไร้สัญชาติและบุคคลอ้างอิงตามหลักการทางวิทยาศาสตร์

3) ดำเนินการจัดทำแผนยุทธศาสตร์และโครงการ เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาบุคคลไร้สัญชาติหรือไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรทั้งใน 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ เสนอต่อเลขาธิการศอ.บต.

4) จัดกิจกรรมการพิสูจน์สารพันธุกรรมความสัมพันธ์ทางสายโลหิตและจัดอบรมสร้างความเข้าใจให้แก่ กลุ่มคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติเป้าหมาย และจัดเก็บตัวอย่างโลหิตหรือเยื่อกระดูกะพุงแก้ว

(Buccal cell) จากบุคคลไร้สัญชาติหรือไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรและบุคคลอ้างอิง สำหรับการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (DNA) ในห้องปฏิบัติการและจัดทำรายงานผลการตรวจต่อไป

5) ตรวจสอบจำนวนและรวบรวมรายงานผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม โดยแบ่งเป็นครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ทางสายโลหิต กับครอบครัวที่ปฏิเสธความสัมพันธ์ทางสายโลหิต และจัดส่งให้สำนักทะเบียน ในจังหวัดนครราชสีมา ยะลา ปัตตานี สงขลา และสตูล

6) สำนักทะเบียนใน 5 จขต. พิจารณาเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านและออกบัตรประจำตัวประชาชน โดยใช้ผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรมความสัมพันธ์ทางสายโลหิต

7) ประสานติดตามผลสัมฤทธิ์ในการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านและการออกบัตรประจำตัวประชาชนของสำนักทะเบียนให้ดำเนินการอย่างรวดเร็ว

2.2 ติดตามการเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานเมื่อได้รับบัตรประจำตัวประชาชน

เมื่อบุคคลไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรหรือไร้สัญชาติ ได้รับการเพิ่มชื่อบุคคลในทะเบียนบ้านและมีบัตรประจำตัวประชาชน ทำให้บุคคลนั้นสามารถเข้าถึงสิทธิและบริการขั้นพื้นฐานจากภาครัฐ อาทิเช่น สิทธิการรักษาพยาบาล สิทธิบัตรสวัสดิการแห่งรัฐ สิทธิในการเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สิทธิและสวัสดิการผู้สูงอายุ เป็นต้น ประชาชนได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและอำนวยความสะดวกให้คนไทยทุกคนมีสิทธิเสรีภาพและมีความเท่าเทียมกันบนพื้นฐานของหลักนิติธรรม โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 มีเป้าหมาย ในการติดตามการเข้าถึงสิทธิเมื่อได้รับบัตรประจำตัวประชาชน จำนวน 40 คน

3. ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

ตารางที่ ๑ แสดงผลการดำเนินการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (DNA) ในพื้นที่ ๕ จชต.

ปีงบประมาณ พ.ศ.	ผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม ในพื้นที่ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ยะลา ปัตตานี นราธิวาส สตูล และ สงขลา)				
	บุคคลไม่มี สถานะ ทางทะเบียน ราษฎร/คน ไร้สัญชาติ (คน)	บุคคลอ้างอิง (คน)	รวมทั้งหมด (คน)	ดำเนินการ เพิ่มชื่อใน ทะเบียน ราษฎร (คน)	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (คน)
2561	534	422	956	495	39
2562	573	473	1,046	230	343
2563	215	180	395	78	137
2564	212	193	405	30	182
2565	372	366	738	-	372
2566	112	93	205	-	112
รวมทั้งหมด	2,018	1,727	3,745	833	1,185

ตารางที่ ๒ แสดงผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม (DNA) ณ เมืองโกตาบารู ประเทศ
มาเลเซีย

ปีงบประมาณ พ.ศ.	ผลการตรวจพิสูจน์สารพันธุกรรม ณ เมืองโกตาบารู ประเทศมาเลเซีย				
	บุคคลไม่มี สถานะทาง ทะเบียน ราษฎร/คน ไร้สัญชาติ (คน)	บุคคล อ้างอิง (คน)	รวมทั้งหมด (คน)	ดำเนินการเพิ่ม ชื่อในทะเบียน ราษฎร (คน)	อยู่ระหว่าง ดำเนินการ (คน)
2560	74	45	119	57	17
2561	90	49	139	51	39
2562	92	57	149	33	59
2563	-	-	-	-	-
รวมทั้งหมด	256	151	407	141	115

นวัตกรรมสายด่วนอุใจ 1880

“ศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์และอำนวยความสะดวกเป็นธรรม จังหวัดชายแดนภาคใต้” พัฒนามาจากศูนย์ดำรงธรรมเดิม มีอำนาจตาม พรบ. ศอ.บต. ปี พ.ศ. 2553 ตามมาตรา 9 (6) ในเรื่องของกรรับเรื่องมาและตรวจสอบข้อเท็จจริง ในส่วนที่สองคือ เรื่องที่เป็นปัญหาสำคัญของจังหวัดชายแดนภาคใต้ มีทั้งที่เข้ามาแจ้งด้วยตนเอง ทำหนังสือถึงท่านเลขาธิการ ศอ.บต. หรือแจ้งทางโทรศัพท์และจดหมาย โดยช่องทางที่สะดวกที่สุดคือโทรเข้ามาที่สายด่วนอุใจ 1880 หลังจากที่ได้รับเรื่องแล้ว ก็จะตรวจสอบข้อเท็จจริง เมื่อประมวลข้อเท็จจริงแล้ว ก็จะทำบันทึกนำเรียนผู้บังคับบัญชาในการสั่งการ บางส่วนก็ดำเนินการเองในอำนาจหน้าที่ที่ทำได้ บางส่วนที่ไม่ได้อยู่ในอำนาจหน้าที่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือหน่วยงานที่มีอยู่ทางจังหวัดหรืออำเภอ ก็จะรับเรื่องไปแล้วดำเนินการต่อ ช่องทางเหล่านี้จะเป็นทางออกหนึ่งของพี่น้องประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อน โดยเฉพาะอย่างยิ่งสายด่วนอุใจ 1880 โทรฟรี 24 ชั่วโมง พี่น้องประชาชนที่ได้รับความเดือดร้อนที่ต้องการความช่วยเหลือก็สามารถใช้ช่องทางนี้ได้

อย่างไรก็ตาม สายด่วนอุใจ 1880 เป็นหนึ่งความตั้งใจของ ศอ.บต. ที่ต้องการบริการพี่น้องประชาชนอย่างทั่วถึง ถือเป็นการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อคลายทุกข์ให้แก่พี่น้องประชาชน ลดช่องว่างระหว่างภาครัฐ และประชาชน ทำให้รู้สึกว่รัฐเป็นที่พึ่งให้กับประชาชนได้อย่างแท้จริง

นวัตกรรมช่องทางประชาสัมพันธ์ของ ศอ.บต.

เว็บไซต์ www.sbpac.go.th

Facebook fanpage : ข่าว ศอ.บต.

สถานีวิทยุ ศอ.บต.

ช่องทางไลน์

หนังสือพิมพ์

นวัตกรรมภารกิจบัณฑิตอาสา

เจ้าหน้าที่บัณฑิตอาสาฯ หรือบัณฑิตอาสาพัฒนามาตุภูมิ เป็นเจ้าหน้าที่หลักในการขับเคลื่อนจังหวัดชายแดนภาคใต้ ช่วยเหลือและอยู่เคียงข้างประชาชนในทุกสถานการณ์ ถือว่าเป็นผู้ช่วยเหลือราชการ ศอ.บต. ในการรับเรื่อง ร้องทุกข์ และดูแลประชาชนในพื้นที่ได้เป็นอย่างดี

บัณฑิตอาสาฯ ทำหน้าที่ให้บริการประชาชนรับเรื่องร้องทุกข์ และมีการพูดคุยทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของการทำงานของรัฐบาล และ ศอ.บต. เพราะบัณฑิตอาสาฯ เป็นบุคคลสำคัญในการสร้างความเข้าใจและสร้างความเข้มแข็งในหมู่บ้าน เป็นผู้ช่วยคณะกรรมการหมู่บ้าน เพื่อช่วยเหลือประชาชนทุกคนทุกเรื่องในพื้นที่ พร้อมจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนา ยกระดับคุณภาพชีวิตของพี่น้องประชาชน นอกจากนี้บัณฑิตอาสาฯ ยังมีบทบาทสำคัญในการช่วยแก้ไขปัญหาปากท้อง เป็นผู้ช่วยเรื่องเอกสารของประชาชน เมื่อจำเป็นต้องดำเนินการใด ๆ ในหน่วยงานราชการอีกด้วย

สำหรับ ผลงานของบัณฑิตอาสาฯ ที่ผ่านมา มีผลงานเป็นที่ประจักษ์หลายเรื่อง อาทิ มีการเข้าไปประสานให้การช่วยเหลือคนไทยที่ตกทุกข์ได้ยาก ต้องโทษจำคุกในประเทศมาเลเซีย มีการดูแลประชาชนให้เข้าถึงบริการของรัฐ เช่น ให้ได้รับเงินยังชีพถ้วนหน้า สำหรับผู้พิการ ผู้สูงอายุ และเงินอุดหนุนเด็กแรกเกิด เป็นต้น นอกจากนี้บัณฑิตอาสาฯ ยังเป็นผู้ช่วยเหลือและขับเคลื่อนพัฒนาธรรมชาติพื้นที่ ช่วยเหลือให้ความรู้เรื่องโรคระบาดโควิด - 19 สอดส่องดูแลผู้ป่วย เก็บข้อมูลผู้มาจากต่างจังหวัดและต่างประเทศ เพื่อลดการแพร่ระบาดของโรค ซึ่งเป็นบทบาทสำคัญระดับประเทศ ส่งผลให้พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ปลอดภัยโควิด - 19 ได้อย่างรวดเร็ว

นวัตกรรมการเตรียมตัวเดือนรอมฎอน

รอมะฎอน หรือ รอมฎอน คือ เดือนที่ 9 หรือปฏิทินอิสลาม เป็นเดือนที่มุสลิมถือศีลอดทั้งเดือน ด้วยเหตุนี้จึงเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า เดือนบาช รอมฎอน เป็นเดือนที่สำคัญที่สุดเดือนหนึ่ง เนื่องจากชาวมุสลิมจะต้องปฏิบัติเพราะเป็นศาสนบัญญัติ ด้วยการงดอาหารทุกชนิด รวมถึงน้ำดื่ม ในช่วงเวลา พระอาทิตย์ขึ้น-พระอาทิตย์ตกดิน รวมทั้ง ให้อดทนต่อสิ่งรอบตัว หยุดทำความชั่ว และออกห่างจากสิ่งหรือคนที่จะชักนำเราไปสู่การฝ่าฝืนคำสั่งของพระเจ้าไม่ว่าจะโดยมือ(ทำร้ายหรือขโมย) เท้า (เดินไปสู่สถานที่ต้องห้าม) ตา (ดูสิ่งลามก) หู (เช่นการฟังสิ่งไร้สาระ ,ฟังเรื่องชาวบ้านนินทากัน) ปาก (การนินทาว່าร้ายคนอื่น โโกหก โป้ปด)

เดือนรอมฎอน เป็นเดือนที่จูงใจให้ผู้ศรัทธาทำความดีมากยิ่งขึ้นกว่าเดือนอื่นๆ เน้นการบริจาคตาน หัวใจจะจดจ่ออยู่กับการแสดงความเคารพภักดี (อิบาดะฮฺ) ต่ออัลลอฮฺและหันไปหาพระองค์มากขึ้น เรียกได้ว่า รอมฎอนเป็นเดือนแห่งการอบรมจิตใจ นั่นเอง เพราะจะไม่ทำสิ่งไร้สาระจะทำอะไรต้องระมัดระวังทุกการกระทำและคำพูด มิเช่นนั้น ก็จะเป็นการถือศีลอดที่ได้แค่เพียง ภารอดอาหาร เท่านั้นเอง รวมทั้งจะรับรู้ความยากลำบากคนที่ยากไร้ด้วย

นวัตกรรมกล่องอนามัยใส่ถุง

ผู้คิดค้นนวัตกรรม

นางสาวธนกร ก้อนเทียน

นายศุภณัฐ จิตรานุกุล

นายจินดา แก้วทอง

นางธัญพร แก้วทอง

หน่วยงาน รพ.สต.อุ้มกะทาด

หลักการและเหตุผล โรคไข้เลือดออกเป็นปัญหาที่สำคัญทางด้านสาธารณสุขไทยตลอดมาเพราะโรคไข้เลือดออก เป็นโรคติดต่อที่พบได้มากในสภาพภูมิอากาศร้อนชื้นของประเทศไทย เมื่อถูกยุงลายกัดจะทำให้มีไข้มี ตุ่มสีแดงที่แขน ความดันโลหิตต่ำ ตาพร่าอ่อนเพลีย บางรายมีอาการมากผิวจะสีแดง โดยเฉพาะที่ ใบหน้า มีเลือดออกที่ตับ ม้ามหรือมีอาการของไตวายร่วมด้วย บางรายถึงขั้นเสียชีวิต สาเหตุหนึ่งที่ทำให้ปัญหาโรคไข้เลือดออกยังคง คุกคามชีวิตประชาชนคือการที่ประชาชนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพิษภัยของโรคไข้เลือดออกทำให้ไม่มีการตื่นตัวร่วมกันป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอันเนื่องจากการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ของหน่วยงานราชการหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ด้านสาธารณสุขยังไม่ครอบคลุมถึงทุกครัวเรือนเพื่อ สร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่ประชาชน รณรงค์ การป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ปัจจุบันการดำเนินงานป้องกัน โรคไข้เลือดออกของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ้มกะทาดได้จัดกิจกรรมการพ่นหมอกควัน และการใส่ทรายอะเบทในการรณรงค์ป้องกันโรคไข้เลือดออก ทุกๆสามเดือนแต่ทรายอะเบทนั้นมีจำนวน จำกัดไม่สามารถดำเนินงานป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออกได้ตลอดทั้งปี ดังนั้นทางโรงพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพตำบลอุ้มกะทาดจึงได้จัดการ แก้ปัญหานี้โดยการจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกลุ่ม ของ อสม.ซึ่งทำได้ง่ายในการประชุมทุกๆ เดือนเพื่อค้นหาวิธีการที่จะนำมาใช้ ในการควบคุมและ ป้องกันโรคไข้เลือดออก และได้แนวคิดจากภูมิ ปัญญาเรื่องของการใช้สมุนไพรของไทย ทรัพยากรที่มี อยู่ในท้องถิ่น อย่างเช่น ตะไคร้หอม มะกรูด มะนาว ข่า มาเป็นทางเลือกในการป้องกันและควบคุม โรค

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเป็นการรณรงค์ให้ประชาชนป้องกันโรคไข้เลือดออกและเน้นให้ชุมชนตระหนักถึงอันตรายของยุงลายและโรคไข้เลือดออก
- 2) เพื่อให้ประชาชนสามารถนำเอาสมุนไพรในชุมชนมาประยุกต์ใช้ในการไล่ยุงลาย

สาระสำคัญของนวัตกรรม

กล่องอนามัยไล่ยุงได้แนวคิด จากภูมิปัญญาเรื่องของการใช้สมุนไพรของไทย ทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่น อย่างเช่น ตะไคร้หอม มะกรูด มะนาว ข่า มาเป็นทางเลือกในการป้องกันและควบคุมโรค ระยะเวลาที่ใช้ทำนวัตกรรม ระยะเวลาในการทำ นวัตกรรม กล่องอนามัยไล่ยุง 1 ถึง 2 วัน ลักษณะของงานนวัตกรรม เป็นนวัตกรรมที่ปรับปรุงให้ดีขึ้นจากนวัตกรรมลูกประคบสมุนไพร โดยการเพิ่มสมุนไพรที่มี สารสกัดน้ำมันหอมระเหย ซึ่งสามารถไล่ยุง อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่ มะนาว และมะกรูด ร่วมกับการทำให้กลิ่นอยู่ได้นานมากขึ้น และยังจัดหาภาชนะบรรจุใหม่ สามารถเก็บความหอมของ น้ำมันหอมระเหยสมุนไพรให้อยู่ได้ยาวนาน โดยทำจากกล่องยาเก่า ของรพ.สต. ทำให้มีระยะเวลาใน การใช้งานที่ยาวนาน

เป้าหมาย

- 1) ลดอัตราการเกิดไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่
- 2) มีการรณรงค์ให้ประชาชนป้องกันโรคไข้เลือดออก
- 3) ชุมชนตระหนักถึงอันตรายของยุงลายและโรคไข้เลือดออก

ขั้นตอน

ตะไคร้หอม สมุนไพรที่มีกลิ่นเฉพาะตัว เหนืออยู่ใต้ดิน ลำต้นแตกเป็นกอ ใบยาว สาก หนา และคม มีน้ำมันหอมระเหยชนิด Citronella, Citronellol และ Geraniol เป็นส่วนประกอบ ช่วยไล่ยุงลายได้ เพียงแค่นำมาปลูกโดยใช้กลบ หิน หรือใบไม้แห้งรองกันกระถาง แล้วตามด้วยดินผสมปุ๋ยคอก เท่านั้นก็จะทำให้กลิ่นของน้ำมันหอมระเหยช่วยไล่ยุงออกจากบ้าน หรือไม่เช่นนั้นนำตะไคร้หอมประมาณ 4-5 ต้น มาทุบ แล้ววางไว้ในห้องมืด ๆ อับ ๆ กลิ่นของน้ำมันหอมระเหยก็จะช่วยกำจัดยุงออกไปเอง นอกเหนือจากนี้เรายังสามารถนำตะไคร้หอมไปสกัดทำเป็นครีมทาตัวหรือสเปรย์ฉีดยุงได้อีกด้วย มะกรูด พืชยืนต้นมีหนาม มีน้ำมันหอมระเหยที่สามารถจัดการได้ทั้งยุงลาย ยุงเสียด ยุงก้นปล่อง และยุงรำคาญ โดยจะใช้วิธีปลูกด้วยการเพาะเมล็ดลงดินที่มีปุ๋ยคอก แล้วรอจนต้นโต

เพื่อให้ น้ำมันหอมระเหยส่งกลิ่นไ่ล่ยุงก็ไ่ได้ จะนำใบหรือฝัวมะกรูดมาบิ่บให้กลิ่นน้ำมันหอมระเหยฟุ้งเพื่อกำจัดยุงก็ไ่ดี นอกจากนี้ยังนำไปสกัดร่วมกับตะไคร้หอมเป็นสเปรย์ฉีดยุงก็ไ่เด่น ที่สำคัญถ้าหากนำลูกมะกรูดใส่ไว้ในตุ้มหรือแขวนไว้ใกล้ปากตุ้ม ยังช่วยป้องกันลูกน้ำยุงลาย และช่วยไม่ให้ยุงมาวางไข่ได้ อีกร่างหาก มะนาว มะนาว พืชตระกูลส้ม สีเหลืองสวย รสเปรี้ยวจัด มีน้ำมันหอมระเหยที่สามารถไล่ยุงกันปล่องได้เป็นส่วนประกอบ บอกเลยแค่นำเปลือกมะนาวมาบิ่บจนกลิ่นและน้ำมันหอมระเหยกระจายออกมา ข่า มีลักษณะเป็นเหง้าคล้ายขิง ซึ่งทำให้บางคนสับสนระหว่างขิงกับข่า แต่จริงๆ แล้วขิงกับ ข่ามีกลิ่นที่แตกต่างกัน กลิ่นของข่าสามารถนำมาไล่ยุงได้ โดยหั่นเป็นแว่นแล้วนำมาทุบให้น้ำมันหอม ระเหยออก

อุปกรณ์

- ตะไคร้หอม 4-5 ต้น - ฝัวมะกรูด 3-4 ลูก - มะนาว 4-5 ลูก - ข่า 4-5 หัว - ผ้าขาวบาง 1 ผืน - เครื่องโคก 1 ตัว - มีด 1 เล่ม - เชือกด้าย 1 ม้วน
- กล่องยาหรือกล่อง ขนาด กว้าง 6 ยาว 10 สูง 8 จำนวน 1 กล่อง - กระดาษห่อหรือกระดาษรีไซเคิล 1 ม้วน

วิธีทำ

1. หั่นตะไคร้หอม ฝัวมะกรูด ใบมะกรูด มะนาว ข่า และใบโหระพา ออกเป็นชิ้นเล็ก ๆ และนำไปโคกรวมกัน(โคกหยาบพอให้มีกลิ่นหอม)
2. จากนั้น คลุกเคล้าให้ส่วนผสมเข้ากัน และนำผ้าขาวบางมา กางออกให้เป็น สี่เหลี่ยมจัตุรัส และนำ หั่นตะไคร้หอม ฝัวมะกรูด ใบมะกรูด มะนาว ข่า และใบโหระพาที่โคกหยาบแล้ว นำใส่ลงไปบนผ้าขาว บาง มัดด้วยเชือกด้าย ให้แน่น
3. นำกล่องยา มาเจาะรูรอบๆกล่อง ให้พอดีกับขนาดกล่อง และนำลูกสมุนไพรมี่เตรียมเสร็จไว้แล้ว ใส่ ลงไปในกล่อง ปิดกล่องและ นำไปใช้งานได้เลย

ตัวชี้วัด

1. ประชาชนนำนวัตกรรมใช้จำนวน 10 หลังคาเรือน อัตราความครอบคลุมร้อยละ 100
2. ประสิทธิภาพในการป้องกันยุงลายได้นาน 7 วัน
3. ประชาชนมีความพึงพอใจในด้านความสะดวก ประหยัด และปลอดภัยร้อยละ 100

งบประมาณที่ใช้ในนวัตกรรมโดยประมาณ ตะไคร้หอม 5 บาท - ฝัวมะกรูด 5 บาท - มะนาว 5 บาท - ข่า 5 บาท - ผ้าขาวบาง 20 บาท - เครื่องโคก - - มีด - - เชือกด้าย 10 บาท - กล่องยาหรือกล่อง - - กระดาษห่อหรือกระดาษรีไซเคิล - ***รวมทั้งหมด 50 บาท ต่อ 3-4 ลูก

ประโยชน์นวัตกรรมกล่องอนามัยไต้ยุง

เชิงปริมาณ มีต้นทุนที่น้อย 50บาท ต่อ 3-4 ลูก และมีระยะเวลาในการใช้งานที่ ยาวนาน ถึง 7 วัน หรือประมาณ 168 ชั่วโมง ได้รัศมีในการป้องกันยุง 4-5 เมตร

เชิงคุณภาพ ใช้งานในการป้องกันไม่ให้ยุงมากัดได้ และสามารถนำกลับมาใช้ซ้ำใหม่ได้โดยการ เติม วัตถุพิษสมุนไพร สามารถใช้งานต่อได้ อีก 7วัน และยังแบ่งวางในแต่ละจุดของ ภายในและ ภายนอก บ้านได้ เคลื่อนย้ายสะดวก ไม่มีสารเคมีปนเปื้อน

นวัตกรรมเพื่อนข้างบ้าน

ผู้คิดค้นนวัตกรรม

นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช

หน่วยงาน นักศึกษาปริญญาตรีบัณฑิตศึกษาภาวະผู้นำและนวัตกรรมทางการศึกษาคณะ
ศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ และผู้อำนวยการส่วนงานประชาสัมพันธ์ ศูนย์อำนวยการ
บริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้

รูปแบบนวัตกรรม นวัตกรรมกระบวนการ

หลักการและเหตุผล จากเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ได้ส่งผลกระทบต่อให้
ชุมชนในเขตพื้นที่ชายแดนใต้มีวิถีการดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนแปลงไปในการดำเนินชีวิตประจำวัน การ
ประกอบหาเลี้ยงชีพประจำวัน ความผูกพันในครอบครัวและชุมชน และสภาพจิตใจของครอบครัวผู้
ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์ความไม่สงบ แม้จะมีหน่วยงานทั้งภาครัฐ และภาคประชาสังคมต่าง
ลงพื้นที่ช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา แต่ก็ยังมีจำนวนผู้ประสบปัญหาอยู่ตลอดเวลา มีการศึกษาวิจัยใน
เรื่องของแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงทางเศรษฐกิจ และความสงบสุขอย่างถาวรใน
พื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยส่วนใหญ่กล่าวถึงการยอมรับ ความแตกต่างทางสังคม มีความจริงใจ
และให้เกียรติ ซึ่งกันและกัน มีการเปิดโอกาสให้ผู้นำมามุสลิม ผู้นำศาสนา นักวิชาการ นักการเมือง
สื่อมวลชน ได้มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหา ใช้การเมืองนำการทหาร ให้หลักศาสนา เป็นข้อพิจารณา
แก้ไขปัญหา การใช้งานมวลชนสัมพันธ์ ยกระดับความสัมพันธ์ และพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้เป็น
รูปธรรม ชัดเจน ทั้งนี้การเสริมสร้างสันติภาพอย่างยั่งยืนในพื้นที่ จังหวัดชายแดนภาคใต้ต้องคำนึงถึง
ระบบการอยู่ ร่วมกันอย่างถูกต้อง เป็นธรรม และเสมอภาคของคนในพื้นที่ ต้องมีการส่งเสริมการ
ดำเนินชีวิตที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมความเชื่อของแต่ละกลุ่มคน ศาสนธรรมและเศรษฐกิจพอเพียง
ต้องมีกระบวนการ สร้างความเชื่อถือและไว้วางใจซึ่งกันและกัน และ ร่วมมือกันสร้างระบบการศึกษา
การพัฒนาสังคม เศรษฐกิจ ระบบความยุติธรรม จากความเชื่อดังกล่าวจึงเป็นที่มาของนวัตกรรม
กระบวนการ “เพื่อนข้างบ้าน” ขึ้น เพื่อให้เกิดการโยงใยความสัมพันธ์ที่ดีในชุมชนให้เกิดขึ้นเพื่อเป็น
เกราะในการป้องกันและการเยียวยาความรู้สึกของชุมชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ได้อีกครั้ง

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อจัดกิจกรรมเครือข่ายในการเฝ้าระวังป้องกันภัยในชื่อกิจกรรม “เพื่อนข้างบ้าน”
- 2) เพื่อให้ประชาชน แกนนำชุมชน เครือข่ายบัณฑิตอาสาได้มีส่วนร่วมในการจัดการสถานการณ์ในชุมชนของตนเอง

สาระสำคัญที่มาของนวัตกรรม

กิจกรรมเพื่อนข้างบ้านเป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดความรู้สึกลดตึงระหว่างกันในการอยู่อาศัยในชุมชน โดยการมอบหมายให้สมาชิกในชุมชนทำหน้าที่ในการดูแลกัน ในรูปแบบที่กำหนด ซึ่งเกิดจากความเชื่อที่ว่ารั้วที่ดีของบ้าน คือ รั้วที่เกิดจากเพื่อนบ้านที่ดีต่อกัน ซึ่งเป็นวิถีชีวิตดั้งเดิมของผู้คนในชุมชน หากแต่ในปัจจุบันได้เกิดความแตกต่างแปลกแยกจากความเชื่อ และวิถีคิดที่แตกต่างจากสถานการณ์ความไม่สงบที่เกิดขึ้น ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางความรู้สึกที่จะระแวดระวังภัยให้กัน เมื่อความเข้มแข็งสามัคคีลดลงย่อมเป็นช่องทางในการที่จะเกิดปัญหาต่าง ๆ ตามมาได้ง่าย

เป้าหมาย

- 1) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีเครือข่ายเฝ้าระวังที่เป็นรูปธรรม
- 2) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความรู้สึกปลอดภัยในการดำรงชีวิตประจำวันมากขึ้น

ขั้นตอน

- 1) จัดพื้นที่การดำเนินการ
- 2) กำหนดกลุ่มบ้านที่ทำกิจกรรมเพื่อนข้างบ้าน โดยให้กลุ่มบ้าน มี 4 หลังคาเรือน ได้แก่ บ้านตนเอง บ้านตรงข้าม บ้านขวามือ บ้านซ้ายมือ ต่อเนื่องไปเรื่อย ๆ
- 3) กำหนดหัวข้อการพูดคุยในแต่ละวัน โดยให้บัณฑิตอาสาใช้คลิปสั้นที่ได้ผลิตไว้เป็นเรื่องพูดคุย
- 4) กำหนดให้มีการประชุมตัวแทนบ้านสัปดาห์ละ 1 ครั้ง เพื่อทำรายงานการเฝ้าระวังและการสรุปความรู้ที่ได้จากคลิปที่บัณฑิตอาสาได้เผยแพร่
- 5) กำหนดแนวทางในการให้คะแนนสำหรับกลุ่มบ้านที่มีการสื่อสารและมีรายงานที่เป็นรูปธรรม ทั้งนี้อาจเป็นการจัดกิจกรรมในระดับหมู่บ้าน หรือ ตำบล

อุปกรณ์

- 1) คลิปสั้นที่บัณฑิตอาสาได้ผลิตไว้
- 2) กระดาษรายงาน
- 3) กระดาษร่างแบบ
- 4) ปากกา ปากกาเคมี

ตัวชี้วัด

- 1.ประชาชนเข้าร่วมโครงการชุมชนละ อย่างน้อยร้อยละ 70
- 2.ประชาชนมีความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรม ร้อยละ 80

งบประมาณที่ใช้ในนวัตกรรมโดยประมาณ

- 1) อุปกรณ์ ประมาณ 200 บาท ต่อหนึ่งชุมชน
- 2) รางวัลประมาณ 1,000 บาท ต่อหนึ่งชุมชน

ประโยชน์นวัตกรรม

เชิงปริมาณ มีเครือข่ายเผ่าะวังในชุมชนเพิ่มมากขึ้น

เชิงคุณภาพ ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้สึกปลอดภัย เกิดความไว้วางใจในการใช้ชีวิตร่วมกัน เกิดความผ่อนคลายจากสถานการณ์ที่ตึงเครียดในปัจจุบัน

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล	นางสาวศศิพิชญ์ นิลไพรัช	
รหัสประจำตัวนักศึกษา	5920130103	
วุฒิการศึกษา		
วุฒิ	ชื่อสถาบัน	ปีที่สำเร็จการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต (สาขานิเทศศาสตร์)	มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	2541
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาพัฒนศึกษา)	มหาวิทยาลัยศิลปากร	2554
ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน		
ปี พ.ศ. 2545 - พ.ศ. 2546	ตำแหน่งนักวิชาการศึกษา ระดับ 3 สังกัดกลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครราชสีมา กระทรวงศึกษาธิการ	
ปี พ.ศ. 2546 - พ.ศ. 2558	ตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ ระดับชำนาญการ สังกัดกลุ่มงานสารนิเทศ กลุ่มอำนวยการ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ	
ปี พ.ศ. 2558 - พ.ศ. 2560	ตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ ระดับชำนาญการ สังกัดกลุ่มอำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ	
ปี พ.ศ. 2560 - พ.ศ. 2561	ตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ ระดับชำนาญการ สังกัดสำนักสารสนเทศและประชาสัมพันธ์ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	
ปี พ.ศ. 2561 - ปัจจุบัน	ตำแหน่งนักประชาสัมพันธ์ ระดับชำนาญการพิเศษ สังกัดกลุ่มงานบริหารยุทธศาสตร์การสื่อสารสร้างความเข้าใจที่ ดี กองบริหารยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ศูนย์อำนวยการบริหารจังหวัดชายแดนภาคใต้	